

วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Journal of Multidisciplinary in Humanities and
Social Sciences

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2563

Vol. 3 No. 3 September – December 2020

ISSN: 2697-6471 (Online)

วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยวารสารมุ่งเน้นบทความทางด้านการศึกษาเชิงประยุกต์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับ สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ ด้านการศึกษาเชิงประยุกต์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความในลักษณะวิจารณ์หรืออธิบายเหตุผลสนับสนุนในประเด็นที่เห็นด้วย และ มีความเห็นแตกต่างในมุมมองวิชาการ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หรือนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ	ฉบับที่ 1	มกราคม – เมษายน
	ฉบับที่ 2	พฤษภาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่ 3	กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ

สมาคมหลวงพ้อใหญ่

ที่ปรึกษา

ดร. จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา ประธานสมาคมหลวงพ้อใหญ่

บรรณาธิการ

พระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน), ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

Prof. ZHOA Shulan

Institute of Southeast Asian Studies
Yunnan Academy of Social Sciences,
China

Dr. Chai Ching Tan

Mae Fah Luang University, Thailand

ศ.ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร. เสรี วงษ์มณฑา

มหาวิทยาลัยพะเยา

รศ.ดร. สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร. ภูมิภควัชร จูมพงศ์ศุข

ดร. ญาณกร ไทประยูร

ดร. ณัฐพัชร มณีโรจน์

ดร. ชันยนันท์ จันท์ทรงพล

ดร. สุวรรณีย์ ฮ่อแสงชัย

ดร. กীরติวรรณ กัลยณมิตร

สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา

และการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สมาคมหลวงพ่อบัณฑิต

39/21 ม. 9 ต. ทรงคะนอง อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ 10130

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences) โดย สมาคมหลวงพ่อกุญแจ สำหรับฉบับนี้ ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บทความในวารสารฉบับนี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของโรคระบาดที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกรวมทั้งประเทศไทย กองบรรณาธิการขอแนะนำบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ของ ผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดย สรศักดิ์ สุรพันธ์เสรี

การเปรียบเทียบคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำ และสายการบินระดับพรีเมียม โดย บุญทริกา วงษ์วานิช, กฤษดา เขียววัฒนสุข

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา โดย เริงรณ ล้อมลาย, สุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรากุล

ผู้ประกอบการเพื่อสังคมกับความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดย ปิยะวัน เพชรหมี่

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดย สมนุนี มีเพชร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดย จันจิรา น้ำขาว

การเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน โดย อมรศรี ยอดคำ, เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และ เฉลิมพร เย็นเยือก

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดย วีรวัฒน์ จันทรัตน์

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียนและทักษะในบทบาทของครู
ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ในเขตกรุงเทพมหานคร โดย กุรชา จำปาเพื่อง

แนวทางการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ กรณีศึกษาสถานี
ตำรวจภูธรเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดย มนต์รี สารวุฒิ

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์
ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน โดย ภูริต เหล่าศิริถาวร,
นวลละออง แสงสุข, อรไท ชั่วเจริญ และ วันชัย ปานจันทร์

ความร่วมมือแรงร่วมใจของภาครัฐและกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC)
กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดย กิติมา แถลงกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย
ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย โดย ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดย
ภูมิภควัธจ์ ภูมิพงศ์คชศร

แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19):
มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ โดย นิภาพรณ เจนสันติกุล

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการ
ปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาวารสารเข้าสู่การรับรอง
คุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารไทย (TCI) ต่อไป

พระปลัดสมชาย ปิโยโค (ดำเนิน), ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

I-V

บทความวิจัย

การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G
ของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

324-341

Knowledge management 5G wireless network security system
for consumers in Bangkok and Metropolitan Area

สรศักดิ์ สุรพันธ์เสรี, กรเอก กาญจนโกนิน

Sorasak Suraphanseree, Kornaek Kamjanapokin

การเปรียบเทียบคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงาน
ต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบิน
ต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

342-356

Comparison of the Expected Characteristics and Qualifications
of Ground Hostess in a View Point of Customers between Low Cost
Airlines and Premium Airline

บุณทริกา วงษ์วานิช, กฤษดา เขียววัฒนสุข

Boontharika Wongwanich, Krisada Chienwattanasook

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา

357-366

The concept of philosophy of education higher education

เริงรณ ล้อมลาย, สุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรากุล

Roengron Lormlai, Sukarpicha Piyathamvarakul

ผู้ประกอบการเพื่อสังคมกับความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์
สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ 367-379

Social Entrepreneurs with Competitive ability

Focus on Creative Products for Tourism in Phetchabun Province

ปิยะวัน เพชรหมี่

Peyawan Petmee

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 380-388

Problems in Teaching and learning management of

agricultural and technology institute

สนุ่น มีเพชร

Sanun Meepech

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ 389-402
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

Formative Leadership of Administrators and Academic Affairs

Administration in School under Secondary Educational Service Area Office 6

จันจิรา น้าขาว

Janjira Namkhaw

การเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบาย 403-418
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อชุมชนพึ่งตนเอง
ด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน

Empowerment of Active Citizenship and Public Policy Partnership

of Village Health Volunteers for Sustainable Health Self-Care

อมรศรี ยอดคำ, เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เฉลิมพร เย็นเยือก

Amornsri Yortkham, Anek Laothamatas, Chalernporn Yenyeuk

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

419-436

Modeling the Impact of Student Centered Learning Management
and Analytical thinking of Primary School Students
in Bangkok Metropolitan Region

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ

Weerawat Chantharattana

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียนและทักษะในบทบาท
ของครู ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

437-451

The Relationship Between Student Role Skills and Teacher Role Skills in the
Twenty-First Century of Pre-Service Teachers at Rajabhat Universities in
Bangkok Metropolis

กุลรชา จำปาเฟื่อง

Kunracha Champafuang

แนวทางการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์
กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จังหวัดระยอง

452-468

Approaches in the Prevention of Motorcycle theft:

A case study in Muang Rayong Police Station, Rayong Province

มนตรี สารวุฒิ

Montree Sarawut

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์
ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน

469-488

The Development of a Training Program to Enhance Product Presentation
Efficiency of a Unit-Linked Life Insurance Policy for Financial Advisors

ภุริต เหล่าศิริถาวร, นวลละออ แสงสุข, อรไท ชั่วเจริญ, วันชัย ปานจันทร์

Purit Laosiritaworn, Nuanla-or Saensuk, Orathai Chuacharoen, Wanchai Panjan

- ความร่วมมือร่วมใจของภาครัฐและกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC)** 489-502
กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
 Cooperation between the government and the Young Entrepreneur Chamber of Commerce (YEC), in the local economic development
 A case study of Samut Sakhon Province
กิติมา แกลงกิจ
Kitima Kthalaengkit
- ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย** 503-517
 Factors Affecting Thai Consumer Decisions Incentive Travel of India Tourist to Thailand
ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ
Susaraporn Tangtenglam
- ผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม** 518-532
 The result of Thai massage in patients with knee pain and stiffness in Thai traditional medicine clinic, Luangphorpern hospital, Nakhonpathom
สุจิตรา บุญมาก
Sujitra Boonmag
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์และความคงทน โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม** 533-547
 The Development of Vocabulary Learning Achievement and Retention Using Mnemonics and Vocabulary Picture Books For Grade 6 Students of Anuban Nakhon Pathom School
ธีรvara ปลาตะเพียนทอง, ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูล
Theewara Platapiantong, Patteera Thienpermpool

การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจ
สมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ 548-562

Human Capital Management In Private Company That Impacts
The Decision Making Of New Graduated Candidates

รัตนา กาญจนศิริสกุล, กรเอก กาญจนโกศล

Rattana Karnjanasirisakul, Kornak Karnjanapokin

การจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อ
คอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ 563-573

Marketing Management That Affects The Decision-Making Process Of Condominium
Purchase In Bangkok

สุทธิเกียรติ สุครัตน์อมรกุล, อรไท ชั่วเจริญ

Suttiakit Sukratamonkul, Asst. Prof. Dr. Orathai Chuacharoen

การพัฒนาแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎี
คอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 574-590

The Development of English Reading Model based on constructivism
and critical reading strategies to enhance critical reading abilities for Matthayomsuksa Three
students in Educational Opportunity Expansion School

จิตติมา เขียวพันธุ์, ปัทธีรา เทียนเพิ่มพูล

Chittima Khiewpan, Pattheera Teinpermpool

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอน
แบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ สพป.รบ.2 620-632

The Development of Learner Development Activities on Chula Kite Creative
Economics by Project Based with Local Knowledge for Secondary Students,
Watprasriarn School of Primary Educational Service Ratchaburi Area 2

ปิยภรณ์ ทำวัดไทร และ ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน

Piyaporn Tumwatcai and Chanasith Sithsungnoen

บทความวิชาการ

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 591-600
Classroom Management for Developing 21st Century Learning Skills

ภูมิภาควัจจ์ ภูมิพงศ์ชศร

Phumphakhawat Phumphongkhochasorn

แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19): 601-612

มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ

Labor in the Coronary Epidemic Situation (COVID-19):

Government Measures and Effects

นิภาพรรณ เจนสันติกุล

Nipapan Jensantikul

บทความวิจารณ์หนังสือ

สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค 613-614

พระนาวิน อนาวีโล

ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) 615-619

พระจักรพงศ์ ปิยธมฺโม

การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G
ของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

Knowledge management 5G wireless network security system
for consumers in Bangkok and Metropolitan Area

สรศักดิ์ สุรพันธ์เสรี¹, ดร. กรเอก กาญจนโกดิน²
Sorasak Suraphanseree¹, Dr. Kornaek Karnjanapokin²

มหาวิทยาลัย รามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: suraphanseree@hotmail.com

Received June 21, 2020; Revised August 13, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G และ 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยกับความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือทดสอบในการวิเคราะห์สถิติ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ทดสอบ แบบที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One way Anova) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยเพียร์สัน (Pearson Correlation) ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือการจัดการความรู้ของผู้บริโภคมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.923 และ 2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือความสัมพันธ์กันระหว่าง การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัย กับความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ผู้บริโภค พบว่าในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ($R=.707$) และเมื่อพิจารณาารายด้านแล้วพบว่า การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการความรู้; ความรู้ของระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G

Abstract

The purposes of this study were as follows: 1) to study the knowledge of 5G wireless network security system; and 2) to find the relationship between Knowledge Management of Security Systems and Knowledge of 5G Wireless Network Security. The study was a quantitative research. The data were collected by using questionnaires as a test tool for statistical analysis. Data were analyzed such as frequency, percentage and average standard deviation by using t-test, one way anova and Pearson correlation analysis. The results of the study were as follows: 1) research results according to objective 1 was knowledge management, the consumers' opinions were at a high level with an average of 3.923 and 2) the result of research according to objective 2 was the relationship between knowledge management of security systems and knowledge of wireless security systems in 5G networks. Consumers found that in general there was a relationship ($R = .707$) and when considering each aspect, it was found that Knowledge management, 5G wireless network security systems were interrelated with a statistically significant at 0.05 level.

Keywords: knowledge management; knowledge of 5G wireless network security systems

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่นการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและสถานะเศรษฐกิจของโลกรวมถึงเรื่องของความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวันและทรัพย์สินและยังรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่กำลังจะเข้ามามีบทบาทกับการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตของประชากรของโลกซึ่งในปัจจุบันสภาพแวดล้อมของโลกได้มีการพัฒนากันอย่างรวดเร็วมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและมีการเติบโตก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดได้อย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้มีการวิจัยและมีการสร้างนวัตกรรม ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นโดยนำการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G มาเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยใช้การเชื่อมผ่านต่อสัญญาณเครือข่ายไร้สายความเร็วสูงส่งผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า Internet of Things หรือ IOT

ระบบเทคโนโลยี 5G คือระบบเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย รุ่นที่ห้าและยังมีความหมายกับจุดเริ่มต้น ของระบบสื่อสารไร้สายรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต และเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G ทำให้เราก้าวไปข้างหน้ามีการออกแบบเครือข่ายสำหรับอุปกรณ์มือถือเพียงอย่างเดียวไม่พอดังนั้นระบบยังต้องการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่ทำงานด้วยความเร็วสูง ด้วยคุณสมบัติดังกล่าว ที่สำคัญ

ของเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G รวมถึงปริมาณที่ต้องการใช้งานที่สูงขึ้นและยังมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของคลื่นความถี่, ลดเวลาแฝงที่ลงการรองรับการเคลื่อนที่ที่ดีขึ้นและการเชื่อมต่อที่หนาแน่นสูง และยังรองรับการโต้ตอบ มัลติมีเดียเสียง, วิดีโอ, เพื่อรองรับกับความต้องการและการพัฒนาอุปกรณ์ใหม่ ๆ ก็มีการแข่งขัน ในระดับสูงขึ้นเพื่อที่จะสร้างอุปกรณ์ของตนเองสำหรับการรองรับการใช้งานของระบบเครือข่ายไร้สาย 5G ที่กำลังเร่งการผลิตเพื่อเตรียมการตอบสนองการใช้งานในอนาคตอันใกล้ ดังนั้นจะมาดูกันว่าเทคโนโลยี 5G ก่อนที่เกิดขึ้นมีการมีวิวัฒนาการในการพัฒนาอย่างไรรกันบ้าง โดยแต่ละ Generation มีการพัฒนาดังนี้ 1) เทคโนโลยี 1G ใช้งานได้แค่การคุยกันด้วยเสียง 2) เทคโนโลยี 2G ใช้งานได้เพิ่มขึ้นโดยมีรองรับการส่งข้อความหากัน 3) เทคโนโลยี 3G สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตทั่วไป 4) เทคโนโลยี 4G สามารถใช้งาน ภาพ วิดีโอ และเสียงได้ 5) เทคโนโลยี 5G สามารถทำการเชื่อมต่อสิ่งของทุกสรรพสิ่งได้

ด้านระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ประกอบด้วยข้อกำหนดและนโยบายที่ผู้ดูแลระบบเครือข่ายนำมาใช้เพื่อป้องกันและตรวจสอบการเข้าถึงที่ไม่ได้รับอนุญาตใช้ในทางที่ผิด ดัดแปลงหรือปฏิเสธเครือข่ายคอมพิวเตอร์และทรัพยากรที่เข้าถึงเครือข่ายได้เกี่ยวกับการใช้งาน ดังนั้นเราควรต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G เช่นเดียวกัน เพื่อป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้ปราศจากความเสียหายและได้รับความปลอดภัยจากการใช้งานของเทคโนโลยีเช่นเดียวกัน โดยงานวิจัยฉบับนี้ทางผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเกี่ยวกับการงานวิจัยการใช้งานระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ไว้ 2 ระบบหลัก ๆ คือ ระบบสมาร์ทโฮม (Smart Home System) หรือ ระบบบ้านอัจฉริยะ และ ระบบสมาร์ทซิตี้ (Smart City) หรือระบบเมืองอัจฉริยะ

ระบบสมาร์ทโฮม (Smart Home System) หรือ ระบบบ้านอัจฉริยะ เป็นการนำอุปกรณ์ที่สามารถส่งสัญญาณผ่านอินเทอร์เน็ตได้ มาทำงานร่วมกับซอฟต์แวร์บนโทรศัพท์มือถือ ทำให้เราสามารถควบคุมระบบไฟฟ้า อุปกรณ์เครื่องใช้ หรือ ระบบรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ภายในบ้านได้ด้วยการกดปุ่มสั่งการผ่านสมาร์ทโฟน (Smartphone) หรือใช้เสียงพูด (Voice Command) ช่วยให้การอยู่อาศัยและการดูแลบ้านมีความสะดวกสบาย ทันสมัย ปลอดภัย ประหยัดเวลามากยิ่งขึ้นโดยประโยชน์หลัก ๆ คือการสามารถสร้างการแจ้งเตือนจากระยะไกลผ่านสมาร์ทโฟนให้เราได้รับรู้สถานะตลอดเวลาไม่ว่าเรากำลังอยู่ที่ใดบนโลกนี้ หรือสร้างการทำงานอัตโนมัติ (Automation) ตามสถานการณ์ได้

ระบบสมาร์ทซิตี้ (Smart City) คือเมืองที่มีการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยบริหารทรัพยากรของเมืองซึ่งไม่ใช่แค่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ยังเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาด้านพลังงาน การพัฒนา สมาร์ทซิตี้ (Smart City) จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย

ปัญหาของเทคโนโลยี 5G ทางผู้วิจัยมีการคาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นกับการใช้งานในอนาคต โดยเทคโนโลยีดังกล่าวกำลังจะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตประจำวันของเราในอนาคตอันใกล้ยังมีผู้บริโภคบางส่วนของประเทศที่ยังไม่รู้จักรว่า เทคโนโลยี 5 G คืออะไร ใช้ประโยชน์ยังไง แล้วมีความ

จำเป็นแค่ไหนซึ่งในส่วนนี้เองทางผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ทางหน่วยงานภาครัฐให้การประชาสัมพันธ์และความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ของผู้บริโภค เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

ณพวิทย์ จักรพิทักษ์ (2552) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ที่ยังสามารถจัดกิจกรรมได้อีก 6 กิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้อีก ดังนี้ 1) การตรวจสอบและระบุหัวข้อความรู้ 2) การสร้างกรอบแนวคิดในการบริหาร 3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ 4) การสร้างระบบสารสนเทศในการจัดการความรู้ 5) การจัดกิจกรรมในการจัดการความรู้ 6) การวัดประเมินผลการจัดการความรู้

ส่วนแนวคิดของการจัดการความรู้นั้นมีแบบโมเดลที่เห็นแบบชัดเจนตามแบบของ ดร.ประพนธ์ ผาสุกยี่ด (2547) แห่งสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ได้เปรียบเทียบว่าเหมือนปลาทุโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) ส่วนหัว เรียกว่า เค วี (KV) หรือวิสัยทัศน์ ขององค์การ (Knowledge Vision) เป็นส่วนที่กำหนด มองทิศทางว่าจะไปทางไหนต้องตอบให้ได้ว่า ทำ เค เอ็ม (KM) เพื่ออะไร 2) ส่วนตัว เรียกว่า เค เอส (KS) หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) เป็นส่วนที่สำคัญถือเป็นหัวใจของ เค เอ็ม (KM) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ถือเป็นสิ่งที่ทำได้ยากที่สุด เพราะถ้าระหว่างคน ที่จะติดต่อกันไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีน้ำใจ หรือจริงใจที่จะแลกเปลี่ยนความรู้แล้วย่อมเป็นการลำบากที่จะเกิดกระบวนการนี้ และ 3) ส่วนหาง เรียกว่า เค เอ (KA) หรือการสร้างคลังความรู้ เชื่อมโยง เครือข่าย (Knowledge Assets) เป็นการสร้างคลังความรู้ เชื่อมโยง เครือข่าย และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการกระจายความรู้ เมื่อเปรียบเทียบการจัดการความรู้เปรียบเหมือนโมเดลปลาทุ จะต้องมีส่วนประกอบกัน ให้ครบ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์การว่าเน้นในเรื่องใด เช่น เน้นเรื่องการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนตัวปลาจะอ้วน หากเน้นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการกระจายความรู้ส่วนหางปลาจะใหญ่ ดังนั้นลักษณะของปลาทุจะขึ้นอยู่กับความต้องการใช้งานขององค์การนั้น ๆ

การวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งมีองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) ใช้ในวิเคราะห์การวิจัยในครั้งนี้พบว่าสามารถแบ่งแนวคิดทฤษฎีของการจัดการความรู้ประกอบด้วยกัน 5 ด้าน ดังนี้

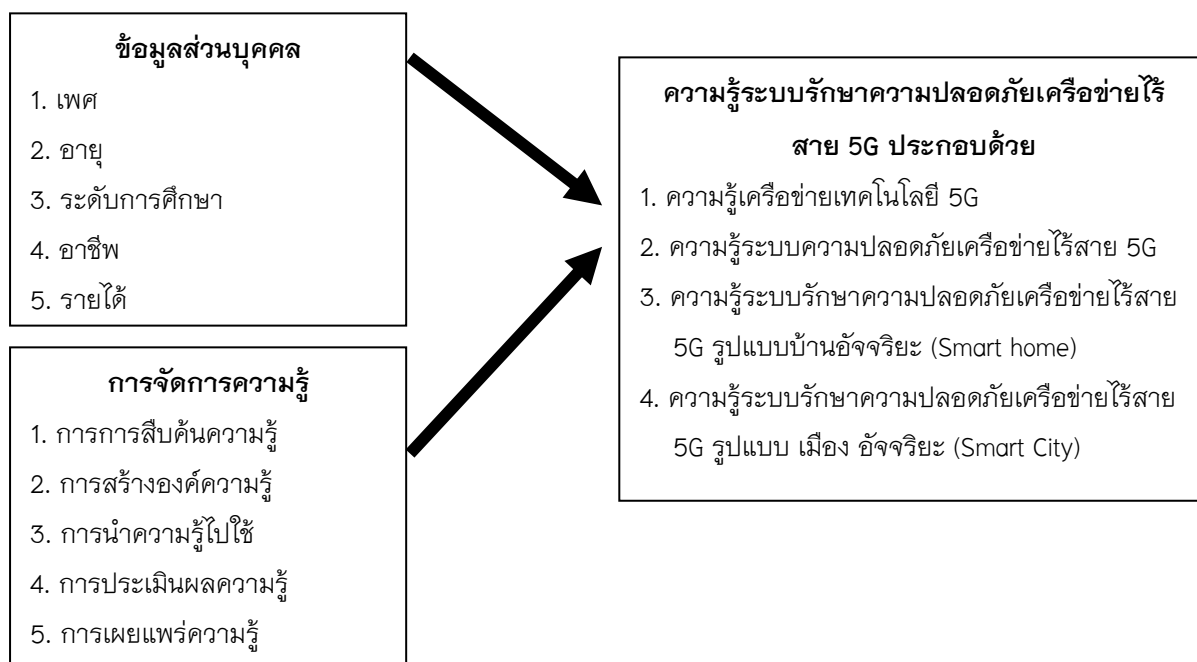
1. การสืบค้นความรู้ (Research Methodology) การดำเนินการวางแผนก่อนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ โดยเริ่มจากการศึกษาของปัญหา ลำดับความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย จัดการปัญหาใดควรแก้ไขก่อนหลัง การตั้งวัตถุประสงค์ กำหนดกลยุทธ์วิธี ซึ่งเป็นการวางแผนทางการใช้ชีวิต เพื่อคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการลดการสูญเสียของทรัพยากรหรือสิ่งที่มีค่าให้น้อยลงที่สุด
2. การสร้างองค์ความรู้ (Explicit knowledge) การดำเนินการลงมือปฏิบัติ การทำงานที่สอดคล้องกับการวางแผนเอาไว้อย่างเคร่งครัดและเป็นระบบ
3. การความรู้ไปใช้ (Knowledge Management) การวัดผลจากการลงมือปฏิบัติไปแล้ว นำผลมาดูว่าเป็นไปตามที่กำหนดวางแผนไว้เพียงใด ประเมินผลที่ได้ หาปัญหาจุดอ่อน จุดแข็งของการดำเนินงาน
4. การประเมินผลความรู้ (Knowledge Assessment) การนำผลดำเนินงาน มาวิเคราะห์หาปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุง หรือเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. การเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Dissemination) การนำองค์ความรู้ที่มีไปเผยแพร่ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรหรือบุคคลอื่น ๆ

ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G (Knowledge of 5G wireless network security system)

Ericsson (2015) กล่าวว่า ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ 5G ที่จะกลายเป็นแพลตฟอร์มสำหรับโครงสร้างพื้นฐานเครือข่าย ระบบเซลลูลาร์เป็นผู้บุกเบิกการสร้างโซลูชันความปลอดภัยสำหรับการสื่อสารสาธารณะให้ระบบนิเวศที่กว้างใหญ่ที่น่าเชื่อถือ - 5G จะขับเคลื่อนความต้องการใหม่เนื่องจากธุรกิจใหม่และโมเดลความน่าเชื่อถือรูปแบบการให้บริการใหม่รูปแบบการให้บริการใหม่ผ่านไปยังย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลง ล่าสุดข่าวคราวของยุคการติดต่อสื่อสารเครือข่ายไร้สาย 5G ที่กำลังจะเข้ามามีบทบาทใหม่ใน อนาคตอันใกล้นี้ และสำหรับเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G นั้น ไม่มีความหมายแตกต่างจากเดิมโดยยังคงสื่อถึงว่า “เราเดินมาถึงยุคการติดต่อสื่อสารในเจนเนอเรชั่นที่ 5 แล้วเท่านั้น” ซึ่งมีเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์ให้กับโลกที่กำลังหมุนกับการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการมาของ Internet of Things หรือ IOT อย่างเช่น Smart Home, Smart City และ Smart Car เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้เทคโนโลยีไร้สาย ซึ่งไม่ทราบประชากรที่แน่นอนทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยกำหนดเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้คือ พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1) แนวทางการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยของเครือข่ายไร้สาย 5G สำหรับผู้บริโภค ที่ส่งผลต่อองค์ความรู้ในระบบรักษาความปลอดภัย ของผู้บริโภค” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามตามหลักทฤษฎี และแนวคิดต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) พื้นที่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) พื้นที่เป้าหมาย (Focus of Area) การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ของผู้บริโภคในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงพื้นที่ศึกษาหรือพื้นที่เป้าหมายคือเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

(2) ประชากรที่ใช้ในการ (Research Population) วิจัยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ใช้บริการเครือข่ายสัญญาณ มือถือและ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

(3) กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการเครือข่ายไร้สาย สัญญาณมือถือและอินเทอร์เน็ต ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Cochran (1953); ธานีทร์ ศิลปจารุ (2563) โดยกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่น

95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96

จากสูตรดังกล่าวสามารถแทนค่าได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} &= \frac{(0.50)(1-0.50)(1.96^2)}{0.05^2} \\ n &= \frac{0.9604}{0.0025} \\ n &= 384.16 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากสูตรดังกล่าวได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 ตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการแจกแบบสอบถามและมีคำถามเพื่อคัดเลือก (Screening Question) เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการเครือข่ายไร้สายสัญญาณ มือถือและอินเทอร์เน็ต ในเขตกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล เท่านั้น

3) การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นมาจากการรวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยของเครือข่ายไร้สาย 5G ที่จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

(1) แบบสอบถามในส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed End) มีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) และให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว มีคำถามจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

ตารางที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	ระดับการวัด	เกณฑ์การแบ่งกลุ่ม
1. เพศ	Nominal	1 = ชาย
		2 = หญิง
2. อายุ	Ordinal	1 = ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี
		2 = 21 – 30 ปี
		3 = 31 – 40 ปี
		4 = 41 – 50 ปี
		5 = 51 – 60 ปี
		6 = 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา	Nominal	1 = มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
		2 = อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า
		3 = ปริญญาตรี
		4 = ปริญญาโท
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	Ordinal	1 = ต่ำกว่า 15,000 บาท
		2 = 15,001 – 25,000 บาท
		3 = 25,001 – 35,000 บาท
		4 = 35,001 – 45,000 บาท
		5 = 45,001 – 50,000 บาท
		6 = 50,001 บาท ขึ้นไป
5. ประสบการณ์ในการทำงาน	Ordinal	1 = น้อยกว่า 1 ปี
		2 = 1-2 ปี
		3 = 2-3 ปี
		4 = 3-4 ปี
		5 = 4-5 ปี
		6 = 5 ปีขึ้นไป

(2) แบบสอบถามในส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดการความรู้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ เรื่อง การการสืบค้นความรู้, การสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้, การประเมินผลความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องของการกระบวนการ การจัดการความรู้เบื้องต้น โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Likert Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้คะแนนรวมแบบ Rating Scale ของ Likert (Method of Summated Rating: Likert Scale)

(3) แบบสอบถามในส่วนที่ 3 เกี่ยวกับ ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G เป็นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ ความรู้และความเข้าใจของการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G และความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5 G ที่สามารถสร้างระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การค้นหาข้อมูล, การตระหนักถึงปัญหา, การสร้างความรู้ความเข้าใจของเทคโนโลยี 5 G ประโยชน์ของเทคโนโลยี 5G และ ระบบรักษาความปลอดภัยที่เทคโนโลยี 5G สามารถช่วยดูแลเราในชีวิตประจำวันได้

(4) แบบสอบถามในส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวัด คือ (ส่วนที่ 1) ตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล (ส่วนที่ 2) การจัดการความรู้ (ส่วนที่ 3) ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5 G โดยในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดซึ่งประกอบด้วยคำตอบย่อยที่แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และให้คะแนนแต่ละระดับตั้งแต่ค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ 1 ถึงค่าคะแนน มากที่สุดคือ 5 โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้ 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

จากนั้นประเมินค่าเฉลี่ยเกณฑ์ประเมินผลในแต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตรการคำนวณช่องกว้างระหว่างชั้นตามหลักการหาค่าเฉลี่ย (มัลลิกา บุญนาค, 2542)

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

การแปลผลระดับความสำคัญของปัจจัยตามเกณฑ์การประเมินผลจากค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
4.21 – 5.0	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 – 4.20	เห็นด้วยมาก
2.61 – 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 – 2.60	เห็นด้วยน้อย
– 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยจะทำการทดสอบเพียง 2 ค่า คือ ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา(Content Validity)และวัดค่าความเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การวัดค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การทดสอบความ เที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ตามความหมายของความเที่ยงตรงนั้น หมายถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการวัดคุณลักษณะ พฤติกรรม เนื้อหาสาระที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ครบคลุม และมีประสิทธิภาพได้ค่าวัดอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2553) ผู้วิจัยยังมีแนวทางการปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้มีความเที่ยงตรงดังนี้

(1.1) ในการกำหนดความหมายของตัวแปรจะกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมกับประเด็น ที่ต้องการโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

(1.2) กำหนดข้อคำถาม สร้างเครื่องมือวิจัยโดยมีการคำนึงถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวทาง

(1.3) ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามเบื้องต้นในการพิจารณาความเหมาะสมและตรวจดูความครอบคลุมของวัตถุประสงค์

(1.4) ระมัดระวังในเรื่องความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและการกำหนดความหมายของตัวแปรที่ต้องการอยู่ตลอดเวลา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้พิจารณา ตรวจสอบ และให้คะแนนเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสม และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ให้	1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
ให้	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่
ให้	-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ความสอดคล้องกับจุดประสงค์

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่กำหนด (สุวิมล ติรภานันท์, 2548) หลังจากนั้นได้นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาหาค่าดัชนีความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยผู้วิจัยจะใช้สูตรของ Rovinelli & Hambleton (1977)

แทนค่าสูตร

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากการหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ผู้วิจัยจะต้องได้ค่าความสอดคล้อง (Congruence) เกิน 0.7 ถึงจะแสดงว่าแบบทดสอบนี้มีค่าความเที่ยงตรงที่ใช้งานได้

การวัดค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย (Reliability of Research Tool) การวัดค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบที่มีค่าความเที่ยงตรงไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งสามารถหาค่าความเชื่อมั่น ในลักษณะวัดค่าคงที่ (Stability Measurement) ด้วยการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ (อัลฟา) ด้วยวิธีการของ Cronbach Method (Coefficient- α) คือ หาค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์ (อัลฟา) ใช้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบและความชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาก่อนทำการวิจัย (Sekaran, 2003) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา โดยคะแนนคำตอบไม่เป็นแบบ 0 - 1 ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n = จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

สำหรับการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับจากการแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยหรือการทดลอง (Try-out) ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยจะแสดงโครงสร้างการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.8 ซึ่งมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.2 กลุ่มอายุส่วนใหญ่คือกลุ่มอายุ 31-40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.5 ด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็น

ร้อยละ 56.50 ระดับรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงรายได้ระหว่าง 25,001 – 35,000 บาท บาท และด้านประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 48

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก $\bar{X} = 3.923$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับความคิดเห็น การจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสืบค้นความรู้ $\bar{X} = 4.029$ ด้านการสร้างองค์ความรู้ $\bar{X} = 3.906$ ด้านการนำความรู้ไปใช้ $\bar{X} = 4.003$ ด้านการประเมินผลความรู้ $\bar{X} = 3.890$ และด้านการเผยแพร่ความรู้ $\bar{X} = 3.789$ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยการจัดการความรู้ สรุปรวมการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G

การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับการ ตัดสินใจ
ด้านการสืบค้นความรู้	4.029	0.659	มาก
ด้านการสร้างองค์ความรู้	3.906	0.682	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.003	0.646	มาก
ด้านการประเมินผลความรู้	3.890	0.736	มาก
ด้านการเผยแพร่ความรู้	3.789	0.735	มาก
รวม	3.923	0.691	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับความคิดเห็น พบว่ามีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.923 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.691 ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสืบค้นความรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.029 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.659 ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.003 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.646 ด้านการสร้างองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.906 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.682 ด้านการประเมินผลความรู้มีค่าเฉลี่ย 3.890 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.736 และด้านการเผยแพร่ความรู้มีค่าเฉลี่ย 3.789 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.735

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ย ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5 G สรุปรวม
ด้านความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G

ด้านความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่าย ไร้สาย 5G	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับการตัดสินใจ
ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G	4.084	0.756	มาก
ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G	3.900	0.706	มาก
ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบบ้านอัจฉริยะ (Smart home)	3.886	0.640	มาก
ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบเมืองอัจฉริยะ(Smart City)	4.084	0.756	มาก
รวม	3.988	0.643	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตาม ระดับความคิดเห็น สรุป
รวม ด้านความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G พบว่ามีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.988 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.643 ซึ่งเมื่อพิจารณาราย
ด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G และความรู้
ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart City) มีค่าเฉลี่ย 4.084
และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.756 ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G มี
ค่าเฉลี่ย 3.900 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.706 และความรู้ระบบรักษาความปลอดภัย
เครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบบ้านอัจฉริยะ (Smart home) มีค่าเฉลี่ย 3.886 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.640

ตารางที่ 4 สรุปรวม ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G

ปัจจัยส่วนบุคคล	การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G				รวม
	ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบ บ้านอัจฉริยะ (Smart home)	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบ เมืองอัจฉริยะ (Smart City)	
เพศ	t-Test = 0.754 Sig = 0.386 (ไม่แตกต่าง)	t-Test = 1.402 Sig = 0.237 (ไม่แตกต่าง)	t-Test = 0.990 Sig = 0.753 (ไม่แตกต่าง)	t-Test = 0.754 Sig = 0.386 (ไม่แตกต่าง)	t-Test = 1.852 Sig = 0.174 (ไม่แตกต่าง)
อายุ	Anova = 1.127 Sig = 0.345 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 1.348 Sig = 0.243 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 2.514 Sig = 0.029* (แตกต่าง)	Anova = 1.127 Sig = 0.345 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 1.558 Sig = 0.171 (ไม่แตกต่าง)
ระดับการศึกษา	Anova = 1.481 Sig = 2.190 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 4.081 Sig = 0.007* (แตกต่าง)	Anova = 3.712 Sig = 0.120 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 1.481 Sig = 0.219 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 2.988 Sig = 0.310 (ไม่แตกต่าง)
รายได้ต่อเดือน	Anova = 6.778 Sig = 0.000* (แตกต่าง)	Anova = 5.009 Sig = 0.001* (แตกต่าง)	Anova = 4.947 Sig = 0.001* (แตกต่าง)	Anova = 0.677 Sig = 0.000* (แตกต่าง)	Anova = 0.687 Sig = 0.000* (แตกต่าง)
ประสบการณ์ในการทำงาน	Anova = 1.656 Sig = 0.159 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 0.294 Sig = 0.882 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 0.173 Sig = 0.952 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 1.656 Sig = 0.159 (ไม่แตกต่าง)	Anova = 0.631 Sig = 0.641 (ไม่แตกต่าง)

จากตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G สรุปได้ว่า ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ที่แตกต่างกันด้านได้แก่ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบบ้านอัจฉริยะ (Smart home) และมีที่ไม่แตกต่างกัน 3 ด้านได้แก่ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ความรู้ระบบ

รักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบ เมืองอัจฉริยะ(Smart City) ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ที่แตกต่างกัน 1 ด้าน ได้แก่ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G และไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบบ้านอัจฉริยะ(Smart home) ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบ เมืองอัจฉริยะ(Smart City) ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ที่แตกต่างกันในทุกด้าน ผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการความรู้กับ ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G

การจัดการ	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G				รวม
	ความรู้เครือข่ายเทคโนโลยี 5G	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบบ้านอัจฉริยะ (Smart home)	ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G รูปแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart City)	
ด้านการสืบค้นความรู้	R =0.494 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.438 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.342 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.349 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.460 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการสร้างองค์ความรู้	R =0.552 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.511 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.421 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.442 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.545 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการนำความรู้ไปใช้	R =0.598 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.525 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.501 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.434 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.582 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการประเมินผลความรู้	R =0.703 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.702 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.610 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.621 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.747 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการเผยแพร่ความรู้	R =0.597 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.582 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.490 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.448 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.599 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)

รวม	R =0.708 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.665 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.570 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.553 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)	R =0.707 Sig =0.000 (มีความสัมพันธ์)
-----	--	--	--	--	--

จากตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการความรู้กับ ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G โดยภาพรวมใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างชุดตัวแปรต้นคือการจัดการความรู้ กับชุดตัวแปรตามคือ ความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G พบว่า มีค่าความสัมพันธ์ $R = 0.707$ ค่า ความสัมพันธ์แสดงค่าทางบวก ค่า $Sig. = 0.00$ ซึ่งมีความน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าตัวแปรต้น การจัดการความรู้ กับตัวแปรความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ 70.7

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ของ ผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยโดยมีการสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ระบบรักษาความปลอดภัย เครือข่ายไร้สาย 5G ของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลวิจัยพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุก ด้าน ได้แก่ ด้านการสืบค้นความรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ด้านการสร้างองค์ความรู้ ด้านการ ประเมินผลความรู้และด้านการเผยแพร่ความรู้มี โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นโดยรวมใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.923 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.691 ซึ่งเมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปลื้มจิตร นราภิรมณ์ ขวัญ(2558) วิจัยเรื่องการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า งานวิจัยมีความสัมพันธ์กันในด้านของการจัดการความรู้โดยรวมทำให้ข้อมูลที่ใช้ในสำรวจกับผู้บริโภค โดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในงานวิจัยในครั้งนี้มีความเชื่อมั่นมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับความรู้ ระบบรักษา ความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ผลวิจัยพบว่า การจัดการความรู้กับความรู้ระบบรักษา ความปลอดภัย เครือข่ายไร้สาย 5G มีภาพรวมมีความความสัมพันธ์กันโดยรวมทั้งหมดในทุกด้านโดยผู้ตอบ แบบ สอบถามให้ความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งส่งผลให้ ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์ในทุกด้านเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ เกี่ยวกับความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G และการนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เทคโนโลยี 5G จะไม่เป็นเพียงแค่การใช้งานโทรศัพท์มือถือเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และเป็นการเชื่อมโยงโลกเข้าสู่ระบบเดียวกันด้วย ประเทศใดล่าช้าหลังในการพัฒนามักจะเสียประโยชน์ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ หากประเทศไทยไม่สามารถปรับใช้เทคโนโลยีได้ทันการณ์เหมือนคราว 3G ที่ผ่านมา จะทำให้ประเทศไทยล่าช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะเมื่อไทยอยู่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยแล้ว จะทำให้เกิดค่าเสียโอกาสเป็นจำนวนมหาศาล จึงจำเป็นที่ภาครัฐและภาคเอกชนจะมองเห็น และคาดการณ์ถึงผลกระทบและโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย จนสามารถเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตและแนวทางการดำเนินธุรกิจโดยสิ้นเชิง เพื่อสามารถเตรียมรับมือให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและพัฒนาประเทศ

ด้านระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ประกอบด้วยข้อกำหนดและนโยบายที่ผู้ดูแลระบบเครือข่ายนำมาใช้เพื่อป้องกันและตรวจสอบการเข้าถึงที่ไม่ได้รับอนุญาตใช้ในทางที่ผิด ดัดแปลงหรือปฏิเสธเครือข่ายคอมพิวเตอร์และทรัพยากรที่เข้าถึงเครือข่ายได้เกี่ยวกับการใช้งาน ดังนั้นเราควรต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G เช่นเดียวกัน เพื่อป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้ปราศจากความเสี่ยงและได้รับความปลอดภัยจากการใช้งานของเทคโนโลยีเช่นเดียวกันโดยงานวิจัยฉบับนี้ทางผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเกี่ยวกับการงานวิจัยการใช้งานระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ไว้ 2 ระบบหลัก ๆ ก็คือระบบสมาร์ทโฮม (Smart Home System) หรือระบบบ้านอัจฉริยะ และระบบสมาร์ทซิตี้ (Smart City) หรือระบบเมืองอัจฉริยะ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้กับความรู้ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายไร้สาย 5G ของผู้บริหารเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) หน่วยงานรัฐต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะมีการใช้งานภายในประเทศและผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของผู้บริโภคและสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ให้กับผู้ประกอบการที่ให้บริการโครงข่ายสัญญาณภายในประเทศ และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวในส่วนของภาครัฐและเอกชนรวมถึงส่วนเกี่ยวข้องเพื่อผู้บริโภคจะได้รู้ข้อมูลที่มากขึ้น 2) ต้องสร้างระบบฐานข้อมูลที่ดีเพื่อปกป้องข้อมูลความลับของผู้บริโภคและการเข้าถึงข้อมูลที่สูงขึ้นสำหรับผู้บริโภคในการใช้งานอย่างมีระบบและประสิทธิภาพรวมถึงการหาแหล่งข้อมูลอุปกรณ์สำหรับการใช้งานในอนาคตได้ง่าย 3) การเข้าถึงราคาที่ไม่แพงและเป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ผลิตซึ่งรวมถึงราคาในการใช้ประมวลผลสัญญาณซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการใช้บริการเครือข่ายได้ในอนาคต

ส่วนด้านปัญหาของเทคโนโลยี 5G ทางผู้วิจัยมีการคาดการณ์ว่า น่าจะเกิดขึ้นกับการใช้งานในอนาคตโดยเทคโนโลยีดังกล่าวกำลังจะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตประจำวันในอนาคต และทางผู้วิจัย

ได้เล็งเห็นว่าปัญหาดังกล่าวมีผู้บริโภคนบางส่วนที่ยังไม่รู้จักรว่าเทคโนโลยี 5G คืออะไร ซึ่งในปัจจุบันจำนวนประชากรส่วนใหญ่จะทราบเรื่องและรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 5G ที่จะนำมาใช้เพื่อในการตอบสนองของความเร็วระบบสื่อสารไร้สายความเร็วสูงกว่า เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สาย 4G ในปัจจุบันซึ่งถ้าประเทศไทยไม่มีการตอบรับ หรือไม่มีการเตรียมการกับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวก็อาจจะพลาดกับการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศต่อไปได้ในอนาคตซึ่งประเทศไทยเองก็มีการตื่นตัวกับเทคโนโลยีดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมถึงผู้ให้บริการโครงข่ายสื่อสาร ภายในประเทศทั้งหมดที่มีการเตรียมการ

เอกสารอ้างอิง

- ณพิชญ์ จักรพิทักษ์. (2552). *ทฤษฎีการจัดการความรู้*. เชียงใหม่: วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต. (2547). *การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- มัลลิกา บุญนาค. (2542). *สถิติเพื่อการตัดสินใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อุดรธานี: อักษรศิลป์อุดรธานีการพิมพ์.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2548). *การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ericsson. (2015). *5G security-enabling a trustworthy 5G system*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.ericsson.com/en/reports-and-papers/white-papers/5g-security-enabling-a-trustworthy-5g>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Sekaran, U. (2003). *Research Methods for Business: A Skill-Building Approach* (4th ed.). John Wiley & Sons, New York.

การเปรียบเทียบคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงาน
ต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบิน
ต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

Comparison of the Expected Characteristics and Qualifications of Ground
Hostess in a View Point of Customers between Low Cost Airlines and
Premium Airline

¹บุณทริกา วงษ์วานิช, ²กฤษดา เขียววัฒนสุข

¹Boontharika Wongwanich, ²Krisada Chienwattanasook

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: boontharika_w@rmutt.ac.th, krisada_c@rmutt.ac.th

Received June 22, 2020; Revised June 27, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน โดยเปรียบเทียบระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม ซึ่งทำการเก็บจากผู้ที่เคยใช้บริการสายการบินในการเดินทางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจากท่าอากาศยานทุกแห่งในประเทศไทยจำนวน 400 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากรีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติทดสอบที่ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด การเปรียบเทียบคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า มีเพียงด้านมนุษยสัมพันธ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ทำให้ผู้บริหารทั้งสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบิน

ระดับพรีเมียมสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันในการพัฒนาศักยภาพพนักงานของตน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของลูกค้ามากที่สุด

คำสำคัญ: คุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์; สายการบินต้นทุนต่ำ; สายการบินระดับพรีเมียม

Abstract

The purpose of this study was to investigate the expected characteristics and qualifications of ground Hostess in a viewpoint of customers between low cost airlines and premium airline. The data were collected from 400 people who used the airline service to travel both domestically and internationally from all airports in Thailand. The samples were obtained from Multi-Stage Sampling. The questionnaire was used as a research tool. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. Test the hypothesis by comparing the differences between the mean values of two independent samples. By using t-test statistics.

The research findings were as follows:

The expected characteristics and qualifications of ground hostess in a viewpoint of customers in overall were rated at a high level, in each aspect were rated at a high and highest level. The expected characteristics and qualifications of ground hostess in a viewpoint of customers between low cost airlines and premium airline were not different in overall. But when considered in each aspect of the expected characteristics, it was found that only human relations had differences. The results of this study can be used for both low-cost airlines and premium airlines executives as a guideline in formulating competitive strategies to develop their employees and staff potential to meet the most of customer needs.

Keywords: Expected Characteristics and Qualifications; Low Cost Airlines; Premium Airline

บทนำ

ปัจจุบันการเดินทางทางอากาศได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในกลุ่ม นักท่องเที่ยว และนักธุรกิจ เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ธุรกิจการบินจึงมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีสายการบินใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม จากสถิติจำนวนผู้โดยสารสายการบินที่ใช้บริการผ่านทางสนามบินสุวรรณภูมิซึ่งเป็นท่าอากาศยานแห่งชาติของประเทศไทยนั้น จะเห็นได้ว่าจำนวนของผู้โดยสารมี

แนวโน้มมากขึ้นทุกปี จากข้อมูลรายงานของกรมท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยพบว่าในปี พ.ศ. 2562 มีผู้โดยสารกว่า 141.87 ล้านคนเดินทางผ่านท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.69 และมีเที่ยวบินกว่า 896,000 เที่ยวบิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.41 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2661 (กรมท่าอากาศยาน, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าวสายการบินแต่ละสายการบิน จึงต้องมีการวางกลยุทธ์และการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อให้สายการบินของตนอยู่ในแนวหน้าและมีชื่อเสียงในระดับต้นๆ ของโลก เพื่อเป็นแรงจูงใจและเป็นหลักประกันให้ผู้โดยสารมั่นใจว่าคุณภาพการให้บริการของสายการบินตนนั้นมีคุณภาพการบริการที่ดีเลิศ และหนึ่งในตัวแปรสำคัญของการให้บริการที่ใกล้ชิดกับผู้โดยสารมากที่สุดคือพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน (Ground Hostess) ถือว่าเป็นผู้มีส่วนบาทต่อการสร้างความประทับใจต่อผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้โดยสารโดยตรง ซึ่งคุณภาพของการบริการก่อนการบินในแต่ละเที่ยวบินนั้นมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร (ณัฐภาณต์ ชินวงศ์อมร, 2558) และด้วยธุรกิจสายการบินเป็นธุรกิจที่เน้นการให้บริการ ดังนั้น การบริการที่ดีเลิศ (Service Excellence) จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของธุรกิจการบิน การให้ความสำคัญกับความต้องการและความคาดหวังของผู้โดยสารจากการใช้บริการจึงเป็นสิ่งที่ธุรกิจสายการบินจึงมองข้ามไม่ได้ (สิทธิชัย ศรีเจริญประมง, 2556) บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการขององค์กรจึงควรได้รับพัฒนาดูแลและเอาใจใส่เป็นพิเศษให้มีคุณลักษณะและคุณสมบัติทางวิชาชีพที่พึงประสงค์ต่อการปฏิบัติงานการบริการที่ประกอบไปด้วยทักษะภาษาต่างประเทศ ประสพการณ์ทางด้านสายการบิน ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การมีจิตบริการ การมีบุคลิกภาพที่ดี มีทักษะประสานงาน และเป็นนักการสื่อสารที่ดี (อาทิตย์ อินตะแก้ว, 2562) เพื่อเป้าหมายของการให้บริการที่มุ่งเน้นความสำคัญของผู้โดยสาร (Customer Focus) เป็นที่ตั้ง และจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแข่งขันเพื่อเพิ่มยอดขายระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมที่ต่างฝ่ายต่างนำกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ มาแย่งชิงลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์ด้านราคาหรือด้านบริการ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของผู้ให้บริการของสายการบินทั้งสองประเภทว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลของการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจการบินในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำและระดับพรีเมียม
2. เพื่อศึกษาคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการสายการบินสายการบินต้นทุนต่ำและระดับพรีเมียม

3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

4. เพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านสื่อสาร ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถทางสังคมตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม แตกต่างกัน

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน ในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ และด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

เสาวรินทร์ สายรังสี (2551) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สายการบินต้นทุนต่ำ” (Low cost airlines หรือ budget airlines) คือ สายการบินที่มีรูปแบบการบริหารกิจการโดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนค่าบริการของสายการบินให้ต่ำลง เพื่อให้สามารถกำหนดราคาค่าโดยสารจากผู้โดยสารได้ในอัตราที่ถูกกว่าสายการบินปกติ สอดคล้องกับ ยุนิดา วิริโย (2560) สายการบินต้นทุนต่ำ หมายถึง สายการบินที่มีการวางตำแหน่ง ทางการตลาดไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นสายการบินต้นทุนต่ำ (Low-cost airline) โดยมีการใช้กลยุทธ์ในการบริหารสายการบินในรูปแบบของสายการบินต้นทุนต่ำ คือ ประหยัดต้นทุนและมีการใช้กลยุทธ์ ทางด้านราคามากระตุ้นลูกค้า

วสุตม์ โชติพานิช (2560) กล่าวว่า “สายการบินเต็มรูปแบบ” (Full Service Airlines) หรือ สายการบินระดับพรีเมียม” (Premium airlines) หมายถึง สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบตามมาตรฐานสากลทั่วโลก มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งหมอนและผ้าห่ม อย่างครบถ้วนบนเที่ยวบิน ไปจนถึงบริการเสริมอื่นอาทิเช่น การให้โควตาน้ำหนักบรรทุกสัมภาระใต้เครื่องบินให้ผู้โดยสาร ห้องพักรับรอง โดยไม่มีการคิดค่าบริการเพิ่มซึ่งอาจมีทั้งการบริการในรูปแบบชั้นหนึ่ง ชั้นธุรกิจและชั้นประหยัดบนเครื่องบิน โดยทั่วไปมักจะเป็นสายการบินประจำชาติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐยาภรณ์ ภูทอง (2558) ที่กล่าวว่าสายการบินบริการเต็มรูปแบบ (Premium Service Airlines) หรือ สายการบินระดับพรีเมียม” (Premium airlines) หมายถึง สายการบินที่มีการให้บริการชั้นธุรกิจและชั้นประหยัดบนเครื่องบินโดยมีการให้บริการน้ำหนักระเป๋า ห้องพัก

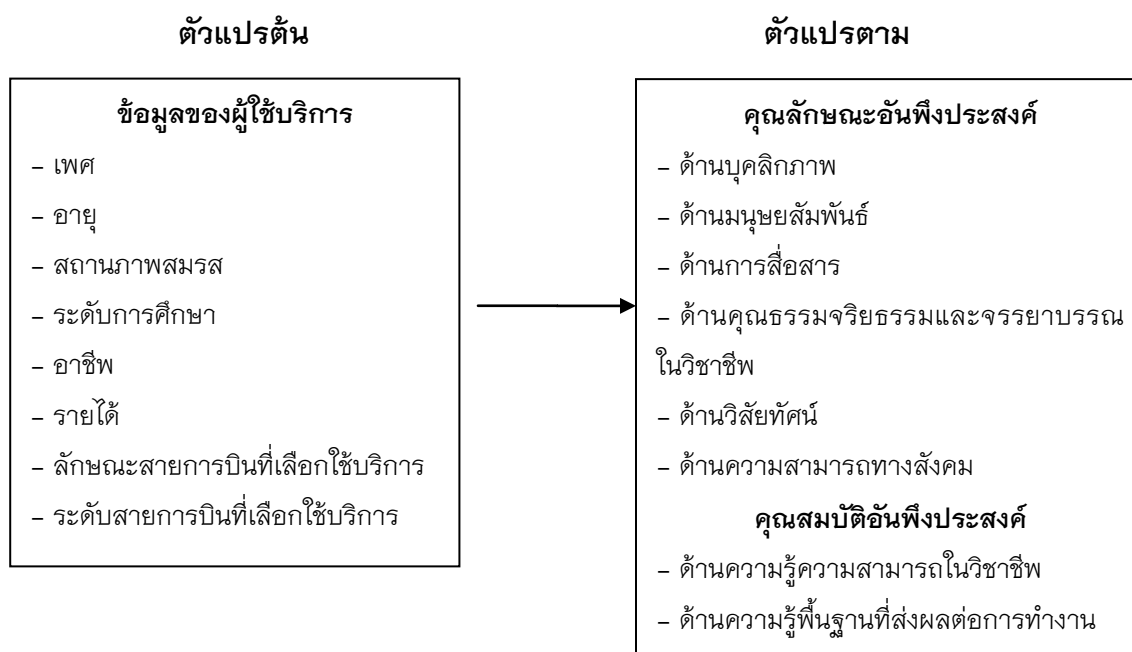
รับรอง อาหารและเครื่องดื่มบนเที่ยวบินฟรีตลอดจนถึงอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บนเครื่องเช่น หมอน ผ้าห่ม

รุ่งทิwa สุตา (2559) กล่าวว่า “งานบริการภาคพื้นดิน” คือ งานที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อาทิงานบริการภายในห้องโดยสารเครื่องบิน (Cabin Service) งานบริการอาหารบนเครื่องบิน (Airline Catering) งานบริการในลานจอดเครื่องบิน (Ramp Service) งานอำนวยความสะดวกด้านการบิน (Field Operation Service) และงานบริการผู้โดยสาร (Passenger Service) โดยงานบริการผู้โดยสารที่สำคัญงานหนึ่งคืองานต้อนรับภาคพื้นดิน คือผู้ที่ทำหน้าที่ต้อนรับ และดูแลอำนวยความสะดวก แก่ผู้โดยสาร ตั้งแต่ผู้โดยสารเข้ามาใช้บริการของสายการบินจนกระทั่งส่งผู้โดยสารขึ้นเครื่อง เพื่อให้อยู่ใน ความ รับผิดชอบและการบริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่อง (Air Hostess)

จิตต์โสภิน มีระเกตุ (2559) กล่าวว่า คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบำบัดสภาพในความ คิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจสปาและผู้ให้บริการควรประกอบไปด้วยคุณสมบัติด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความสามารถ ด้านทัศนคติการแสดงออก และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับ รัฐชสรณ์ กาญจน ศิลาพนธ์ (2553) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะทั่วไปของบุคลากรในสถานประกอบการที่พักรวมอันควรมี 4 ด้านได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป ด้านความสามารถ หรือทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ ยุนิดา วิริโย (2560) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินอันควรมีได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ ด้านทักษะพื้นฐาน ทางวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรมจริยธรรม ส่วนประดัลภ์ ปันพพลังกูร (2556) ได้กำหนดคุณลักษณะของพนักงานที่เป็นที่ต้องการขององค์การสมัยใหม่ไว้ 5 ประการได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ด้านการสื่อสารดี และการมีใจรักงานที่ทำและต้องการประสบความสำเร็จ

จากงานวิจัยและทฤษฎีดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาคัดเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับ ลักษณะการทำงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินมากที่สุด ทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินอันประกอบไปด้วย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้าน มนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความสามารถทาง สังคม ส่วนคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินประกอบไปด้วย ความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพ และความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ซึ่งทำให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เคยใช้บริการสายการบินในการเดินทางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจากท่าอากาศยานทุกแห่งในประเทศไทย จากข้อมูลสถิติการขนส่งทางอากาศของท่าอากาศยานในสังกัดกรมท่าอากาศยานพบว่าในปี พ.ศ.2562 มีผู้ใช้บริการเพื่อการเดินทางจากการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยจำนวน 17,940,279 คน (กรมท่าอากาศยาน, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการจากสายการบินเพื่อการโดยสารจากท่าอากาศยานดอนเมืองและท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทั้งเที่ยวบินภายในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 400 คน ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ และเนื่องจากมีผู้ใช้บริการสายการบินเป็นจำนวนมากผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยขั้นแรกใช้วิธีการเลือกแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยเลือกเจาะจงเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์ใช้บริการสายการบินทั้งแบบต้นทุนต่ำและระดับพรีเมียม และขั้นที่สองใช้วิธีการเลือกแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในองค์การภาครัฐและเอกชน หรือตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน เปรียบเทียบระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะสายการบินที่ใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินที่ใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินที่ใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ และตัวแปรทางด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 point rating scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) โดยใช้มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และให้คะแนนในแต่ละระดับ ตั้งแต่ค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ 1 ถึงค่าคะแนนมากที่สุด คือ 5

ร่างเครื่องมือการวิจัยโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) พบว่า มีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 0.89

นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยทำหนังสือขอเข้าทำการสำรวจไปยังสถานที่ราชการ หน่วยงานเอกชนต่าง ๆ จากนั้นเลือกผู้ตอบแบบสอบถามแบบบังใจ เฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการสายการบินทั้งสายการบินต้นทุนต่ำและระดับพรีเมียม ทำการอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้อง และนำแบบสอบถามจากผู้ตอบมาตรวจสอบ

ความครบถ้วน หากไม่สมบูรณ์จะมีการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง สุดท้ายจึงนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) หรือค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้วิธีทดสอบค่า Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการในภาพรวม แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการในภาพรวม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงาน ต้อนรับภาคพื้นดิน	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่ (n = 400)
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.29	0.43	มากที่สุด	3
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.37	0.40	มากที่สุด	1
3. ด้านสื่อสาร	4.17	0.51	มาก	6
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ในวิชาชีพ	4.24	0.75	มากที่สุด	4
5. ด้านวิสัยทัศน์	4.20	0.64	มาก	5
6. ด้านความสามารถทางสังคม	4.30	0.44	มากที่สุด	2
ความคิดเห็นในภาพรวม	4.19	0.44	มาก	

ผลการศึกษา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินในภาพ แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน โดยภาพรวม

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่ (n = 400)
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	4.14	0.56	มาก	2
2. ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน	4.29	0.51	มากที่สุด	1
ความคิดเห็นในภาพรวม	4.21	0.51	มากที่สุด	

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน ระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ พนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน	ต้นทุนต่ำ		พรีเมียม		t	p-value
	n = 240		n = 160			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.30	0.40	4.27	0.46	0.68	0.50
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.32	0.42	4.43	0.37	-2.77	0.01*
3. ด้านสื่อสาร	4.13	0.53	4.21	0.49	-1.72	0.09
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.16	0.53	4.20	0.59	-0.75	0.46
5. ด้านวิสัยทัศน์	4.18	0.57	4.09	0.70	1.40	0.16
6. ด้านความสามารถทางสังคม	4.17	0.46	4.21	0.41	-0.94	0.35
ภาพรวม	4.17	0.46	4.21	0.41	-0.94	0.35

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ในการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านมนุษยสัมพันธ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน โดยมีค่า $t = -2.77$ และ $p\text{-value} = 0.01$ โดยรายละเอียดในการเปรียบเทียบความแตกต่าง แสดงใน ตาราง 3

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน ระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน	ต้นทุนต่ำ		พรีเมียม		t	p-value
	n = 240		n = 160			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	4.11	0.57	4.17	0.54	-1.05	0.30
2. ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน	4.26	0.53	4.32	0.49	-1.15	0.25
ภาพรวม	4.19	0.50	4.23	0.52	-0.94	0.35

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ในการทดสอบสมมุติฐานที่ 2 พบว่า คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ และด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยทั้งสองด้านมีค่า p-value มากกว่า 0.05 โดยรายละเอียดในการเปรียบเทียบความแตกต่างแสดงใน ตาราง 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำและระดับพรีเมียมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ยุนิดา วิริโย (2560) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และ ผลการวิจัยยังไปในแนวทางเดียวกับ พิธสุภาภรณ์ กลิ่นสุวรรณ และ เสกสรรค์ สุทธิสงค์ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของพนักงานต้อนรับภาคพื้นสายการบินนกแอร์ ที่พบว่าคุณลักษณะของพนักงานต้อนรับสายการบินนกแอร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน จะพบว่า ด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้ให้บริการต้องการให้พนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก พุดจาสุภาพ มีบุคลิกภาพและมีมารยาทที่ดี ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของ จิราภรณ์ ขุนทอง (2549) ที่ศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า พนักงานควรมีบุคลิกภาพในด้านความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่งผลให้พนักงานเกิดความมั่นใจในการให้บริการมากขึ้น ส่วนในด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้ให้บริการมีความต้องการให้พนักงานต้อนรับภาคพื้นดินให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาสุภาพอ่อนน้อม มีความเป็นมิตร ดูแลเอาใจใส่

ผู้ให้บริการ มีอัธยาศัยที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่างได้ดี ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลได้ สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีความระมัดระวังต่อคำวิจารณ์ ผู้ให้บริการ สอดคล้อง บุญช่วง ศรีธรรมราช (2559) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ลำดับถัดมาคือด้านวิสัยทัศน์ โดยผู้ให้บริการต้องการให้พนักงานต้อนรับภาคพื้นดินมีวิสัยทัศน์ตามแนวทางขององค์การ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น สำหรับด้านความสามารถทางสังคม ผู้ให้บริการมีความต้องการให้พนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน มีความสุภาพกับบุคคลทุกระดับ เข้าใจในความต้องการของลูกค้า ให้บริการอย่างอบอุ่นเป็นมิตร เข้าถึงง่ายเป็นกันเอง และติดตามผลการแก้ไขปัญหาของผู้ใช้บริการแต่ละรายอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจมา แจ่มเวชฉาย (2559) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟ BTS ใน กรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการในด้านคุณภาพการบริการ ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารอย่างมีนัยสำคัญ และสำหรับด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ผู้ให้บริการต้องการให้พนักงานต้อนรับภาคพื้นดินมีความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน มีความรับผิดชอบและอดทนต่อการทำงาน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พนักงานมีสัมมาคารวะและเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ไม่เปิดเผยความลับของกิจการต่อบุคคลอื่น และพนักงานควรปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การอย่างเคร่งครัด สอดคล้อง พนิดา ภักดี (2558) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมของพนักงานที่มีอยู่กับการปฏิบัติงาน พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

จากผลการวิจัยพบว่าคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ให้บริการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ที่เกี่ยวกับการรู้ระบบงานและเป้าหมายขององค์กร รู้จักความต้องการของลูกค้า มีความรอบรู้ในสายงาน สามารถให้คำแนะนำได้ดี รู้จักการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ มีความรู้เป็นอย่างดีในผลิตภัณฑ์และบริการที่นำเสนอของสายการบิน สามารถนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่มีความสนใจเฉพาะแก่ผู้ให้บริการ และพนักงานค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุดให้แก่ผู้ให้บริการได้ เป็นสิ่งที่ผู้ให้บริการต้องการ และสำหรับด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ผู้ให้บริการต้องการให้พนักงานติดตามข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีความรู้ด้านความปลอดภัยกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และมีความรู้ตามมาตรฐานการบริการ สอดคล้องกับ ญัฐกานต์ ชินวงศ์อมร (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์คุณภาพการให้บริการสายการบินที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สายการบินระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า รูปแบบการให้บริการก่อนการบิน ความพร้อมและเต็มใจในการให้บริการ การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ความกระตือรือร้นในบริการ คุณภาพการให้บริการบนเครื่องบิน พนักงานมีความชำนาญและเต็มใจให้บริการ ความเชี่ยวชาญด้านภาษา

อรรถาธิบายที่ดี การติดตามความพึงพอใจหลังใช้บริการ มีอิทธิพลทางบวกต่อกัญลักษณ์ภาพการให้บริการของสายการบินและยังส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านมนุษยสัมพันธ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎา เขียววัฒนสุข และปิยวรรณ ไกรเลิศ (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อบริการสายการบิน โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสายการบินไทยสมายล์และสายการบินไทยแอร์เอเชีย เส้นทางกรุงเทพฯ-กระบี่ พบว่าผู้ให้บริการมีลักษณะพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน ด้วยสายการบินไทยถือว่าเป็นสายการบินระดับพรีเมียม ส่วนสายการบินแอร์เอเชีย นั้นถือว่าเป็นสายการบินต้นทุนต่ำ ซึ่งพบว่าพฤติกรรมที่ผู้ให้บริการสายการบินทั้งสองประเภทมีความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการของสายการบินไม่มีความแตกต่างกันเท่าใดนัก เนื่องมาจากการใช้บริการที่เคาเตอร์เช็คอินก่อนขึ้นเครื่องบินนั้นใช้เวลาไม่นานนัก ผู้ใช้บริการจึงไม่ได้คาดหวังว่าการให้บริการของสายการบินแต่ละประเภทจะต้องมีความแตกต่างกัน แต่หากพิจารณาจากงานวิจัยที่ได้กล่าวมานี้ จะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการตามประเภทของสายการบินจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านราคา และการส่งเสริมการขายของสายการบินแต่ละประเภท

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากความไม่แตกต่างในความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมนั้น ทำให้ผู้บริหารสายการบินทั้งสองประเภทอาจไม่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินให้แตกต่างจากคู่แข่ง แต่ถ้ามองในมุมต่างกันหากผู้บริหารนำผลที่ได้มาวางกลยุทธ์ใหม่โดยการสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในด้านการให้บริการของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินของสายการบินให้เกินความคาดหวังของผู้ใช้บริการย่อมส่งผลให้ผู้ให้บริการเกิดความพึงพอใจให้กับการใช้บริการว่าตัดสินใจไม่ผิดที่เลือกใช้บริการสายการบินนี้ ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างเป็นจุดแข็งของสายการบินได้

สรุปผล

1. คุณลักษณะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินตามความต้องการของผู้ใช้บริการระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านมนุษยสัมพันธ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน

3. คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน ในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ และด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินระดับพรีเมียมนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของพนักงานต้อนรับภาคพื้นสายการบินอันพึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะที่มีคะแนนสูงที่สุดจาก 6 ด้าน ดังนั้นผู้ประกอบการสายการบินระดับพรีเมียมต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง และยังพบว่าผู้ใช้บริการสายการบินระดับพรีเมียมให้ความสำคัญกับด้านนี้สูงสุดและสูงกว่าผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาอบรมพนักงานของตน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นจุดเน้นที่แต่ละระดับของสายการบินควรให้ความสำคัญ ในทางกลับกัน หากสายการบินต้นทุนต่ำต้องการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบสมรรถนะหรือความสามารถ (Benchmarking) กับสายการบินระดับพรีเมียม อาจใช้คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ในการกำหนดตำแหน่งหรือจุดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการอ้างอิงเพื่อแข่งขัน เพื่อนำผลของการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงสายการบินของตน ซึ่งผลที่ได้จะทำให้ทราบว่าใครคือผู้ปฏิบัติได้ดีที่สุด (Best Practice)

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานต้อนรับภาคพื้นสายการบินอันพึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ จะพบว่า ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน เป็นคุณสมบัติที่มีระดับคะแนนสูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นจุดเน้นที่สายการบินแต่ละระดับควรให้ความสำคัญ ในการตรวจสอบมาตรฐานพนักงานของตนและต้องทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจได้ว่า พนักงานของตนมีคุณสมบัติตามที่ผู้ใช้บริการต้องการ ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าว่าตัดสินใจไม่ผิดที่เลือกใช้บริการ

3. สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรที่จะทำการศึกษาถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้ให้บริการจากพนักงานสายการบินที่เกี่ยวข้องในการให้บริการลูกค้าในหน้าที่อื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบ โดยควรทำการศึกษามุมมองจากทั้งบุคคลภายนอกและบุคคลภายใน และควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการสายการบินยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมท่าอากาศยาน. (2562). ข้อมูลสถิติการขนส่งทางอากาศของท่าอากาศยานในสังกัดกรมท่าอากาศยาน ปี 2019. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก <https://www.airports.go.th/th/content/349/2945.html>.

- กฤษฎา เขียววัฒนสุข และปิยวรรณ ไกรเลิศ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อบริการสายการบิน กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสายการบินไทยสไมล์และสายการบินไทยแอร์เอเชียเส้นทางระหว่างกรุงเทพฯ-กระบี่. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(1), 11-26.
- จารุวรรณ กะวิเศษ. (2556). *เอกสารประกอบการสอนเอกสารประกอบการสอนวิชาในรายวิชาศิลปะ การให้บริการ*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.nvc-korat.ac.th/nvc/index.php?viewpage=759>
- จิราภรณ์ ขุนทอง. (2549). *บุคลิกภาพของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่*. ปรินญาธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัฐชนัน กาญจนศิลาพันธ์. (2553). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรในงานโรงแรม: กรณีศึกษาโรงแรม ระดับ 3 ดาวในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐกานต์ ชินวงศ์อมร. (2558). *กลยุทธ์คุณภาพการให้บริการสายการบินที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สายการบินระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ*. ปรินญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐยาภรณ์ ภูทอง. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของธุรกิจสายการบิน กรณีศึกษา สายการบิน บางกอกแอร์เวย์*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ยุนิดา วิริโย. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย*. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. สถาบันการบินพลเรือน, สถาบันสมทบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับประสิทธิภาพการทำงานของ นักบัญชีธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 11(2), 29-48.
- เบญจภา แจ้งเวชฉาย. (2559). *คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ใน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประสงค์ ปัญทพลังกูร. (2556). *คุณลักษณะของพนักงานที่เป็นที่ต้องการขององค์กรสมัยใหม่*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2561, จาก <http://prakal.wrodpres.com>
- พนิดา รักดี. (2558). *การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมที่มีอยู่กับการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชน*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 10(33), 70-74.
- พริษฐาภาณ กลิ่นสุวรรณ และเสกสรรค์ สุทธิสงค์. (2558). *คุณลักษณะของพนักงานต้อนรับภาคพื้นสายการบินนกแอร์*. *วารสารมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 9(3), 47-57.

- รุ่งทิwa สุตา. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดินประจำท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. สถาบันการบินพลเรือน, สถาบันสมทบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วสุตม์ โชติพานิช. (2560). ปัจจัยด้านคุณภาพบริการ การรับรู้คุณค่า และภาพลักษณ์สายการบินที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบริการซ้ำในบริบทของสายการบินเต็มรูปแบบ. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ลิตธิชัย ศรีเจริญประมง. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านทุนมนุษย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการของสายการบินในประเทศไทย. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสารวรินทร์ สายรังสี. (2551). สายการบินต้นทุนต่ำ ตอนที่ 1. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2562, จาก http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=2561
- อาทิตย์ อินตะแก้ว. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะทางวิชาชีพที่พึงประสงค์ต่อการปฏิบัติงานการบริการผู้โดยสารภาคพื้นสายการบิน. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 14(2), 64-76.

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา

The concept of philosophy of education higher education

¹เรีงรณ ล้อมลาย, ²สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวารากุล

¹Roengron Lormlai, ²Sukarnpicha Piyathamvarakul

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Email: suwapitcha@ru.ac.th

Received June 25, 2020; Revised July 7, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ สังเคราะห์ พัฒนา และสร้างรูปแบบ แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของ การศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ผู้สอนคณะศึกษาศาสตร์และบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 177 คน โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แล้วสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ 6 ตัวเลือก มีค่า IOC เท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และทดสอบค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในแนวโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา แนวโน้มไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านหลักสูตร แนวโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน แนวโน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญา ด้านผู้เรียน แนวโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ด้านสถาบันการศึกษา แนวโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านกระบวนการเรียนการสอน แนวโน้มไปทางปฏิรูปนิยม ด้านการวัดและประเมินผล แนวโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่าของบุคลากรที่มี สถานภาพ และวุฒิการศึกษา ต่างกันมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผลการสังเคราะห์พบว่า ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านหลักสูตร ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน ลัทธิพุทธปรัชญา ด้านผู้เรียน ลัทธิพัฒนาการนิยม

4. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนพบว่า ภาพรวม และองค์ประกอบส่วนใหญ่ เป็นลัทธิปฏิรูปนิยม ส่วน ผู้สอน เป็นลัทธิพุทธปรัชญา และผู้เรียน เป็นลัทธิพัฒนาการนิยม

คำสำคัญ: แนวคิดปรัชญา; การศึกษาไทย

Abstract

The purpose of this study was to study the comparison, synthesis, development, and modeling philosophy of education higher education. The study was a survey research. A sample of 177 cases was drawn from support personnel who are currently working in the Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, by using a table of Krejcie and Morgan, simple random sampling. Data were collected by questionnaire, a multiple-choice questionnaire with 6 selections with an IOC of 0.96. Data were analyzed using frequency distribution to find percentage and test Chi-square. The results of the study were as follows:

1. It was found that as a whole is inclined towards reformism educational objectives Inclined towards existentialism in curriculum, leaning towards reformism, instructor leaning towards Buddhist philosophy, learner leaning towards prosperity Institution Inclined towards reformism in the teaching and learning process Inclined towards popular reform measurement and evaluation Inclined towards reformism.

2. Comparison of personnel with status and educational background differences in educational philosophical concepts differed significantly at the .05 level, while the work experience was significantly different at the .05 level.

3. The result of the synthesis of new concepts Educational objectives Existentialism in curriculum for educational institutions in the teaching and learning process and evaluation and evaluation Reformist doctrine of Buddhist doctrine, learners, doctrine, prosperity, popularity.

4. The result of creating an educational management model. And the teaching and learning management of the Faculty of Education as a whole and the majority It is a reformist doctrine, while the teachings are Buddhism, philosophy and learners are a doctrine.

Keywords: Philosophy concepts; Thai education

บทนำ

การจัดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน การจัดการศึกษาของไทยได้พยายามประยุกต์เอาแบบอย่างจากประเทศตะวันตกมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ทำให้นักการศึกษาไทยในปัจจุบันมีความรู้สึกร่วมกันว่า “ประเทศไทยยังขาดปรัชญาการศึกษาที่เป็นของเราเอง” การที่คนไทยได้นำปรัชญาตะวันตกทุกปรัชญามาใช้ พบว่า มีความขัดแย้งไปกันไม่ได้สนิท กับค่านิยมและนิสัยของคนไทย ผลที่สุด ปรัชญาของต่างประเทศที่นำเข้ามาใช้ดูเลือนลอยไร้ความหมาย และไม่ยังประโยชน์แก่การศึกษาของไทยเท่าที่ควร (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2523, หน้า 61-62)

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญทางการศึกษาดังที่ อารัง บัวศรี (2527) กล่าวว่า รากฐานทางด้านปรัชญาการศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ปรัชญาการศึกษาจะช่วยวางรูปแบบ กำหนดนโยบาย ทิศทาง ในการจัดการศึกษา มีนักการศึกษา บางท่านกล่าวว่า “หากผู้บริหารการศึกษาหรือผู้มีแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอย่างไร ก็จะกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาวิชาที่สอน และวิธีการสอน ไปตามแนวทางที่ตนยึดถือ” (ภิญโญ สาร, 2529, หน้า 81) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปรัชญาการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่จะนำมาเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

ในการนำเอาปรัชญาการศึกษามาเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษานั้น แม้ตัวผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนในคณะศึกษาศาสตร์ จำนวนไม่น้อยที่สงสัยในบทบาทความรับผิดชอบและค่านิยมของตนเอง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน จะเห็นว่าปรัชญาการศึกษามีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน แต่ตัวจักรสำคัญในการนำเอาปรัชญาการศึกษามากำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติการสอนอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทย ของบุคลากร ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่ามีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน และผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาจะได้นำมาพิจารณาและกำหนดปรัชญาการศึกษา ให้สนองต่อการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน อีกทั้งสนองต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทย จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อสังเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพัฒนาปรัชญาการศึกษาแนวคิดใหม่ของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน จำนวน 111 คน และบุคลากรสายสนับสนุน 66 คน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 177 คน ได้มาโดยเปิดตารางสุ่มสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607–610) แล้วสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากไม่คืนเบอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ด้านโรงเรียน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านการวัดผลประเมินผล เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) แบบ 6 ตัวเลือก ซึ่งตัวเลือกแต่ละด้านจะแทนปรัชญาการศึกษาในแต่ละลัทธิใน 7 ด้าน รวม 42 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือลัทธิปรัชญาปฏิรูปนิยม ส่วนรายด้านอยู่ในระดับเรียงตามค่าร้อยละที่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านหลักสูตร ลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน ลัทธิพุทธปรัชญา ด้านผู้เรียน ลัทธิพัฒนาการนิยม ด้านสถาบันการศึกษา ลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านกระบวนการเรียนการสอน ลัทธิปฏิรูปนิยม และด้านการวัดผลประเมินผล ลัทธิปฏิรูปนิยม

2. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษาของบุคลากรที่มีสถานภาพและวุฒิการศึกษาต่างกันมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

แตกต่างกันอย่างมีสิ่งสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประสพการณ์ในการทำงานต่างก็มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการสังเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพัฒนาปรัชญาการศึกษาแนวคิดใหม่ ของบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาและ พัฒนาปรัชญาการศึกษาใหม่ คือ ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาโน้มไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้าน หลักสูตร โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน โน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา ด้านผู้เรียน โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ด้านสถาบันการศึกษา โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านกระบวนการ เรียนการสอน โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม และด้านการวัดผลการประเมินผล โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม

4. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่ โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ในด้านหลักสูตร สถาบันการศึกษาด้านการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนด้านจุดมุ่งหมาย โน้มไป ทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านผู้สอน โน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา และด้านผู้เรียน โน้มไปทาง ลัทธิพัฒนาทางนิยม

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยของบุคลากร คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สารสำคัญของปรัชญาปฏิรูปนิยม มีแนวคิดพื้นฐาน ในการปฏิรูปสังคมเพื่่อมุ่ง สร้างสรรค์สังคม และรูปแบบของอารยธรรมอันจะบังเกิดขึ้นในอนาคต ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม เห็นว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาสังคม ปฏิรูปสังคม ให้ผลจากสภาพ วิกฤติไปสู่สังคมที่ดีงาม บริบททุก ๆ ด้านและเป็นสังคมแห่งสันติสุข โดยการศึกษาจะต้องทำให้ผู้เรียน เข้าใจและมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่ดีงาม (ศักดิ์ชัย หิรัญทวี, 2530 อ้างถึงใน ธนันท์ สุรเสียงสังข์, 2543 หน้า 25) ดังนั้น แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยของบุคลากร คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมและปรัชญาดังกล่าว เน้น มุ่งสร้างระเบียบสังคมใหม่ และอยู่บนพื้นฐานและสภาพสังคมและเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน และสามารถออกไปอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

2. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทย ของบุคลากร ที่มีสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสพการณ์ในการทำงาน ต่างกัน อภิปรายผลดังนี้

2.1 สถานภาพ และวุฒิการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่าบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานภาพ

ของบุคลากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาต่างกันเพราะอาจารย์ผู้สอนส่วนมาก จบปริญญาโท และปริญญาเอกตามเกณฑ์ข้อบังคับของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แต่เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนส่วนใหญ่จบปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาต่างก็มีแนวทางการศึกษาแตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีแนวทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีรูปแบบเดียวกัน จึงทำให้แนวทางการศึกษาของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีแนว คัดทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ผลการสังเคราะห์แนวทางการศึกษา และพัฒนาการศึกษา แนวคิดใหม่ ของบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า แนวทางการศึกษาและพัฒนาการศึกษาใหม่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษานำไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาลัทธิอัตถิภาวนิยมเน้นความสำคัญของมนุษย์สอนให้มนุษย์ยึดตนเองเป็นหลักและเลือกสร้างลักษณะของตัวเองขึ้นตามที่ตัวเองอยากจะเป็น นั่นคือต้องมีเสรีภาพที่จะเลือกในแนวทางที่ตนปรารถนาโดยมีเงื่อนไขในการเลือกจะต้องเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตัวเองและดีสำหรับคนอื่นด้วย (ศักดิ์ดา ปรารงค์ ปรทานการ, 2523 อ้างถึงใน ขวลิขิต สุภสิงห์, 2543, หน้า 21) ซึ่งแนวทางการศึกษาอัตถิภาวนิยมสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมที่ลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็ก ๆ ควรเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่าครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งแนวทางอัตถิภาวนิยม คือ ช่วงเช้าให้นักเรียนเรียนวิชาการ และช่วงบ่ายให้เรียนกิจกรรมที่นักเรียนเลือกเรียนในสิ่งที่ชอบ ตรงกับนโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”)

ด้านหลักสูตรนำไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปฏิรูปหลักสูตรนำปฏิรูปนิยม ด้านหลักสูตรเน้นสังคมเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน ยาเสพติด จราจร เป็นต้น รวมถึงวิชาทั่วไปที่สอนใน โรงเรียน เช่น วรรณคดี ดนตรี วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ให้ความสำคัญแก่วิชาที่ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสังคม ช่วยแก้ปัญหาสังคม (ศักดิ์ดา ปรารงค์ ปรทานพร, 2526, หน้า 132) และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่อง “การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

ด้านผู้สอน เน้นครูเป็นสำคัญยิ่งสำหรับศิษย์ คือครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ (จิตรกร ตั้งเกษมสุข, 2525, หน้า 119-120) ถึงแม้ปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่เนื่องจากคน

ไทยส่วนใหญ่เน้นถือศาสนาพุทธและการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธปรัชญามาเป็นเวลานาน แต่ปัจจุบันคนไทยยังติดกับการสอนแบบพุทธปรัชญาการศึกษา คือ ผู้สอนในปรัชญาพุทธปรัชญาการศึกษาต้องเป็นผู้นำในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้รู้จักเดินไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา และครูจะต้องรู้จักนิสัยใจคอและระดับความสามารถของศิษย์อย่างถ่องแท้ว่าเด็กจัดอยู่ในบัวประเภทใด ส่วนวิธีสอนแบบใหม่ครูก็ได้ปรับตัวโดยการนำวิธีสอนใหม่ ๆ มาสอน แต่พื้นฐานของผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับแนวพุทธปรัชญาการศึกษา

ด้านผู้เรียน โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลัทธิพัฒนาการนิยมเน้นผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน โดยเรียนรู้เกิดขึ้นโดยการลงมือกระทำ (Learning by doing) นักเรียนสามารถ เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง ต้องได้รับการแนะนำจากครู ในการช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ไพฑูริย์ สินสารัตน์, 2524, หน้า 85) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ การเรียนรู้เน้นเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

ด้านสถาบันการศึกษา โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ด้านสถาบันการศึกษา เป็นปรัชญาที่มีบทบาทต่อสังคม แก้ไขปัญหาสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนรวมทั้งสร้างสังคมใหม่ที่เหมาะสม ถูกต้องเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย (ไพฑูริย์ สินสารัตน์, 2524, หน้า 93-94) ดังนั้นสถาบันการศึกษาเป็นโรงเรียนที่ต้องมีบรรยากาศแห่งประชาธิปไตย ที่ความคิดเห็นของผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รับการนำไปปฏิบัติ แต่ในขณะเดียวกันความคิดเห็นของผู้เรียนส่วนน้อยก็ได้รับการเคารพด้วย (ศักดิ์ ประสงค์ประทานพร, 2523, หน้า 124) ดังนั้นสถาบันการศึกษา ตามแนวลัทธิปฏิรูปนิยมเป็นความต้องการของสังคมในอนาคตของไทย ที่สถาบันการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนให้เด็กมีบุคลิกภาพ ทักษะ และความรู้ ความสามารถที่พึงประสงค์

ด้านกระบวนการเรียนการสอนโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือกระทำเอง มองเห็นปัญหาและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ เช่น วิธีการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการ ของโครงการ วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น (ไพฑูริย์ สินสารัตน์, 2524, หน้า 92-93) และการจัดตารางสอน จัดแบบยืดหยุ่น มีตารางการสอนทั้งช่วงสั้น และช่วงยาว มีคาบสำหรับการอภิปราย ค้นคว้าด้วยตนเอง (ศุภร ศรีแสน, 2522, หน้า 107)

ด้านการวัดผลการประเมินผล โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ด้านการวัดผลการประเมินผลเน้นวัดด้านวิชาความรู้ และวัดด้านพัฒนาการของผู้เรียนและ ทักษะเกี่ยวกับสังคม (ทองปลิว ช่มชื่น, 2528, หน้า 170)

4. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ในด้านหลักสูตร สถาบันการศึกษา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ถือเป็นรูปแบบหลัก ส่วนด้านอื่นสามารถนำประกอบกันเป็นรูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คือ ด้านจุดมุ่งหมาย โน้มไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านผู้สอนโน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา และด้านผู้เรียนโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา แนวทางทางลัทธิอัตถิภาวนิยม หรือทางลัทธิปฏิรูปนิยม จะสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร ที่มีองค์ร่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและผู้สอน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ โดยภาพรวมอยู่ในโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา โน้มไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านหลักสูตร โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน โน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญา ด้านผู้เรียน โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ด้านสถาบันการศึกษา โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านกระบวนการเรียนการสอน โน้มไปทางปฏิรูปนิยม ด้านการวัดและประเมินผล โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ผลการเปรียบเทียบ ของบุคลากรที่มี สถานภาพ และวุฒิการศึกษา ต่างกันมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการสังเคราะห์ ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ลัทธิอัตถิภาวนิยม ด้านหลักสูตร ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ลัทธิปฏิรูปนิยม ด้านผู้สอน ลัทธิพุทธปรัชญา ด้านผู้เรียน ลัทธิพัฒนาการนิยม ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียน ภาพรวม และองค์ประกอบส่วนใหญ่ เป็นลัทธิปฏิรูปนิยม ส่วน ผู้สอน เป็นลัทธิพุทธปรัชญา และผู้เรียน เป็นลัทธิพัฒนาการนิยม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลจากการวิจัย ใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. บุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์ โดยเฉพาะภาควิชาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยศึกษาแนวคิดของบุคลากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย
2. ทำการวิจัยในเรื่องความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษากับนโยบายของรัฐบาล เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อวางแผนพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตรกร ตั้งเกษมสุข. (2525). *พุทธปรัชญากับปรัชญาการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.
- ชลิต สุทธิสิงห์. (2543). *แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองปลิว ชมชื่น. (2528). *ปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อามร บัวศรี. (2527). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธนรัชการพิมพ์.
- บรรจง จันทรส. (2522). *ปรัชญากับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญญ สาธ. (2529). *หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ศักดิ์ดา ปรารค์ประทานพร. (2526). *ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภร ศรีแสน. (2522). *ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อภิชิตการพิมพ์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2523). *รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องพระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ผู้ประกอบการเพื่อสังคมกับความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์ สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

Social Entrepreneurs with Competitive ability

Focus on Creative Products for Tourism in Phetchabun Province

ปิยะวัน เพชรหมี่

Peyawan Petmee

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University

E-mail: Peyawan_p@hotmail.com

Received June 24, 2020; Revised July 7, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม และวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลกับผู้ประกอบการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมจำนวน 9 รายในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม ประกอบด้วย 1) การเป็นที่รักของบุคคลในองค์กรและบุคคลอื่น 2) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) การเป็นที่ไว้วางใจ 4) การเป็นเสมือนครอบครัวของคนในองค์กรและบุคคลอื่น ด้านการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของกิจการเพื่อสังคมประกอบด้วย 1) ศักยภาพในการเจริญเติบโตและสร้างรายได้ในตลาดเฉพาะส่วน 2) การมุ่งตอบสนองตลาดเฉพาะส่วนได้ดี 3) กลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง 4) กลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรเกิดการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับคู่แข่ง 5) การตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง 6) กลยุทธ์ที่ทำให้มีผลการดำเนินงานมีกำไรที่เหนือกว่าคู่แข่งและการแก้ไขปัญหาให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม 7) การบริการที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่สู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการเพื่อสังคม; ความสามารถในการแข่งขัน; ผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์; การท่องเที่ยว

Abstract

The research aimed to study the characteristics of the social entrepreneurs in Phetchabun Province. The study was a qualitative research with an in-depth interview. A sample was selected from 9 social entrepreneurs. The results showed that the characteristics of the social entrepreneur included 1) being loved by people in the organization and other people, 2) having the creativity, 3) being trustworthy, and 4) being like a family of people in the organization and others. In addition, the result showed that the competitiveness of the social enterprise consisted of 1) the potential for growth and revenue generation in a niche market, 2) a good response to a specific market segment, 3) strategies that make the organization continuously innovate, 4) strategies that make the organization grow continuously when compared to competitors, 5) responding to customer needs more than what customers expect, 6) strategies that result in performance gains over rivals and solutions to social and environmental issues, and 7) continuously innovative services to the market.

Keywords: Social Entrepreneur; Competitive Ability; Creative Products; Tourism

บทนำ

กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นกิจการที่มีเป้าหมายเพื่อสังคมมากกว่าเพื่อแสวงหาผลกำไรดังเช่นภาคธุรกิจโดยทั่วไป ในขณะที่ภาคธุรกิจมุ่งแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum Profit) แต่กิจการเพื่อสังคมแสวงหาผลประโยชน์และช่วยแก้ไขปัญหาของสังคม จากจุดเริ่มต้นของกิจการเพื่อสังคมที่ริเริ่มโดยกลุ่มของประชาชนโดยใช้เงินทุนที่มีอยู่อย่างจำกัดสำหรับการบริหารงานอย่างเป็นอิสระ และแบกรับความเสี่ยงทางการเงินจากการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลายประเทศจึงให้ความสนใจศึกษา เชิงลึกเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมเพื่อส่งเสริมให้เกิดธุรกิจในรูปแบบดังกล่าวให้เติบโตและยั่งยืน ดังเช่นภาคธุรกิจทั่วไปในต่างประเทศกิจการเพื่อสังคมเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคน หรือชุมชน ที่ประสบปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือมีวัตถุประสงค์การตั้งองค์กรธุรกิจเพื่อนำรายได้มาแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกรูปแบบหนึ่งเกิดจากองค์กรการกุศลที่ประสบปัญหาทางด้านเงินทุน จึงต้องแสวงหารายได้เพื่อความอยู่รอดแต่ยังมีเป้าหมายหลักคือ แก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม (เกวลิน มะลิ, 2557)

การดำเนินการขององค์กรในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อสังคมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีรูปแบบที่แข็งแกร่งขึ้น อันแสดงถึงเจตนารมณ์ของผู้ประกอบการและองค์กรที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาชุมชน สังคม ควบคู่ไปกับการประกอบธุรกิจ การดำเนินการในลักษณะดังกล่าว เริ่ม

ด้วยกิจกรรมซึ่งอาจเรียกว่าเป็น “ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ Corporate Social Responsibility (CSR)” แล้วพัฒนาต่อมาเป็น “การเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม (Corporate Social Engagement)” ซึ่งทั้ง 2 ประการยังคงเป็นกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กรหรือธุรกิจที่ดำเนินการเพื่อแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก ปัจจุบันได้มีการพัฒนาการของการดำเนินการเพื่อสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า “กิจการเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise (SE)” ซึ่งตัวองค์กรหรือธุรกิจนั้น ๆ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องหรือผูกพันกับสินค้าและ /หรือบริการที่ช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก อีกทั้งไม่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด แต่ก็คงดำเนินการตามหลักธุรกิจเพื่อให้กิจการเติบโต มีผลตอบแทนระยะหนึ่ง เพื่อให้กิจการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยยังมีจุดยืนของความรับผิดชอบต่อสังคมหรือการพัฒนาสังคมควบคู่ไปด้วย (ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, 2558) การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือสำคัญของการลดความเหลื่อมล้ำ แก้ปัญหาสังคม มีการจัดการทรัพยากรที่ดี และรักษาสีงแวดล้อมเพื่อนำสู่ผลการพัฒนาแบบ TRIPLE – BOTTOM-LINE โดยทั้งสามภาคส่วน ได้แก่ รัฐบาล เอกชน ประชาชน/ประชาสังคม (Elkington, 1997) ในสังคมสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคม (Social entrepreneurship) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 10 -11 และ 12 คือ เป็นกลไกสำคัญที่จะผลักดันและยกระดับคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของสังคมไปสู่สังคมที่อยู่ดีมีสุข การพัฒนากิจการเพื่อสังคมให้เติบโตและเข้มแข็งนอกจากจะส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังส่งผลด้านสวัสดิการสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง แต่การพัฒนากิจการเพื่อสังคมให้ประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยระยะเวลา ไม่ต่างจากการบ่มเพาะของธุรกิจใหม่ และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง อาทิ ภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน (เกวลิณ มะลิ, 2557)

การประกอบกิจการเพื่อสังคม นอกจากจะช่วยส่งเสริมจัดการกลไกที่ไม่เป็นธรรมจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่กระจุกตัวแล้ว ต่อไปจะเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยสร้างให้คนรุ่นใหม่ที่มีเป้าหมายในการทำงานในระบบราชการ หรือเอกชนที่เน้นเพียงผลกำไรมาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่สังคมด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจ กลายเป็นมุมมองที่แตกต่างและเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสังคมแทนการทำงานในฐานะลูกจ้าง เกิดเป็นการพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากให้กับประเทศ ประเทศไทยมีองค์กรที่สามารถทำกิจการเพื่อสังคมที่รวบรวมโดยคณะวิจัยโครงการกิจการเพื่อสังคมน้ำดี อีกกว่า 50 องค์กร ก็ถือว่าประเทศไทยยังมีกิจการเพื่อสังคมอยู่น้อยมาก เพื่อเทียบกับจำนวนเอกชนที่ประกอบธุรกิจโดยมุ่งหวังกำไรทั่วไป (เอกชัย นิตยาเกษตรวัฒน์, 2553) เพราะแต่ละภูมิภาคมีความหลากหลาย ภาคเหนือทำเรื่องพัฒนาอาชีพชาวเขาหรือหัตถกรรมท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำเรื่องเกษตรพอเพียง ภาคกลางทำเรื่องสหกรณ์กลุ่มแม่บ้าน ภาคใต้ทำเรื่องอนุรักษ์ชายทะเล ปะการัง ป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งกิจการเพื่อสังคมนอกจากจะช่วยส่งเสริมและจัดการกลไกที่ไม่เป็นธรรมจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่กระจุกตัว

ต่อไปจะเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยสร้างให้คนรุ่นใหม่ที่เบื่อการทำงานในระบบราชการหรือเอกชนที่เน้นเพียงผลกำไร มาทำกิจกรรมเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สังคมในด้านต่าง ๆ กลายเป็นมุมมองที่แตกต่างและเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสังคมแทนการเข้าทำงานในฐานะลูกจ้าง เกิดเป็นการพัฒนาอาชีพใหม่ที่เป็นประโยชน์ขึ้น

ผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์ เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์อันเป็นมรดกภูมิปัญญาให้ท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดฝีมือช่างพื้นถิ่นให้คงอยู่ เพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน อีกทั้งเป็นการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือเกษตรกรในชนบทที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของประเทศ หากกลุ่มชาวบ้านหรือเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน (local economy) แบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัตถุดิบในชุมชน โดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน ให้ชาวบ้านในชุมชนได้คิดเองวางแผน และตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาปากท้องของคนส่วนใหญ่ในประเทศและสามารถลดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำ อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคชนบท (คิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และ สุชาติ ฉันทสำราญ, 2558). การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน เป็นการใช้ความได้เปรียบหรือการนำจุดแข็งที่มีอยู่มาสร้างสรรค์ให้กับสินค้าหรือบริการ ส่งผลให้ยากต่อการเลียนแบบ โดยการมองสินค้าให้เป็นกระบวนการ และพิจารณาว่าในแต่ละกระบวนการนั้น จะสร้างมูลค่าได้อย่างไร (Barney, 1995) นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความแตกต่างด้านคุณค่า เป็นกลยุทธ์หนึ่งของความได้เปรียบในการแข่งขัน (Grant, 1991; Ling & Ogunmokin, 2001) ที่ทำให้สินค้าและบริการของตนเองแตกต่างจากคู่แข่ง (differentiation) หมายถึงการเสนอสิ่งที่ลูกค้าพอใจที่มีความแตกต่างจากคู่แข่ง เป็นการสะท้อนองค์ประกอบของคุณภาพของผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่ลูกค้าจะได้รับ โดยการสร้างความแตกต่างในคุณประโยชน์การใช้สินค้าให้ดีกว่าภายใต้ต้นทุนการผลิตที่เท่ากัน ผู้ผลิตสามารถใช้ความได้เปรียบนี้แข่งขันแย่งชิงผู้บริโภคจากผู้ผลิตหรือสามารถตั้งราคาสูงได้ (Porter, 1985; Barney, 1991) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าบริษัทจะเลือกกลยุทธ์ในการแข่งขันอย่างไร การสร้างกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับความสามารถของบริษัทในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าและลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการของบริษัท ด้วยเหตุนี้ Porter เรียกกิจกรรมเหล่านี้ว่ากิจกรรมแห่งคุณค่า (value activities) และบริษัทจะสามารถทำกำไรได้ก็ต่อเมื่อบริษัทสามารถสร้างคุณค่า ซึ่งเป็นที่ต้องการของลูกค้าได้สูงกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น (ส.ศิริชัย นาคอุดม และรุ่งรวี จิตภักดี, 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมเป็นผู้มีส่วนผสมผสานระหว่างความเป็นผู้ประกอบการนักธุรกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม ร่วมกับความเป็นนักพัฒนาสังคมที่มีจิตสำนึกต่อสังคม ที่มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะทำในสิ่งที่คิดให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมโดยอาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการ

เพื่อสังคมมีการผสมผสานคุณลักษณะร่วมระหว่างผู้ประกอบการและนักพัฒนาสังคม เพราะนอกจากความสามารถในการบริหารกิจการให้ประสบความสำเร็จและเลี้ยงตัวเองได้แล้ว ยังใช้กิจกรรมเหล่านั้นเป็นเครื่องมือในการผลิตแหล่งเงินทุนให้กับตนเองในการเปลี่ยนความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาสังคมที่ตนเองสนใจจากความคิดให้เป็นรูปธรรมและสามารถดำเนินไปได้รวมถึงการเห็นสังคมถูกพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และจากการทบทวนวรรณกรรมยังพบอีกว่า ผู้ประกอบการเพื่อสังคมมีหนทางหรือประสบการณ์ในชีวิตที่นำพามาสู่ความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ประกอบการเพื่อสังคมเคยผ่านงานอาสาสมัครทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตและการได้เคยเข้าทำงานช่วยสังคมเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการทำให้พวกเขาเข้ามาริเริ่มดำเนินกิจการเพื่อสังคม ผู้ประกอบการเพื่อสังคมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ตรงหรือเข้าไปมีส่วนรับรู้กับบุคคลที่โดนผลกระทบทางสังคม ทำให้เป็นแรงกระตุ้นและรู้สึกว่าจะต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์จากหน่วยงานหรือการเรียนรู้จากต่างประเทศทำให้มีมุมมองที่จะแก้ไขปัญหาสังคมที่แตกต่างกันจึงเป็นช่องว่างในการคุณลักษณะของผู้ประกอบการในบริบทที่ต่างกันว่ามีความคุณลักษณะอย่างไร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการประกอบการเพื่อสังคมของประเทศไทยพบว่า กิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย ได้แก่ โครงการพัฒนาออยตุง สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (Population and Community Development Association PDA) Opendream โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โรงเรียนรุ่งอรุณ บริษัทเขาค้อทะเลภู เป็นต้น อย่างไรก็ตามการประกอบการเพื่อสังคมในประเทศไทยยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของการประกอบการเพื่อสังคม เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ใหม่และยังไม่มีที่รู้จักในวงกว้าง หากเรื่องเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคมยังไม่ชัดเจนต่อไป อาจจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการประกอบกิจการเพื่อสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืนได้เช่นเดียวกัน และเนื่องจากงานวิจัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเพื่อสังคมในบริบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ยังขาดข้อมูลสนับสนุนต่อผู้ประกอบการเพื่อสังคม ซึ่งยังไม่มีฐานข้อมูลกิจการเพื่อสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวกิจการเพื่อสังคมจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในเรื่องดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมทั้งในด้านที่มา และโอกาสในการพัฒนาเพื่อกำหนดแนวทางสนับสนุนตั้งแต่ระดับชุมชน และองค์กรทางสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาระดับประเทศต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการกิจการเพื่อสังคม ในบริบทของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับกิจการเพื่อสังคม และผู้ประกอบการเพื่อสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นองค์ความรู้ สนับสนุนต่อท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายปมเพาะธุรกิจกิจการเพื่อสังคม และ เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาเชิงวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคูณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมของจังหวัดเพชรบูรณ์ และวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลในงานวิจัยโดยกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์ จำนวน 9 รายในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ในการเลือกกรณีศึกษาที่เข้าไปเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ ทั้งนี้ การวิจัยนี้ใช้รูปแบบกรณีศึกษาหลายกรณีศึกษา (Multiple Case studies) โดยใช้ 9 กรณีศึกษา เพื่อทำความเข้าใจความหมายและรายละเอียดของการประกอบการเพื่อสังคมที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ธุรกิจที่มีการจัดตั้งและประกอบการเป็นธุรกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อกำไรและทำเพื่อสังคม มีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้ คือวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth – Interview) ในการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) หรือแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยมีการกำหนดหัวข้อ ประเด็น คำถาม หรือคำถามสำคัญไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นสิ่งชี้แนะระหว่างทำการสัมภาษณ์เท่านั้นแบบสัมภาษณ์จึงลักษณะยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนรูปแบบการถามได้ และไม่มีการกำหนดแบบคำถามที่ตายตัว การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการที่เข้าไปสังเกตและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

วิธีการเก็บข้อมูล

โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมี 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) ข้อมูลทุติยภูมิ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเข้าสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม และการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สามารถจำแนกคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมได้เป็น 4 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะของการเป็นที่รักของบุคคลอื่น การเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นที่ไว้วางใจ การเป็นเสมือนครอบครัวบุคคลในองค์กรและผู้อื่น ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม คุณลักษณะด้านการเป็นที่รักของบุคคลอื่น

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ	คำนิยาม/คำสำคัญ	จำนวน
1. การแสดงการเป็นที่รักของบุคคลอื่น	การแสดงออกที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้อื่นได้ดี	9
1.1 การแสดงการเป็นมิตรและเข้าถึงง่าย	พฤติกรรมการแสดงออกถึงการเป็นมิตรกับบุคคลอื่น	7
1.2 การแสดงออกถึงการเป็นที่เคารพศรัทธาของบุคคลอื่น	พฤติกรรมการแสดงออก ที่ทำให้บุคคลอื่นให้ความศรัทธากับตนเอง	6
1.3 การแสดงออกถึงการใส่ใจรายละเอียด	พฤติกรรมการแสดงออกถึงการเอาใจใส่ ในรายละเอียดทุกขั้นตอน	8
1.4 การแสดงออกที่เอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	พฤติกรรมการแสดงออกถึง ความเอื้ออาทร เห็นใจผู้อื่น เต็มใจอยากช่วยเหลือ	9

จากการศึกษา พบว่าการเป็นที่รักของบุคคลอื่นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญเนื่องจากผู้ประกอบการในกิจการเพื่อสังคมนั้น จะต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย มีลูกค้า พนักงาน คู่ค้า สังคมและชุมชน ทำให้ผู้ประกอบการทำงานได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ประกอบการเพื่อสังคมจึงต้องสร้างความเป็นที่รักใคร่ต่อบุคคลอื่นอย่างดี เช่น การเป็นที่รักใคร่ชอบพของบุคคลที่ประสานงานด้วย การเอาใจใส่ในรายละเอียดต่อผู้อื่น

ตารางที่ 2 นิยามคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ	คำนิยาม/คำสำคัญ	จำนวน
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ	8
2.1 ความเชื่อมั่นในตัวเอง	พฤติกรรมการแสดงออกที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ภายใต้ความคิดผู้อื่น	9
2.2 การมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง	พฤติกรรมการแสดงออกใฝ่ใจเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	8

จากผลการศึกษาพบว่า การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการเนื่องจาก การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นสามารถเกิดได้จาก ลักษณะนิสัย พฤติกรรม การแสดงออกของผู้ประกอบการได้ เช่น เป็นคนมีพฤติกรรมที่ชอบการเรียนรู้ รักในการพัฒนาตนเอง ชอบคิดจินตนาการ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับสังคม คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอเพื่อตอบสนองสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

ตารางที่ 3 นิยามคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการคุณลักษณะด้านการเป็นที่ไว้วางใจ

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ	คำนิยาม/คำสำคัญ	จำนวน
3.การเป็นที่ไว้วางใจ	การแสดงออกถึงการเป็นที่ไว้วางใจของบุคคลอื่น ในการยอมรับและเป็นที่พึ่งได้	9
3.1 การแสดงความรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำ	พฤติกรรมการแสดงออกถึง ความรับผิดชอบในงาน ที่ได้รับมอบหมายด้วยความจริงจัง	9
3.2 การรักษาความลับสัญญาและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	การแสดงออกถึง การรักษาคำพูดและกระทำอย่าง สอดคล้อง และเคร่งครัด	9

จากผลการศึกษาพบว่า การเป็นที่ไว้วางใจ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ เนื่องจาก ผู้ประกอบการ ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน และต้องสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน หากผู้ประกอบการไม่เป็นที่ไว้วางใจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว จะทำให้งานนั้นไม่ประสบความสำเร็จได้ โดยผู้ประกอบการ ต้องมีความตรงต่อเวลา รักษาคำพูด ลงมือทำสอดคล้องกับคำพูด และมีความเคร่งครัดในการทำงานตามข้อตกลงนั้น ๆ เช่น เสร็จทันตามกำหนดเวลา และตรงตามความต้องการของผู้บริโภค เป็นต้น

ตารางที่ 4 นิยามคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ คุณลักษณะด้านการเป็นเสมือนครอบครัวของบุคคลในองค์กรและผู้อื่น

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ	คำนิยาม/คำสำคัญ	จำนวน
4. การเป็นเสมือนครอบครัวของบุคคล ในองค์กรและผู้อื่น	การแสดงออกถึง การเป็นที่เคารพเสมือน ครอบครัวของบุคคลในองค์กร และบุคคลอื่น	8
4.1 การแสดงออกถึงการปฏิบัติมีความน่าเชื่อถือ	พฤติกรรมการแสดงออกถึงการมีความน่าเชื่อถือ	9
4.2 การแสดงออกถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคคลอื่น	พฤติกรรมการแสดงออก ในการสร้างแรงบันดาลใจ และประพฤติปฏิบัติตนจนเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น	9
4.3 การดูแลเอาใจใส่ เสมือนคนในครอบครัว	พฤติกรรมการแสดงออก ในการเอาใจใส่ เสมือนคนในครอบครัว	7

จากผลการศึกษาพบว่า การเป็นเสมือนครอบครัวของบุคคลในองค์กรและบุคคลอื่น เป็นคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการเพื่อสังคม ผู้ประกอบการจะต้องเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อการทำงาน ของส่วนรวมก่อนทำเรื่องส่วนตัว มีความเอาใจใส่ทุกซอกทุกซอ ของสังคม พนักงานและบุคคลอื่น เป็นตัวอย่างที่ดี ในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของพนักงานและบุคคลอื่น อีกทั้งผู้ประกอบการยังเป็นเหมือนแรงบันดาลใจ และเป็นที่พักทางใจของพนักงาน และบุคคลอื่น มีความเคารพศรัทธาซึ่งกันและกัน และในบางครั้งทำการช่วยเหลือ เช่น การดูแลพนักงานและครอบครัวในยามเจ็บป่วย การสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลอื่นในยามฉุกเฉิน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน ของกิจการเพื่อสังคมจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) ข้อสรุปผลจากความคิดเห็นผู้ประกอบการจำนวน 9 ราย ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นต่อความสามารถในการแข่งขันของกิจการเพื่อสังคม ประกอบด้วย มีศักยภาพในการเจริญเติบโตและสร้างรายได้ในตลาดเฉพาะส่วน มีการมุ่งตอบสนองตลาดเฉพาะส่วน ได้ดีกว่า มีกลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับคู่แข่งมีการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง มีกลยุทธ์ที่ทำให้มีผลการดำเนินงานมีกำไรที่เหนือกว่าคู่แข่ง มีบริการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน

ความสามารถในการแข่งขัน	จำนวน
1.มีศักยภาพในการเจริญเติบโตและสร้างรายได้ในตลาดเฉพาะส่วน	8
2. มีการมุ่งตอบสนองตลาดเฉพาะส่วนได้ดีกว่า	9
3. มีกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง	9
4. มีกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง	7
5. มีการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง	5
6. มีกลยุทธ์ที่ทำให้มีผลการดำเนินงานมีกำไรและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับสังคม	8
7. มีบริการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง	9

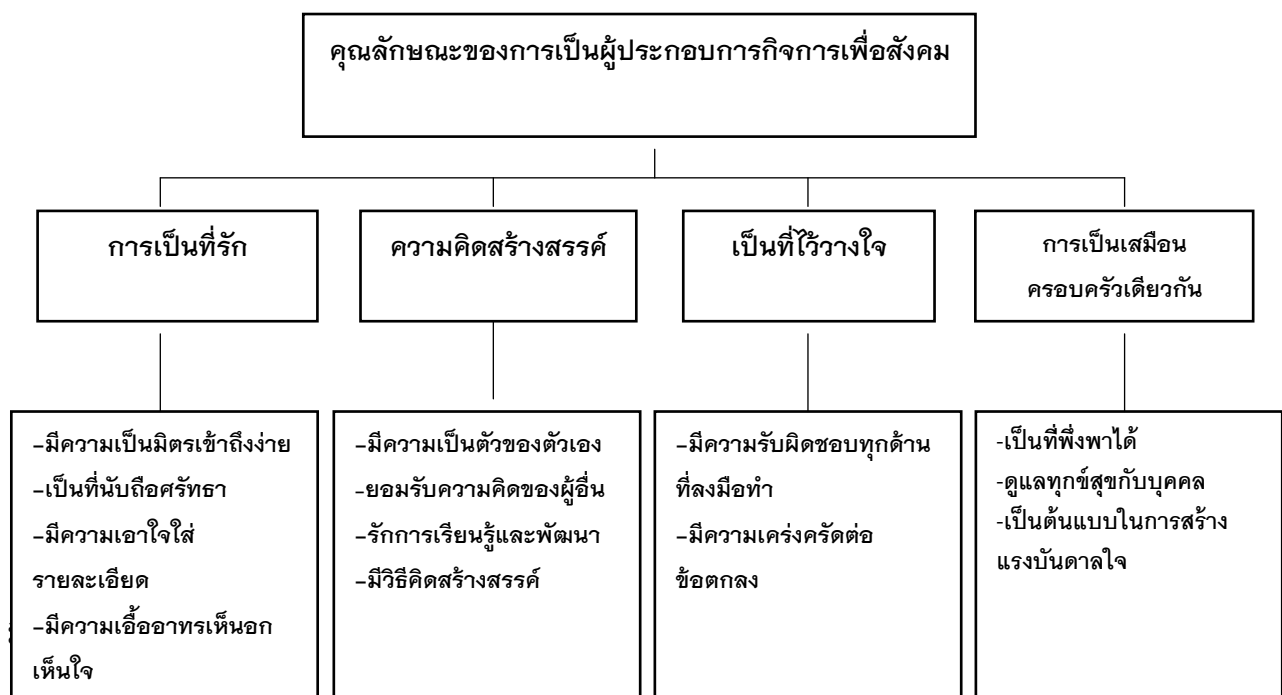
เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในสถานการณ์จริง ดังนั้นผู้ประกอบการจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจไปสู่เป้าหมาย ความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อที่จะมีความสามารถในการบริหารงานกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผู้ประกอบการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจอย่างแท้จริง ดังนั้น ในวงจรของการพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อสังคม ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกกลุ่ม คือ ลูกค้า คู่ค้า พนักงานและองค์กร

ชุมชน ที่ร่วมกันทำงานแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้เป็นไปตามเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

สรุปและอภิปรายผล

ข้อค้นพบในเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอรูปแบบคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ทำให้ได้คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์สินค้าสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ อีกทั้งได้ ตัวแปรใหม่ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ จากตัวแปรใหม่ เฉพาะการศึกษาในบริบทของกิจการเพื่อสังคมในเพชรบูรณ์เท่านั้น นับเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในเชิงวิชาการที่สามารถนำตัวแปรใหม่ดังกล่าวจากข้อค้นพบ ไปทำการศึกษาในบริบทของธุรกิจอื่น ๆ ดังแสดงได้จากภาพ

ภาพที่ 1 แสดงคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม

ข้อค้นพบในเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอการนำเสนอรูปแบบสมรรถนะผู้ประกอบการ ซึ่งรูปแบบที่ได้รับเป็นรูปแบบสมรรถนะผู้ประกอบการใน 3 รูปแบบ เฉพาะของกิจการเพื่อสังคม ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจจัดงานรายเดิมที่ต้องการยกระดับ การ

พัฒนาธุรกิจ และผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความตั้งใจที่จะประกอบธุรกิจจัดงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาศักยภาพของตนให้เหมาะสมในการบริหาร ถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารกิจการเพื่อสังคมเป็นการดำเนินธุรกิจที่ พึ่งพาทักษะความสามารถของตัวเองและผู้อื่น ให้มีประสิทธิภาพ หากผู้ประกอบการสามารถพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการได้ตามผลการวิจัย ก็จะสามารถส่งต่อ ผลการดำเนินงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้พื้นฐานทฤษฎีคุณลักษณะ ทฤษฎีผู้ประกอบการ ที่มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะผู้ประกอบการเป็นตัวแปรต้น และแนวคิดความสามารถในการแข่งขัน มาเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยและสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ โดยการสกัดตัวแปรใหม่จากการวิจัยเชิงคุณภาพมาจากกระบวนการวิจัยแบบลำดับเวลา โดยพบว่า ตัวแปรคุณลักษณะ ที่สกัดขึ้นมาใหม่ มีความสอดคล้องและเหมาะสม สามารถสรุปได้ว่า มี คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ได้แก่ 1) การเป็นที่รักของบุคคลอื่น 2) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) การเป็นที่ไว้วางใจ 4) การเป็นเสมือนครอบครัวของบุคคลในองค์กรและบุคคลอื่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเป็นที่รักของบุคคลอื่น โดยพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ประกอบการจะต้องได้รับการสั่งสอนจากภูมิหลัง ในการที่ผู้ประกอบการจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับบุคคลอื่น ทำให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานที่ดีระหว่างกันได้ ผู้ประกอบการเอง ต้องมีทักษะในการที่ทำให้ผู้อื่นรักและพึงพอใจในตนเอง ยิ่งผู้ประกอบการ ได้เรียนรู้ และ สั่งสมประสบการณ์ในการเป็นที่รัก กับบุคคลอื่นในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม มากเท่าไร ยิ่งทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจการเพื่อสังคมเป็นธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะที่ต้องพึ่งพิงศักยภาพและทักษะของบุคคลในการทำงานดังนั้นทักษะด้านนี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา และมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกที่ดีต่อการบริหารความสัมพันธ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปในแนวทางที่ดี โดยที่ผู้ประกอบการทั้งหมดเป็นผู้ที่แสดงออกถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดสิ่งใหม่ คิดอย่างรวดเร็วเพื่อแก้ปัญหาในการบริหารงาน การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถที่จะทำให้ผู้ประกอบการได้มองเห็นโอกาสใหม่และสามารถรับมือเผชิญกับปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมและคาดการณ์ได้ รวมถึงกระบวนการในการทำงาน โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ สร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Anyanitha Distanonta, Orapan Khongmalai and Sasipin Distanont (2019) ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการมีทักษะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ จะช่วยสร้างให้ผู้ประกอบการเกิดความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีและยาวนานกับคู่ค้า ลูกค้า พนักงานและชุมชน สังคมและประเทศได้เป็นอย่างดี

การเป็นที่ไว้วางใจ การเป็นที่ไว้วางใจเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่เชื่อว่า การสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจต่อผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เช่น การรักษาคำพูดในข้อสัญญา หรือที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร การกระทำที่สอดคล้องกับคำพูดในข้อตกลงต่าง ๆ รอบการชำระเงิน และการสร้างความน่าเชื่อถือ จากการทำงานด้วยความรับผิดชอบในแต่ละงาน อุทิศตัวให้กับสังคม จนสำเร็จ ลุล่วง การเป็นที่ไว้วางใจจึงเป็นทักษะ ที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากปฏิบัติ มีความเคร่งครัด รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองรับปากไว้ แสดงความรับผิดชอบต่ออย่างจริงจัง สิ่งเหล่านี้จะช่วยเพิ่ม สร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการที่จะสามารถสร้าง ผักทักษะนี้ให้เกิดขึ้น ได้

การเป็นเสมือนครอบครัวของบุคคลในองค์กรและบุคคลอื่นมีความจำเป็นที่จะต้องใช้คุณลักษณะนี้ในการประสานประโยชน์และ การประสานความร่วมมือในการบริหารงานกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นผู้ประกอบการเพื่อสังคมที่ปฏิบัติตน เสมือนครอบครัวของบุคคลในองค์กรและบุคคลอื่น ต้องพึงพาด้วยความตั้งใจและการประพฤติตน เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลอื่น สอนงานและดูแลบุคคลอื่นอย่างใกล้ชิดดูแลด้วยกำลังใจ และการใช้บทบาทหน้าที่ด้วยความเป็นธรรมและ มีความปรารถนาดีในการบริหารงาน ดังนั้น หากผู้ประกอบการเพื่อสังคมสามารถสร้างเสริมทักษะเหล่านี้ได้ จะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดี และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการในการประสานผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ได้ทำการศึกษาเฉพาะเจาะจงกับผู้ประกอบการกิจการเพื่อสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเกษตร ธุรกิจกิจการผลิตสินค้าทางการเกษตร ธุรกิจผลิตผ้าพื้นเมือง ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหาร เท่านั้น ดังนั้นการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปสรุปอ้างอิงกับบริบทของอุตสาหกรรมอื่น ๆ หรือ แม้จะนำไปใช้อ้างอิงใน กิจการเพื่อสังคมในประเทศไทยก็อาจต้องใช้ความระมัดระวังในการการใช้ เพราะบริบทมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การวิจัยในอนาคตจึงควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้ประกอบการอื่น นอกจากนี้ เพื่อยืนยันเปรียบเทียบ และตรวจสอบผลการวิจัยในครั้งนี้ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาถึงปัจจัยสาเหตุอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ของธุรกิจกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ด้วยตัวแปรด้านอื่น ๆ ของคุณลักษณะผู้ประกอบการ เพื่อสังคม เพื่อค้นหา คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ที่ครอบคลุมมากขึ้นกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

- เกรลิน มะลิ. (2557). กิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 1(2), 104–112.
- คิวกุทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และสุชาติ ฉันทสำราญ. (2558). ศักยภาพทางการตลาดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคใต้ในมุมมองนักท่องเที่ยวต่างชาติ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(2), 556–570.
- ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2558). การศึกษากรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 20(2), 30–46.
- ส.ศิริชัย นาคอุดม และรุ่งรวี จิตภักดี. (2561). ความสามารถในการแข่งขันของกิจการเพื่อสังคมของประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 13(2), 111–120.
- เอกชัย นิตยาเกษตรวัฒน์. (2553). โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจการเพื่อสังคม: กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ และการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย, *วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า*, 6(8), 1–29.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17, 99–120.
- Barney, J. B. (1995). Looking inside for competitive advantage. *Academy of Management Executive*, 9(4), 49–61.
- Distanont, A., Khongmalai, O., & Distanont, S. (2019). Innovations in a social enterprise in Thailand. *Kasetsart Journal–Social Sciences*, 40(2), 411–419.
- Elkington, J. (1998). Partnerships from cannibals with forks: The triple bottom line of 21st-century business. *Environmental quality management*, 8(1), 37–51.
- Grant, R. (1991). The resource-based theory of competitive advantage: implications for strategy formulation. *California Management Review*, 33, 114–35.
- Ling-Yee, L., & Ogunmokin, G. O. (2001). The influence of interfirm relational capabilities on export advantage and performance: an empirical analysis. *International Business Review*, 10(4), 399–420.

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

Problems in Teaching and learning management of agricultural and technology institute

สนุ่น มีเพชร

Sanun Meepech

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: suwapitcha@ru.ac.th

Received June 25, 2020; Revised July 20, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบกรณีมี 2 กลุ่มใช้การทดสอบค่าที (t test) กรณีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีเพศ และวุฒิการศึกษา ต่างกันโดยภาพรวม และรายด้าน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหา โดยภาพรวม และรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัญหา; จัดการเรียนการสอน; สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

Abstract

The purpose of this study was to study and compare the problems of teaching and learning management in the Institute of Agricultural Vocational Education. A sample was selected from 175 instructors who taught at the Central Agricultural Vocational Institute. The instruments used were questionnaire about the problems of teaching and learning in the vocational institute of agriculture. The study was a survey research. Data were analyzed by using means of arithmetic mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD) and tested with 2 groups using t-test. In more than 2 groups, one-way ANOVA was used. The results of the study were as follows:

1. Teaching and learning problems of the teachers of the vocational institute of agricultural education in general and in each aspect were at a medium level.

2. The comparison of instruction and study problems of the instructors under study who differed in gender and educational qualifications overall and in the aspects of instruction and study media; and instruction exhibited differences but not at the statistically significant at 0.05 level. The aspects of lesson plans; measurement and evaluation; and the environment exhibited differences at the statistically significant at 0.05 level. The instructors under study who differed in work experience exhibited differences in problems overall and in the aspects of lesson plans; instruction and study media; instruction; and measurement and evaluation at the statistically significant at 0.05 level. The aspect of the environment differed but not at the statistically significant at 0.05 level.

Keywords: Problems; Teaching management; technology Institute

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศจะพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีความก้าวหน้านั้น ต้องประกอบไปด้วยประชากรที่มีการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทุกสมัยที่เน้นบทบาทการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะการศึกษาคือกระบวนการในการพัฒนาที่พึงประสงค์ในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิด “เศรษฐกิจที่ดี สังคมที่ไม่มีปัญหา การพัฒนาที่ยั่งยืน” บนรากฐานของการเรียนรู้ การพึ่งตนเอง และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ

ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก การพัฒนาที่ท้าทายการอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต (อุไรวรรณ ปุณณะเวส, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหลักที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี เพื่อเตรียมกำลังคนด้านอาชีพ เข้าสู่ตลาดแรงงาน เนื่องจากกำลังคนที่มีคุณภาพจะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้มีศักยภาพในการแข่งขันได้ ตามนโยบายการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) พบว่าการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษามีผู้เรียนน้อยกว่าความต้องการของตลาด มีสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาจำนวนมากที่เปิดสอน ทำให้มีการแข่งขันระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเพื่อการบรรลุเป้าหมายนโยบายในยุทธศาสตร์การส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทอาชีวศึกษา

สถานศึกษาในกลุ่มของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบให้การศึกษาด้านวิชาชีพในสาขาวิชาเกษตร เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน เน้นฝึกฝนความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญจนสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปลูกจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการทำงาน อีกทั้งยังมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม และฝึกอบรมวิชาชีพอื่น ๆ ตามความต้องการกำลังคนของสังคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจัดการสอนในสายอาชีพคือการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการให้เหมาะสม ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นงานวิชาการอันถือเป็นงานที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ซึ่งครูเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามหลักสูตรนั้น และภารกิจสำคัญอันดับแรกของครู คือ การวางแผนการสอน เพื่อที่จะบอกให้ครูได้ทราบว่าจะต้องสอนอะไร เพื่ออะไร สอนอย่างไร และวัดผลอย่างไร ครูจะต้องมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน มีการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน เมื่อเข้าสู่การสอนครูจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดความรู้ลงไปสู่ตัวผู้เรียน โดยครูจะต้องทำหน้าที่สรุปและแนะนำให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูจะต้องมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และเหมาะสมต่อบทเรียนที่จะทำการสอนมาใช้ประโยชน์ในการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น มีการวัดผลที่เที่ยงตรงและเหมาะสมต่อพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการจะวัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร สามารถนำไปวางแผน พัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษา ของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บข้อมูลกับอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 175 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของจำนวนประชากร 314 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) อย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งในแต่ละชั้นภูมิใช้เทคนิค การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการวัดผลและประเมินผลแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป แล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบกรณีมี 2 กลุ่มใช้การทดสอบค่าที (t-test) กรณีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรพบว่า อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนการสอน เรื่องสื่อการเรียนการสอน เรื่องการสอน เรื่องการวัดผลและประเมินผล รวมถึงเรื่องสภาพแวดล้อม จึงทำให้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรพบว่า อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษา

เกษตร มีปัญหาโดยรวมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ได้ปฏิบัติตามหลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของกระทรวงศึกษาอย่างเคร่งครัด เพื่อพัฒนาคน ให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรมจริยธรรม และมีเจตคติที่เหมาะสมเพื่อออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคม ในปัจจุบัน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกเรียนตามศักยภาพ และโอกาสของผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) มาตรา 28 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งกล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลางสาด พุ่มดอกไม้ (2546) ศึกษาเรื่องปัญหาการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาการเรียนการสอน โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เช่นเดียวกับ สุพรรณิ พิมพ์สุวรรณ (2546) ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนมีสภาพปัญหา คือ การสนับสนุนการเรียนการสอนของครู อาจารย์จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ เพราะมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน เอกสารที่ต้องทำส่งฝ่ายวิชาการมีมาก เอกสารประกอบการค้นคว้าทางวิชาการมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ ครู อาจารย์มีปัญหา/อุปสรรค ในด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพห้องเรียน เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องเรียนและการเบิกจ่ายงบประมาณในการทำสื่อการเรียนการสอน และจากการศึกษา กนกพรรณ ปัญญาสุข (2550) ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีและวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และจากการศึกษาของ วติน เรืองจันทร์ (2560) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา มีปัญหาการเรียนการ

สอนโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็นอาจารย์เพศชายหรืออาจารย์เพศหญิง ต่างมีความต้องการงบประมาณในการสร้างสื่อการเรียนการสอน ต้องการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเหมือน ๆ กัน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยวิทย์ วรณมาศ (2559) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากร ที่มีต่อการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่าบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน โดยที่อาจารย์เพศชายมีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงกว่าอาจารย์เพศหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโดยธรรมชาติของผู้ชายจะมีภาวะผู้นำ มีความจริงจังกับหน้าที่การงาน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วดิน เรืองจันทร์ (2560) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการสอนของครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา พบว่า ครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาด้านการวางแผนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ทุกคนต่างมีภาระงานด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เหมือน ๆ กัน เท่ากัน และเป็นภาระในหน้าที่ เกี่ยวกับ ผู้เรียนที่ต้องทำให้ดีที่สุดจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาพอในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนร่วม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ การดำเนินการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในและภายนอก รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน และครอบครัวแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปัญหาการจัดการ

เรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิน เรืองจันทร์ (2560) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครราชสีมา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม และรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกัน โดยที่ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีปัญหามากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีเป็นผู้อาวุโส มองเห็นปัญหาสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนชัดเจนกว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยวิทย์ วรรณมาศ (2559) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาด้านการสอน ด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม และรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานนั้นเป็นสิ่งที่เพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในงานที่ทำประจำของบุคคล จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวิทย์ วรรณมาศ (2559) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน ส่วนด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ถึงแม้จะมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน แต่อยู่ในสภาพแวดล้อม เดียวกัน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับ ระบบ

อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ระบบความปลอดภัยของโรงฝึกงาน อุปกรณ์ในการฝึกงาน และห้องเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วติน เรืองจันทร์ (2560) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทาง พัฒนาการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูใน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการจัดการ เรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการวางแผนการสอนส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับการประชุมพิจารณาปรับปรุงแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาเรื่องงบประมาณ สร้างสื่อการสอน ด้านการสอนควรมีปัญหาเรื่องความสนใจของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาส่วนใหญ่ เป็นปัญหาการนำผลการวัดและประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน และด้าน สภาพแวดล้อมมีปัญหาระบบอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลที่ไม่ทันสมัย ดังนั้น สถาบันการ อาชีวศึกษาเกษตร ควรประชุมพิจารณาปรับปรุงแผนการสอน หางบประมาณสร้างสื่อการสอน หา วิธีการสร้างความสนใจของผู้เรียน หาวิธีการนำผลการวัดและประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน และหาบบอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการวางแผนการสอน ควรมีการประชุมเพื่อพิจารณาปรับปรุงแผนการสอน
2. ด้านสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารควรหางบประมาณสร้างสื่อการสอนให้เพียงพอ
3. ด้านการสอนควรมหาวิธีการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
4. ด้านการวัดและประเมินผลผู้บริหารควรมหาวิธีการให้ผู้สอนนำผลการวัดและประเมินมา ปรับปรุงการเรียนการสอน
5. ด้านสภาพแวดล้อมควรปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลไม่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการแก้ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษา เกษตร
2. ควรศึกษา ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านหลักสูตร ด้านระบบบริหารและการจัดการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรรณ ปัญญาสุข. (2550). ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีและวิทยาลัย
พณิชยการเซตุน. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการ
ประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตร ปวส. พ.ศ. 2546- พ.ศ. 2547. กรุงเทพมหานคร: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- ปิยวิทย์ วรรณมาศ. (2559). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติ
งานในวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ปรินญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- लगसलड डुडडड. (2546). ปัญหาการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัด
เพชรบุรี. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกธุรกิจศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- วดีน เรืองจันทร์. (2560). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการสอนของครูในวิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีนครราชสีมา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุพรรณิ พิมพ์สุวรรณ. (2546). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนศรีธนาพณิชยการ
เทคโนโลยีเชียงใหม่. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนา
กำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อุไรวรรณ ปุณณะเวส. (2551). ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจของนักเรียนที่เลือกเข้าศึกษาในคณะ
บริหารธุรกิจวิทยาลัยการอาชีพเสนาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ปรินญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sampal size for research Activites. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

**ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**
**Formative Leadership of Administrators and Academic Affairs Administration
in School under Secondary Educational Service Area Office 6**

จันจิรา น้าขาว

Janjira Namkhaw

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

E-mail: namkhaw0003@gmail.com

Received June 21, 2020; **Revised** July 19, 2020; **Accepted** September 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 2) เพื่อทราบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 และ 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 48 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารตามแนวความคิดของ แอช และ เพอร์ซอลล์ (Ash and Persall) และการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายและการกิจกรรมดำเนินงานวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยึดตามแนวทางของกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ การร่วมมือกันแก้ปัญหา การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล และการใช้คำถาม

2) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย

3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหาร; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) formative leadership of administrators in school under Secondary Educational Service Area Office 6; 2) academic administration in school under Secondary Educational Service Area Office 6; and 3) the relationship between formative leadership of administrators and academic administration of the school under the Secondary Educational Service Area Office 6. The samples were 48 schools under the Secondary Educational Service Area Office 6. The instrument was a questionnaire about the formative leadership of administrators based on Ash and Persall concept and academic administration according to scope and mission of the academic operation at the office of the commission basic education to the guidelines of the ministerial regulation and decentralization administrative power and educational management B.E.2550. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The results of these analyses showed that

1) The formative leadership of administrators in school under the Secondary Educational Service Area Office 6, as a whole were at a high level and each aspect at a high level were ranked from the highest to the lowest mean: Team inquiry, collaborative problem solving, examining shared beliefs, Imaging Future possibilities, collecting analyzing and asking questions

2) Academic affairs administration in school under the Secondary Educational Service Area Office 6, as a whole were at a high level and each aspect at a high level were ranked from the highest to the lowest.

3) The relationship between formative leadership of administrators and academic administration in school under the Secondary Educational Service Area Office 6 was high relation at 0.01 level of significance.

Keywords: Formative Leadership; Administrators; Academic Affairs Administration

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ระยะ 5 ปี โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการมุ่งเสริมสร้างกลไกในการพัฒนาประเทศให้มีการพัฒนา เชิงยุทธศาสตร์ระหว่างหน่วยงาน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา จึงทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6, 2561)

ดังนั้นผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในทุกระดับของสังคมเพราะผู้นำเป็นผู้ริเริ่ม การกระทำและการแสดงบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจขององค์กร การเป็นผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ต้องคำนึงถึงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปแล้วยังจะต้องให้ความสำคัญแก่การมีภาพลักษณ์ที่ดีและในปัจจุบันสิ่งที่องค์กรต่าง ๆ ต้องการ นั่นคือ “ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ” (leadership) คือการเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะดีทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่ การเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีอุปนิสัยใจคอดี มีความประพฤติหรือพฤติกรรมและการปฏิบัติตนที่ดี แสดงความคิดเห็นเชิงบวก มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถกระตุ้นใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เป็นนักคิดและนักวางแผนที่ดีมีความสามารถในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจได้อย่างฉลาดและยุติธรรม มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการทำงานและเป็นผู้ประสานงานที่มีประสิทธิผลระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือบริหารจัดการเปลี่ยนแปลง (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556)

โรงเรียนจัดได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพที่จะแข่งขันในระดับเวทีโลกได้ ดังนั้นจึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เป็นที่รวมของการมีคุณภาพในทุกส่วนที่โรงเรียน การบริหารงานวิชาการนั้นถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่ง

ขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สันติบุญภิรมย์, 2553)

จากรายงานแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2560-2562 มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าความคาดหวัง ซึ่งให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนั้นเป็นผลมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการบริหารควรมีความชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อีกทั้งเห็นว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษาถือว่าเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปประกอบพิจารณาปรับปรุงแก้ไขความเป็นผู้นำทางวิชาการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. เพื่อทราบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

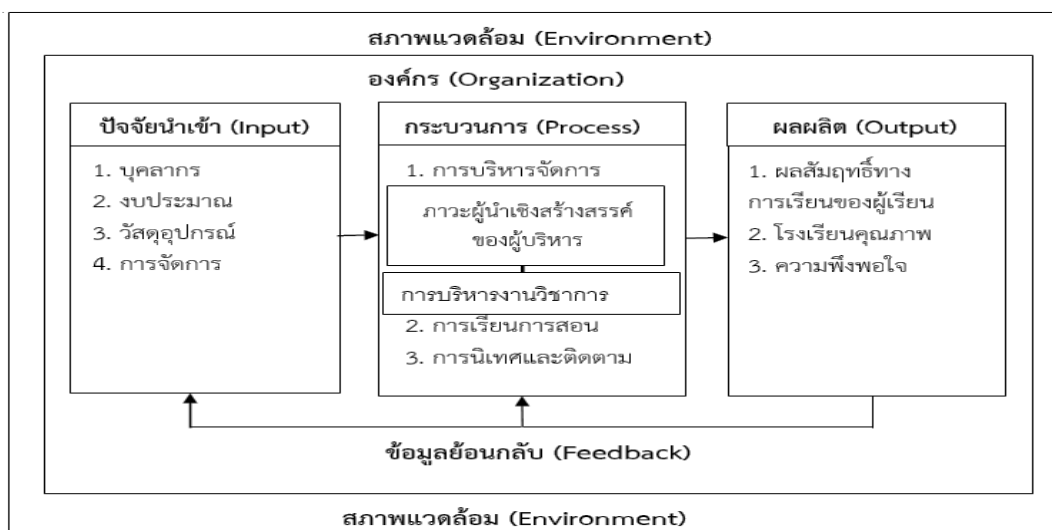
การทบทวนวรรณกรรม

จากการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัย รวมถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
2. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของแอส และเพอร์ซอลล์ (Ash and Persall, 2007)
3. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561)
4. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ เดวิส (Davis)
5. ความหมาย ความสำคัญ ขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานวิชาการ
6. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
7. งานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ผู้วิจัยเสนอตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg & Ornstein, 2012) ประกอบด้วย 1. ปัจจัยป้อนเข้า (Inputs) หมายถึง ทรัพยากรทางกายภาพที่นำมาใส่เข้าไปในระบบเพื่อเป็นปัจจัยการผลิต 2. กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) เป็นเรื่องของศักยภาพในการบริหารรวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการบริหาร 3. ปัจจัยผลผลิต (Outputs) ซึ่งสามารถเป็นได้ตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ (Product) การให้บริการ (Services) 4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์และสถานที่ที่เกี่ยวพันกับสิ่งแวดล้อม 5. สภาพแวดล้อม (Environment) จัดอยู่ในรูปแบบเชิงระบบซึ่งประกอบด้วย ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Context) ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (Lunenburg and Ornstein, 2012) ผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวคิดแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแบบแผนในการวิจัยเป็นลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 54 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 25 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา 29 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 48 โรงเรียน และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกตามจังหวัด ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 96 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

เขตพื้นที่การศึกษา	จังหวัด	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		รวม (คน)
				ผู้อำนวยการ/ผู้รักษาการในตำแหน่ง	ครูผู้สอน	
เขต 6	สมุทรปราการ	25	22	22	22	44
	ฉะเชิงเทรา	29	26	26	26	52
รวม		54	48	48	48	96

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (X_{tot}) ตามแนวคิดของ แอช และ เพอร์ซาล (Ash and Persall)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (Y_{tot}) ตามขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้ยึดตามแนวทางของกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Five rating scale) (Likert, 1961)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้มีเครื่องมือที่มีคุณภาพ จึงได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความครอบคลุมเนื้อหาของแบบสอบถาม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.6–1.0

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รวมทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้กลับมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยพิจารณาโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α =coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.988

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามจุดประสงค์ โดยการกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลจากประชากรโดย ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามด้วยตนเองกรณีที่แบบสอบถามกลับคืนล่าช้าในบางโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ดำเนินการโดยการจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage :%)
2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าที (t-test) ถ้าหากว่าค่าความสัมพันธ์ (r) เป็นลบ หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทางตรงข้าม ถ้าหากว่าค่าความสัมพันธ์ (r) เป็นบวก หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน

ผลการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6” ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 48 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน

45 โรง 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.75 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.77 มีระดับการศึกษาคือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งและครูผู้สอนจำนวนเท่ากัน คือกลุ่มละ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 10 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 45 นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (X_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้(X_1)	4.32	0.83	มาก
2	การร่วมมือกันแก้ปัญหา(X_2)	4.25	0.84	มาก
3	การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น(X_3)	4.24	0.85	มาก
4	การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน(X_4)	4.25	0.85	มาก
5	การใช้คำถาม(X_5)	4.02	0.79	มาก
6	การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล(X_6)	4.17	0.85	มาก
โดยภาพรวม (X_{tot})		4.21	0.84	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) มีการกระจายของข้อมูลมาก (S.D.=0.84) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.83) การร่วมมือกัน

แก้ปัญหา ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.84) การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.85) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.85) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.85) การใช้คำถาม ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.79)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6

ในการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 45 โรงเรียนนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (Y_1)	4.12	0.76	มาก
2	การวางแผนงานด้านวิชาการ (Y_2)	4.27	0.73	มาก
3	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_3)	4.44	0.71	มาก
4	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y_4)	4.49	1.35	มาก
5	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_5)	4.32	0.71	มาก
6	การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y_6)	4.38	0.68	มาก
7	การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y_7)	4.02	0.75	มาก
8	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y_8)	4.18	0.76	มาก
9	การนิเทศการศึกษา (Y_9)	4.31	0.71	มาก
10	การแนะแนว (Y_{10})	4.33	0.71	มาก
11	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y_{11})	4.26	0.73	มาก
12	การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y_{12})	4.07	0.87	มาก
13	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y_{13})	4.27	0.73	มาก
14	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (Y_{14})	4.20	0.69	มาก
15	การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (Y_{15})	4.30	0.72	มาก
16	การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (Y_{16})	4.42	0.70	มาก
17	การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_{17})	4.26	0.77	มาก
โดยภาพรวม (Y_{tot})		4.27	0.89	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) มีการกระจายของข้อมูลมาก ($S.D.=0.89$) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.49$, $S.D.=1.35$) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$, $S.D.=0.71$) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.42$, $S.D.=0.70$) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=4.38$, $S.D.=0.68$) การแนะแนว ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.71$) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.71$) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.71$) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.72$) การวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.27$, $S.D.=0.73$) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X}=4.27$, $S.D.=0.73$) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}=4.26$, $S.D.=0.73$) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.26$, $S.D.=0.77$) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.69$) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.76$) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.76$) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.87$) และการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.02$, $S.D.=0.75$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient correlation) พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .855^{**}$)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น มีการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ความสามารถทั้งของผู้บริหารเองและบุคลากรภายในโรงเรียน อีกทั้ง

ยังสามารถแบ่งงานให้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถให้คำแนะนำแก่ครูในการทำงานได้ อย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการสนับสนุนให้ครูในการสืบเสาะหาความรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการ พัฒนาการเรียนการสอน มีการตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน มีการรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมเดช เรืองขจร ได้ศึกษา “เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2” พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า อยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัด การศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัด การศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็นนิติบุคคลก็เพื่อที่จะให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง คล่องตัวและ สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ ประกอบกับงานบริหารวิชาการเป็นงานหนัก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกแห่งให้สูงขึ้น จึงทำ ให้ผู้บริหารต้องเร่งพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจังจึงทำให้การบริหารงานวิชาการใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ นวลจันทร์ แสงอุไร ที่ได้ศึกษา “การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารในแต่ละด้านนั้นมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เพราะ สถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคม ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำการจัด การศึกษาในโรงเรียนจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติรัตน์ ฤทธิ์สมบูรณ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ” พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัย พบว่า การใช้คำถามมีมัลติเมตริกอยู่ลำดับสุดท้าย รองลงมาคือ การรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ควรมีการคำนึงถึงการกระตุ้นครูเพื่อพัฒนาความคิดระดับสูงและความคิดสร้างสรรค์ มีกลวิธีในการถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้ครูตั้งคำถามและตอบคำถามโดยใช้กระบวนการคิดค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อหาคำตอบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งผู้บริหารควรใช้คำถามแก่ครูเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดค้นคว้าหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา และสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาวิจัย พบว่า การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีมัลติเมตริกอยู่ลำดับสุดท้าย รองลงมา คือ การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยให้มากขึ้น โดยแต่ละโรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของครู ผู้บริหารควรสนับสนุน พัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การหาเหตุผล

3. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ควรให้ความสำคัญกับภาวะความเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นตัวแปรที่ทำให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนด้านวิชาการได้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 และเขตอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: Mcgraw-Hill.
- Lunenburg, F. C., Ornstein, A. C. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. (6th ed.). BelMont, CA: Wadsworth.
- Ash, R., & Persall. (2007). *The principle as Chief Learning Officer: The New Work of Formative Leadership*. Birmingham: Stamford University Birmingham.

การเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบาย
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อชุมชนพึ่งตนเอง
ด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน

Empowerment of Active Citizenship and Public Policy Partnership of Village
Health Volunteers for Sustainable Health Self-Care

¹อมรศรี ยอดคำ, ²เอนก เหล่าธรรมทัศน์, ³เฉลิมพร เย็นเยือก

¹Amornsri Yortkham, ²Anek Laothamatas, ³Chalernporn Yenyuak

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University

E-mail: Amornsriy2506@gmail.com

Received June 21, 2020; Revised August 5, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองและความเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ และ 3) เพื่อศึกษาการเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. เพื่อชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ เชิงลึกและสนทนากลุ่มใน 4 พื้นที่คือ เชียงใหม่ สระแก้ว นครราชสีมาและพัทลุง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ อสม. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้วิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า อสม. มีระดับความเป็นพลเมืองสูง มีจุดเด่นด้าน 1) ชื่อสัตย์สุจริต สามัคคี 2) กล้าและเชื่อมั่น และ 3) จิตอาสาและพร้อมในการทำงาน ที่ต้องปรับปรุงคือ 1) ความรู้ทักษะด้านบริหารจัดการ 2) ทักษะการปฏิบัติด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน และ 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยี สำหรับการเป็นหุ้นส่วนนโยบายยังจำกัดอยู่ในระดับท้องถิ่น โดยมีจุดเด่นด้าน 1) การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน 2) ร่วมทำแผนสุขภาพชุมชน และ 3) ร่วมปฏิบัติตามแผน และต้องปรับปรุงคือ 1) ร่วมรับผิดชอบด้วยความรู้ลึกเป็นเจ้าของ 2) ร่วมแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชนในพื้นที่ และ 3) ร่วมทำงานในรูปแบบหุ้นส่วน สำหรับการเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายให้กับ อสม. คือ ส่วนกลางต้องกำหนดนโยบายพัฒนา อสม. ที่ชัดเจน และต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพ และ สนับสนุนการทำงาน

ของ อสม. อย่างต่อเนื่อง และ อสม. ต้องพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน สร้าง อสม. รุ่นใหม่เพื่อขับเคลื่อนงานสาธารณสุขในชุมชนให้ยั่งยืน

คำสำคัญ: การเสริมพลัง; ความเป็นพลเมือง; การเป็นหุ้นส่วนนโยบาย; อสม.

Abstract

The purposes of this study were 1) to investigate the citizenship and the policy partnership of the Village Health Volunteers as a fundamental key for the implementation of public policies; 2) to explore the impact of their citizenship and the policy partnership on the implementation of public policy for sustainable development and practice; and 3) to discover approaches for strengthening their citizenship and policy partnership to develop sustainable and self-reliant health. The research applied qualitative methods including focus group and in-depth interviews with members of the Village Health Volunteers from four provinces.

The result revealed that the members of the Village Health Volunteers had high citizenship. Their citizenship strengths were honesty and unity, bravery and confidence, and public-mindedness and work enthusiasm. Their weaknesses were management knowledge and skills, primary healthcare literacy and skills, and digital skills. Their policy partnership was limited to the community level. Their partnership strength was their participation in tasks, community-based healthcare planning, and implementing the community-based healthcare plans. Their partnership weaknesses included taking ownership over tasks, participation in problem-solving activities, and working in partnership with others. To promote citizenship and policy partnership among the members of the Village Health Volunteers, the research recommended that the government determine a clear primary healthcare policy. Related organizations were recommended to support the improvement of the work effectiveness of the Village Health Volunteers by allowing its members or representatives to participate in activities. Local administrative organizations were suggested to continuously support and work in collaboration with the Village Health Volunteers were suggested to improve themselves in all aspects including knowledge and operation and management skills. Finally, it was recommended that the Village Health Volunteers be led by new leaders for the sustainable implementation of primary healthcare policy.

Keywords: Empowerment; Citizenship; Policy Partnership; Village Health Volunteers

บทนำ

นโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือบริหารและพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยต้องสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ทางสังคม ต้องมีการรับรู้และยอมรับและมีการนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจากผู้เกี่ยวข้อง และต้องเกิดการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน ทั้ง ภาครัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ให้เกิดการพัฒนา ซึ่ง ดิน ปรัชญ พุทธิ (2555) ได้เสนอให้เน้นการพัฒนาไปที่ชุมชน เน้นการพึ่งตนเองและตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน โดยพัฒนาคุณภาพประชากร เน้นลดอัตราความยากจน ลดอัตราความไม่รู้ ลดอัตราความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ มุ่งให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพ ศักดิ์ศรี ความพึงพอใจในชีวิต และรัฐควรกำหนดเป้าหมายของระดับ และ รูปแบบการพัฒนา เช่น การพึ่งตนเองได้นั้นควรอยู่ในระดับพอยังชีพ (subsistence) หรือ ระดับพึ่งตนเองได้ (self-reliance) หรือระดับสามารถกำหนดชะตากรรมของตนเอง (self-determination) ซึ่งสอดคล้องกับ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และวลัยพร รัตนเศรษฐ (2557) ที่เสนอว่า “ทุกวันนี้คนส่วนใหญ่ของประเทศมีการศึกษามากขึ้น มีความเข้าใจต่อชุมชน ท้องถิ่นและชาติมากขึ้น มีความตื่นตัวและเชื่อมั่นว่าสามารถกำหนดความเป็นไปในบ้านเมืองได้มากขึ้น” และ “หากรัฐและท้องถิ่นฉลาดและเปิดใจก็อาจจูงใจหรือให้การศึกษาประชาชนจนอยากเป็นพลเมือง เข้ามาช่วยคิด ช่วยสร้างสรรค์ ช่วยอาสาในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาบ้านเมืองด้วยตนเองได้ด้วย ซึ่งนั่นน่าจะดีกว่าการเป็นเพียงผู้รับนโยบายและบริการจากภาครัฐเท่านั้น” สำหรับนโยบายสาธารณะในมิติการพัฒนาสุขภาพประชาชนได้กำหนดขึ้นตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) จนถึงปัจจุบันคือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ครอบคลุมทั้ง 4 มิติของระบบสุขภาพ คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ มีแผนงานโครงการทั้งในเชิงระบบและเชิงบุคคล มีหน่วยงานของรัฐและกึ่งรัฐที่ร่วมรับผิดชอบ มีเป้าหมายสำคัญคือ ประชาชนในประเทศมีสุขภาพและมีสุขภาพะดี สารสำคัญของนโยบายได้มีการปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาระดับประเทศ และการพัฒนาระดับโลกให้เป็นไปอย่างยั่งยืน และยึดหยุ่นตามกระบวนการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้วย จึงกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในยุค 4.0 ต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ต้องให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองมากขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมในระดับของความเป็นหุ้นส่วนในนโยบายมากขึ้นด้วย

จากการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมกับแนวคิดงานอาสาสมัครที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพตนเอง และร่วมรับผิดชอบดูแลสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านตั้งแต่พ.ศ. 2521 ทำให้เกิดกลุ่มประชาชนที่มีจิตอาสาและเสียสละ ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนด้วยวิธีการทางสังคมมิติให้เป็นตัวแทนเข้ารับการฝึกอบรมด้านสุขภาพในรูปแบบของ “อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)” เพื่อให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการดูแลสุขภาพ ได้รับการสนับสนุนให้เกิดการจัดการสุขภาพด้วย

ตนเองควบคู่ไปกับการบริการด้านสุขภาพของภาครัฐ เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน และผลจากการดำเนินการมากกว่า 40 ปี พบว่า อสม. ถือเป็นทุนทางสังคมที่มีการสั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง เป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชน มีความใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ได้รับการยอมรับและเชื่อถือในบทบาท ผ่านการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านสุขภาพ มีความเป็นผู้นำที่มีแนวคิดสร้างสรรค์ มีโอกาสได้เข้าไปช่วยคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมแก้ปัญหาของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จากการพิจารณาคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดขึ้นของ อสม. ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554 รวมถึงรูปแบบและวิธีการพัฒนาศักยภาพ อสม. ของกระทรวงสาธารณสุขด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม อบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่ (Technical Cooperation Development Village: TCDV) ถอดบทเรียน การคัดเลือกผลงานดีเด่น การเชิดชูเกียรติ การเสริมความเป็นเลิศด้านการจัดการสุขภาพ การเป็นคณะกรรมการร่วม และการฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ ฯลฯ ทำให้ อสม. ที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพได้สะสมทุนความรู้ ความสามารถ ทักษะการจัดการต่าง ๆ ความเข้าใจในวิถีชีวิตเดียวกัน ทำให้ อสม. มีแนวโน้มที่จะมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง และสามารถเข้าร่วมดำเนินการในนโยบายสาธารณะของรัฐในระดับของความเป็นหุ้นส่วน และก่อให้เกิดการสร้างควมยั่งยืนต่อการดูแลสุขภาพตนเองและชุมชนได้

กล่าวได้ว่า “อสม. มีความเป็นพลเมืองด้านสุขภาพ” โดยที่สอดคล้องกับความหมายของ “พลเมือง” คือ ผู้ที่ตื่นรู้ ตระหนักในส่วนรวม มีจิตสาธารณะในการร่วมกันคิดและทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ประเวศ วะสี, 2556) และสื่อถึงการพัฒนาศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ สื่อถึงผู้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ตระหนักถึงปัญหาชุมชน สังคม และประเทศชาติ รู้สิทธิ รู้หน้าที่ และเข้าไปมีส่วนร่วม (สมพร ใช้บางยาง, 2558) และพลเมืองยังต้องเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อส่วนรวม มีหัวใจของประชาธิปไตยคือต้องมีความเป็นพลเมือง (อนุก เหล่าธรรมทัศน์, 2555) แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีนโยบายและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ อสม. อย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนา มีการให้สิทธิสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเสริมสร้างแรงจูงใจ การจ่ายเงินเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสเข้ามาร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการ แต่กลับพบว่า อสม. ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีสมรรถนะที่เพียงพอกับการจัดการปัญหาทางสาธารณสุข และปัญหาสังคมในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งที่รัฐได้ออกนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตัวของ อสม. เองโดยตรง และนโยบายที่มี อสม. เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนโดยอ้อม โดยปัจจุบันพบว่า อสม. หลายคนมีศักยภาพในการเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือผู้นำองค์กรต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงกล่าวได้ว่า พลัง อสม. จำนวนกว่า 1 ล้านคน เป็นทุนพลังทางสังคมที่เห็นได้ชัดเจน เป็นพลังช่วยปลูกเร้าความตระหนัก การตื่นรู้ให้กับประชาชน ถือเป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านสุขภาพให้เดินหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น ความน่าสนใจต่อพลังของ อสม. คือ ความต่อเนื่อง ความคงอยู่ ความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน (Unity) ความพร้อมเพรียงและความเข้มแข็งของ อสม. และเครือข่าย อสม. ที่มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวง

สาธารณสุข ทั้งด้านการจัดการและวิชาการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบสุขภาพได้หลายประการ สามารถเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในนโยบายด้วยการสร้างสมดุลใหม่ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อนำมาใช้ขับเคลื่อนงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ให้บรรลุเป้าหมาย เกิดผลงานที่เป็นประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

บทความวิจัยนี้มุ่งนำเสนอ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งในรูปแบบของบุคคลและองค์กร สถานการณ์ความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมในระดับการเป็นหุ้นส่วนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ นำมาสังเคราะห์เพื่อเสนอวิธีการเสริมพลังสร้างความเป็นพลเมืองทางสุขภาพ และวิธีการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการสุขภาพชุมชนอย่างต่อเนื่องให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านนำไปสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นพลเมือง และการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเป็นพลเมือง และการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
3. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) แนวคิดการเป็นพลเมืองและการเสริมพลังความเป็นพลเมืองของ อสม. ตามการขับเคลื่อนงานพัฒนา อสม. ของกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน (2560) ได้เสนอว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกและประเมินผลงานของ อสม. ตั้งแต่ พ.ศ.2547 และปรับปรุงจนถึงปัจจุบันคือ ด้านการครองตน คือเป็นผู้มีสุขภาพดี มีพฤติกรรมสุขภาพเป็นแบบอย่างที่ดี มีครอบครัวอบอุ่น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็น อสม. มีมนุษยสัมพันธ์ เสียสละเพื่อส่วนรวม ชยันพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการครองคน คือเป็นแกนนำจัดกิจกรรมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชน ชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรม ประสานงานได้ดี มีการยอมรับ และยึดหลักประชาธิปไตย เชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น กระตือรือร้นและเสียสละ ด้านการครองงาน เป็นผู้สามารถจัดทำแผนสุขภาพในระดับชุมชน ริเริ่มมาตรการทางสังคมเพื่อลดปัญหาสุขภาพ นำศักยภาพชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ มีทักษะในการพัฒนาชุมชนแบบผสมผสานโดยสร้างและบริหาร

เครือข่าย การจัดการทุน เพื่อสนับสนุนงานสุขภาพชุมชน และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชน และ ด้านสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ และการบริหารจัดการ

2) แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนบนพื้นฐานของการมีอิสระทางความคิด เต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด ระดับการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริงโดยประชาชนเป็นเจ้าของโครงการ วางแผนดำเนินตามรูปแบบและวิถีชาวบ้าน ตัดสินใจเมื่อต้องการทางเลือก แก้ปัญหาด้วยภูมิรู้ ภูมิปัญญาและภูมิธรรม และตัวบุคคล การระดมความคิดแก้ปัญหาต้องมาจากชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เป็นผู้แก้ไขปัญหาลงมือปฏิบัติที่อาจเกิดขึ้นตามวิถีการของตน ส่วนบุคคลภายนอกเป็นฝ่ายสนับสนุน (กาญจนา แก้วเทพ, 2538) สอดคล้อง Mackintosh (1992) เสนอว่าการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วน เป็นกลุ่มผู้ดำเนินการต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำงาน มีเป้าหมายสร้างประโยชน์เพิ่มขึ้นทางสังคม ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงกลุ่มเดียว และทำงานด้วยความสมัครใจที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นมีความเข้าใจทั้งหมดอย่างชัดเจน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลา ให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สื่อสารให้เข้าใจอย่างรอบด้าน ไม่ใช้การบังคับหรือคำสั่ง จะก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย ผู้เข้าร่วมเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดจากความคิดเห็น ที่ถูกนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา เครือข่ายสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของเครือข่าย ทำให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม (compliance) ด้วยความสมัครใจ (commitment)

3) แนวคิดการพัฒนาและจัดการสุขภาพชุมชนอย่างยั่งยืนและแนวคิดการสาธารณสุขมูลฐานถือเป็นระบบสุขภาพภาคประชาชน แสดงถึงเป้าหมายของงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างเป็นระบบของชุมชน เป็นเรื่องที่ชุมชนคิด ตั้งเป้าหมาย บริหารจัดการและวัดผลสำเร็จด้วยตนเอง หน่วยงานภายนอกสามารถส่งเสริม สนับสนุนหรือสร้างกลไกเกื้อหนุนการจัดการด้านสุขภาพของชุมชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดระบบความคิดให้ชัดเจน สามารถถ่ายทอดให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจได้ องค์ประกอบหลักของระบบสุขภาพภาคประชาชนประกอบด้วย 1) คน : ที่อยู่ในชุมชนรวมตัวกันคิดร่วมกันทำ อาจเริ่มจากคนกลุ่มหนึ่งและขยายแนวร่วมออกไปจนประสบความสำเร็จ ซึ่งมักพบว่า ความแตกต่างของคน เช่น ต่างกลุ่ม ต่างอาชีพ ต่างฐานะ ต่างความคิด ต่างวัย แต่มีจิตใจเพื่อส่วนรวม มีเป้าหมายร่วม 2) ความรู้ : ชุมชนต้องมีความรู้วิธีการ เทคโนโลยีด้านสุขภาพ มีการถ่ายทอดประสบการณ์กันเองทั้งภายในและนอกชุมชน จนเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ 3) ทุน: ทั้งที่เป็นตัวเงินและทุนที่ไม่ใช่ตัวเงิน ในแต่ละชุมชนมีการแสวงหาแหล่งทุนทั้งจากภายในและภายนอกเพื่อใช้ในการดำเนินงาน เช่น เริ่มจากการรวมกลุ่มกันในการออมเงินนำไปสู่การพัฒนาด้านอื่น ๆ หรือ เมื่อรวมตัวกันทำงานเพื่อชุมชน มีการรวมทุนหรือการออมเงินของคนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่มีความจำเป็น นำดอกผลที่เกิดขึ้นมาจัดสวัสดิการ ในด้านการศึกษาและการรักษาพยาบาลนำมาพัฒนาด้านอาชีพ สร้างรายได้ รวมถึงการพัฒนาด้านอื่น ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพิงหรือรับการสนับสนุนจากภายนอก ส่วนทุนชุมชนที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ ภูมิปัญญาความรู้ในชุมชน ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ทรัพยากรที่มีในชุมชนทั้งที่เป็น

ทรัพยากรธรรมชาติและอื่น ๆ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน สิ่งเหล่านี้หากมีการนำมาจัดการอย่างเหมาะสมก็จะบังเกิดผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้น

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วม และแนวคิดการกำหนดนโยบายและการเป็นหุ้นส่วนนโยบาย แนวคิดการบริหารสาธารณะแนวใหม่ และตัวแบบการวิเคราะห์เชิงระบบ เป็นกรอบการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และได้องค์ความรู้การบริหารภาครัฐที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายการวิจัยคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นประชาชนที่ได้เข้าร่วมดำเนินการในภารกิจด้านสุขภาพของภาครัฐ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา คุณสมบัติ และบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งในรูปแบบของบุคคลและองค์กรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สถานการณ์ความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมในระดับการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ และนำมาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกำหนดสมมุติฐานสำคัญ คือ ความเป็นพลเมืองและความเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุผลคือ หากมีการเสริมพลังความเป็นพลเมืองที่ช่วยทำให้ อสม. มีความกระตือรือร้น เกิดความตระหนักและตื่นรู้ มีสมรรถนะที่พร้อมในการแสดงบทบาทในอันที่จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และหากยิ่งทำให้ อสม. ได้แสดงออกถึงความเป็นหุ้นส่วนนโยบาย และทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชน จัดสรรผลประโยชน์ของชุมชน โดยมีผลงานที่ออกมาดี เกิดผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดี ก็น่าจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ดียิ่งขึ้น และเกิดความต่อเนื่องยั่งยืนได้

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกำหนดแบบเจาะจงในพื้นที่ 4 ภาคๆ ละ 1 จังหวัดได้แก่เชียงใหม่ สระแก้ว นครราชสีมา และพัทลุง จากเกณฑ์พิจารณา คือ เป็นจังหวัดที่มีผลงานแสดงถึงพลังความเป็นพลเมืองของ อสม. ลักษณะของผู้นำของ อสม. รูปแบบการทำงานของ อสม. ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ และได้รับการยอมรับเป็นต้นแบบที่ดี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการเสริมพลังความเป็นพลเมือง และเป็นหุ้นส่วนนโยบายที่มีความหลากหลายและมีอิทธิพลต่อกระบวนการดังกล่าว ทั้งผู้มีบทบาทอย่างเป็นทางการ และมีผู้มีส่วนร่วมในการกระบวนการอย่างไม่เป็นทางการ รวมพื้นที่ละประมาณ 25 คน จากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธาน อสม. ในชุมชนทั้งระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมถึงกลุ่มประชาชนเครือข่าย อสม. ทั้ง 3 ระดับ ทั้งนี้ได้กำหนดข้อคำถามที่สร้างขึ้นตาม

แนวคิดของ Arnstein (1996) เป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ระยะเวลาการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2562 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) และการตีความ (Interpretation) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์และเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า อสม.สามารถเป็นรากฐานสำคัญและยืนยันถึงพลังในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในช่วงระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ดังนี้ อสม. ยุค 1.0 (พ.ศ. 2521–2540) พบว่า ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายเกิดขึ้นในระดับที่น้อยมาก เนื่องจากขั้นแรกเป็นนโยบายของรัฐที่เน้นการจัดตั้งให้เกิด อสม. ในเชิงปริมาณ ให้มีความครอบคลุมพื้นที่และจำนวนหลังคาเรือน และผลักดันให้เป็นกลไกของระบบสาธารณสุขระดับพื้นฐานในหมู่บ้าน ดังนั้น อสม. จึงต้องดำเนินกิจกรรมตามการสั่งการของเจ้าหน้าที่รัฐโดยที่ยังไม่ได้มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง สำหรับลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนนโยบาย พบว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะของฝ่ายถูกกระทำ (Passive Participation) โดยการเข้าร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนด และตามที่เจ้าหน้าที่ต้องการหรือร้องขอให้ช่วย แต่ก็ถือได้ว่า เป็นครั้งแรกที่รัฐเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนได้แสดงออกทางความคิด และการกระทำของการมีส่วนร่วมเพื่อการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัวและชุมชน ด้วยแนวคิดและรูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่ ภายใต้ตัวชี้วัดที่มีความชัดเจน และมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อสม. ยุค 2.0 (พ.ศ. 2541–2550) พบว่า ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น โดยมีบริบทที่ปรับเปลี่ยนและเกี่ยวข้องจากผลของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ร.บ. ปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2546 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) ที่ให้ความสนใจกับการพัฒนาโดยให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ทำให้ประชาชนตื่นตัวต่อสิทธิความเป็นพลเมือง ตลอดจนภาครัฐมีการปฏิรูปการบริหารจัดการโดยการกระจายความรับผิดชอบไปยังพื้นที่ชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น พร้อม ๆ กับที่ อสม. เริ่มสะสมองค์ความรู้และประสบการณ์ จนสามารถตัดสินใจจัดการแก้ปัญหาสุขภาพในชุมชนตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงพึ่งพาคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ และการเรียนรู้การทำงานเป็นเครือข่ายผ่านองค์กร อสม. ระดับต่าง ๆ ขณะที่ความเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. ได้ยกระดับขึ้นเป็นลักษณะของการให้ข้อมูล (Informing Participation) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐนำไปจัดทำเป็นแผนการบริหารจัดการ / โครงการต่าง ๆ อสม. ยุค 3.0 (พ.ศ. 2551–2560) พบว่า ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ และ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่ส่งผลให้การบริหารจัดการสาธารณสุขมูลฐานเข้าสู่ยุคการจัดการใหม่ เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กร อสม. ในระดับต่าง ๆ

และประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการบริการสาธารณะทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเน้นที่การสร้างเครือข่ายและการสร้างการมีส่วนร่วม และในขณะเดียวกัน อสม. ก็ได้ปรับบทบาทมาเป็นนักจัดการสุขภาพที่มีความสามารถ มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการงานให้สำเร็จ และมีความรู้สึกรับผิดชอบแก้ไขปัญหาของชุมชนในทุกมิติ นอกจากนี้ อสม. ยังได้เริ่มยกระดับของความเป็นหุ้นส่วนนโยบายในลักษณะของการมีบทบาทนำในการตัดสินใจในการวางแผน และดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ ของชุมชน (Delegated Power) ตลอดจนการบูรณาการชิ้นงานหรือโครงการให้สามารถทำงานและเกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพในระดับจังหวัด อย่างไรก็ตามบทบาทของ อสม. หรือองค์กร อสม. ต่อความเป็นหุ้นส่วนนโยบายกับรัฐส่วนกลางยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และ อสม. ยุค 4.0 (พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน) พบว่า พัฒนาการความเป็นพลเมืองของ อสม. และผู้นำองค์กร อสม. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 จังหวัด ได้มีพัฒนาการจนถึงขั้นยกระดับความเป็นพลเมืองด้วยตนเอง หลังจากผ่านการระดมความคิดเห็นและประสบการณ์ของการบริหารจัดการมาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้นำองค์กร อสม. ระดับจังหวัดมีคุณสมบัติที่ประกอบด้วยภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และมีทิศทางการพัฒนา อสม. ในพื้นที่ของตนเอง สามารถบริหารจัดการและมีศักยภาพในการประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด มีบทบาทนำอย่างสูงในการคิดก่อรูปชิ้นงานหรือโครงการจากนโยบายรัฐส่วนกลางที่นำไปสู่การปฏิบัติภายในจังหวัด อันมีลักษณะสร้างสรรค์และก้าวหน้าอย่างยิ่ง เช่น การจัดตั้งโรงเรียน อสม. เพื่อพัฒนาศักยภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับ อสม. ในพื้นที่ (เชียงใหม่) และโครงการเกษียณอายุ อสม. (เรียกว่าเป็นการยุติบทบาท อสม.) เมื่ออายุ 65 ปี แล้วทดแทนด้วยคนรุ่นใหม่โดยมีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของ อสม. ด้วยกันเอง (นครราชสีมา) เป็นต้น ส่วนแนวคิดการทำงานร่วมกับภาครัฐหรือความเป็นหุ้นส่วนนโยบายนั้น “ธรรมนูญสุขภาพ 4 ดีวิถีพอเพียง” ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายคือคุณภาพชีวิตที่ดี (สระแก้ว) นอกจากนี้ ยังมีการขับเคลื่อนการดูแลสุขภาพคนในชุมชนในระดับร่วมรับผิดชอบ “การประกวด บ้าน อสม. น่าน้อย” โดย อสม. ทำตนเป็นตัวอย่างและจะได้รับรางวัลเมื่อสามารถทำให้ครัวเรือนที่อยู่โดยรอบกระตือรือร้นที่จะทำบ้านให้น่าน้อยด้วย ซึ่งกิจกรรมการประกวดนี้เกิดขึ้นและดำเนินการโดย อสม. เป็นผู้ริเริ่ม มีการสัจจะแลกเปลี่ยนดูงาน และต่อยอดการพัฒนาการจนได้รับการยอมรับให้เป็นรูปแบบการพัฒนาของจังหวัด (พัทลุง) และจากการสำรวจความคิดเห็นของ อสม. ในกลุ่มที่มีบทบาทของการเป็นผู้นำคือ ประธานชมรม อสม. ระดับอำเภอ และกลุ่ม อสม. ที่มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่า ความคิดเห็นเรื่องความเป็นพลเมืองคือมีความซื่อสัตย์ สุจริต สามัคคี ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว มีจิตอาสา สนใจการแก้ปัญหาของชุมชน และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น พร้อมในการทำงานที่หมอบครอบครวั มีความกล้าและเชื่อมั่นที่จะแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถดึงพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเองตามธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองที่มีน้อยคือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Application สมาร์ท อสม. หรือโปรแกรมอื่น ๆ ที่กำหนด

ได้ สำหรับลักษณะความเป็นหุ้นส่วนนโยบายคือ ร่วมจัดทำแผนสุขภาพชุมชน เช่น ร่วมประชุม, ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน วางแผนดูแลและจัดการปัญหาสุขภาพตามกลุ่มวัยในพื้นที่รับผิดชอบ เข้าร่วมการทำงานเชิงรุกในชุมชน ช่วยคิด ช่วยสร้างสรรค์ ช่วยอาสาในการแก้ปัญหาสุขภาพในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ร่วมดำเนินการงานตามแผนสุขภาพชุมชน ส่วนลักษณะความเป็นหุ้นส่วนนโยบายที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมรับผิดชอบด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ การจัดการบริหารและดำเนินการด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันในลักษณะของหุ้นส่วนการทำงาน

2) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การดูแลสุขภาพชุมชนมีการขับเคลื่อนผ่านแผนพัฒนาสาธารณสุขและแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ถึงปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระดับต่าง ๆ เป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งในรูปแบบ การสั่งการ การชักชวน หรือการเสริมพลังพบว่า สถานการณ์ความเป็นพลเมืองของ อสม. ผู้นำองค์กร และ อสม. ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีคุณสมบัติเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต สามัคคี ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว ความกล้าและเชื่อมั่นที่จะแสดงออกการมีจิตอาสา แต่ลักษณะความเป็นพลเมืองที่แตกต่างกันคือ อสม. ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จะมีความพร้อมในการทำงานที่หมดรอบคอบ ส่วนผู้นำองค์กร อสม. ระดับอำเภอจะมีลักษณะความเป็นพลเมืองเรื่องความสนใจแก้ปัญหาของชุมชน การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถดึงพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองที่ต้องปรับปรุงคือ ความรู้ ทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับสถานการณ์ความเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. ทั้งที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และผู้นำองค์กร อสม. ระดับอำเภอ มีความสอดคล้องกันคือ ลักษณะการมีส่วนร่วมทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน มีการร่วมจัดทำแผนสุขภาพชุมชน การร่วมดำเนินการงานตามแผนสุขภาพชุมชน การแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน วางแผน ดูแลและจัดการปัญหาสุขภาพตามกลุ่มวัยในพื้นที่รับผิดชอบ ร่วมจัดทำแผนสุขภาพชุมชน เช่น ร่วมประชุม ร่วมเสนอความคิดเห็น และเข้าร่วมการทำงานเชิงรุกในชุมชน ช่วยคิด ช่วยสร้างสรรค์ ช่วยอาสาในการแก้ปัญหาสุขภาพในชุมชน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนนโยบายทั้งของ อสม. ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และผู้นำองค์กร อสม. ระดับอำเภอ พบว่ายังมีจุดอ่อนที่เหมือนกันคือ การเข้าร่วมรับผิดชอบด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของและดำเนินการด้วยตนเอง การแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน วางแผนดูแลและจัดการปัญหาสุขภาพตามกลุ่มวัยในพื้นที่รับผิดชอบ และทำงานร่วมกันในลักษณะของหุ้นส่วน

ความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติที่สร้างความยั่งยืนของการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนตามนโยบายรัฐบาลของ อสม. พบได้หลายลักษณะ เช่น (เชียงใหม่) เกิดความสำเร็จในระดับมาก เนื่องจาก อสม. ปฏิบัติงานตามบทบาทและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มีการทำงานเชิงรุกและผลงานได้รับการตอบรับอย่างดี อสม. สามารถใช้สื่อสารด้วยไลน์กลุ่มเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล ทั้งเรื่องความรู้และเรื่องเป้าหมายการทำงาน ถือเป็นจุดเด่นในการจัดการ

ดูแลสุขภาพประชาชนที่ต่อเนื่องและใกล้ชิด เป็นการร่วมคิดร่วมกันทุกภาคส่วน (สระแก้ว) ผลการดำเนินงานของ อสม. สำคัญคือ งานดูแลผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส โดยดูแลทุกเรื่องทั้งการอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า ดูแลการให้ยาการป้องกันอุบัติเหตุในชุมชน (นครราชสีมา) การเฝ้าระวังโรคในชุมชนโดย อสม. ตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น และส่งข้อมูลตามขั้นตอนไปยัง สปสช. เพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณ เช่น การใส่รากฟันเทียม การตรวจวัดสุขภาพตา เป็นต้น (พัทลุง) อสม. มีความเข้มแข็งสามารถจัดการงานสุขภาพเองได้ด้วยตนเอง มีการทำงานเป็นทีม เช่น อสม. ลงสำรวจสถานะสุขภาพตนเองและประชาชนในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ทำงานร่วมกันกับ อบต. ท้องถิ่น รพ.สต. เป็นทีมหมอครอบครัว อสม. ช่วยงานจิตอาสาในคลินิกโรคเรื้อรังที่ รพ.สต. การดูแลสุขภาพกรณีฉุกเฉิน เช่น คนประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วยระหว่างการเดินทางช่วงเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของ อสม. จำแนกได้ 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านบุคลากรภาครัฐ ได้แก่ ความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการให้บริการสาธารณะ แนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่นกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุข การเปิดโอกาสให้ อสม. เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการในการทำงาน ร่วมเสนอ ร่วมคิด ร่วมทำ เปิดโอกาสให้ อสม. เป็นคณะกรรมการร่วมวางแผนพัฒนาสุขภาพระดับอำเภอ ปัจจัยด้าน อสม. คือ การมีภาวะผู้นำของ อสม. การเป็นผู้มีภูมิความรู้และทักษะ การตัดสินใจ การมีทักษะในการจัดการปัญหาสุขภาพในชุมชน การรับรู้และเข้าใจในนโยบายของรัฐที่ชัดเจน การทำงานเป็นทีมงานร่วมกับทีมหมอครอบครัว การสอนงานและถ่ายทอดความรู้ระหว่าง อสม. ด้วยกัน การพัฒนาศักยภาพของ อสม. ให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพและมีทักษะในการปฏิบัติงาน และปัจจัยเสริมที่สำคัญคือ การที่มีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการทำงานแบบบูรณาการ อาทิ สวัสดิการช่วยเหลือกรณี อสม. เสียชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างขวัญกำลังใจในวาระต่าง ๆ

3) แนวทางการเสริมพลังความเป็นพลเมืองและแนวทางเสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อชุมชนและเกิดการพึ่งตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 พบว่า ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขที่ชัดเจนเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพ เปิดโอกาสให้ อสม.หรือตัวแทน อสม.เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่รัฐในระดับท้องถิ่นต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานของ อสม.อย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง ประสานการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน ส่วน อสม. ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผลักดันและปลูกฝังความเป็นพลเมือง การเป็นหุ้นส่วนนโยบาย และการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน ด้วยการสร้างความสมดุลใหม่ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 4 องค์ประกอบ (สถาพร เริงธรรม, 2560) คือ 1) กระจายอำนาจการบริหารจัดการและการปฏิบัติในพื้นที่ชุมชนให้กับ อสม. 2) ส่งเสริมให้ อสม. เข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการในทุกขั้นตอนและทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น 3) ผลักดันและเพิ่มบทบาทให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของ อสม.

โดยการปรับสมดุลความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ 4) ส่งเสริมให้ อสม. แสดงความคิดและแสดงบทบาทด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า อสม.สามารถเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของประเทศ โดยผลจากการวิจัยลักษณะความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม. มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและสามารถชี้ชัดเป็นที่ประจักษ์ว่าจำนวน อสม. กว่าหนึ่งล้านคนเป็นหนึ่งในโครงสร้างหลักในระดับปฐมนิเทศและชุมชน ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้นแก่ประชาชนครอบคลุมทั่วประเทศ อีกทั้ง อสม. มีคุณลักษณะพิเศษที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาและเข้าถึงได้โดยง่าย นอกจากนี้บทบาทของอสม.ในปัจจุบันที่เป็นนักจัดการสุขภาพชุมชน จัดอยู่ในสถานะของการเป็นหุ้นส่วนนโยบายระดับชุมชนที่สามารถปฏิบัติการกิจแทนรัฐในการดูแลประชาชนด้านสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น อสม. ได้รับการยอมรับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสาธารณสุขของประเทศ

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ คือ กำหนดบทบาท พันธกิจของ อสม. อย่างเป็นทางการให้ชัดเจน และเผยแพร่ให้หน่วยงานหรือทุกภาคส่วนได้รับทราบทั่วกัน และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของ อสม. ตามที่คาดหวัง และมุ่งเน้นสร้างเครือข่ายผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2) สถานการณ์ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม.ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพสร้างสรรค์ผลงานทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน เช่น การบริหารจัดการและการดำเนินการเชิงบูรณาการทุกภาคส่วน (สระแก้ว) การบริหารจัดการเชิงระบบ การวิจัยและพัฒนาแกนนำสุขภาพครอบครัว (นครราชสีมา) และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนา อสม.ในจังหวัดด้วยตนเอง และการคิดค้นนวัตกรรมสุขภาพ (พัทลุง) ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่มีตัวชี้วัดมาตรฐานว่ามีความเป็นเลิศที่สามารถพัฒนาศักยภาพของอสม.และสร้างประโยชน์ให้กับกิจการสาธารณสุขมูลฐานภายในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงานของอสม. ให้ไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ การตั้งโรงเรียน อสม./สมาคม อสม./กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยสนับสนุนนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเมื่อเกิดการร้องขอ และจัดกิจกรรมหรือโครงการสอดคล้องกับทักษะที่ อสม. จำเป็นต้องมีเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถ รวมถึงควรสื่อสารความสามารถและผลงานของ อสม. ให้เกิดการรับรู้จากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งต่อไป

3) แนวทางเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของ อสม.เพื่อการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า กระบวนการดำเนินงานเพื่อการเสริมพลังความเป็นพลเมืองและการเสริมพลังความเป็นหุ้นส่วนนโยบาย ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน ภาครัฐส่วนกลางต้องกำหนดนโยบายพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขที่ชัดเจนเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพของอสม. โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้อสม.หรือตัวแทนมีส่วนร่วมหรือรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่รัฐ ในระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานของอสม.อย่างเต็มที่ ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสนับสนุนการทำงานของ อสม.อย่างต่อเนื่องและประสานการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน และสำหรับส่วนของ อสม. ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานความสำเร็จ และการบริหารจัดการ การสร้างความเข้มแข็งขององค์กร อสม. โดยผลักดันและปลูกฝังประเด็นด้านความเป็นพลเมือง การเป็นหุ้นส่วนนโยบาย และการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีการทำงานปกติของ อสม.

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้เกิดการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและการปฏิบัติในพื้นที่ชุมชนให้กับ อสม.และ ส่งเสริมให้ อสม. เพิ่มอำนาจบริหารจัดการตนเองด้วยการเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการในทุกขั้นตอนและทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น 2) การผลักดันและเพิ่มบทบาทให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของ อสม. โดยการปรับสมดุลของความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ ส่งเสริมให้ อสม. แสดงความคิดของตนเองในการเข้าร่วมรับผิดชอบและแสดงบทบาทด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบสำคัญคือ อสม. มีความเป็นพลเมืองและเป็นหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนงานของภาครัฐที่ชัดเจน แต่ยังมีข้อจำกัดของการจัดการด้วยตนเองที่เข้มแข็ง ซึ่งแนวทางในการเสริมพลังให้อสม. ที่มีความสมดุลจากภาคส่วนต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างแนวทางหรือรูปแบบเพื่อเป็นกรอบการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสุขภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศได้

สรุป

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ อสม. ปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงของสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่ง อสม. ได้แสดงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ ทำให้สังคมรับทราบถึงการมีอยู่ของ อสม. สามารถช่วยเหลือสังคม ชุมชนให้ลดความ

เสี่ยงจากการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างเข้มแข็ง ดังนั้น ข้อค้นพบที่ได้รับจากการศึกษา ที่พบว่าประเด็นสำคัญยังขาดการมีส่วนร่วม และ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนสำคัญในด้านทรัพยากรและการพัฒนาบุคลากร อสม. จึงถือเป็นหลักการสำคัญที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรนำไปพิจารณาสนับสนุน ผนวกกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ส่งผลให้ อสม.ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างหนัก จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของ อสม.ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1. ลักษณะความเป็นพลเมืองของ อสม.ประกอบด้วย มีจิตอาสาและใจรักการให้บริการสาธารณะ มีอุดมการณ์และมีเอกภาพ กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ สุจริต สามัคคี ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว กล้าและเชื่อมั่น ตื่นรู้ในปัญหาและสภาพแวดล้อมของชุมชน มีสมรรถนะพร้อมในการทำงานทั้งการเป็นทีม มีภาวะผู้นำ สามารถคิดวิเคราะห์และการบริหารจัดการด้วยตนเอง มีศักยภาพในการประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และมีบทบาทในการนำโครงการ/นโยบายรัฐไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

2. สถานการณ์ความเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่าระดับอำนาจพลเมือง ในขั้นที่ 6 คือการเป็นหุ้นส่วน โดย อสม. สามารถคิดเองทำเอง รอบรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสังเกตและวิเคราะห์ปัญหาสาธารณสุขชุมชน วางแผนและแก้ไขปัญหาบริหารจัดการตนเอง สร้างทีมงานปฏิบัติงานในพื้นที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเอง และขยายผลเพื่อสร้างความยั่งยืน

3. การเสริมพลังความพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนนโยบายควรใช้หลักการ 4 องค์ประกอบคือ 1) กระจายอำนาจการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนให้กับ อสม. 2) ส่งเสริมให้ อสม. เพิ่มอำนาจบริหารจัดการตนเองด้วยการเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการในทุกขั้นตอนและทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น 3) การผลักดันและเพิ่มบทบาทให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของ อสม. โดยการปรับสมดุลของความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ 4) ส่งเสริมให้ อสม.แสดงความคิดของตนเองในการเข้าร่วมรับผิดชอบและแสดงบทบาทด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรส่งเสริมการดำเนินโครงการพัฒนา อสม. 4.0 อย่างจริงจัง เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการปฏิบัติงานของ อสม. สนับสนุนการพัฒนาระบบ อสม. ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพที่หลากหลายโดยปรับตามสภาพบริบทของ อสม.ในพื้นที่ ทั้งเรื่องคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ คู่มือแนวทางในการทำงานที่มีมาตรฐานด้านความรู้และการปฏิบัติ และควรจัดหน่วยงานเฉพาะที่เป็นความร่วมมือทั้ง 3 ส่วน คือ ภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ประชาสังคมอื่น ๆ ในการดูแลระบบ อสม.

อย่างมีส่วนร่วม โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา อสม. ในระดับชาติ และทำหน้าที่กำกับมาตรฐานการทำงาน ของ อสม. เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและคุณค่าในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

ภาครัฐส่วนกลางควรออกนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับความเป็นพลเมืองและการหุ้นส่วนนโยบายให้กับ อสม. ที่เป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานและภาคที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนา อสม. ให้มีความฉลาดรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) อย่างจริงจังเพื่อเป็นต้นแบบด้านสุขภาพของชุมชน มีสมรรถนะในการจัดการสุขภาพชุมชนและสื่อสารสุขภาพสู่สาธารณะ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ มีศักยภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) เพื่อให้เกิดการพัฒนา การสร้างผู้นำอสม. รุ่นใหม่ในระดับต่าง ๆ และปลูกฝังอุดมการณ์และจิตวิญญาณการทำงานอาสาสมัคร เพื่อสืบทอดและขับเคลื่อนพันธกิจสาธารณสุขในอนาคต เพื่อให้เกิดเอกลักษณ์และความคงอยู่ของ อสม. และการสาธารณสุขไทย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะ อสม. ที่พึงประสงค์ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลและความคุ้มค่าของนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและการเพิ่มศักยภาพด้านสาธารณสุขของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน. (2560). *ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554 พร้อมด้วยกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เบสท์ ไทม์ มาร์เก็ตติ้ง.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน : โดยถือนุรักษ์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สมาคมทอกลีแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- ดิน ปรัญชพฤกษ์. (2555). *การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2556). *ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ เพิ่มพลังพลเมือง สุขภาพคนไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร ใช้บางยาง. (2556, 13 กุมภาพันธ์). *บทความพิเศษ พลังพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่*. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2559, จาก <http://www.ryt9.com/s/tpd/1588527>.
- สถาพร เรืองธรรม. (2560). *นโยบายสาธารณะของประชาชน*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2555). *การกระจายอำนาจ= การคืนอำนาจสู่การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นและสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดีอนตุลา.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และวลัยพร รัตนเศรษฐ. (2557). *รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง*. กรุงเทพฯ: บริษัท รัตนพงษ์การพิมพ์ จำกัด.

Arnstein, S.R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.

Mackintosh, M. (1992). Partnership: Issues of policy and negotiation. *Local Economy: The Journal of the Local Economy Policy Unit*, 7(3), 210–224.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Modeling the Impact of Student Centered Learning Management
and Analytical thinking of Primary School Students
in Bangkok Metropolitan Region

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ

Weerawat Chantharattana

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: ssu26003@hotmail.com

Received July 17, 2020; Revised July 29, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) เพื่อวิเคราะห์กลุ่มแฟกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 4) เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียนต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,600 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ จำนวน 3 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 15.11$ คิดเป็นร้อยละ 75.55) 2) ผลการวิเคราะห์กลุ่มแฟกตามระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า สามารถจำแนกนักเรียนได้เป็น 3 กลุ่ม 3) การจำแนกกลุ่มแฟกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแฟกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์กับจังหวัด 4) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ในระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน พบว่า โมเดลแบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้รับอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ด้านความคิดความเข้าใจ และการกำหนดเป้าหมายและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านตัวแปรกลยุทธ์ด้านความคิดความเข้าใจและตัวแปรการกำหนดเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ; ความสามารถในการคิดวิเคราะห์; ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; ประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of analytical thinking ability of primary school students in Bangkok Metropolitan region; 2) to group students based on the level of analytical thinking abilities; 3) to analyze a latent group of analytical thinking abilities of primary school students in Bangkok Metropolitan Region; and 4) to study the model of the causal relationship between Student-Centered Learning Management factors, student level factors and school level factors on analytical thinking abilities of primary school students in Bangkok Metropolitan Region. The sample was used 1,600 multi-stage random sampling. The survey instruments were 3 questionnaires and tests.

The research results were found as follows; 1) The level of analytical thinking ability of primary school students in Bangkok Metropolitan Region had a good average score ($\bar{x} = 15.11$, 75.55%); 2) The results of the analysis of latent groups based on the level of analytical abilities found that students can be classified into 3 groups; 3) Classification of latent groups of analytical thinking founds that the relationships between latent groups of analytical thinking ability had a relationship with the province; and 4) The model of the causal relationship between students centered learning management factors, targeting strategy factor, thinking strategy factor, the understanding that influence student's analytical ability in student level and school level found that the model which the researcher created was consistent with the empirical data.

Knowledge/Finding from this research currently. Student centered learners, cognitive strategy, and goal setting which indirectly influenced from student-centered learning management

through cognitive strategy variables, cognition and goal setting variables with statistically significant.

Keywords: Student Centered Learning Management; Analytical thinking; causal relationship model; Primary School Students

บทนำ

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เป็นการศึกษาที่สามารถจำแนกแยกแยะข้อมูลออกเป็นส่วนย่อยตามหลักการที่กำหนด เพื่อค้นหาความจริงจนได้ความคิดที่จะนำไปสู่ข้อสรุป และการนำไปประยุกต์ใช้ องค์ประกอบสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์เนื้อหา การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ การฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่เสมอจะเป็นหนทางนำไปสู่การคิดในรูปแบบที่หลากหลายอันมีผลต่อการพัฒนาปัญญา ซึ่งการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางสมอง ตามทฤษฎีของ Bloom ว่าด้วยการอธิบายขั้นตอนและการเริ่มจากความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการสอนให้เกิดพุทธิพิสัยระดับต่ำ ส่วนที่อยู่ในระดับสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ในส่วนของการวิเคราะห์ยังได้แยกแยะพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ ความสามารถที่จะนำความคิดต่าง ๆ มารวมกันเพื่อเกิดมโนทัศน์ใหม่ ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับนักเรียนเพราะจะช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา สามารถแก้ปัญหาและการสรุปข้อมูลต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งในทุกวิชาจำเป็นต้องใช้การคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2549)

ที่ผ่านมา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะพบว่ามีความสามารถในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์มาโดยตลอด แต่การดำเนินการยังไม่มีเอกภาพ หรือมีวิธีการที่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนกันเอง ในด้านการคิดวิเคราะห์ มีผลการประเมินของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ว่านักเรียนไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอดคล้องกับผลการลงพื้นที่ตรวจราชการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเขตตรวจราชการที่ 1 ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ แบบบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์รอบ 2 ประจำปีงบประมาณ 2557 ช่วงเดือน สิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2557 ติดตามเรื่องการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ หลังการประเมินพบว่า ขณะนี้ทักษะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาอย่างจริงจัง รวมถึงการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาและให้สังคมรอบตัวเด็กเป็นเหมือนห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะด้านนี้แก่เด็กไทยให้ได้ และสอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นของครู

ทั่วประเทศ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปี 2557 จำนวน 2,508 คน เรื่อง การศึกษาไทยในสายตาครู พบว่า จุดด้อย ของการศึกษาไทยร้อยละ 30.36 เห็นว่า เด็กไทยยังขาดทักษะทางการการคิดวิเคราะห์ ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร สะท้อนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ได้คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ วิชาภาษาไทย ได้ 49.07 คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ ได้ 34.42 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ ได้ 32.90 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ 35.55 คะแนน ซึ่งผลการสอบทุกวิชาได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2563) จากที่กล่าวมาข้างต้นคือปัญหาของการศึกษา ที่มีพื้นฐานมาจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์อันเป็นความคิดพื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยในด้านการคิดวิเคราะห์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้กระแสนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในสถานศึกษาต้องได้รับการทบทวนและวางแผนดำเนินการอย่างรัดกุม

ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากเป็นการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ใช้กันอยู่ทุกโรงเรียนในประเทศไทย ว่าส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างไร ซึ่งครอบคลุมกว่างานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น โดยเน้นการศึกษาประเด็นที่น่าสนใจ คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบใดส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะเกิดจากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการที่ผู้เรียนจะสามารถคิดวิเคราะห์ได้ ต้องเริ่มจากผู้สอนก่อนเป็นสำคัญ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2557) ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีเดียวที่สามารถจัดกระทำหรือพัฒนาครูให้ปฏิบัติเหมือนกันได้ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. เพื่อวิเคราะห์กลุ่มแห่งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (อังกฤษ: Student-centered learning หรือ Child-centered learning) เป็นวิธีการซึ่งช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการเรียนรู้นี้จะช่วยเพิ่มบทบาทของผู้เรียนภายในห้องเรียน และลดบทบาทการบรรยายหน้าห้องเรียนลง ซึ่งผู้สอนจะปรับบทบาทจากการบรรยายเป็นหลัก เป็นการเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยจะต้องเตรียมสภาพห้องเรียนและวิธีการสอนที่เอื้อต่อแนวคิดนี้ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้มีพัฒนาการของผู้เรียนสูงที่สุด

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศไทยต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน จึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนหลากหลายวิธี

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ โดยครูเป็นที่ปรึกษาหรืออำนวยความสะดวกโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย

ตัวแปรที่ใช้วัดปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มาจากแนวคิดทฤษฎีที่นำมาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความรู้ของผู้เรียน คือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ของผู้เรียน ซึ่งพบในงานวิจัยของต่างประเทศหลายชิ้น โดยเน้นแนวคิดการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนาบี (Nabi, 2013) Constructivist Translation Classroom Environment Survey (CTLES) และงานวิจัยของ Brown, Alverson and Pepa (2001); Kwan

and Wong (2015); Taylor, Fraser and Fisher (1997); Füsün and Meral (2005) ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในประเทศไทยได้แก่ 1) การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตของนักเรียน (Personal Relevance) 2) ความไม่มั่นใจในความรู้ของตนเอง (Uncertainty) 3) การใช้วิจารณ์ญาณ (Critical Voice) 4) การมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียน (Shared Control) และ 5) การแสดงทรรศนะของตนเอง (Student Negotiation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

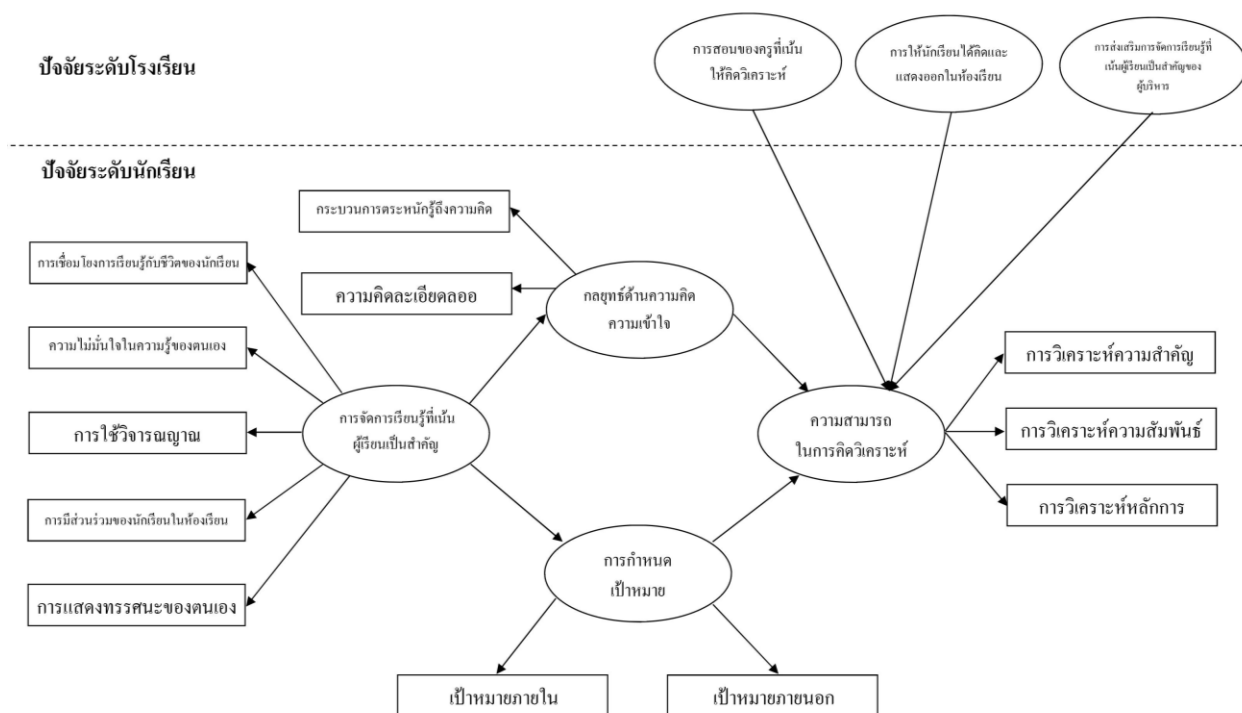
งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student centered learning) ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking Ability) โดยมีปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย (Goal orientations) และ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive strategies) เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student centered learning) วัดจากตัวแปร 1) การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตของนักเรียน (Personal Relevance) 2) ความไม่มั่นใจในความรู้ของตนเอง (Uncertainty) 3) การใช้วิจารณ์ญาณ (Critical Voice) 4) การมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียน (Shared Control) 5) การแสดงทรรศนะของตนเอง (Student Negotiation) ปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย (Goal orientations) วัดจากตัวแปร 1) เป้าหมายภายใน (Intrinsic Goal) 2) เป้าหมายภายนอก (Extrinsic Goal) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive strategies) วัดจากตัวแปร 1) กระบวนการตระหนักรู้ถึงความคิด (Metacognitive) 2) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student centered learning) วัดจากตัวแปร 1) พฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งเสริมการคิด (teacher) 2) การให้นักเรียนได้คิดและแสดงออกในห้องเรียน (Classroom Atmosphere) 3) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร (School Principal)

การประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking Ability) วัดจาก 1) การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) 3) การวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles)

ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student centered learning) ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking Ability) โดยมีปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย (Goal orientations) และ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive strategies) เป็นตัวแปรคั่นกลาง และมีตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งเสริมการคิด (teacher) การให้นักเรียนได้คิดและแสดงออกในห้องเรียน (Classroom Atmosphere) และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร (School Principal) เป็นตัวแปรกำกับ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาอิทธิพลของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตัวแปรส่งผ่านที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 1,600 คน แบ่งเป็น นักเรียน 800 คน ครู 800 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับวัดปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับนักเรียน ปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมาย ปัจจัยด้านกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ มีค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.95 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการวิเคราะห์หลักการ มีค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.87 3) แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สำหรับวัดปัจจัย ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งเสริมการคิด ปัจจัย

ด้านบรรยากาศในห้องเรียน และปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ เท่ากับ 0.93

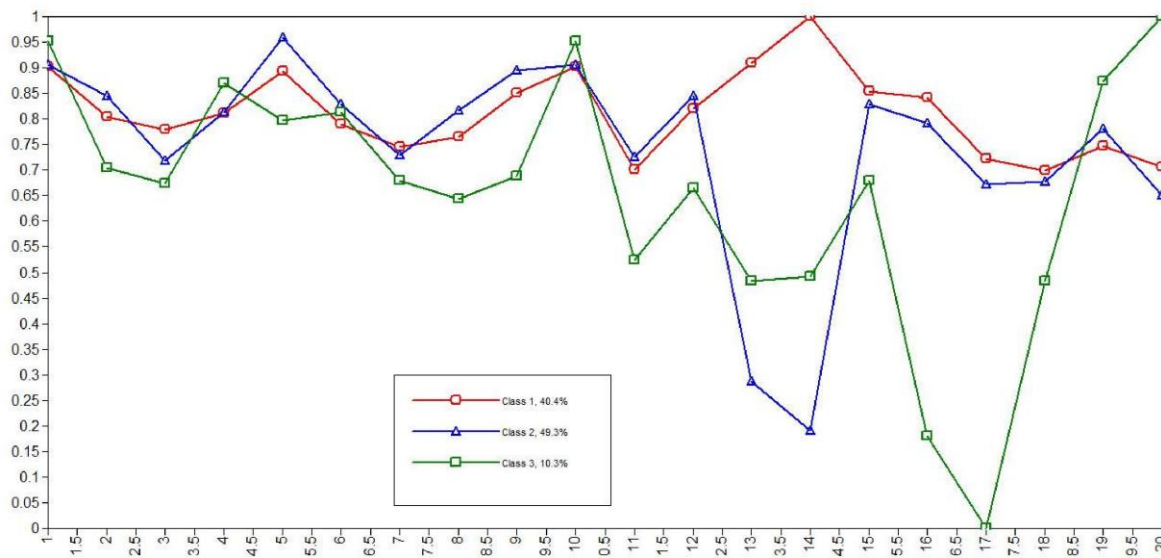
ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ Latent Class Analysis เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนตามทักษะการคิดวิเคราะห์ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์จากการตอบคำถามในแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ใช้การวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level analysis) เพื่อวิเคราะห์ผลของตัวแปร รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในระดับและต่างระดับกัน และหาอิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ย 15.11 คิดเป็นร้อยละ 75.55 อยู่ในระดับดี

2. ค่าความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไขในการจำแนกนักเรียนเข้ากลุ่มแฝงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 3 กลุ่ม ได้ผลดังนี้ กลุ่มแฝงที่ 1 (class 1) คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความน่าจะเป็นในการตอบคำถามด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ (AOET) ถูกต้องน้อย (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.026–0.471) และด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (AORT) ถูกต้องสูง (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.151– 6.197) แต่ด้านการวิเคราะห์หลักการ (AOPT) ตอบถูกน้อย (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.150–0.309) ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 323 คน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 0.40423 (ร้อยละ 40.42) ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 800 คน ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อกลุ่มแฝงที่ 1 (class 1) ว่า กลุ่มนักเรียนที่ต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และทักษะการวิเคราะห์หลักการ กลุ่มแฝงที่ 2 (class 2) คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความน่าจะเป็นในการตอบคำถามด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ (AOET) ถูกต้องสูง (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.815 – 1.118) และด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (AORT) ถูกต้องปานกลาง (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.132– 3.606) แต่ด้านการวิเคราะห์หลักการ (AOPT) ตอบถูกน้อย (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.140 – 0.220) ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 394 คน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 0.49282 (ร้อยละ 49.28) ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 800 คน ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อกลุ่มแฝงที่ 2 (class 2) ว่า กลุ่มนักเรียนที่ต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์หลักการ และกลุ่มแฝงที่ 3 (class 3) คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความน่าจะเป็นในการตอบคำถามด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ (AOET) ถูกต้องปานกลาง (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.329 – 0.799) และด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (AORT) ถูกต้องน้อย (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.311–1.053) แต่ด้านการวิเคราะห์หลักการ (AOPT) ตอบถูกน้อยมาก (ค่าความน่าจะเป็นตั้งแต่ 0.000 – 0.532) ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 82 คน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 0.10295 (ร้อยละ 10.29) ของ

จำนวนนักเรียนทั้งหมด 800 คน ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อกลุ่มแฝงที่ 3 (class 3) ว่า กลุ่มนักเรียนที่ต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ทุกด้าน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กราฟแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไขของกลุ่มแฝงทั้ง 3 กลุ่ม

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มแฝงกับภูมิหลังของนักเรียนโดยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) ที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกกับตัวแปรภูมิหลัง 4 ด้าน คือ ตัวแปรต้นมีเพศชาย สังกัด จังหวัดและเกรดเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ในภาคเรียนที่ผ่านมา สามารถพยากรณ์ความน่าจะเป็นในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มแฝงได้มากกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 4 ตัวแปร โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มแฝงสำหรับเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีโอกาสอยู่ในกลุ่ม 3 มากกว่ากลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรภูมิหลังที่เหลือทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรต้นมีเพศชาย สังกัดและเกรดเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ในภาคเรียนที่ผ่านมาไม่สามารถทำนายการเป็นสมาชิกของกลุ่มแฝงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยการทำนายการเป็นสมาชิกกลุ่มแฝงกับภูมิหลังของนักเรียน

ภูมิหลัง	กลุ่มแฝง (class)		Prediction
	Class 1	Class 2	%
ตัวแปรต้นมีชาย	-.333 (.211)	-.309 (.236)	70.90%
ภูมิหลัง	กลุ่มแฝง (class)		Prediction

	Class 1	Class 2	%
ตัวแปรต้นมีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ	.083	-.200	73.10%
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ)	(.768)	(.465)	
ตัวแปรต้นมีจังหวัดกรุงเทพมหานคร	-1.360	-1.553	92.20%
	(.002)	(.000)	
ตัวแปรต้นมีเกรด 4 วิชาวิทยาศาสตร์ในภาคเรียนที่ผ่านมา	.078	-.178	52.60%
	(.758)	(.476)	

หมายเหตุ * $p < 0.05$, ค่าในวงเล็บคือ ค่า p-Value

4) ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (CTA) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SCL) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.665 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากกลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ (CS) โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางตรงกันข้ามจากการกำหนดเป้าหมาย (GOAL) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ -0.333 และมีนัยสำคัญทางสถิติ

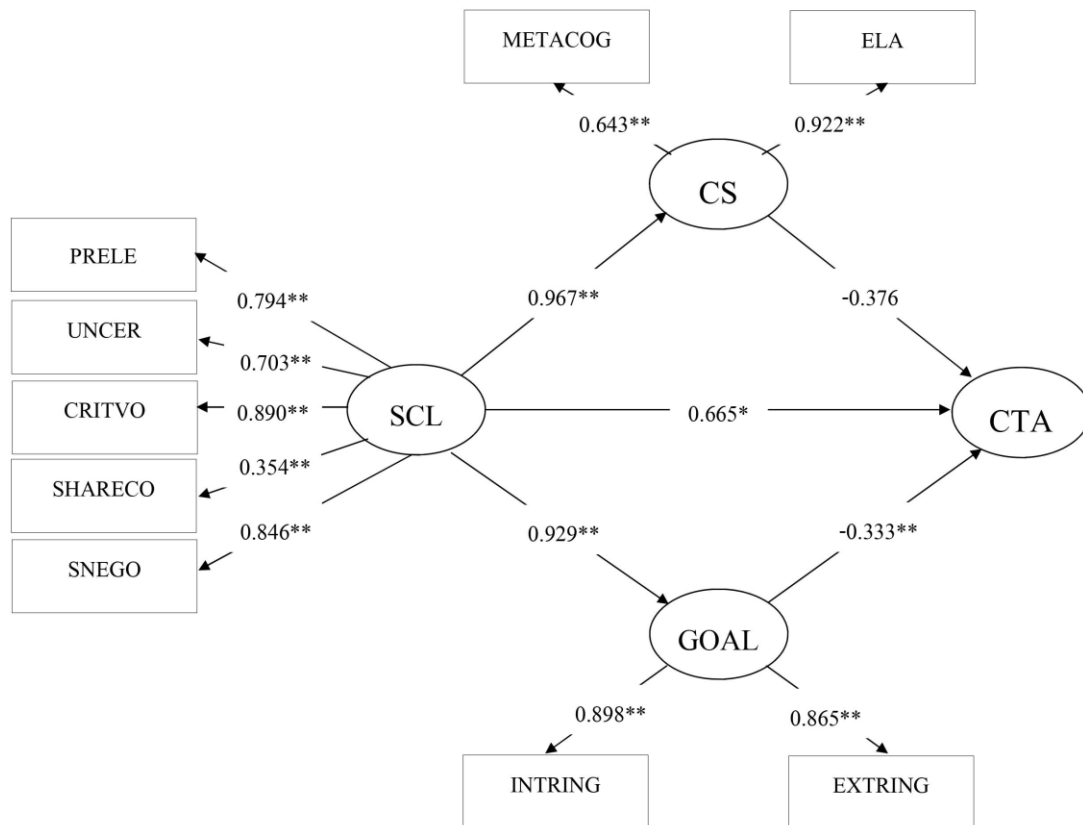
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SCL) ผ่านตัวแปรกลยุทธ์ด้านความคิดความเข้าใจ (CS) มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางตรงกันข้าม เท่ากับ -0.376 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรการกำหนดเป้าหมาย (GOAL) มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางตรงกันข้าม เท่ากับ -0.333 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรตัวแปรกลยุทธ์ด้านความคิดความเข้าใจ (CS) และการกำหนดเป้าหมาย (GOAL) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SCL) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.967 และ 0.929 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (r square) ตัวแปรความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (CTA) มีค่าเท่ากับ 0.030 แสดงว่า ตัวแปรโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ได้ร้อยละ 30

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามทฤษฎีหรือโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ ค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 49.914 ค่า df เท่ากับ 23 และ P-Value เท่ากับ 0.0009 ค่า CFI เท่ากับ 0.994 ค่า TLI เท่ากับ 0.989 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.038 ค่า SRMR เท่ากับ 0.018 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (Hooper et al., 2008) รายละเอียดดังตารางที่ 21 ถือ

ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผลการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐานหลักว่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามทฤษฎี หรือโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์พหุระดับระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พหุระดับระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน

ตัวแปร	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed
--------	----------	------	-----------	------------

				P-Value
Within Level				
CS ON SCL	0.408	0.024	16.817	0.000
GOAL ON SCL	0.478	0.022	22.026	0.000
ตัวแปร	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Between Level				
S1 (ON TEA)	0.015	0.09	0.171	0.864
S2 (ON TEA)	0.044	0.159	0.278	0.781
S3 (ON TEA)	0.082	0.144	0.569	0.569
CTA ON TEA	2.009	2.862	0.702	0.048
CTA ON CLASS	3.093	1.878	1.647	0.009
CTA ON PRINCI	0.681	0.496	1.373	0.017
CS Intraclass Correlations = 0.000				
GOAL Intraclass Correlations = 0.000				
CTA Intraclass Correlations = 0.154				

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พหุระดับระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน พบว่า

ระดับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SCL) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้กลยุทธ์ด้านความคิด ความเข้าใจ (CS) จะเพิ่มขึ้น 0.408 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SCL) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้การกำหนดเป้าหมาย (Goal) จะเพิ่มขึ้น 0.478 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

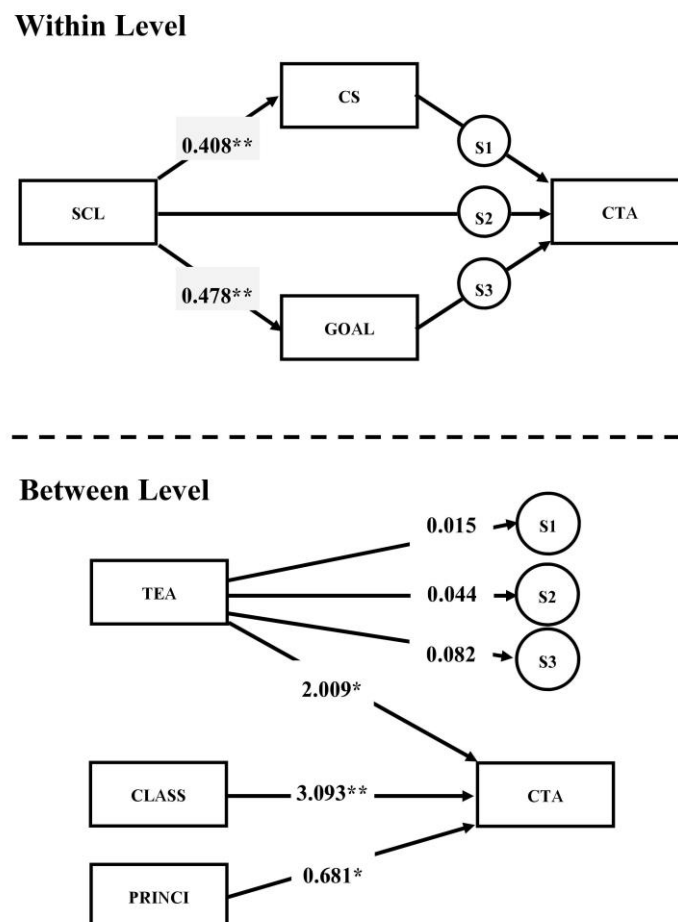
ระดับโรงเรียน

เมื่อโรงเรียนมีการจัดการสอนของครูที่เน้นให้คิดวิเคราะห์ (TEA) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน (CTA) จะเพิ่มขึ้น 2.009 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อครูให้นักเรียนได้คิดและแสดงออกในห้องเรียน (CLASS) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน (CTA) จะเพิ่มขึ้น 3.093 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร (PRINCI) ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน (CTA) จะเพิ่มขึ้น 0.681 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โมเดลการวิเคราะห์พหุระดับระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โมเดลการวิเคราะห์พหุระดับระหว่างปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 15.11$ คิดเป็นร้อยละ 75.55) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านการคิดวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุด คือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism อาจเนื่องจากการเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีกระบวนการเกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็น

ผู้สร้างความรู้ด้วยเหตุผลจากความสัมพันธ์ในสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาซึ่งทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา แดนโพธิ์ (2547) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยเกิดจากครูที่จัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวทางในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 42 ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกายและด้วยใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติจริง สามารถทำงานเป็นทีมได้ ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับดี

2. ผลการจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เป็นค่าประมาณความน่าจะเป็นมีเงื่อนไขสูงของกลุ่มแฝง พบว่า มีกลุ่มแฝง 3 ในแต่ละกลุ่มนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่างกัน เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจและมีระบบการคิดที่แตกต่างกันไปคนละด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญแข ประจวบจัน (2536) กล่าวไว้ว่าเพศชายสนใจการคิดและแก้ปัญหาในลักษณะที่เป็นรูปธรรมหรือที่มองเห็นได้ชัดเจน ส่วนเพศหญิงสนใจในการคิดและการแก้ปัญหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมหรือที่เป็นรายละเอียดซับซ้อน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์กลุ่มแฝงอาศัยการพื้นฐานทางสถิติที่มีโครงสร้างสำคัญแฝงอยู่ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ Latent class analysis (LCA) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่จำแนกสิ่งของหรือคนออกเป็นกลุ่ม (class) ซึ่งจะมีสองกลุ่มหรือมากกว่าสองกลุ่มก็ได้ มีหลักการคือสร้างตัวแบบพารามетริก (parametric model) ของความน่าจะเป็นของตัวแปรเชิงพหุอื่น ๆ (manifest variable) ซึ่งไม่ใช่ตัวแปรจำแนกกลุ่ม (latent variables) และใช้ข้อมูลตัวแปรเชิงพหุที่สังเกตได้จากตัวอย่าง มาประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบและใช้ในการพิจารณาจัดคนหรือสิ่งของเข้ากลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์กลุ่มแฝงเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อจัดบุคคลเข้ากลุ่มแฝง ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ โดยมีเงื่อนไขในการจัดบุคคลเข้ากลุ่มแฝงจากลักษณะร่วมกันของแต่ละบุคคลที่เป็นลักษณะที่มีความเฉพาะเจาะจงอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในงานวิจัย คือจำนวนสมาชิกของกลุ่มแฝงที่เป็นไปได้ทั้งหมดและความหลากหลายของลักษณะของตัวแปรแฝงส่งผลถึงการจัดกลุ่มแฝงตามที่ได้นำเสนอข้างต้น

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเป็นสมาชิกกลุ่มกลุ่มแฝงตามความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) พบว่า ความน่าจะเป็นในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มแฝงที่ 1 กับกลุ่มแฝงที่ 2 ที่เป็นผลมาจากภูมิหลังทั้ง 4 ด้าน เมื่อใช้กลุ่ม 3 เป็นเกณฑ์ พบว่านักเรียนที่อยู่ในจังหวัดต่างกัน มีความน่าจะเป็นในการที่จะถูกจัดเข้ากลุ่มแฝง ที่ 1 และกลุ่มแฝงที่ 2

แตกต่างกัน ($p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่อยู่ไม่ได้อยู่ในกรุงเทพมหานคร มีความน่าจะเป็นที่จะถูกจัดเข้าในกลุ่มแฟงที่ 3 มากกว่ากลุ่มแฟงที่ 1 และกลุ่มแฟงที่ 2 ส่วนภูมิภาคหลังด้านอื่นๆ ไม่มีผลต่อความน่าจะเป็นในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีทักษะการคิดวิเคราะห์ดีกว่า เมื่อเทียบกับต่างจังหวัด สอดคล้องกับผลการสำรวจระดับสติปัญญานักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศ ในปี 2559 จำนวน 23,641 ราย โดยใช้เครื่องมือ Standard Progressive Matrices (SPM parallel version: update 2003) พบระดับเชาว์ปัญญา (Intelligent Quotient : IQ) เฉลี่ยเท่ากับ 98.23 ถือเป็นระดับสติปัญญาที่อยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่ค่อนข้างต่ำกว่าค่ากลางของมาตรฐานสากลในยุคปัจจุบัน ($IQ=100$) พบว่า เด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีไอคิวเฉลี่ย 103.4 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยและมากกว่าเด็กในต่างจังหวัด นอกจากนี้ผู้วิจัยปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขของวิธีการวิเคราะห์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ เพราะการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สถิติเชิงคุณภาพ (qualitative statistical techniques) ที่แตกต่างไปจากเทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative techniques) อย่างน้อย ในเรื่องของข้อมูลที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ เป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนายใดบ้างที่สามารถอธิบายตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ซึ่งเป็นตัวแปรทวิหรือตัวแปรพหุกลุ่ม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550)

4. ตัวแปรทุกตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับนักเรียนโดยเฉพาะปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนทุกตัว เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนและเป็นหนึ่ง ใน องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ดี สอดคล้องกับมาตราที่ 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และทศนา แหมมณีและคณะ (2544) ที่ได้ศึกษาพบกรณี โรงเรียนหนึ่งแห่งเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดที่หลากหลายของผู้เรียน โดยทศนา แหมมณี และคณะ (2547) ที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการคิดที่ดี มีความสามารถในการคิดที่หลากหลายและเพิ่มขึ้นเนื่องจากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคิดรูปแบบวิธีการสอนและเทคนิคหลากหลายเพื่อพัฒนากระบวนการคิดที่หลากหลายของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทราณี สงวนนาม (2545) ยังระบุไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนยังเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญของการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยตรงผ่านตัวแปรสังเกตได้ในระดับนักเรียน คือ การจัดการเรียนรู้โดยสอนให้ผู้เรียนใช้วิจารณญาณ การให้นักเรียนแสดงทรรศนะของตนเองในห้องเรียนและการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตของนักเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ การสอนของครูที่เน้นให้คิดวิเคราะห์ การให้นักเรียนได้คิดและแสดงออกในห้องเรียน การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร ส่งผลทางตรงต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ครูจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างถูกต้องและอย่างแท้จริงตามหลักการมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนจึงควรคัดสรรและเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเลือกวิธีใดที่เหมาะสมที่สุด ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร สามารถนำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใด กระบวนการเหล่านี้หากนำมาใช้แล้วจะได้ผลเพียงใด จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อจะได้ถ่ายทอดและบริหารจัดการภายในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนของครูและนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการและมีความสนใจ สามารถกระตุ้นสมองทำให้เกิดความสุขและสนุกที่จะเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจภายในให้อยากที่จะเรียนรู้มากขึ้น เพราะมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเองทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวัดและประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงการอ่านและการเขียน ซึ่งการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการประเมินผู้เรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประเมินดังกล่าวยังไม่มีรูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมินเอง เพื่อให้การดำเนินการ

ประเมินของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน หากมีการสร้างและพัฒนาแบบวัดในแต่ละชั้น จะทำให้ได้แบบวัดที่เป็นมาตรฐานและส่งผลต่อมาตรฐานของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- ทิตินา แหมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ทิตินา แหมมณี และคณะ. (2547). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินก. (2536). *รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). *คิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). *การคิด (Thinking)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วาสนา แดนโพธิ์. (2547). *การศึกษาผลการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *การวิเคราะห์พหุระดับ= Multi-level analysis* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั่นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562*. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- Brown, J., Alverson, E., & Pepa, C. (2001). *The influence of a baccalaureate program on traditional, RN-BSN, and accelerated students' critical thinking abilities*. Holistic Nursing Practice, 15(3), 4-8.
- Fusun K., & Meral A., (2005). Constructivist learning environment existed in English Language Teaching (ELT) Methodology II. *Hacettepe University Journal of Education Faculty*. 28, 118-126.

- Kwan, Y. W., & Wong, A. (2015). Effects of the constructivist learning environment on students' critical thinking ability: Cognitive and motivational variables as mediators. *International Journal of Educational Research*, 70, 68–79.
- Nabi, A. E. (2013). *Constructivist Translation Classroom Environment Survey (CTLES): Development, Validation and Application*. Islamic Azad University, Arsanjan Branch, Iran.
- Taylor, P.C., Fraser, B. J., & Fisher, D. L. (1997). Monitoring Constructivist Classroom Learning Environments. *International Journal of Educational Research*. 27(4), 293–302.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียนและทักษะในบทบาทของครู
ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

The Relationship Between Student Role Skills and Teacher Role Skills in the
Twenty-First Century of Pre-Service Teachers
at Rajabhat Universities in Bangkok Metropolis

กุลรชา จำปาเฟื่อง

Kunracha Champafuang

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: Bombay_bigboomclub@hotmail.com

Received June 22, 2020; Revised August 1, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (2) ศึกษาทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 453 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คานอนิคอล

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 88.29 ในส่วนของทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อ และด้านทักษะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 85.60 และทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R_c = 0.818$)

คำสำคัญ: ทักษะในบทบาทของผู้เรียน; ทักษะในบทบาทของครู; ทักษะในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this study were as follows: (1) to study the student role skills in the twenty-first century of pre-service teachers; (2) to study the teacher role skills in the twenty-first century of the teachers under study; and (3) to study the relationship between the student role skills and the teacher role skills of these teachers in the twenty-first century. The sample population consisted of 453 fifth year pre-service undergraduates in the Faculty of Education in the academic year 2019 at Rajabhat Universities in Bangkok Metropolis. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The technique of the canonical correlation coefficient was also employed.

The results of the study showed that the student role skills in the twenty-first century of the students under study in the aspect of information technology exhibited the highest mean score at 88.21 percent. The teacher role skills in the twenty-first century of the teachers under investigation in the aspects of media use and leadership skills in learning management exhibited the highest mean score at 85.60 percent. And the student role skills and teacher role skills in the twenty-first century of the teachers under study exhibited a correlation at the statistically significant level of .05 ($R_c = 0.818$).

Keywords: The student role skills; The teacher role skills; Skills in the twenty-first century

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น การศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญ โดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนการสอน

ได้อย่างมี คุณภาพ มาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ในสภาพการเรียนรู้ที่ผ่านมายังพบปัญหาที่เกิดมาจากปัจจัยด้านสมรรถนะและทักษะที่สำคัญเกือบทุกด้าน ซึ่งมีทั้งที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเองและครูผู้สอนยกตัวอย่าง เช่น ปัญหาที่พบสำหรับผู้เรียนที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสังเกตได้จากผู้เรียนยังขาดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและคิดวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่สามารถสื่อสารหรือแก้ปัญหาได้ทันที่ ดังนั้นจึงมีการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ปริดา กลั่นแก้ว, 2552) ส่วนปัญหาที่พบสำหรับครูผู้สอนที่เห็นได้ชัดจนเป็นปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าโดยรวม แต่ขาดการบริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการ ขาดกลไกประสานงานที่ชัดเจนในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างพอเพียง และเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งที่ปัญหา (ศิริลักษณ์ นาทัน, 2550) ส่วนทักษะในด้านอื่นก็พบปัญหาเช่นกัน

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ได้กล่าวว่า ครูมีปัญหาด้านคุณภาพการสอน ครูบางคนไร้ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งมีผลต่อการศึกษาของเด็กอย่างมาก และจากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ศึกษาปัญหาการผลิตและการพัฒนาครูในระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2550 สรุปได้ว่า หลักสูตรการผลิตครูไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ครู คุณภาพบัณฑิตยังไม่เป็นที่พอใจ ความศรัทธาในวิชาชีพครูมีน้อยทำให้ขาดคนดี คนเก่งมาเรียนครู ทำให้ขาดครูที่มีคุณภาพ ครูบางส่วนขาดจิตสำนึกในการเป็นครู โดย เปื้อง กิจรัตน์ภร (2554) ได้กล่าวในที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏว่า “การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาครูยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลต่อเยาวชนในสังคมและประเทศชาติ” ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546) ที่กล่าวว่า “การผลิตครูจำเป็นต้องสร้างครูยุคใหม่ ซึ่งไม่ใช่ครูที่มายืนสอนหน้าชั้นเรียนโดยใช้ชอล์กกับกระดานดำเพียงอย่างเดียว และสอนโดยการบอกให้จดหรือท่องจำอย่างในอดีต แต่จะต้องเป็นครูที่คอยช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อวางรากฐานสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต” ซึ่งการจะสร้างครูยุคใหม่นี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการผลิต พัฒนา และเสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง

สถาบันการผลิตครู และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 จะต้องเผชิญกับภาระงานและสิ่งที่ท้าทาย การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี และสติปัญญาของมนุษย์ เมื่อคำนึงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและความรู้ต่าง ๆ ที่กำลังจะถูกสร้างขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรวมถึงนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นที่จะต้อง

ทักษะที่จำเป็นเพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าตลอดระยะเวลาการฝึกประสบการณ์ (วาทัญญ ชลิบเงิน, 2554)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทักษะผู้เรียนและทักษะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเป็นอย่างมากสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะนำไปปรับประยุกต์ใช้สำหรับการเรียนการสอนของตนเอง นักศึกษาฝึกสอนซึ่งต้องออกไปปฏิบัติการฝึกสอนในชั้นปีสุดท้ายให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาจริง จำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจและสามารถใช้ทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการใช้ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการและขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,015 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน สุมิตล ติรกันนท์, 2557) จะมีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน ทำการสุ่มนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 453 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม โดยการศึกษาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ มี 3 ด้าน คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบประเมินตามระดับการประเมิน 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ มี 3 ด้าน คือ ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และทักษะชีวิตและอาชีพของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบประเมินตามระดับการประเมิน 5 ระดับ จากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวมาพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องและสมบูรณ์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC > 0.5 ซึ่งจากแบบสอบถามได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 และปรับปรุงข้อคำถามที่เลือกไว้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้ (Try – Out) กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ ในบทบาทของผู้เรียน ได้เท่ากับ .945 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของแบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาศึกษาศาสตร์ ในบทบาทของครู ได้เท่ากับ .971 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นสูง จึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงคณะบดีคณะครุศาสตร์ ของแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3.2 นำหนังสือเสนอต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และรับข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ และถูกต้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยค่าสถิติที่ใช้ คือ (1) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (2) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล (Canonical correlation coefficient) ใช้ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน กับทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคิดเป็นร้อยละ 88.29 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.19 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.55 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 24 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 11 คะแนน รองลงมา คือ ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 84.85 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 16.97 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.37 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 10 คะแนน และด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 79.25 โดยมีค่าเฉลี่ย 19.02 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.92 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 24 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 11 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรทักษะในบทบาทของผู้เรียน

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด
ทักษะในบทบาทของผู้เรียน						
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	24	19.10	79.58	2.89	24.00	12.00
2. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ การแก้ปัญหา	24	19.02	79.25	2.92	24.00	11.00
3. ด้านการสื่อสารและการร่วมมือ	24	20.25	84.38	2.58	24.00	12.00
4. ด้านสารสนเทศ	20	15.98	79.90	2.56	20.00	8.00
5. ด้านสื่อ	20	16.94	84.70	2.53	20.00	8.00
6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	24	21.19	88.29	2.55	24.00	11.00
7. ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว	20	16.58	82.90	2.41	20.00	9.00
8. ด้านการริเริ่มและการกำกับดูแล ตนเอง	16	13.24	82.75	2.09	16.00	7.00
9. ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม	20	16.97	84.85	2.37	20.00	10.00
10. ด้านการสร้างผลผลิตและความรู้ รับผิด	16	13.44	84.00	1.88	16.00	7.00
11. ด้านความเป็นผู้นำและความ รับผิดชอบ	28	22.35	79.82	3.71	28.00	11.00

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อ และด้านทักษะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 85.60 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.48 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 9 คะแนน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตนเองคิดเป็นร้อยละ 84.08 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.09 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.58 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 12 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 5 คะแนน และด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม คิดเป็นร้อยละ 78.17 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.38 คะแนน จากคะแนนเต็ม

12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.95 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 12 คะแนน และคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 1 คะแนน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรทักษะในบทบาทของครู

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด
ทักษะในบทบาทของครู						
1. การคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	24	19.76	82.33	2.92	24.00	11.00
2. ด้านการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้	20	16.45	82.25	2.41	20.00	9.00
3. ด้านการสื่อสารและการร่วมมือในการจัดการเรียนรู้	24	19.83	82.63	2.76	24.00	12.00
4. ด้านการจัดการสารสนเทศ	20	16.47	82.35	2.36	20.00	9.00
5. ด้านการใช้สื่อ	20	17.12	85.60	2.65	20.00	7.00
6. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้	16	12.84	80.25	2.72	16.00	1.00
7. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวในการจัดการเรียนรู้	24	19.64	81.83	3.20	24.00	11.00
8. ด้านการพัฒนาตนเอง	12	10.09	84.08	1.58	12.00	5.00
9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม	12	9.38	78.17	1.95	12.00	1.00
10. ด้านการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาผู้เรียน	20	16.44	82.20	2.71	20.00	3.00
11. ด้านทักษะผู้นำในการจัดการเรียนรู้	20	17.12	85.60	2.48	20.00	9.00

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical correlation coefficient) ทักษะในบทบาทของผู้เรียน กับทักษะในบทบาทของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R_c = 0.818$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์คานอนิคอลระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน กับทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21

Canonical function	Eigenvalue	% of variance	R_c	R_c^2	Wilks'lambda	F	df	p
1	2.031	71.751	.818	.670	.157	7.443*	121.00	.000
2	.309	10.922	.486	.236	.478	3.364*	100.00	.000
3	.167	5.919	.378	.143	.626	2.598*	81.00	.000
4	.105	3.735	.309	.095	.731	2.181*	64.00	.000
5	.080	2.833	.272	.074	.809	1.922*	49.00	.000
6	.048	1.696	.214	.045	.874	1.656*	36.00	.009
7	.039	1.410	.195	.038	.916	1.550*	25.00	.041
8	.031	1.106	.174	.030	.952	1.335	16.00	.167
9	.014	.499	.118	.013	.982	.858	9.00	.562
10	.003	.109	.055	.003	.996	.383	4.00	.821
11	.000	.013	.019	.0003	.999	.167	1.00	.683

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สรุปไว้ข้างต้น มาอภิปรายร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจเป็นเพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกที่แวดล้อมไปด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์แบบพกพา โทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่อบุคคลกับครอบครัว เพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ สังคม และโลกได้อย่างง่ายดาย และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียน จากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนด้วยตัวเอง ค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ผ่าน Social Media (กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 EnGauge อ้างถึงใน สุนีย์ ชัยสุขสังข์, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับชุดิมา ลัจจานนท์ (2556) ที่กล่าวถึงกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ระยะ พ.ศ. 2544–2563 หรือ ICT2020 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจรณ์ญาณ และรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากร ICT ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญระดับสากล โดยการปรับปรุงเนื้อหาหรือหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้เพิ่มเนื้อหาที่เป็นการเสริมสร้างทักษะในการใช้ประโยชน์จาก ICT ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ส่วนด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เนื่องมาจากพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมการคิดขั้นสูง จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน และกระตุ้นให้
 เกิดการคิดอย่างสม่ำเสมอจึงจะสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาได้อย่างเป็นประจำ รวมทั้งรูปแบบ
 การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงซึ่งสอดคล้องกับ
 กฤษณา โลหการก (2560) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชาวเขา เผ่าม้ง
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะการ
 คิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 63.33 และสอดคล้องกับ O'Brien (2013) ที่ได้
 ศึกษาการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่านักเรียนมีความรู้ มีข้อมูล แต่ไม่สามารถนำไปลง
 ข้อสรุปหรือเชื่อมโยงความรู้ได้

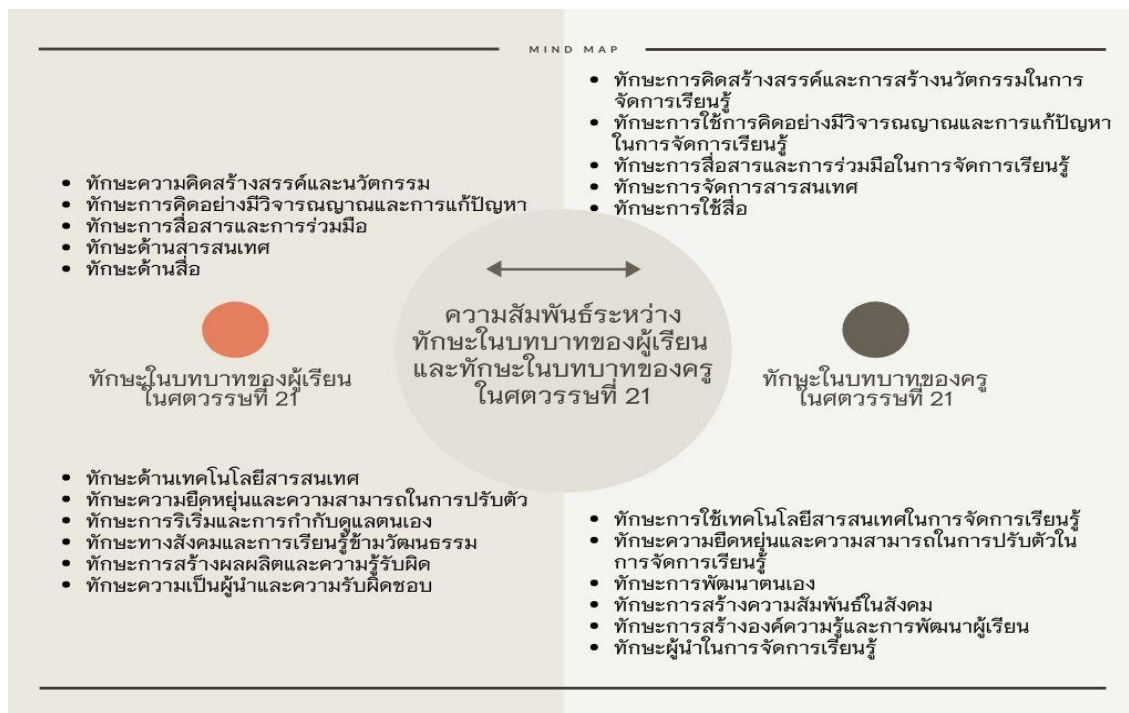
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ทักษะในบทบาทของของครูในศตวรรษที่ 21 ของ
 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อ และด้าน
 ทักษะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ เนื่องมาจากในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน จะมี
 การการประเมินจากอาจารย์นิเทศทั้งจากของมหาวิทยาลัย และจากอาจารย์พี่เลี้ยงของโรงเรียน ซึ่ง
 ประเด็นหนึ่งที่สำคัญในการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือการสร้างและการใช้สื่อประกอบการ
 จัดการเรียนการสอน ทั้งนี้การใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการจัดการเรียนรู้ที่มี
 ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มานิตย์ นาคเมือง (2552) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการ
 เรียนรู้ พบว่าตัวบ่งชี้หนึ่งที่กำหนดไว้ คือ ความสามารถในการใช้สื่อและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
 ทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้ เช่นเดียวกับสำนักงานมาตรฐานวิชาชีพสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
 ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูในสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ไว้ด้านหนึ่ง คือ
 สามารถเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านที่มีร้อยละของ
 ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่ไปฝึก
 ประสบการณ์วิชาชีพ มีระยะเวลาในการฝึกกับสถานศึกษานั้น ๆ 1 ปี หรือบางมหาวิทยาลัยให้ฝึกเทอมละ
 สถานศึกษา จึงอาจเป็นผลให้นักศึกษาไม่ค่อยมีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกสอน
 กับผู้เรียน นักศึกษาฝึกสอนกับครูในโรงเรียน นักศึกษาฝึกสอนกับเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนจากสถาบันอื่น
 หรือนักศึกษาฝึกสอนกับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ริชาร์ด ดูดฟรี และรีเบ็กคา ดูโฟรี (อ้างใน
 วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตฤกษ์, 2554) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุดในการสอน
 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะต้อง สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning
 communication หรือ PLC) เพื่อให้ทางการศึกษาได้ร่วมมือทำงาน แบ่งปันแนวทางปฏิบัติการที่ดี และ
 ผลานทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับการปฏิบัติในห้องเรียน และ Pefianco (2009) กล่าวถึงสมรรถนะ
 ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองผู้เรียน ได้แก่ 1) ส่งเสริมทักษะด้านการ
 ประชาสัมพันธ์ 2) พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับผู้ปกครองและ ผู้เกี่ยวข้อง 3) แบ่งปันความรับผิดชอบแก่
 ชุมชนในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน และ 4) ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับ ชุมชนและเมื่อพิจารณาข้อคำถาม

ในแต่ละด้าน นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นประจำ และเกือบทุกครั้งมากกว่าด้านอื่น ๆ และส่วนใหญ่ไม่เลือกตอบพฤติกรรมการปฏิบัติระดับไม่เคยปฏิบัติเลย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะในบทบาทของผู้เรียน กับ ทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R_c = 0.818$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Derya (2017) พบว่า ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ครูจะสอนตามแนวทางที่ครูได้เรียนรู้มาตามแนวคิดของ Derya (2017) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burns & Sinfield (2004) ที่พบว่าการเรียนรู้เกิดจากการสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน ครูเป็นผู้กำหนดกระบวนการเรียนรู้โดยครูจะสร้างเนื้อหาและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามที่ครูได้เรียนรู้มาก่อนหน้า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเก็บข้อมูลกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีบทบาทเป็นทั้งผู้เรียน และครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์อาจจะมีความเป็นไปได้ที่ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนอยู่ในบทบาทของครู นักศึกษาก็ใช้ทักษะในบทบาทของผู้เรียนเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้ทักษะในบทบาทของครู และทักษะในบทบาทของผู้เรียนของศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกันที่ระดับ .05

สรุป

สรุปในภาพรวมจากการวิจัยทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับทักษะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบทบาทของผู้เรียน และในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังแผนภาพ

ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะด้านสื่อ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะการริเริ่มและการกำกับดูแลตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสร้างผลผลิตและการรู้รับผิด และทักษะความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

ทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารและการร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการสารสนเทศ ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ ทักษะความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการพัฒนาตนเอง ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ทักษะการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาผู้เรียน และทักษะผู้นำในการจัดการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน กับทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีบทบาทเป็นทั้งผู้เรียน และครูในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนใช้ทักษะในบทบาทของครู นักศึกษาก็ใช้ทักษะในบทบาทของผู้เรียนเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ดังนั้นคณะครุศาสตร์หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นำผลดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นพฤติกรรมและการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการคิดขั้นสูงดังกล่าวข้างต้นให้เกิดความชำนาญ และเกิดเป็นทักษะเฉพาะตัวบุคคลขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับประเด็นทางสังคม เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ทักษะในบทบาทของครู ด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ดังนั้นคณะครุศาสตร์ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับผู้เรียน ครู เพื่อนนักศึกษา ผู้ปกครอง หรือชุมชน เพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยฝึกทักษะการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน โดย

ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ออกไปทำกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนร่วมกับครูพี่เลี้ยงของแต่ละโรงเรียน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน กับครูพี่เลี้ยง กับผู้ปกครอง รวมถึงชุมชนมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ทักษะในบทบาทของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับทักษะในบทบาทของครู คณะครูศาสตร์ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับการออกไปฝึกสอน อาจจะเป็นผลของการวิจัยไปเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการและการพัฒนานักเรียนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดเรื่องการเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในด้านต่าง ๆ ข้างต้น เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นครูผู้สอนที่ดีต้องสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติของตนเองมาพัฒนาอย่างมีความสุขได้ (สุไมปิลโป, 2559) ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในบทบาทของผู้เรียน และทักษะในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีพื้นฐานลักษณะการเรียนรู้วิชาชีพครูแตกต่างกัน เช่น กลุ่มที่เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต กับกลุ่มที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา ไหลการก. (2560). การศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดตาก. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2562, จาก edu.msu.ac.th/journal/home/journal_file/336.pdf

ชุตินา ลัจจามันท์. (2556). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลการรู้สารสนเทศสำหรับครูบรรณารักษ์. วารสารการวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 6(2), 1-12.

ปรีดา กลั่นแก้ว. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับมัธยมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ปริญญาดุษฎีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

เป็รื่อง กิจรัตน์กร. (2554). รายงานการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษารอบสอง: การผลิตครูและการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2562, จาก www.mua.go.th

- มานิตย์ นาคเมือง. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาการศึกษาคุณูปการบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). ครูแห่งชาติ: เพื่อแก้ปัญหาครูไทยในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2562, จาก www.drrung.com/article/page_articles17.html
- วาทัญญู ขลิบเงิน. (2554). คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: Open Worlds.
- ศิริลักษณ์ นาทัน. (2550). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ชัยสุขสังข์. (2557). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก. ปรินญาครุศาสตร์คุณูปการบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุไม ปิลโบ. (2559). สมรรถนะ ทักษะและบทบาทครูไทยศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2562, จาก <https://drsumaibinbai.files.wordpress.com>
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1-2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (2542 – 2551). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Burns, T., & Sinfield, S. (2004). *Teaching, learning and study skills: A guide for tutors*. Retrieved January 15, 2020, from <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/teaching-learning-and-study-skills/book226600>
- Derya, O. (2017). *The Relationship Between Pre-Service Teacher' Use of 21st Century Learner Skills and 21st Century Teacher Skills*. Computer Education and Instructional Technology: Adiyaman University.
- O'Brien, T. L. (2013). *The Development of critical thinking Skills*. Action Research seminar, Franklin Pierce University.

Pefianco, C. (2009). *Competency Standards for 21st Century Teacher in Southeast Asia*. Retrieved May 15, 2019, from <http://iflex.innotech.org/GURO21/module1/references.html>

**แนวทางการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์
กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จังหวัดระยอง**

**Approaches in the Prevention of Motorcycle theft:
A case study in Muang Rayong Police Station, Rayong Province**

มนตรี สารวุฒิ

Montree Sarawut

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

Email: montree_mpasm1@hotmail.com

Received June 21, 2020; **Revised** August 7, 2020; **Accepted** September 30, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาของการเกิดอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง และ (2) เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปรามในสังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดระยอง, สถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จำนวน 4 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า 1) ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเจ้าหน้าที่ตำรวจรับทราบถึงสภาพปัญหาของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ซึ่งมีรูปแบบของการโจรกรรมอยู่ 5 รูปแบบ คือ การหักคอ การใช้กุญแจผี การต่อสายตรง การยกรถขึ้นรถกระบะและการตัดสายล๊อคคล้อ โดยบริเวณที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมคือหอพัก ห้องเช่า และเวลาที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมคือเวลากลางคืน และ 2) ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะใช้วิธีการล๊อคคอ การล๊อคคล้อ การคล้องโซ่ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แนวทางในการป้องกัน ได้แก่ การนำนโยบาย

ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการปล่อยแถวเจ้าหน้าที่ตำรวจในการออกตรวจตราพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยง

คำสำคัญ: การป้องกัน; การโจรกรรมรถจักรยานยนต์; สถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the problems of motorcycle theft in the area of Muang Rayong Police Station; and 2) to study the approaches in the prevention of motorcycle theft that were suitable for the circumstances in the area of responsibility of Muang Rayong Police Station. This study was a qualitative research. The researcher studied from 2 population groups which were 10 people of stakeholders and 4 police officers working in the Prevention and Suppression Department at Provincial Police Superintendent office Rayong, Muang Rayong Police Station. Research instruments of the study were in-depth interviews, questionnaires, data analysis using descriptive content analysis methods. The results of these analyses showed that 1) people or stakeholders and the police officers were aware of the problems of motorcycle theft in the area of responsibility of Muang Rayong Police Station at a low to medium level. There are 5 forms of theft; breaking neck, using a skeleton key, hard-wired connecting, lifting a motorcycle to a pickup, and cutting the wheel lock. The area where the motorcycles were mostly stolen were dormitories, rental rooms. The most stolen motorcycle time was at night; and 2) People or stakeholders and police officers had different ways to prevent motorcycle theft. People used neck locking, always lock the wheels, putting the chain on, the prevention of motorcycle theft of police officers was the adoption on the policy of the Royal Thai Police or the Motorcycle Theft Prevention Center in their operations, releasing of police officers row to inspect risk areas.

Keywords: Prevention; Motorcycle theft; Muang Rayong Police Station

บทนำ

“อาชญากรรม” ถือเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อาชญากรรมนั้นถือเป็นภัยที่คุกคามความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม สังคมใดที่มีอาชญากรรมมาก สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่มีความปลอดภัยต่ำส่งผลให้ประชาชนในสังคมเกิดความวิตกกังวลต่อความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเกิดความหวงใยต่อบุคคลในครอบครัวและบุคคลผู้เป็นที่รักว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ซึ่งจะนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นต้น แต่ถ้าหาก สังคมใดเป็นสังคมที่มีการเกิดอาชญากรรมต่ำสังคมนั้นจะเป็นสังคมที่มีความปลอดภัยสูง เป็นสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนในสังคมรับรู้ได้ถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บุคคลผู้เป็นที่รักและ สัมผัสได้ถึงความปลอดภัยที่ได้รับจากสังคม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2555) ทางสำนักงานตำรวจ แห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ให้มีความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และรองรับกับภารกิจและความรับผิดชอบ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นทิศทางการพัฒนาในระยะยาวโดยมุ่งให้บรรลุวิสัยทัศน์ ขององค์กรที่วางไว้ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็น ระบบออกเป็น 4 ระยะ ๆ ละ 5 ปี โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพในการบังคับใช้ กฎหมาย การอำนวยความสะดวกทางอาญาและการให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคเป็นธรรม กล ยุทธ์ที่ 2.1.1 คือ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยมุ่งเน้นการป้องกัน อาชญากรรม การเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลโดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม (สำนักงานตำรวจ ชาติ, 2561)

ซึ่งการที่จะทำให้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นลดลงได้นั้นรัฐบาลและประชาชนทุกคนในสังคม จะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งภาครัฐจะต้องเข้ามาดูแลให้ประชาชนมีรายได้ที่เพียงพอต่อการ ดำรงชีพเพราะอาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากความยากจนและการมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการ เลี้ยงชีพ (ไพฑูรย์ อินทรัตน์ชัยกิจ และ กันยารัตน์ พิงม่วง, 2551) ดังนั้นอาชญากรจึงวางแผนที่จะทำ การลักทรัพย์เพื่อนำทรัพย์สินมาใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้เกิด ปัญหาการว่างงานโดยเฉพาะในเขตเมือง เนื่องจากประชาชนจากภูมิภาคต่าง ๆ พากันเข้ามาหางานทำ จึงส่งผลให้เป็นศูนย์กลางของความหลากหลายทางประชากร รวมทั้งยังมีคนต่างด้าวที่หลั่งไหลเข้ามา ทำงานในประเทศไทยส่งผลให้จำนวนของประชากรในพื้นที่มีเพิ่มมากขึ้นซึ่งถือเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด ปัญหาอาชญากรรม ดังนั้นการที่บุคคลต้องการที่จะมีชีวิตอยู่รอดให้ได้จึงต้องมีการหาวิธีการเพื่อที่จะ ทำให้ตนเองสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ดังนั้นจึงต้องหาทางออกของรายได้ด้วยการประกอบ อาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนึ่งในปัญหาอาชญากรรมที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันก็ คือการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ (พีระพงษ์ ศรีประเสริฐ, 2558)

ในปัจจุบันรถจักรยานยนต์กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตเนื่องจากเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวก และประหยัดเวลาในการเดินทางที่ไม่ไกลมากนัก ซึ่งในการซื้อรถจักรยานยนต์มาใช้งานก็ ไม่ใช่เรื่องยากเนื่องจากประชาชน ข้าราชการหรือนักศึกษาที่มีรายได้ไม่มากก็สามารถที่จะซื้อหามาใช้ ใช้งานได้ รวมทั้งรถจักรยานยนต์ที่มีอยู่ตามท้องถนน โรงงาน หน่วยงานราชการต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ เกิดการโจรกรรมมาอย่างต่อเนื่อง (เครือวัลย์ ภูแท่งเพชร, 2558) ทั้งนี้เนื่องจากรถจักรยานยนต์ถือ

เป็นยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางและต้องมีการจอดรอทิ้งไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ จึงยากต่อการที่ดูแล เพราะรถจักรยานยนต์มีความแตกต่างกับทรัพย์สินอย่างอื่นที่เจ้าของสามารถเก็บไว้กับตัวได้ ดังนั้นเมื่อรถจักรยานยนต์เป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ ประกอบกับรถจักรยานยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีราคาจึงมีความเสี่ยงที่จะถูกโจรกรรม แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของจะใช้ความระมัดระวังเพียงใดในการป้องกันทรัพย์สินของตนเองด้วยการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยแต่ก็ยังไม่พนักที่จะถูกโจรกรรมเอาไปด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่คนร้ายได้มีการพัฒนาจนกลายเป็นความชำนาญ ซึ่งในการโจรกรรมรถจักรยานยนต์แต่ละคันนั้นใช้ระยะเวลาในการโจรกรรมเพียงไม่กี่นาทีก็สามารถที่จะเอารถจักรยานยนต์ไปได้ ดังนั้นปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์จึงกลายเป็นปัญหาที่มีอยู่ควบคู่กับสังคมไทยมาจนทุกวันนี้ (อิทธิรัฐ นิยมทรัพย์, 2558)

จากข้อมูลสถิติความผิดคดีเกี่ยวกับการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ทั่วประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559–31 กรกฎาคม 2561 พบว่า มีการรับแจ้งคดีเกี่ยวกับการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ทั่วราชอาณาจักรในภาพรวม 3 ปี จำนวน 6,258 คดี โดยจำแนกเป็น พ.ศ. 2559 มีคดีที่รับแจ้ง จำนวน 2,217 คดี จับกุมได้ จำนวน 872 ราย พ.ศ. 2560 มีคดีที่รับแจ้ง จำนวน 2,535 คดี จับกุมได้ จำนวน 1,167 ราย พ.ศ. 2561 มีคดีที่รับแจ้ง จำนวน 1,506 คดี จับกุมได้ จำนวน 764 ราย นอกจากนี้สถิติคดีอาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1–9 แสดงให้เห็นว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยเฉพาะในปี 2558 มีการโจรกรรมไปถึง 10,244 คัน ปี 2560 มีการโจรกรรมไปถึง 2,535 คัน หรือในปี 2561 มีการโจรกรรมไปถึง 1,506 คัน ซึ่งมีจำนวนที่ใกล้เคียงกับปี 2559 ที่จำนวน 2,217 คัน แต่มีระยะเวลาที่น้อยกว่าปี 2559 อยู่ 5 เดือน แสดงให้เห็นว่าการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์นั้นมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น แต่ในทางกลับกันสถิติการจับกุมผู้ที่กระทำผิดนั้นไม่สามารถที่จะจับกุมได้หมดทุกคนจึงส่งผลผู้ที่กระทำผิดลอยนวลและหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้อีก รวมทั้งยังได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการดำเนินชีวิตในสังคมที่ต้องเผชิญกับอาชญากรรมการกระทำผิดกฎหมายที่เพิ่มสูงขึ้น จนก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2561)

สถานีตำรวจภูธรเมืองระยองที่หน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ ซึ่งในแต่ละปีจะมีปริมาณของรถจักรยานยนต์ที่ถูกคนร้ายโจรกรรมไปเป็นจำนวนมาก โดยดูได้จากสถิติของรถจักรยานยนต์ที่ถูกโจรกรรมในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่า การโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนถึง 551 คัน หรือประมาณ 110 คัน/ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556, พ.ศ. 2560 มีจำนวนของรถจักรยานยนต์ที่ถูกโจรกรรมไปจำนวน 137, 136 คัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพื้นที่ใจกลางเมืองเป็นแหล่งเขตเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรม มีห้างสรรพสินค้า ตลาดและที่พักอาศัย

ของประชาชนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีประชากรเข้ามาทำงานในเขตอำเภอเมืองระยองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกลุ่มผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ นิยมใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการเดินทางรวมทั้งขาดการป้องกันคุ้มครอง การดูแลทรัพย์สินที่ต้องอยู่ห่างไกลสายตา จึงเป็นสิ่งที่ส่อตล่อใจของอาชญากรให้เข้ามาทำการโจรกรรมรถจักรยานยนต์เพื่อนำไปเป็นของตนเองหรือนำไปจำหน่าย เป็นต้น โดยอาชญากรจะมีวิธีการหรือช่องทางในการหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้หลากหลายรูปแบบและในบางกรณีรถจักรยานยนต์ที่ได้จากการโจรกรรมนั้นไม่ได้นำไปจำหน่ายทั้งคันแต่จะเป็นการแยกชิ้นส่วนเพื่อจำหน่ายทำให้เพิ่มความซับซ้อนในการป้องกันและปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกด้วย

ซึ่งจากปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์เป็นปัญหาที่มีมาอย่างช้านานแม้จะมีการมาตรการในการป้องกันและปราบปรามออกมาอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้ปัญหาการโจรกรรมลดลงได้ แม้ว่าในบางช่วงเวลาจะมีจำนวนของการโจรกรรมที่ลดลงแต่ก็เป็นแค่เพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ เมื่อระยะเวลาผ่านไปคนร้ายก็จะหวนกลับมากระทำผิดอีกเนื่องจากแนวทางในการแก้ปัญหาการโจรกรรมอาจใช้ได้เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งซึ่งยังไม่ใช่วิธีแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับการโจรกรรมนั้นสามารถกระทำได้ง่ายและผลตอบแทนที่ได้รับค่อนข้างสูง คนร้ายจึงมีการร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นกระบวนการ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ จึงทำให้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (พีระพงษ์ ศรีประเสริฐ, 2558) ซึ่งจากปัญหาของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นและเห็นว่รูปแบบการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาของการเกิดอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของสถานีตำรวจเมืองระยองและเพื่อศึกษาหาแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการเกิดอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจเมืองระยอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจเมืองระยอง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม

Jeffery (1977) ได้มีการพัฒนาทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะทำให้คนร้ายพัฒนาแรงกระตุ้นในการประกอบอาชญากรรมซึ่งมีทั้ง ความพึงพอใจ ความหวาดกลัวจากอาชญากรรม ซึ่งแนวความคิดของทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดย สภาพแวดล้อมเชื่อว่าการที่คนร้ายจะตัดสินใจไม่กระทำผิดขึ้นอยู่กับ “โอกาส” ในขณะที่กระทำ ความผิดว่าจะมีโอกาสถูกจับกุมสูง ดังนั้นจึงได้เสนอให้ใช้การออกแบบบ้าน ที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ อาคาร ตลอดจนสถานที่สาธารณะให้มีลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการทำให้คนร้ายไม่ กล้าลงมือประกอบอาชญากรรมโดยการลดโอกาสที่จะกระทำผิด นอกจากนี้แนวทางในการป้องกัน อาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อมสามารถแบ่งออกได้ 4 ลักษณะ คือ 1) การใช้ธรรมชาติ ในการเฝ้าระวัง เป็นวิธีการที่เพิ่มการข่มขู่และเพิ่มการมองเห็นหรือเฝ้าระวัง ตลอดจนเพิ่มหรือกระตุ้น ให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัย คนร้ายจะเกิดความรู้สึกว่าจะถูกตรวจสอบหรือจับตามองมากขึ้น 2) การควบคุมทางเข้าออก เป็นวิธี การสร้างระบบควบคุมทางเข้าออกหรือออกแบบสถานที่ที่ทำให้บุคคล ทราบว่าสถานที่ที่กำลังจะเข้าไปเป็นที่ส่วนบุคคล ซึ่งจะ使人ร้ายเชื่อว่าจะถูกตรวจสอบหากบุกรุก เข้าไปในสถานที่ดังกล่าว 3) เสริมสร้างการเป็นอาณาเขต เป็นการสร้างเขตหวงห้ามให้คนร้ายรู้สึกกลัว และ 4) การบำรุงรักษาสถานที่ เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพให้พื้นที่ไม่ ให้เอื้อต่อการก่อ อาชญากรรม ซึ่งแนวทางทั้ง 4 ข้อนี้มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากต่างก็ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมมาเป็น ประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรม โดยเน้นระบบรักษาความปลอดภัยของการควบคุมอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อม เพิ่มการพึ่งพาความปลอดภัยโดยธรรมชาติและลดการพึ่งพาความปลอดภัยจาก อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยรูปแบบของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมที่นำมาใช้ในการ ป้องกันอาชญากรรมมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ 1) การสร้างสิ่งกีดขวางให้มั่นคงแข็งแรงเพื่อป้องกัน การบุกรุกเข้ามาในบ้านหรือสถานที่ซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญของการป้องกันอาชญากรรมในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีบทบาทที่สำคัญในการให้คำแนะนำ เพื่อให้มีความปลอดภัยจากการโจรกรรม ของคนร้าย นอกจากนี้ยังมีโครงการณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดจรรูปพรรณของ ทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการยืนยันความเป็นเจ้าของทำให้สามารถติดตามทรัพย์สินคืนมาได้ง่ายขึ้น 2) การออกแบบวางผังเมืองและสถาปัตยกรรม มีส่วนช่วยให้สภาพแวดล้อมของชุมชนดีขึ้นและเป็น ประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรม นักบริหารงานตำรวจจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและได้นำหลัก วิชาการทางด้านการวางผังเมืองมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันอาชญากรรม ดังนั้นการวางนโยบายด้าน การวางผังเมืองและการออกแบบอาคารควรมีการควบคุมมาตรฐานทางด้านประสิทธิภาพในการ ป้องกันอาชญากรรม 3) การติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างตามท้องถนน นอกจากจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้สัญจรไปมาและความปลอดภัยในการเดินทางแล้วถือว่าเป็นมาตรการในการป้องกัน

อาชญากรรมอีกด้วย และ 4) สภาพเส้นทางและการจราจร เป็นสภาพแวดล้อมอีกประการหนึ่งที่อาจมีผลต่ออาชญากรรมในชุมชน คือ หากมีเส้นทางหลายทางและเข้าออกสะดวกก็จะเอื้อประโยชน์ให้คนร้ายด้วยเช่นกัน

สรุป สภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมนั้นจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อพัฒนาแนวทางตามหลักทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) โดยนำแนวคิดมาผสมผสานและประยุกต์ รวมถึงพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมให้เข้ากับพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองเพื่อนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

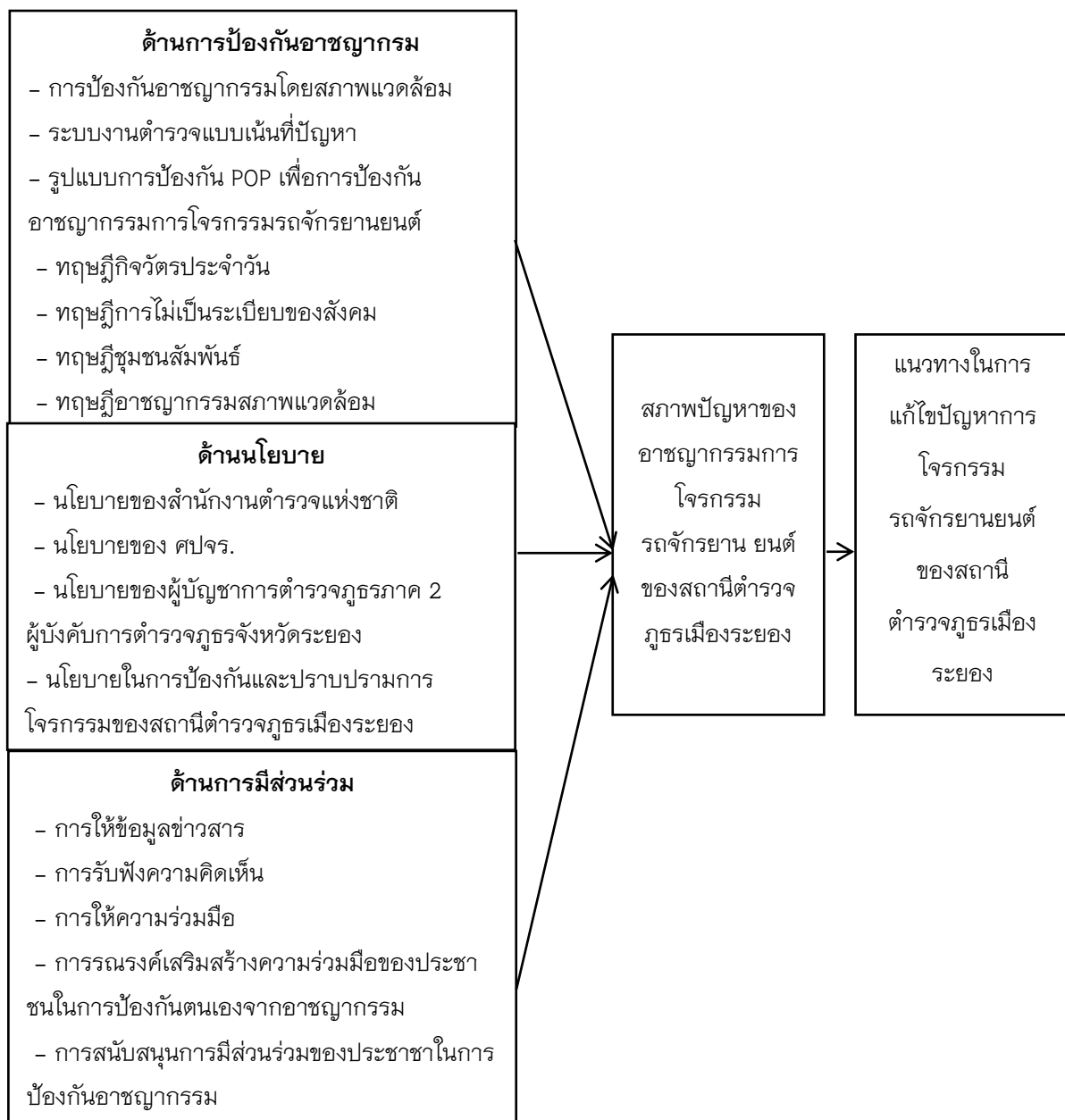
หลักการของทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ก็เพื่อการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้านในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ง่ายต่อการควบคุม ตรวจสอบโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตทรัพย์สินของตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมตามทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ตำรวจมีบทบาทวางแผนสนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมและช่วยลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมในชุมชน ทฤษฎีนี้เป็นการกำหนดบทบาทของตำรวจสายตรวจที่มีหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมโดยตรงมาเป็นชุมชนสัมพันธ์ เพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง คือ 1) การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ภาพพจน์ของตำรวจที่แสดงต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการและกลุ่มบุคคล เช่น ข้าราชการ นักศึกษา พ่อค้า ประชาชนทั่วไปให้ปรากฏออกมาดี โดยตำรวจจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบายและระเบียบ วิธีการดำเนินงานของตำรวจในการที่จะให้บริการประชาชน การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามหน้าที่ของตำรวจและสร้างความมั่นใจว่าตำรวจจะรักษากฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเที่ยงธรรมเสมอภาค 2) การให้บริการแก่ชุมชนสามารถดำเนินในรูปแบบการให้ความรู้แก่ประชาชนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน เช่น โครงการอาสาสมัครแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการตรวจเยี่ยมประชาชน และ 3) การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับประชาชน สมาคม องค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนหรือช่วยแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน (ภัทรศักดิ์ ณ โมรา, 2559)

สรุป การป้องกันอาชญากรรมโดยใช้ชุมชนสัมพันธ์เป็นตัวตั้งต้นนั้น เป็นการช่วยลดการเกิดอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตทรัพย์สินของตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม เท่ากับเป็นการลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นการ

ป้องกันปัญหาอาชญากรรมเบื้องต้น โดยประชาชนทุกคนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการรักษา ปกป้อง ชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในชุมชนร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ... ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม, แนวคิดของระบบงาน ตำรวจแบบเน้นที่ปัญหา, แนวคิดรูปแบบการป้องกัน POP เพื่อการป้องกันอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์, ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน, ทฤษฎีการไม่เป็นระเบียบของสังคม, ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์, ทฤษฎีอาชญากรรมสภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จังหวัดระยอง” ในครั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการศึกษาจากประชากรเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้เสียหายที่เคยถูกโจรกรรมรถจักรยานยนต์ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย/หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม หอพัก อพาร์ทเมนต์ ผู้ประกอบการโรงงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและหัวหน้างานฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองระยอง โดยเป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม หอพักและผู้ประกอบการโรงงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาไม่น้อยกว่า 5-10 ปี เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย/หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัยมาไม่น้อยกว่า 5-10 ปี ปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองระยองมาแล้วไม่น้อยกว่า 5-10 ปี และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตกเป็นผู้เสียหายในการถูกโจรกรรมหรือเคยพบเห็นเหตุการณ์การโจรกรรม จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามในสังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดระยองและสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จำนวน 4 คน โดยต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามมาแล้วไม่น้อยกว่า 5-10 ปี รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 14 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา รวมทั้งใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยให้มีความครอบคลุมถึงเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขอเก็บข้อมูลจากคณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจถึงผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระยองและผู้นำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง เพื่อขอเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในด้านการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งขอเข้าทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกและได้มีการประสานงานเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ไว้แล้ว เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสรุปและวิเคราะห์ตามแนวทางของการวิเคราะห์ข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ด้านสภาพปัญหาของการเกิดอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่า ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการรับทราบถึงสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองอยู่ในระดับน้อยถึงในระดับปานกลาง โดยประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะรับทราบถึงสภาพของปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหรือการสูญหายของรถจักรยานยนต์ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดระยองและเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรเมืองระยองรับทราบถึงสภาพปัญหาของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์จากการปฏิบัติงานในด้านการสืบสวน การป้องกันและปราบปราม จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำสถิติเกี่ยวกับการโจรกรรมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีเห็นว่าระดับความรุนแรงของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก รวมทั้งรูปแบบของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มีอยู่ 5 รูปแบบ คือ การหักคอหรือการถีบคอรถจักรยานยนต์ การใช้กุญแจผีหรือกุญแจสำรอง การต่อสายตรง การยกรถขึ้นรถกระบะและการตัดสายล๊อคล้อรถจักรยานยนต์ โดยมีลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันออกไปตามความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญของคนร้าย นอกจากนี้บริเวณที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมมากที่สุดคือหอพัก ห้องเช่า ชุมชน ตลาดนัด สวนสาธารณะ สถานที่จัดกิจกรรมหรือรอบ ๆ บริเวณโรงงานด้านนอกที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วงเวลาที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมมากที่สุดคือช่วงเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา 20.00-05.00 น.

2. ด้านแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่า ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไปตามความรู้ความเข้าใจและจากประสบการณ์ โดยประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะใช้วิธีการล๊อคคอรถ ล๊อคล้อทุกครั้งที่จะจอดไว้ การคล้องโซ่ การติดสัญญาณกันขโมย การไม่ลืมกุญแจไว้ที่รถ การไม่จอดรถจักรยานยนต์ในที่สาธารณะ การไม่จอดรถในที่ลับสายตาคน การล๊อครถจักรยานยนต์มากกว่า 1 ชั้น มีการเพิ่มอุปกรณ์ล๊อครถจักรยานยนต์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น มีการติดตั้งระบบตัดการจ่ายกระแสไฟสตาร์ทรถจักรยานยนต์ มีการกำหนดระบบบุคคล-ยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกตามนโยบายของโรงงานทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ด้านการผ่านเข้า-ออก ด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ด้านยานพาหนะมีการลงทะเบียนควบคุม ติดสติ๊กเกอร์อนุญาตผ่านเข้า-ออก เป็นต้น ส่วนแนวทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้น เช่น มีการนำนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการตั้ง

จุดตรวจหรือการตั้งสกัด การให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียกตรวจคันรถจักร ยานยนต์ที่มีการขับขึ้นซ้อนกัน 2-3 คน มีการเรียกตรวจรถจักรยานยนต์ที่ต้องสงสัย มีการตรวจยึดรถจักรยานยนต์ที่ไม่มีหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของ มีการปล่อยแถวเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับตำรวจอาสาในการออกตรวจตราพื้นที่ มีการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ที่เน้นการป้องกัน มีการจัดทำประวัติบุคคล วิทยุและกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่รวบรวมไว้เป็นข้อมูล มีการออกตรวจช่วยเหลือมรณต์ รถจักรยานยนต์และเดินเท้ามือสองอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง มีการติดตั้งแผ่นป้าย สติกเกอร์เตือนภัยหรือการณรงค์ให้ผู้ใช้รถมีการป้องกันการถูกโจรกรรม มีการติดตามบุคคลที่พันโทษในคดีลักลอบรถจักรยานยนต์ที่มีพฤติการณ์น่าสงสัย เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาของการเกิดอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่า ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการรับทราบถึงสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นมาในระดับหนึ่งหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันกล่าวคืออยู่ในระดับน้อยถึงในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบถึงสภาพของปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จากการสูญหายของรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือได้และเป็นแหล่งข่าวที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้เป็นข้อมูลในการรับทราบถึงปัญหาของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ของคนร้าย ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดระยองและเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรเมืองระยองได้รับทราบถึงสภาพปัญหาของอาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมรถจักรยานยนต์จากการปฏิบัติงานในด้านการสืบสวน การป้องกันและปราบปราม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือมีการจัดทำสถิติเกี่ยวกับการโจรกรรมที่เกิดขึ้นและสามารถที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในด้านการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มีการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยากต่อการที่จะติดตามรถจักรยานยนต์ที่ถูกโจรกรรมไปกลับคืนมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชนซึ่งเป็นจุดที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะถูกโจรกรรม เช่น ตลาดนัด สวนสาธารณะ ชุมชน มีกลุ่มประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีห้องเช่าเป็นจำนวนมากทำให้คนร้ายสามารถที่จะเลือกเป้าหมายในการโจรกรรมได้ง่ายและยากต่อการป้องกัน สอดคล้องกับ ประวิทย์ สองแก้ว (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์และรถยนต์ ในเขตสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี พบว่า วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการโจรกรรมรถจักรยานยนต์

และรถยนต์อย่างมีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้รูปแบบของการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่ามีอยู่ด้วยกัน 5 รูปแบบ คือ การหักคอหรือการถือครองรถจักรยานยนต์ การใช้กุญแจผีหรือกุญแจสำรอง การต่อสายตรง การยกรถจักรยานยนต์ขึ้นรถกระบะและการตัดสายล๊อคล้อรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการโจรกรรมดังกล่าวเป็นรูปแบบที่คนร้ายนิยมใช้ในการโจรกรรม รวมทั้งยังมีวิธีการโจรกรรมในรูปแบบอื่น ๆ อีกหลายวิธี เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าการกระทำผิดของคดียาเสพติดในการโจรกรรมรถจักรยานยนต์จะมีลักษณะของการกระทำผิดที่แตกต่างกันออกไปตามความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญของคนร้ายคือคนร้ายประมาณ 2-3 คน จะขับขีรถจักรยานยนต์ซ้อนกันมาเพื่อตะเวนดูรถจักรยานยนต์ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น หอพัก ชุมชน ห้างเช่า บ้าน เมื่อสบโอกาสคนร้ายก็จะทำการโจรกรรม มีการกระทำความผิดกันเป็นขบวนการ มีการวางแผนในการโจรกรรม มีการเตรียมอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการโจรกรรมมาเป็นอย่างดีและมีการนำเอาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการโจรกรรม ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันคนร้ายได้มีรูปแบบของการโจรกรรมที่มีความแตกต่างกันไปตามความเชี่ยวชาญเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถพัฒนารูปแบบของการโจรกรรมให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและยากต่อการป้องกันปราบปราม สืบสวน จับกุม ดำเนินคดีกับคนร้ายและมีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการโจรกรรมมากขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถที่จะหาวิธีการป้องกันหรือไม่สามารถที่จะปราบปรามให้หมดไปได้

รวมทั้งบริเวณที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมส่วนใหญ่จะเป็นหอพัก ห้างเช่า ชุมชน ตลาดนัดสวนสาธารณะ สถานที่จัดกิจกรรมหรือบริเวณโรงงานด้านนอกที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเข้ามาดูแลเมื่อสบโอกาสคนร้ายก็จะทำการก่อเหตุ ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมจะเป็นหอพัก ห้างเช่า ชุมชน สวนสาธารณะ ตลาด ซึ่งเป็นจุดที่มีการจอดรถจักรยานยนต์ไว้ตามจุดต่าง ๆ หรือด้านนอกของที่พักซึ่งขาดการป้องกัน ขาดการดูแล เจ้าของกิจการขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางของการป้องกันอาชญากรรมโดยปล่อยให้เจ้าของรถจักรยานยนต์จอดตรึงในลักษณะที่กระจัดกระจายส่งผลให้คนร้ายสามารถที่จะก่อเหตุได้ง่าย รวมทั้งประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้ให้ความสำคัญต่อมาตรการในการป้องกันหรือการขาดความตระหนักถึงแนวทางในการป้องกันทรัพย์สินของตนเอง

โดยช่วงเวลาที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมมากที่สุดคือช่วงเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา 20.00 – 05.00 น. ทั้งนี้เนื่องจากการคนที่คนร้ายเลือกที่จะทำการโจรกรรมในช่วงเวลากลางคืนเป็นเพราะสามารถใช้ความมืดในการอำพรางตัวและทำให้เจ้าของรถไม่สามารถมองเห็นใบหน้าของคนร้ายได้ หากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่ติดตามก็ยังสามารถหลบหนีไปได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงจะหลับนอนจึงขาดการป้องกันทรัพย์สิน มีความประมาทเป็นช่วงเวลาที่ปลอดภัยหรือการจอดรถจักรยานยนต์ไว้หน้าบ้านของตนเองซึ่งง่ายต่อการโจรกรรม

สอดคล้องกับ อิทธิรัฐ นิยมทรัพย์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่ของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม พบว่า เมื่อพิจารณาด้านรูปแบบการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ ได้แก่ การหักคอหรือการถีบคอรถจักรยานยนต์ การใช้กุญแจเหล็กกล้ำรูปตัวที (T) การต่อสายตรงรถจักรยานยนต์ การยกรถจักรยานยนต์ขึ้นรถกระบะ เมื่อพิจารณาด้านสถานที่ พบว่า บริเวณที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมส่วนใหญ่ คือ บริเวณที่มีมุมอับลับสายตาและเมื่อพิจารณาด้านเวลา พบว่า ช่วงเวลาที่รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมมากที่สุดคือในช่วงเวลา 18.00–24.00 น.

2. ผลจากการศึกษาแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง พบว่า ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแนวทางในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่แตกต่างกันออกไปตามความรู้ความเข้าใจและจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะใช้วิธีการในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ของคนร้าย เช่น การล็อกคอรถ ล็อคล้อทุกครั้งที่จอดรถ การคล้องโซ่ การติดสัญญาณกันขโมยกับรถจักรยานยนต์ ไม่จอดรถไว้ในที่สาธารณะหรือในจุดที่ลับสายตาคน มีการล็อครถจักรยานยนต์มากกว่า 1 ชั้น มีการติดตั้งระบบการจ่ายกระแสไฟสตาร์ทรถจักรยานยนต์ ส่วนรถจักรยานยนต์ระบบ automatic จะต้องถอดคั่นสตาร์ททำออก มีการกำหนดระบบ บุคคล-ยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกตามนโยบายของโรง งานทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ด้านการผ่านเข้า-ออก ด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ด้านยานพาหนะมีการลงทะเบียนควบคุม ติดสติ๊กเกอร์อนุญาตผ่านเข้า-ออก โดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ในการตรวจสอบบัตรผ่านบุคคลและสติ๊กเกอร์รถจักรยานยนต์ มีการสอบถามเอกสารหลักฐานเพื่อยืนยันการเป็นเจ้าของรถ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง จากประสบการณ์ จากการบอกเล่า จากสื่อต่าง ๆ ที่ได้มีการแนะนำและตามแนวทางที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ได้มีการแนะนำจากการประชาสัมพันธ์หรือการให้ความรู้ความเข้าใจในแนวทางที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการโจรกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ได้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ส่วนแนวทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง ได้แก่ การนำเอานโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี มีการตั้งจุดตรวจ การให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียกตรวจค้นกับรถจักรยานยนต์ที่มีการขี้นซ้อนกัน 2–3 คน มีการเรียกตรวจรถจักรยานยนต์ที่ต้องสงสัยและการตรวจยึดรถจักรยานยนต์ที่ไม่มีหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของ มีการปล่อยแถวเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับตำรวจอาสาในการออกตรวจตราพื้นที่อย่างสม่ำเสมอซึ่งเน้นการปรากฏกายของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยจะทำให้คนร้ายไม่กล้าที่จะกระทำความผิด มีการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ที่เน้นการป้องกัน มีการออกตรวจพื้นที่จุดเสี่ยงที่มีการโจรกรรมระหว่างเวลา 23.00–03.00 น. มีการตรวจยึด

รถจักรยานยนต์ที่ไม่ติดแผ่นป้ายหรือผู้ครอบครองไม่สามารถแสดงหลักฐานการครอบครองไว้ทำการตรวจสอบ มีการจัดทำประวัติบุคคล วัยรุ่นหรือกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ มีการออกตรวจอยู่ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์และเดินเท้าถือสองอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง มีการติดตั้งแผ่นป้าย สติกเกอร์เตือนภัยหรือธงรงค์ให้ผู้ขับขี่รถมีการป้องกันการถูกรบกวนในบริเวณพื้นที่จุดเสี่ยงที่มีรถหายบ่อยครั้ง มีการติดตามบุคคลที่พันโทษในคดีลักทรัพย์จักรยานยนต์ที่มีพฤติการณ์น่าสงสัย มีการติดตามจับกุมคนร้ายและติดตามทรัพย์สินคืน มีการตรวจสอบเอกสารคู่มือรถ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นโดยตรง ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น การสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะปกป้องและคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มีความปลอดภัยนอกเหนือไปจากมาตรการต่าง ๆ ที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้ในการป้องกันรถจักรยานยนต์ของตนเอง สอดคล้องกับ สมหญิง เพ็งหิต (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร พบว่า การป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ของสถานีตำรวจนครบาลเตาปูนได้มีการกำหนดเป็นนโยบาย คือ 1) การลดโอกาสในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ กล่าวคือ มีการส่งเจ้าหน้าที่สายตรวจนอกเครื่อง แบบลงตรวจพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยง มีการเพิ่มแสงสว่างในพื้นที่เพื่อคนร้ายลงมือโจรกรรมได้ยากและมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อมีส่วนร่วมช่วยในการป้องกันการโจรกรรม เช่น โครงการเมนูเตือนภัย โครงการเราล๊อคให้ท่านแล้วท่านล๊อคให้เราด้วย 2) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์โดยการจัดทำเป็นแผ่นพับ ใบปลิว 3) การสืบหาข่าว เพิ่มมาตรการในการหาข่าวโดยเจ้าหน้าที่ทำการประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง 4) การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดให้มีการตรวจสอบเอกสาร เช่น ใบขับขี่ แผ่นป้ายทะเบียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราโมทย์ จันท (2558) ได้ทำ การศึกษาเรื่องแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พบ ว่า แนวทางป้องกันแก้ไขในการก่ออาชญากรรม ได้แก่ การจัดให้มีจุดตรวจสายตรวจ ตามจุดเสี่ยงและให้ความรู้กับชุมชนและเยาวชนและเอาใจใส่บุตรหลานให้เป็นคนดี รวมทั้งควรมีการตรวจตรา ติดกล้องวงจรปิดและมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วย กันตรวจตราและแจ้งข่าวคราว เมื่อพบผู้ต้องสงสัยที่กระทำความผิดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นทางประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าการติดตั้งระบบเครื่องติดตาม (GPS) นั้นสามารถที่จะนำไปใช้ในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นได้จริง เนื่องจากระบบ GPS จะช่วยในด้านการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ได้เพราะสามารถที่จะทำให้ทราบถึงที่ตั้งของรถจักรยานยนต์หรือเส้นทางการลำเลียงรถจักรยานยนต์ของคนร้ายและยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์อีกด้วย

สรุป

สรุปแนวทางการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในส่วนของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้วิธีการล็อคคอคอด การล็อคล้อ การคล้องโซ่ การไม่จอดตรวนในจุดที่ลับสายตาคน ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการนำนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ/ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการตั้งจุดตรวจ มีการเรียกรถตรวจคันรถจักรยานยนต์ที่มีความน่าสงสัย มีการปล่อยแถวเจ้าหน้าที่ตำรวจในการออกตรวจตราพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยง มีการจัดทำประวัติบุคคลหรือกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่และมีการติดแผ่นป้ายสติ๊กเกอร์เตือนภัยในบริเวณที่มีความเสี่ยงที่จะถูกโจรกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ทางสถานีตำรวจภูธรเมืองระยองควรมีนโยบายในการนำเอาระบบเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสูงสุด โดยต้องมีการจัดวางระบบฐานข้อมูลที่มีความทันสมัยและรวดเร็วต่อการนำไปใช้งานของผู้ปฏิบัติงานและการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลการโจรกรรมระหว่างหน่วยงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลพร้อมทั้งกระจายข่าวสารที่รวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าในปัจจุบันประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดหรือการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเท่าที่ควร รวมทั้งยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ดังนั้นทางสถานีตำรวจภูธรเมือง

ระยองควรมีนโยบายในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หอพัก ตลาด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น เพื่อทำให้ปัญหาการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นมีจำนวนที่ลดลงและสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจทั่วประเทศ สถานีตำรวจภูธรในจังหวัดต่าง ๆ และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1-9 เพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยมาเปรียบเทียบกัน

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยหรือสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้คนร้ายหรือผู้ที่กระทำความผิดลงมือก่อเหตุหรือทำการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยทำการศึกษาวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากคนร้ายหรือผู้ที่กระทำความผิดที่ถูกจับกุมหรือถูกดำเนินคดี

เอกสารอ้างอิง

เครือวัลย์ ภูแท่งเพชร. (2558). *พื้นที่เสี่ยงต่อการถูกโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ในอำเภอ*

เมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประวิทย์ สองแก้ว. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการโจรกรรมรถจักรยานยนต์*

และรถยนต์ในเขตสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, สถาบันอาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

ปราโมทย์ จันท. (2558). *แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานี*

ตำรวจนครบาลบางโพธิ์พวง. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม, สถาบันอาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

พีระพงษ์ ศรีประเสริฐ. (2558). *ปัญหาอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ของ*

เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพฑูรย์ อินทรรัตน์ชัยกิจ, และกันยารัตน์ พิงมวง. (2551). *การพัฒนารูปแบบการควบคุมปัญหา*

อาชญากรรมในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน: ศึกษากรณีการโจรกรรมรถจักรยานยนต์. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

- ภัทรศักดิ์ ฌ โมรา. (2559). *แนวทางการพัฒนานโยบายป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์ และจักรยานยนต์ ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). *แผนปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ (ปจร.ตร. 55)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2558). *คู่มือประชาชน*. กลุ่มงานการมีส่วนร่วมของประชาชน กองแผนงาน อาชญากรรม, สำนักยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กองยุทธศาสตร์ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ.
- สมหญิง เพ็งหืด. (2560). *นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิทธิรัฐ นิยมทรัพย์. (2558). *รูปแบบการโจรกรรมรถจักรยานยนต์ในพื้นที่ของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Jeffery, R. C. (1977). *Crime prevention through environmental design*. Beverly Hills, CA: Sage.

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน

The Development of a Training Program to Enhance Product Presentation Efficiency of a Unit-Linked Life Insurance Policy for Financial Advisors

¹ปurit เหล่าศิริถาวร, ²นวลละอ อ แสงสุข, ³อรไท ชั่วเจริญ, ⁴วันชัย ปานจันทร์
¹Purit Laosiritaworn, ²Nuanla-or Saensuk, ³Orathai Chuacharoen, ⁴Wanchai Panjan

^{1, 2, 4}คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University

³คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Faculty of Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: purit_l@hotmail.com

Received July 2, 2020; Revised August 26, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน (2) เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน และ (3) เพื่อประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างในการสอบถามความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่จำเป็น คือ นายหน้าประกันชีวิตควบการลงทุน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะใช้นาตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสร้างโปรแกรมฝึกอบรม คือ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่ปรึกษาทางการเงิน รวมจำนวน 9 คน โดยใช้ในการสนทนากลุ่ม และกลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินโปรแกรมฝึกอบรม คือ ที่ปรึกษาทางการเงินจากบริษัทต่าง ๆ จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือ ประเมินผล และทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์ประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน 2) ทักษะการนำเสนอแบบมีออาชีพ 3) จรรยาบรรณ และแนวทางการเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ 4) ทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ 5) บุคลิกภาพ และเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน

2. สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน สำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน พบว่า ได้โครงร่างโปรแกรมฝึกอบรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หน่วยฝึกอบรม ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความรู้ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง จรรยาบรรณ และแนวทางการเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องทักษะการนำเสนอแบบมืออาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง บุคลิกภาพ และเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

3. ผลประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ของการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.20 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ (1) ได้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน (2) ได้แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ และ (3) ได้แนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพในการแข่งขันในธุรกิจที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ซึ่งจะนำไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง

คำสำคัญ: โปรแกรมฝึกอบรม; ประกันชีวิต; ที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the components necessary to increase the efficiency of the offering of investment life insurance products for financial advisors; (2) to create a training program to increase the efficiency of the presentation of investment life insurance products for financial consultants; and (3) to assess training programs to increase the efficiency of offering life-insurance investment products for financial advisors the sample group in inquiring about opinions regarding necessary elements are life insurance brokers with investment. A sample was selected from 600 cases were included as a sample. The samples in this study were training program consisting of experts, academics, financial advisors, totaling 9 people, by using group discussion and the samples for evaluating the training program were 30 financial advisors from various companies using the tools Evaluation and trial of the training program. It was found that;

1. The elements necessary to enhance the efficiency of the offering of investment life insurance products for financial advisors are as follows: There were 5 components which are 1) knowledge of investment life insurance products; 2) professional presentation skills; 3) ethics and

guidelines propose correctly according to the guidelines; 4) collaboration skills for success; and 5) personality and attitude of being a financial advisor.

2. Create a training program to increase the efficiency of offering life insurance products with investment for financial advisors. It was found that the training program outline is divided into 5 training units, which were learning unit 1: life insurance product knowledge and investment, learning unit 2: ethics and the proposed guidelines correctly according to the guidelines, learning unit 3: professional presentation skills learning, unit 4: collaboration skills for successful learning unit, and 5: personality and attitude of financial advisor.

3. The evaluation of training programs to increase the efficiency of offering life-insurance products for financial advisors. It was found that the average score of knowledge of increasing the efficiency of offering life-insurance products was 4.20 from 5 points, higher than the specified criteria (not lower than 3.50).

The findings were as follows: (1) received training programs to increase the efficiency of offering life insurance products with investment for financial advisors; (2) guidelines for the development of training programs to increase the efficiency of other financial product presentations; and (3) obtain guidelines for developing an organization to have a competitive edge in the financial consulting business which will lead to a highly efficient organization.

Keywords: Training programs; life insurance; financial consultants

บทนำ

การประกันชีวิตแบบยูนิต ลิงค์ โฉว อินชัวร์รันส์ หรือประกันชีวิตควบการลงทุน เป็นนวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เป็นรูปแบบการทำประกันชีวิตควบคู่ไปกับการลงทุน ส่วนหนึ่งเป็นค่าดำเนินการประกันภัยและอีกส่วนหนึ่งเป็นเงินลงทุนโดยการนำเงินไปลงทุนในกองทุนรวม ซึ่งมีทั้งตราสารหนี้และตราสารทุน มีความยืดหยุ่นสูง ที่ปรึกษาทางการเงินจึงเป็นผู้สร้างผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากเป็นหัวหน้าของบริษัทมีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เรื่องการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับชีวิต และเป็นที่ปรึกษาการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนรู้จักคำว่า “ประกันชีวิตควบการลงทุน” มากขึ้น และถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการเปิดช่องทางใหม่ ๆ ในด้านการตลาดที่ไม่ต้องผ่านที่ปรึกษาทางการเงินเพิ่มขึ้นหลายด้าน แต่เพราะว่าคนส่วนมากยังไม่ทราบถึงผลประโยชน์อันแท้จริงของการประกันชีวิตควบการลงทุน และไม่ได้ตระหนักถึงว่าการประกันชีวิตควบการลงทุนสามารถแก้ไขปัญหาในบางช่วงวิกฤตของชีวิตบุคคลนั้นได้

อย่างไร ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของที่ปรึกษาทางการเงินที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี ทำหน้าที่ในการอธิบาย และฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ (วารุณี สุวรรณพิสิทธิ์, 2560)

ประเทศไทยมีบริษัทประกันชีวิตที่ออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลจากความต้องการส่วนแบ่งทางการตลาดที่มากขึ้น บริษัทต่าง ๆ จึงมุ่งพัฒนาที่ปรึกษาทางการเงินให้มีคุณภาพ มีทักษะความชำนาญในการทำงาน ที่ปรึกษาทางการเงินจะขายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนก็ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ ตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง และต้องมีทักษะการสื่อสารและสามารถโน้มน้าวใจให้ลูกค้าตระหนักและเข้าใจถึงกระบวนการที่สื่อออกไป เพราะกฎเกณฑ์เงื่อนไขของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนในการอธิบาย หรือสื่อความหมายออกไปให้ผู้รับสารหรือผู้เอาประกันเข้าใจถึงความหมายเงื่อนไขและลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้อง และประกันชีวิตนับว่าเป็นธุรกิจการขายสินค้าที่มองไม่เห็น จำเป็นต้องมีการอธิบายให้ลูกค้า เกิดความรู้ ความเข้าใจ ให้เห็นถึงคุณค่า และความจำเป็นที่ต้องซื้อ โดยจะต้องเลือกช่องทางที่จะสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างถูกต้อง นั่นก็คือการพบปะแบบต่อหน้า ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตจึงไม่สามารถรอให้ลูกค้าเดินเข้ามาพบในบริษัทได้ จำเป็นต้องให้พนักงานที่มีใบอนุญาตครบถ้วน ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน ซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากบริษัท ทำการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า เสนอแนะผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการ รวมไปถึงการโน้มน้าวชักชวนหรือชี้ช่องบุคคลให้ทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัท ซึ่งถือได้ว่าผู้ที่รับผิดชอบในการนำเสนอต่อลูกค้า มีความสำคัญมาก เป็นผู้ที่จะให้บริการลูกค้าในนามของบริษัทประกันชีวิต การที่ลูกค้าจะตัดสินใจใช้บริการหรือไม่นั้น ลูกค้ามักจะพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้นำเสนอ ความมั่นคงของบริษัท รวมไปถึงผลิตภัณฑ์นั้นตรงตามความต้องการของลูกค้า

ปัจจุบันการฝึกอบรม ได้รับความสนใจและกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการฝึกอบรมที่ดีจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันและเกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมสำหรับผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตตัวอื่น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน
2. เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน
3. เพื่อประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวน เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการทำวิจัยตามลำดับ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมฝึกอบรม

Merriam and Caffarella (1999) กล่าวว่า โปรแกรมฝึกอบรมส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นด้วยเป้าหมาย 5 ประการด้วยกัน คือ (1) เพื่อสนับสนุนการเติบโตและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบุคคล (2) เพื่อช่วยให้บุคลากรสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริง (3) เพื่อเตรียมบุคลากรสำหรับการทำงานในปัจจุบันและอนาคต (4) เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุผลที่พึงประสงค์และปรับตัวเพื่อเปลี่ยนแปลง และ (5) เพื่อสร้างโอกาสในการตรวจสอบประเด็นชุมชน และสังคม ในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ดีและเป็นพลเมืองของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์

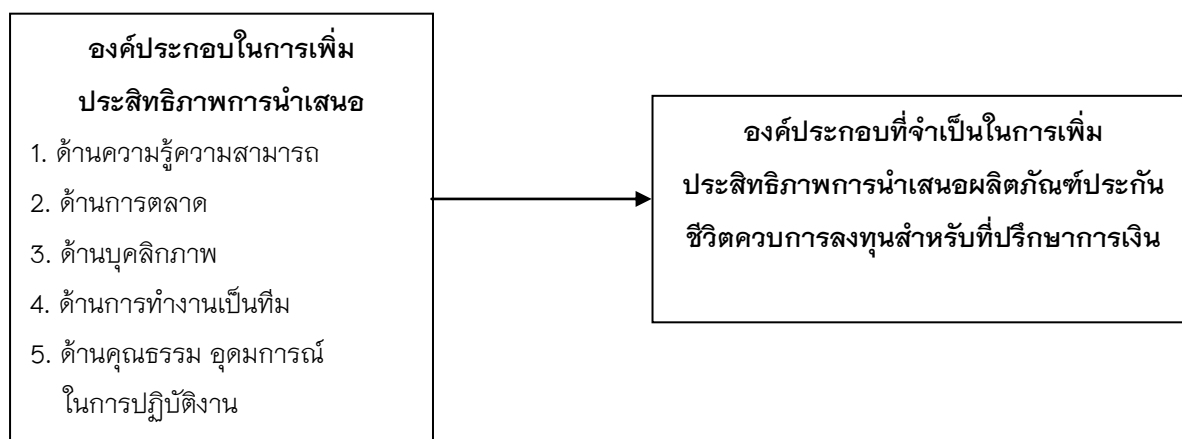
จิตติมา อัครธิพิงค์ (2556) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จของการดำเนินงาน องค์กรจะมีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจทั้งในด้านการผลิต การบริการ มีความเจริญก้าวหน้า และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและบุคลากร องค์กร

Certo (2000) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ประกอบด้วย 3 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร องค์กรจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างที่เหมาะสม (2) ปัจจัยด้านบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะบุคคลคือหมู่คณะที่รวมตัวกันเป็นองค์กร มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีบทบาทในการทำงาน หรือดำเนินงานต่าง ๆ สัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบการบริหาร การใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยในกระบวนการผลิต การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ การจัดทำระบบข้อมูลการเชื่อมโยงการตลาด การบริการเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สู่สังคม องค์กรประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์

จากการวิจัยของ จิณณวัตร เตชะพันธ์ (2556), ณัฏฐ์ภูอิสร ศรีเพชร (2558), คชบท พัทธโคภิชฐ์ และสุธรรม พงศ์สำราญ (2561), ปิยะดา วีระวัฒนาพงษ์ (2562) และ Baek (2019) ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ มีดังนี้ (1) ด้านความรู้ความสามารถ (2) ด้านการตลาด (3) ด้านบุคลิกภาพ (4) ด้านการทำงานเป็นทีม และ (5) ด้านคุณธรรม อุดมการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้ในการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลและศึกษาองค์ประกอบในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยมาสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ตัวแปรการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงินจำนวน 60 ตัวแปร (60 ข้อคำถาม) ตรวจสอบคุณภาพหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และหาค่าความเที่ยงตรง (Try Out) โดยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายจำนวน 30 ชุด ดำเนินการเก็บ

ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่า ของตัวแปร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน ที่ปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis--EFA) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบที่จำเป็น ในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ 5 องค์ประกอบหลัก และ 17 องค์ประกอบย่อย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. นำองค์ประกอบย่อย ๆ ขององค์ประกอบหลักที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นเนื้อหาของชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยสร้างโครงร่างชุดฝึกอบรมโดยแบ่งส่วนประกอบของโครงร่างของชุดฝึกอบรม เป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม

2. ประเมินตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรม พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของชุดโครงร่างชุดฝึกอบรม ก่อนนำไปใช้ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการ ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านสายวิชาชีพ จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย (1) แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ และ (2) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบชุดฝึกอบรม

3. การพัฒนาโปรแกรมชุดฝึกอบรม เป็นขั้นตอนที่นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 9 ท่าน มาปรับปรุงโครงร่างชุดฝึกอบรม ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน โดยนำชุดฝึกอบรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วในขั้นตอนที่ 2 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงินจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการอบรมทั้งสิ้น 3 วัน (21 ชั่วโมง) ประกอบด้วยการบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ และกิจกรรมกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการอบรมคือ (1)ชุดฝึกอบรม (2)เอกสารประกอบการอบรม (3)แบบประเมินความพึงพอใจ (4) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังเข้ารับการอบรม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

การศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงินโดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ (Factor Analysis) สรุปเป็น 5 การศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ผลิตภัณฑ์ประกัน

ชีวิตควบการลงทุน องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการนำเสนอแบบมืออาชีพ องค์ประกอบที่ 3 จรรยาบรรณ และแนวทางการเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ และองค์ประกอบที่ 5 บุคลิกภาพ และเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน สามารถอธิบายความหมายของแต่ละด้านได้ ดังนี้ (1) ความรู้ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน สมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน แบบผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน ขั้นตอนการนำเสนอ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ความคุ้มครอง ความเสี่ยงภัย ลักษณะความเสี่ยงของกองทุนรวม กลยุทธ์การลงทุนผ่านกองทุนรวมตามระดับความเสี่ยงของผู้เอาประกันภัย การแนะนำประกันชีวิตและการลงทุน เอกสารเงื่อนไขของบริษัทประกันภัย สิทธิของผู้เอาประกันภัย การบริการในการทบทวนพอร์ตการลงทุน ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของตัวแทน/นายหน้าประกันชีวิต (2) ทักษะการนำเสนอแบบมืออาชีพ การเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงินจะต้องมีความสามารถทั้งในด้าน การวางแผนการขาย แสวงหาลูกค้าใหม่ และรักษาลูกค้าเก่าตลอดจนการพัฒนาทางด้านการขายให้ตนเองและทีมงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถเสนอขายสินค้าได้อย่างมีคุณภาพ ตรงกับความต้องการและเป้าหมายการเงินของลูกค้า อีกทั้งให้บริการหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ และสร้างความประทับใจต่อลูกค้าตลอดไป (3) จรรยาบรรณและแนวทางการเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ ที่ปรึกษาทางด้านการเงินจำเป็นต้องมีคุณธรรมประจำใจดังที่กำหนดไว้ในจรรยาบรรณของการประกันชีวิตซึ่งบทบาทและหน้าที่หลักของที่ปรึกษาทางด้านการเงินต้องอาศัยคุณธรรมประจำใจเพราะต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในด้านเบี้ยประกัน การให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ การใช้กลวิธีหลอกลวงให้ตกลงทำประกันซึ่งกรมการประกันภัยได้กำหนดจรรยาบรรณและศีลธรรมของที่ปรึกษาทางด้านการเงินไว้ชัดเจน ทัศนคติทางบวกต่ออาชีพ (4) ทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ การปฏิบัติงานอาชีพที่ปรึกษาทางด้านการเงินเป็นอาชีพที่สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเองแต่ในขณะเดียวกันถ้าต้องการเจริญก้าวหน้าในอาชีพก็ต้องสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพเพื่อทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ดังนั้นที่ปรึกษาทางด้านการเงินจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางด้านการงานเป็นทีม สามารถประยุกต์ใช้กับการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพต่อไป และ (5) บุคลิกภาพและเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน การเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงินจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เหมาะสมกับหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ต้องพบปะสังสรรค์และต้องเข้าสังคม นอกจากต้องมีความรู้ความสามารถในงานแล้วยังต้องมีบุคลิกภาพที่ดีเพื่อสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับลูกค้าและรักษาภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์การ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างโครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรม ได้โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 5 หน่วยฝึกอบรม ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความรู้ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง จรรยาบรรณ และแนวทางการเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องทักษะ การนำเสนอแบบมืออาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ และหน่วย การเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง บุคลิกภาพ และเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ผลการตรวจสอบ คุณภาพของโครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน พบว่า โครงร่างโปรแกรม ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบของ โครงร่างโปรแกรมฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ผลประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกัน ชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน

ผลการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม จากผลการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน เมื่อ พิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกอบรมสามารถสรุปผลการทดลองใช้โปรแกรม ฝึกอบรม ได้ดังนี้ (1) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนด้านความรู้ หลังการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการ ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (2) ด้านโปรแกรมฝึกอบรม ผลการประเมินความ พึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบ การลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ผลการวิจัยพบว่า ที่ปรึกษาทางด้านการเงินมีความต้องการ จำเป็น ดังนี้

ทักษะการนำเสนอแบบมืออาชีพที่แตกต่างของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน โดยภาพรวมมีความ ต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการวางนโยบายกำกับการทำงาน ให้รางวัล ให้คำชมเชย เมื่อที่ ปรึกษาทางด้านการเงินทำงานได้ดี และสนับสนุนให้ที่ปรึกษาทางด้านการเงินได้เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อ พัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาองค์การให้เจริญเติบโตแบบยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Gilley, Egglund, and Maycunich (2002) ที่กล่าวไว้ว่า นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำเป็นที่จะต้อง พัฒนาบุคคล กลุ่ม และองค์การให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป อาศัยความร่วมมือ จากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงประสิทธิผล คุณภาพสินค้า หรือบริการ ขององค์การโดยรวมให้มีสมรรถนะสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Subramaniam, Ramalu, Wei, and Rose (2011) ศึกษาเรื่อง “The effects of cultural intelligence on cross-cultural adjustment and

job performance amongst expatriates in Malaysia” ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนเป็นทักษะสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องใช้ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยพบว่า ลูกคามีความต้องการที่หลากหลาย ตามช่วงวัย สถานภาพทางการเงิน และสถานภาพครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางการเงิน

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างโปรแกรมฝึกอบรมได้โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมประกอบด้วย สภาพปัญหาความจำเป็นหลักการของโปรแกรมฝึกอบรมจุดมุ่งหมายของโปรแกรมฝึกอบรมหน่วยการอบรม ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อประกอบการอบรมการวัดและประเมินผลพร้อมทั้งเอกสารประกอบโปรแกรมฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย แผนการอบรม และเอกสารประกอบการอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรม ผลการประเมิน โครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá (1962) ที่ประกอบด้วยกำหนัดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1989) ที่กล่าวถึง การสร้าง และการพัฒนาหลักสูตรต้องประกอบด้วยกำหนัดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นไปตามรูปแบบหลักสูตรที่ประกอบด้วยหลักการ โครงสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรโปรแกรมฝึกอบรม และจากผลการประเมิน โครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันทุกประเด็น แสดงให้เห็นว่า โครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสามารถนำไปทดลองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางการเงิน มาเขียนเป็นสภาพปัญหา และความจำเป็นของโปรแกรมฝึกอบรม กำหนัดหลักการของโปรแกรมฝึกอบรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของโปรแกรมฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของโปรแกรมฝึกอบรมเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของโปรแกรมฝึกอบรม เนื่องมาจากผู้วิจัย ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางการเงินก่อนสร้างโปรแกรมฝึกอบรม และออกแบบโปรแกรมฝึกอบรมโดยคำนึงถึง

ความต้องการ และความจำเป็นของผู้เข้ารับการอบรมออกแบบโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้ เกณฑ์ความรู้ ความสามารถ และมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ อ้าง บัควรี (2542) ที่กล่าวว่า การออกแบบหลักสูตรใช้เกณฑ์ความสามารถ โดยผ่านกระบวนการ ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของ สังคม และสิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

การทดลองและประเมินโปรแกรมฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ผลการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม อภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีการเพิ่ม ประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนทั้งด้านความรู้ การทดลองใช้โปรแกรม ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โปรแกรมฝึกอบรมที่ พัฒนาขึ้นส่งผลต่อความรู้ของการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน ของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ทั้งนี้เป็นผลมาจาก (1) องค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรม (2) การใช้ รูปแบบการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ และ (3) การสรุปผลการอภิปรายทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจได้ตรง ประเด็นมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่ Knowles (1980) กล่าวถึงวิธีการเลือก การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ คือ เทคนิคที่รวมการวางแผน และการวินิจฉัยด้วยตนเอง วัตถุประสงค์การ เรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และความสำเร็จที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมถึง การผสมผสานลักษณะการเรียนรู้จากประสบการณ์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการเพิ่ม ประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ด้าน ความรู้หลังการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม เป็นผลมา จากองค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรม การจัดกิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบ ผู้ใหญ่ผสมผสานกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และผู้วิจัยได้จัดเตรียมเอกสาร ประกอบการอบรมให้ผู้ เข้ารับการอบรมได้ศึกษาถึงสาระสำคัญของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการอบรม เมื่อจบการอบรมในแต่ละ หน่วยการอบรมได้มีการทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน จึงเป็นการส่งเสริมความพร้อมในเนื้อหา ด้านความรู้ นอกจากนี้ผู้เข้ารับการอบรม ได้มีการสรุปความรู้ที่ได้รับในแต่ละหน่วยการอบรม และวาง แผนพัฒนาความรู้ กำหนด สัญญาการเรียนรู้จากแบบบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้จากแฟ้มสะสม ประสบการณ์ ด้านความสามารถหลังการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ โปรแกรมฝึกอบรม เป็นผลมาจากหลักสูตรของโปรแกรมฝึกอบรม การจัดกิจกรรม และวิธีการ ฝึกอบรม โดยใช้การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ผสมผสานกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และผลจากการฝึกฝนใน การคิดวิเคราะห์แยกแยะในประเด็นกรณีศึกษาที่วิทยากรนำเสนอ และสรุปประเด็นรวมทั้งให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสถานการณ์ กรณีศึกษา สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องการเรียนรู้ในระยะเวลาการฝึกอบรมทั้ง 3 วัน พบว่า พื้นฐานความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน ความเชี่ยวชาญในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติ แตกต่างกันอาจมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจในแต่ละบุคคลไม่

เท่ากัน อีกทั้งความสามารถในการจดจำของแต่ละบุคคลต่อวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน ย่อมให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน การจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้โดยจัดห้องประชุม เช่น จัดเป็นรูปแบบตัวยู เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้คลายความตึงเครียด ได้มองเห็นเพื่อน ๆ ที่มาเข้ารับการอบรมกันทุกคน เป็นการแสดงไมตรี ยิ้มแย้ม สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันที่ส่งผลต่อการนำเข้าสู่บทเรียน และการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสวนาในประเด็นที่ร่วมกันถกแถลงให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม สอดคล้องกับ Billington (1996) ที่แนะนำว่า คุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้ใหญ่จะเปิดใจในการเรียนรู้ลำมีความรู้สึกละทิ้งและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ สนับสนุนให้เกิดการสะสมประสบการณ์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดโปรแกรม ผูกอบรมเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมอย่างท้าทายความสามารถ ใช้วิธีการเรียนรู้และอบรมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์จากการเสวนา (dialogue) และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เนื้อหาสาระที่เรียนรู้จะต้องประยุกต์แนวคิดทฤษฎีไปใช้กับสภาพความเป็นจริงได้

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ คือ เนื้อหาวิชาที่เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความพึงพอใจมากที่สุด แสดงว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ จากโปรแกรมฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นผลมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ผสมผสานกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการตอบสนองของความต้องการที่จะเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่คาดหวังในสิ่งที่เรียนรู้และนำมาใช้ ประโยชน์จากการสะสมประสบการณ์เพื่อแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงาน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมแบบเสวนาระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในประเด็นองค์ความรู้ และสถานการณ์จำลองที่เกิดจากประสบการณ์ ในการทำงาน ทำให้ผู้เรียนมีมุมมองความคิดในการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางการเงินที่กว้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจของการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม ในประเด็นเนื้อหาวิชาที่เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45

2.1 ระดับความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมรายชื่อด้านเนื้อหาวิชา พบว่า ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ลำดับรองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อกำหนดเนื้อหาที่มีความง่ายเหมาะสม และมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เข้าอบรม ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม อาจเนื่องจากการรวบรวม เนื้อหาที่ได้จากการการศึกษาความต้องการจำเป็นในขั้นตอนที่ 1 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน และสังเคราะห์เนื้อหา สรุปสร้างเป็นกรอบเนื้อหาของการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน และได้ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน จัดทำเป็นเอกสารประกอบการเรียนการอบรม แจกให้ผู้

เข้ารับการอบรม สำหรับบททวนด้วยตนเองสอดคล้องกับ Taba (1962) ที่กล่าวว่า การคัดเลือกเนื้อหาสาระจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ ความสามารถของผู้เรียน เนื้อหาสาระยังต้องมีความเชื่อถือได้ และสำคัญต่อการเรียนรู้

2.2 ระดับความพึงพอใจการใช้โปรแกรมฝึกอบรมรายข้อด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนพบว่า ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ลำดับรองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงออก ลำดับต่อมาคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เข้าอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมส่งเสริม ความร่วมมือในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงออก ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เข้าอบรม โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรม และวิทยากร เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานและในการเลือกกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายถกแถลง ทั้งกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อกระตุ้นความคิด การใช้เทคนิคเกม การเล่าเรื่องดี ๆ แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงาน การใช้กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติ การใช้แฟ้มประสบการณ์เพื่อพัฒนาทัศนคติ และเกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดแรงจูงใจ และมีความสุขในการเข้ารับการอบรม เพื่อสร้างประสบการณ์และกระตุ้นการเรียนรู้ในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1989) ที่แนะนำการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เลือกประสบการณ์ การเรียนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย ประสบการณ์การเรียนรู้ควรเป็นที่พอใจของผู้เรียนและอยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียนรวมทั้งการเลือกประสบการณ์ การเรียนที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลาย ๆ อย่างได้

2.3 ระดับความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมรายข้อด้านสื่อประกอบการอบรม พบว่า ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สื่อประกอบการอบรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับกิจกรรม และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ อาจเนื่องจากผู้วิจัยจัดทำคู่มือโปรแกรมฝึกอบรมที่ประกอบด้วย สภาพปัญหาความจำเป็น จุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการอบรมและเอกสารประกอบการอบรม จัดเก็บข้อมูลเนื้อหา และถ่ายทอดความรู้ผ่านทางการนำเสนอด้วย Power Point และจัดเตรียมกระดานไวท์บอร์ดสำหรับการอภิปรายกลุ่ม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากการอบรมที่ครอบคลุม และมีความต่อเนื่องสอดคล้องกับ Saylor, Alexander, and Lewis (1981) ที่แนะนำว่า การใช้หลักสูตรหลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกรูปแบบหลักสูตรแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ โดยผู้สอนควรวางแผน และจัดทำ

แผนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

2.4 ระดับความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมรายข้อด้านการวัดผล ประเมินผล พบว่า ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ การวัดผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม รองลงมา คือ วิธีการวัดผลประเมินผล มีความหลากหลาย ลำดับต่อมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม และการวัดผลหลังเรียนมีความเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวัดผลระหว่างเรียนมีความเหมาะสม อาจเป็นเพราะผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการประเมินและวัดผล ถ้าผลการประเมินและวัดผลออกมาดี ย่อมแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมฝึกอบรมที่สร้างและพัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จ และมีความน่าเชื่อถือ นำไปต่อยอดองค์ความรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พิสนุ พงศรี (2549) ที่กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุง และ/หรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารเป็นไปตามทิศทางต้องการหรือไม่ และ Saylor et al. (1981) ที่ให้ความเห็นว่า การประเมินหลักสูตร คือ การตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ว่าจุดมุ่งหมายมีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด การเลือกเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียนที่ใช้หลักสูตรนั้นหรือไม่

2.5 ระดับความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมรายข้อด้านอื่น ๆ พบว่า ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เอกสารประกอบการฝึกอบรม ลำดับต่อมา คือ ใบงาน สถานการณ์ที่กำหนด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะเวลาในการฝึกอบรม อาจเป็นเพราะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน ให้เกียรติแก่ผู้เข้ารับการอบรม สร้างบรรยากาศความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดการอบรม วิทยากร ผู้ช่วยวิจัย และผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ Roger (1951) ที่กล่าวว่า จะต้องพยายามจัดการและจัดหาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มากที่สุดและกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในการจัดสถานการณ์การศึกษาให้ผู้ใหญ่ที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีนั้น จะต้องมีความสภาพการชมเชยที่มีต่อผู้เรียนให้น้อยที่สุด และจะต้องมีการอำนวยความสะดวกและยอมรับความแตกต่างในความสามารถการรับรู้ของผู้เรียน และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2544) ที่แนะนำว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (learning environment) ต้องมีความสะดวกสบายเหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียน (trust and respect)

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของการใช้โปรแกรมฝึกอบรม เพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงินอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.45 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) ผลการทดลอง แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนด้านความรู้และความสามารถเพิ่มมากขึ้น

จึงสรุปได้ว่า โปรแกรมฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงินได้

การประเมินโปรแกรมฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน อภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินด้านเนื้อหาวิชา พบว่า ทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) ผลการประเมินโปรแกรมใช้ได้ดีมาก อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่ฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องและผู้เข้ารับการอบรมนำไปใช้ในการทำงานได้ ทำให้เกิดความเข้าใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Armstrong (1989) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินบริบทตามรูปแบบ CIPP ว่าต้องระบุกลุ่มประชากรเป้าหมาย และประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วิจัยปัญหาภายใต้การตัดสินใจในการตอบสนองต่อการประเมินความต้องการ โดยใช้ วิธีการวิเคราะห์เชิงระบบ การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการทดสอบ แนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) และ Tyler (1989) รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรมที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ตามแนวคิดของ Knowles et al. (2011) ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติ และวิทยากรที่มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้และดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมตามลำดับ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมฝึกอบรมที่ออกแบบในลักษณะใบงานที่มอบหมาย ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม การลงมือปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การฝึกแก้ปัญหาร่วมกันจากกรณีศึกษา หรือสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้โดยการนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อฝึกปฏิบัติหลังจากได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีจากวิทยากรแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ Gordon (1993) กล่าวว่า การเรียนรู้จากการปฏิบัติ คือ กระบวนการที่คนที่มีความรู้ และประสบการณ์ระดับต่าง ๆ กันมารวมกลุ่มกันวิเคราะห์ปัญหาในการทำงาน แล้ววางแผนในการแก้ปัญหา จากนั้นจะมีการพบปะกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหา

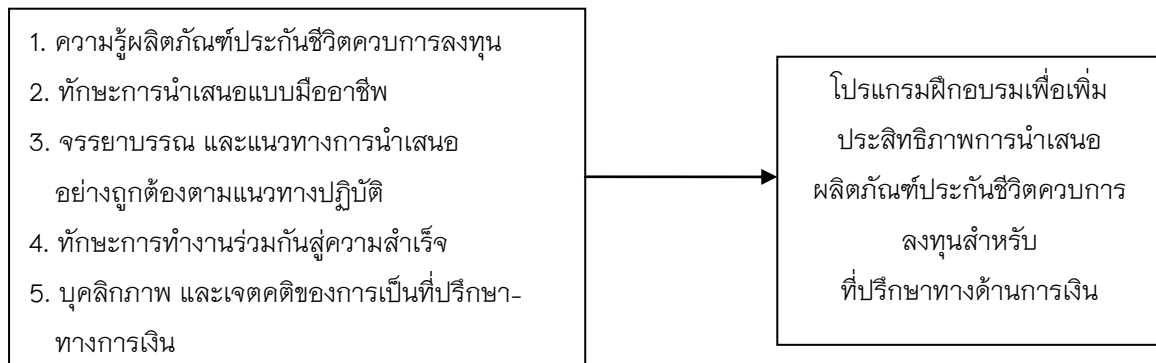
2. ผลการประเมินด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ภาพรวมพบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) ผลการประเมินโปรแกรมใช้ได้ดีมาก อาจเนื่องจากที่ปรึกษาทางด้านการเงินได้เห็นความสำคัญและให้ข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน และมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมทำการออกแบบโปรแกรมฝึกอบรมได้เหมาะสมมีความสอดคล้อง นับตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการอบรมที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การออกแบบการจัดกิจกรรม และวิธีการอบรมโดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับการอภิปราย กรณีศึกษาบทบาทสมมติ และการเล่าเรื่องดี ๆ จากประสบการณ์การทำงาน เป็นการออกแบบกิจกรรม การอบรมที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผล มีการออกแบบช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้า

รับการอบรมต้องทบทวนและวางแผนในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ Armstrong (1989) ที่กล่าวถึง การประเมินปัจจัยว่า เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน และวางแผน เพื่อกำหนดทางเลือก และออกแบบวิธีการปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อให้ บรรลุผล และแนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (andragogy theory) ของ Knowles, Holton, and Swanson (2011) ที่กล่าวถึง ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน ซึ่งนำมาใช้ในการ สร้างเนื้อหาโปรแกรมฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ ในสิ่งที่จำเป็นสำหรับที่ ปรึกษาทางด้านการเงิน ซึ่งเป็นผู้เรียนผู้ใหญ่ มีบทบาทสำคัญในการทำงานที่ปรึกษาทางด้านการเงิน เนื้อหาหรือความรู้ ที่ได้รับต้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันที และการที่ผู้ใหญ่ต้องการทราบว่า ทำไมต้องเรียน เรียนอะไรบ้าง และมีวิธีเรียนอย่างไร สามารถนำตนเองในการเรียนรู้ได้โดยไม่ต้อง พึ่งพาผู้อื่น สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาและเป็นพื้นฐานในการ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าของเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เห็นคุณค่า หรือประโยชน์ที่ตนได้รับจากการเรียนรู้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม การใช้สื่อ ประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากการบรรยาย และการ อภิปรายกลุ่มแล้ว ยังมีการเลือกกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้ในการฝึกอบรม เช่น กิจกรรมที่จะช่วย กระตุ้นความคิดจากการวิเคราะห์ การศึกษา หรือสถานการณ์จำลองที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการละลายพฤติกรรม เทคนิคการผ่อนคลายความเมื่อยล้า ลดความเบื่อหน่าย รวมทั้งกิจกรรม นันทนาการ โดยวิทยากรนำมาใช้ปรับเปลี่ยนในการฝึกอบรม และสามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

3. ผลการประเมินด้านสื่อประกอบการอบรม พบว่า ภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ ต่ำกว่า 3.50) ผลการประเมินโปรแกรมใช้ได้ดีมาก อาจเป็นเพราะที่ปรึกษาทางด้านการเงินให้บริการ ต้องการจำเป็นได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในรายละเอียดของการเพิ่มประสิทธิภาพการ นำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน เพื่อนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของโปรแกรมฝึกอบรม โดยต้องมีสื่อที่ดีเพื่อความเข้าใจเนื้อได้ง่ายขึ้นผ่านตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฝึกอบรม สอดคล้อง กับ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ที่กล่าวถึงเทคนิคการจัดทำ หลักสูตรว่า ผู้จัดทำหลักสูตรต้องคำนึงถึง เนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นสำคัญ ไม่ควรให้วิทยากรมากำหนด แต่ผู้จัดทำหลักสูตร จะต้องพูดคุยให้วิทยากรเข้าใจในเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ เนื่องจากหลักสูตรมาจากโจทย์ความ ต้องการฝึกอบรม สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการดำเนินการอบรมให้บรรลุได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้ผลการประเมินส่งผลต่อการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร เพื่อปรับปรุง และจัดทำเป็น หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนสำหรับที่ปรึกษาทางด้านการเงิน โดยในโปรแกรมจะประกอบไปด้วย (1) ความรู้ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน (2) ทักษะการนำเสนอแบบมืออาชีพ (3) จรรยาบรรณ และแนวทางการนำเสนออย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ (4) ทักษะการทำงานร่วมกันสู่ความสำเร็จ และ (5) บุคลิกภาพ และเจตคติของการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน อธิบายเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปผล

จากการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน และการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การให้มีประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนตามที่องค์การต้องการได้นั้น ผู้บริหารขององค์การจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรในองค์การให้ชัดเจน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือต่างๆ มาสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้ในองค์การ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงมีระบบการให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์การในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดในระดับนโยบายองค์กร ให้มีเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามาทำงานเพื่อสร้างพื้นฐานองค์ความรู้ให้ถูกต้องชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น และ ครอบคลุมไปถึงการสร้างทัศนคติที่ดี ที่จะนำไปสู่ไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้
2. ควรกำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาทางด้านการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำเสนออย่างแท้จริง
3. ควรกำหนดให้มีการประเมินและทบทวนความรู้ ข้อปฏิบัติ เป็นประจำเพื่อลดความผิดพลาดในการนำเสนอที่อาจไม่ตรงตามหลักปฏิบัติข้อกำหนดของหน่วยงานที่กำลังดูแล

ข้อเสนอแนะในการนำชุดฝึกอบรมไปใช้

1. ก่อนนำโปรแกรมฝึกอบรมไปใช้ ควรมีการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ของโปรแกรมฝึกอบรมในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อประกอบการสอน รวมทั้งการวัดและการประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม และบริบท เพื่อจะได้เข้าใจ และเห็นภาพรวมของโปรแกรมฝึกอบรมอย่างชัดเจนอันจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมต่อไป

2. โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนของที่ปรึกษาทางด้านการเงิน เป็นโปรแกรมฝึกอบรมที่สร้างขึ้น โดยยึดหลักแนวทางการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ผู้จัดอบรมจะต้องคำนึงถึงความต้องการนำไปใช้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต้องประสานกับวิทยากรให้จัดกิจกรรมที่สามารถดึงความรู้แฝง (tacit knowledge) มาแบ่งปันให้กับผู้เข้ารับการอบรม

3. ควรศึกษาสถานการณ์ การเงิน เศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน เพื่อนำมาประยุกต์และยกตัวอย่างกรณีศึกษา ให้เห็นภาพชัดเจน โดยเชื่อมโยงกับองค์ความรู้จากการวิจัยได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัย และพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม โดยใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์
2. ควรศึกษาวิจัย และพัฒนาเครื่องมือ กิจกรรมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอ
3. ควรศึกษาวิจัย และพัฒนา ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

คชบท พัทธโคธิษฐ์ และสุธรรม พงศ์สำราญ. (2561). ปัจจัยในการปฏิบัติงานของตัวแทนประกันชีวิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตัวแทนประกันชีวิต บริษัท เอ ไอ เอ จำกัด. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 13(44), 35-45.

- จิณณวัตร เตชะพันธ์. (2557). *แนวทางการพัฒนาการเป็นตัวแทนประกันชีวิตให้ประสบความสำเร็จ*
กรณีศึกษา: ตัวแทนประกันชีวิตบริษัทไทยพาณิชย์ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จิตติมา อัครจิตติพงศ์. (2556). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*
(Efficiency Development). พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- ณรงควิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอชอาร์
เซ็นเตอร์.
- ณัฐฐ์ณิษฐ์ ศรีเพชร. (2557). *แนวทางการสร้างความไว้วางใจของลูกค้า ในธุรกิจประกันชีวิตใน*
ประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 3(2), 86-96.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปิยะดา วีระวัฒนาพงษ์. (2562). *รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การตลาดบริการเพื่อการรับรู้คุณค่าของ*
ตัวแทนประกันชีวิตในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิสนุ พงศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: พร็อพเพอร์ตี้พรีน.
- วารุณี สุวรรณพิลิตี. (2543). *การสื่อสารระหว่างบุคคลในการสนับสนุนให้เกิดการทำประกันชีวิต.*
ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร:ธีระป้อมวรรณกรรม.
- Armstrong, D. G. (1989). *Developing and documenting the curriculum*. Boston: Allyn and Bacon.
- Baek, H. Y., Kim, D., & Oh, J. (2019). Financial attitude, knowledge, investment behaviour and
satisfaction among the clients of comprehensive financial planning services. *Financial*
Planning Research Journal, 5(1), 11-28.
- Billington, D. D. (1996). *Seven characteristics of highly effective adult learning programs*.
Retrieved September 20, 2007, from <http://www.newhorizons.org/lifelong/workplace/billington.htm>
- Certo, C. S. (2000). *Modern management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Gilley, J. W., Egglund, S. A., & Maycunich, A. (2002). *Principles of human resource development*
(2nd ed.). Reading, MA: Perseus.
- Gordon, S. E. (1993). We do: Therefore, we learn. *Training & Development*, 47(10), 47-52.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy- to andragogy*

(Rev. and Updated). Chicago: Follett.

Knowles, M. S., Holton, E. F., III., & Swanson, A. R. (2011). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (7th ed.). Amsterdam, the Netherland: Elsevier.

Merriam, S. & Caffarella, R. (1999). *Learning in adulthood: A comprehensive guide* (2nd ed). San Francisco: Jossey Bass.

Roger, C. (1951). *Client-centered therapy*. Boston: Houston-Miffier.

Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Subramaniam, A., Ramalu, I., Wei, C. C., & Rose, R. C. (2011). The effects of cultural intelligence on cross-cultural adjustment and job performance amongst expatriates in Malaysia. *International Journal of Business and Social Science*, 2(9), 59–71.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace & World.

Tyler, R. (1989). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

ความร่วมมือแรงร่วมใจของภาครัฐและกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC)

กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

Cooperation between the government and the Young Entrepreneur Chamber of Commerce (YEC), in the local economic development

A case study of Samut Sakhon Province

กิติมา แกลงกิจ

Kitima Kthalaengkit

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration, Rangsit University

E-mail: Kthalaengkit@gmail.com

Received June 24, 2020; Revised July 22, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการก่อเกิดและบทบาทของเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) ในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (2) เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) กับภาครัฐ และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มทำงานได้ดี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร วิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม อันได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่จังหวัดสมุทรสาคร (YEC) จำนวน 7 คน หน่วยงานภาครัฐ หัวหน้าส่วนต่าง ๆ 2 คน ท้องถิ่น 1 คน และภาคชุมชน 1 กลุ่ม และข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน และแนวคิดประชาสังคม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2558 จากนโยบายของหอการค้าไทย ใน พ.ศ. 2563 มีสมาชิกทั้งหมด 128 คน บทบาทของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร คล้ายกับหอการค้าจังหวัด พัฒนาเศรษฐกิจและเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น การแปรรูปเกลือสู่เกลือสปา และการพัฒนาเครื่องเบญจรงค์ การท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น โดยมีรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่หลากหลาย เช่น องค์การความร่วมมือที่ไม่มีสถานะนิติบุคคล รูปแบบภาคีเครือข่ายขนาดใหญ่ และการก่อตั้งบริษัทร่วมกับภาครัฐในนามบริษัทประชารัฐรักสามัคคีสมุทรสาครได้ กลุ่ม YEC มีปัจจัยการทำงานได้ดีจากความสามารถของผู้นำกลุ่ม YEC การมีทรัพยากรและศักยภาพที่แตกต่างกับภาครัฐ

ทำให้ต่างฝ่ายต่างต้องการพึ่งพาอาศัย เมืองศรีนครสนับสนุนอย่างหอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร อีกทั้งกลุ่ม YEC มีแรงจูงใจที่จะร่วมมือ คือ ผลตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การยอมรับ ความชื่นชม และการได้รับเครือข่ายใหม่ ๆ ในจังหวัด

ความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดสมุทรสาคร ทำให้จังหวัดสมุทรสาครเกิดเครือข่ายทางสังคมเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เป็นโมเดลรูปแบบใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น คือ “เอกชนนำ รัฐตาม ประชาชนได้ประโยชน์” เป็นความร่วมมือและหุ้นส่วนแบบลักษณะไทยๆ โดยมีภาครัฐเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กำกับ ร่วมปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน; กลุ่ม YEC; ประชาสังคม; เครือข่ายทางสังคม; การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น; การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน

Abstract

The purposes of this study were to find the formation, characteristics, integration, roles of the Young Entrepreneur Chamber of Commerce (YEC), in the development of the local economy including the cooperation model of the YEC with the government and the factors involved that will assist the YEC group. This study was a qualitative research. The supporting information includes utilizing primary and secondary evidence to analyze case studies in Samut Sakhon Province. The primary evidence was derived from interviews conducted with three groups of people, namely, the Samut Sakhon YEC group, government officials, and community groups in Samut Sakhon province. The secondary evidence was derived from the establishing documents of YEC group and news articles that appeared in the local newspaper. Data were jointly analyzed based on collaborative governance theory and civil society concepts.

It was found that the Samut Sakhon YEC group was formed in 2015 based on the policy of the Thai Chamber of Commerce. In 2020, the number of members has reached a total of 128 members. The role of the Samut Sakhon YEC group is similar to the provincial chamber of commerce, i.e. to strengthen Samut Sakhon's economy and provide value to local products, e.g. process common salt into becoming salt for spas, provide development of the Benjarong porcelain products, tourism development. Working together with various government agencies in Samut Sakhon province and eventually developing a variety of new working formats, such as joint committees, unincorporated associations, and cooperation which is to establish a joint venture with the public sector, known as the Pracharath Rak Samkkee Samut Sakhon (Social Enterprise)

Company limited. The success factors for the cooperation between the Samut Sakhon YEC group and the government sector, is the ability of the YEC group leaders, and the availability of the various resources and potential which differs from the government sector, thus making each party wanting to rely on each other, as the YEC has the full support from the Samut Sakhon Chamber of Commerce. In addition, the YEC group has an incentive to cooperate due to non-monetary rewards, such as acceptance, appreciation, and obtaining new networks in the province.

The cooperation between the government and private sector in Samut Sakhon has developed into the Samut Sakhon Network, which is a collaborative partnership from various sectors (collaborative governance), and has become a new model of local economic development (Co-Management of Development), i.e. “the private sector leads, the state follows, the public benefits”, which may be considered as a customized partnership with Thai characteristics.

Keywords: Public-Private partnership; YEC group; civil society; social networks; local economic development; collaborative governance

บทนำ

การเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทยนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าองค์กรที่มีบทบาทสำคัญองค์กรหนึ่งคือ หอการค้า ทั้งนี้ หอการค้าไทยและหอการค้าจังหวัด เป็นสถาบันภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 หอการค้าไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น ในขณะที่ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมหอการค้าจังหวัด หอการค้าไทย ได้ออกนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งผู้ประกอบการรุ่นใหม่หอการค้าไทย หรือ Young Entrepreneur Chamber of Commerce ที่เรียกโดยย่อว่า YEC เตรียมความพร้อมกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ทั่วประเทศให้มีโอกาสทำงานร่วมกับหอการค้าจังหวัด และเป็นช่องทางในการรวมพลังเพื่อเสนอแนวคิดใหม่ๆ สานพลังร่วมกับหอการค้าไทยและหอการค้าจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2556 ได้มีการเปิดตัวเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ครั้งแรก ในงานการจัดสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ 31 ที่จังหวัดตรัง โดยข้อมูลจากหอการค้าไทย พ.ศ. 2559 พบว่า ผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีเครือข่ายครบทุกจังหวัด มีสมาชิก YEC จำนวน 5,009 คน จากทั่วประเทศ (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2562)

งานชิ้นนี้ ใช้กรณีศึกษา คือจังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดที่ได้รับการกล่าวถึงและโดดเด่นของกลุ่ม YEC ที่ได้รับคำแนะนำจากสภาหอการค้าไทย มีผลงานโดดเด่นจากการยกระดับสินค้าจังหวัดอย่างเกลือและเครื่องเบญจรงค์ให้มูลค่าสูงขึ้น สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของ YEC ต่อผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัด สามารถประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ ทำให้หน่วยงาน

ราชการในพื้นที่เชื่อมั่นในกลุ่ม จนกลุ่ม YEC กลายเป็นหนึ่งกลไกที่สำคัญของจังหวัด ในหลายวาระได้รับเลือกให้เป็นประธานในการประชุมขับเคลื่อนของจังหวัด บทบาทที่โดดเด่นนี้ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ซึ่งหากมีการพัฒนาให้มีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจน สมาชิกกลุ่ม YEC จะเป็นฟันเฟืองหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย เนื่องจากกลุ่ม YEC นี้มีความพร้อมในด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญคนกลุ่มนี้มีความเป็นพลเมืองไทย มีจิตวิญญาณ และตัวตนความเป็นไทย มีจิตสำนึกที่รักแผ่นดินเกิด ต้องการพัฒนาท้องถิ่นบ้านเกิด มีอุดมการณ์ มีแนวความคิดของตัวเอง กล้าคิด กล้าทำสิ่งแปลกใหม่

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ คือ ศึกษาการก่อเกิด ลักษณะของกลุ่ม บทบาทของเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) และรูปแบบการทำงานที่ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคมในการทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ รวมไปถึงปัจจัยขับเคลื่อนที่จะส่งผลให้เครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) มีส่วนร่วมกับภาครัฐได้ดีและมีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

จุดเด่นและความน่าสนใจของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ พยายามที่จะศึกษากลุ่มคนที่ไม่ใช่ภาครัฐ ไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่นหรือพื้นที่ และการศึกษาของกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่นี้เป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ในการพัฒนาท้องถิ่น เปลี่ยนเป็นการศึกษากลุ่มคนภาคนอกทางการให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบ้านเมือง แม้ว่าการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาจังหวัดจะมีมานานแล้ว แต่กลุ่ม YEC เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่มีผู้ใดศึกษาอย่างจริงจัง จึงน่าสนใจที่จะศึกษาเพื่อเติมเต็มข้อจำกัดของภาครัฐ อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนาความรักความภูมิใจในท้องถิ่น ผลการศึกษาจะช่วยสร้างแนวคิด หรือแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบใหม่จากกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และสะท้อนภาพโมเดลใหม่หรือรูปแบบใหม่ของความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในการทำงานขับเคลื่อนพัฒนาท้องถิ่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อเกิด ลักษณะของบทบาทของเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC)
2. เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) กับภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) มีส่วนร่วมและมีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบความร่วมมือเพื่อให้จังหวัดสามารถพัฒนาและเรียนรู้ นำไปต่อยอดการปฏิบัติงานได้

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยชิ้นนี้เลือกใช้แนวคิด การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) เป็นแนวคิดหลักในการสร้างกรอบการวิเคราะห์และอภิปรายทั้งในส่วนของปัจจัยขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาครและภาครัฐ รวมถึงรูปแบบกลไกใหม่ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือของทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อโมเดลใหม่ของการร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ในการอธิบายจุดเริ่มและลักษณะการรวมของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาครด้วย โดยมีรายละเอียดพอสังเขปของแนวคิดดังนี้

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance)

การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน หมายถึงข้อตกลงในทางการปกครอง ที่เมื่อมีหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่หนึ่งหรือมากกว่าได้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ โดยร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นทางการ ที่มุ่งไปสู่การมีฉันทามติ และการปรึกษาหารือระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่การจัดทำหรือนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติหรือการจัดการแผนงานของหน่วยงานภาครัฐร่วม ในงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึงภาครัฐและกลุ่ม YEC เป็นหลัก และเกี่ยวข้องกับภาคส่วนอื่น ๆ ด้วย (Ansell and Gash, 2008)

ปัจจัยขับเคลื่อน (Drivers) ที่นำไปสู่ความร่วมมือกัน ซึ่งเป็นส่วนที่อำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือเป็นไปได้อย่างดี ได้สรุปและนำมาวิเคราะห์ ปัจจัยความร่วมมือระหว่างกลุ่ม YEC หอการค้าจังหวัดสมุทรสาครและภาครัฐ คือ 1. การมีอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และศักยภาพที่แตกต่างระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย ส่งผลให้ช่องว่างการทำงานหายไป แลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน 2. แรงจูงใจที่ทำให้ภาคีผู้เกี่ยวข้องเข้ามาสร้างความร่วมมือกัน ทุกฝ่ายร่วมมือกันเพราะเห็นประโยชน์ตอบแทนที่ได้จะรับตามมา 3. บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือ (Ansell and Gash, 2008) 4. การพึ่งพาระหว่างกัน เพราะองค์กรใดองค์กรหนึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยลำพัง (Thomson and Perry, 2006) และ 5.การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ มีกำหนดกฎ กติกา ระเบียบร่วมกัน มีความพยายามทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมีความเป็นหนึ่งเดียว ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

รูปแบบการจัดการปกครองแบบร่วมมือกันในประเทศไทย จำแนกความร่วมมือได้สามรูปแบบ คือ หนึ่ง การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (Co-ordination) เป็นเพียงการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอง การร่วมมือในการปฏิบัติงาน (Co-operation) ภาคีความร่วมมือได้เข้ามาแสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน มีการตกลงเกี่ยวกับขอบเขตการรับผิดชอบและการแบ่งงานระหว่างกัน เช่น บันทึกของตกลง (MOU) เป็นต้น สาม การร่วมดำเนินการกิจ (Collaboration) ความร่วมมือในระดับสูงสุด ภาคีทุกฝ่ายมีการแบ่งปันทรัพยากรการบริหาร มีโครงสร้างความสัมพันธ์เป็นทางการ พัฒนาเป็นกลไกรูปแบบใหม่ (วสันต์ เหลืองประภัสร์ และคณะ, 2557)

ทั้งนี้ กลไกความร่วมมือรูปแบบใหม่ หรือโครงสร้างใหม่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน (Multi-organizational partnership) สามารถจัดโครงสร้างการบริหารงานได้หลายรูปแบบ ได้แก่ 1. องค์การความร่วมมือที่มีบทบาทและอำนาจตามกฎหมาย (Statutory body) 2. องค์การความร่วมมือที่มีสถานะนิติบุคคล (Joint Board) 3. องค์การความร่วมมือที่ไม่มีสถานะนิติบุคคล (Joint Committee) 4. ภาควิชาเครือข่าย (Unincorporated association) 5. ภาควิชาหุ้นส่วนในรูปสหกรณ์ และธุรกิจเพื่อสังคม (Mutual and public interest Company) 6. กองทุนสาธารณประโยชน์ และองค์การการกุศล (Trust and Charity) 7. ภาควิชาหุ้นส่วนในรูปบริษัท (Partnership as accompanies) (วสันต์ เหลืองประภัสร์, และคณะ, 2557)

แนวคิดประชาสังคม (Civil Society)

แนวคิดประชาสังคมเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางสังคมของตะวันตก โดยในยุคแรกนั้นมองว่าประชาสังคมกับรัฐไม่ได้แยกขาดออกจากกัน เพราะรัฐยังคงผูกขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และประชาชนจะมีความสัมพันธ์กับสังคมได้โดยผ่านตัวกลางก็คือรัฐเท่านั้น ประชาชนเป็นเพียงคนธรรมดาที่ไม่มีสิทธิหรือบทบาททางการเมืองใด ๆ นอกเหนือไปจากการแสดงการขึ้นตรงต่อรัฐและอยู่ภายใต้รัฐ จนมาช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ยุคนี้ถือเป็นยุคที่ชนชั้นกลาง พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร ปัญญาชน และศิลปินได้สร้างพื้นที่เปิดหรือพื้นที่สาธารณะขึ้น โดยมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ชมรม และสมาคมต่าง ๆ มากมาย (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2558)

เงื่อนไขการเป็นประชาสังคม Richard Holloway ได้เสนอเงื่อนไขในภาคประชาสังคมว่าขึ้นอยู่กับสาระสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) ระบบคุณค่า (value system) และ (2) ผลประโยชน์/ ความสนใจ (interest) ที่กลุ่มองค์กรเหล่านั้นยึดถือ โดยที่ระบบคุณค่าดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนด รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานอีกต่อหนึ่ง การให้คุณค่าในเรื่องผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่ม/องค์กรที่แสดงออกแตกต่างกันไป และผลประโยชน์นี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ดึงดูดให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งผลประโยชน์หรือแรงจูงใจดังกล่าวก็มีขอบเขตกว้างขวางตั้งแต่ จุดมุ่งประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก (private benefit) มุ่งประโยชน์ของมวลสมาชิกเป็นหลัก (mutual benefit) ตลอดจนมุ่งประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก (public benefit) (ธีรพัฒน์ อังศุวาล, 2557)

ประเภทขององค์กรประชาสังคมอันมุ่งคุณค่าหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกันเหล่านี้ก็จะนำไปสู่รูปแบบองค์กรที่แตกต่างกัน เช่น องค์กรที่มุ่งประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก (private benefit organizations/ pretenders) ก็จะเป็นองค์กรประเภทที่มุ่งตอบสนองเป้าหมายของรัฐหรือหน่วยงานเอกชน เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตั้งโดยรัฐ (government-organized – non-governmental organizations – GO-NGOs) องค์กรพัฒนาเอกชนของธุรกิจ (business-owned non-governmental organizations – BONGOs) ในขณะที่องค์กรที่มุ่งประโยชน์ของมวลสมาชิกเป็นหลัก (mutual benefit organizations) ก็จะมีลักษณะเป็นกลุ่มทางศาสนา องค์กรชุมชน พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน เป็นต้น ส่วนองค์กรที่มุ่งประโยชน์

สาธารณะเป็นหลัก (public benefit organizations) ก็จะเป็นองค์กรจำพวกมูลนิธิสาธารณกุศล องค์กรสาธารณประโยชน์ บริษัทที่ไม่แสวงกำไร สถาบันทางศาสนา เป็นต้น

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยคัดเลือกศึกษากรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้หลักเกณฑ์จังหวัดที่มีลักษณะมีคนรู้จักมาก (Reputation – Case Sampling) เพราะเป็นกล่าวถึงและเป็นที่รู้จักในหอการค้าไทย หอการค้าจังหวัด และเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ 76 จังหวัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความโดดเด่นในกรณีศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษา 2 รูปแบบหลัก ดังนี้

การศึกษาค้นคว้าใช้วิธีค้นคว้าวิเคราะห์จากเอกสาร (Documentary Analysis) การค้นข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ บันทึกและรายงานการประชุมของหอการค้าไทย และหอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร เอกสารการก่อตั้งกลุ่ม YEC ขอหอการค้า รายงานสรุปประชุมการดำเนินโครงการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และเอกสารบันทึกการสัมมนา หรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับ YEC ในจังหวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) ได้แก่ ผู้บริหารหอการค้าไทย 2 คน ผู้บริหารหอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร 2 คน กลุ่ม YEC หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ประธานในอดีตและปัจจุบัน เลขานุการ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ และสมาชิก รวม 7 คน หน่วยงานภาครัฐหัวหน้าส่วนต่าง ๆ 2 คน ท้องถิ่น 1 คน และภาคชุมชน 1 กลุ่ม

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กำเนิดกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (YEC) เริ่ม ใน พ.ศ. 2556 หอการค้าไทย เกิดนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งผู้ประกอบการรุ่นใหม่หอการค้าไทย หรือ Young Entrepreneur Chamber of Commerce ที่เรียกโดยย่อว่า YEC มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ทั่วประเทศให้มีโอกาสทำงานร่วมกับหอการค้าจังหวัด สามารถสร้างให้เป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชนในอนาคต เมื่อ พ.ศ. 2559 พบว่าผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีเครือข่ายครบทุกจังหวัด มีสมาชิก YEC จำนวน 5,009 คนจากทั่วประเทศ ประกอบด้วย สมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน เขตภาคเหนือ จำนวน 852 คน เขตภาคกลาง จำนวน 773 คน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,851 คน เขตภาคตะวันออก จำนวน 414 คน และเขตภาคใต้ จำนวน 1,004 คน ทั้งนี้ หอการค้าไทย ได้บรรจุตัวแทนกลุ่ม YEC เป็นหนึ่งใน

คณะกรรมการของโครงสร้างการบริหารงานของหอการค้าจังหวัด สมาชิก YEC มีสถานภาพเป็นสมาชิกหอการค้าฯ และต้องทำงานร่วมกับคณะกรรมการหอการค้าฯ ในการสนับสนุนภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของหอการค้าจังหวัดอย่างต่อเนื่อง (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2562) ส่วนกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร เป็นผลมาจากนโยบายการตั้งกลุ่ม YEC ทุกจังหวัด เป็นผลให้กลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร ได้กำเนิดขึ้นใน พ.ศ. 2557 มีนายกิตติพงษ์ เจริญคงธรรม ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน YEC สมุทรสาคร ในรุ่นที่ 1 วาระปีบริหาร พ.ศ. 2557-2558 ในรุ่นที่ 2 มีนายชาติป ตั้งกุลไพศาล เป็นประธานกลุ่ม วาระปีบริหาร พ.ศ. 2558 - 2561 มีสมาชิก YEC ประมาณ 50-100 คน สมาชิกที่ Active ประมาณ 20-30 คน ในยุคที่ 2 นี้ กลุ่ม YEC สมุทรสาคร มีการพัฒนาอย่างชัดเจน มีกฎระเบียบ และโครงสร้างกลุ่มที่ชัดเจน คือ ประธาน YEC เลขาธิการ YEC และรองเลขาธิการ YEC ฝ่ายรัฐกิจสัมพันธ์ ฝ่ายเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพาณิชย์และแรงงาน ฝ่ายโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมแช่เยือกแข็งและแปรรูป ฝ่ายประชาสัมพันธ์และกิจกรรมพิเศษ ฝ่ายเกษตรและการท่องเที่ยว และตำแหน่ง เสร็จญก โดยสมาชิกปี 2563 มี 128 คน (ชาติป ตั้งกุลไพศาล, 2558)

บทบาทของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร

บทบาทของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร มีบทบาทโดดเด่นในยุคการบริหารงานของนายชาติป ตั้งกุลไพศาล ทำภารกิจหลักคล้ายกับหอการค้าจังหวัด คือ การสนับสนุนความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของสมุทรสาคร ภายใต้หอการค้าจังหวัด ผลงานพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดสมุทรที่โดดเด่นของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร มี 2 ด้าน คือ 1. การพัฒนาและยกระดับสินค้าเกษตรจังหวัด มีการพัฒนาเกลือสปา หอการค้าไทยมีนโยบาย 1 หอการค้า 1 สหกรณ์การเกษตร ให้หอการค้าจังหวัดพัฒนาสินค้าเกษตรร่วมกับสหกรณ์การเกษตร ผู้ว่าราชการจังหวัดได้จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์จังหวัด โดยมีประธานคือ นายชาติป ตั้งกุลไพศาล ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม YEC สมุทรสาคร ประชุมและทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน อาทิ พาณิชย์จังหวัด เกษตรจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด และสหกรณ์ 2 แห่ง โดยเลือกพัฒนาและยกระดับสินค้า คือ เกลือ เนื่องจากขณะนั้นเกลือสมุทรราคาตกต่ำมาก เหลือ กิโลกรัมละ 50 สตางค์ จึงดำเนินการให้วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาครสอนชาวบ้าน แปรรูปผลิตภัณฑ์และพัฒนาเป็นสปาเกลือภายใต้แบรนด์ **Samut Sakorn Sea Salt และให้หัวหน้าส่วนต่าง ๆ** ร่วมกันทำการตลาดด้วยการทำ MOU กับหลายองค์กรในหลายจังหวัดให้รับซื้อสินค้า ทำให้ราคาเกลือสมุทรสูงขึ้นมาก **กิโลกรัมละ 700 - 800 บาท** (ชาติป ตั้งกุลไพศาล, 2563) การพัฒนาเครื่องเบญจรงค์ ในบริษัท ประชารัฐ รักสามัคคีสมุทรสาคร (วิสาหกิจเพื่อสังคม) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นมาจากใต้ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร, 2563) ในบริษัทดังกล่าว กลุ่ม YEC ได้ดำรงตำแหน่ง **กรรมการผู้จัดการบริษัท** ดังกล่าว ร่วมกับคณะกรรมการที่มาจากภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ และกลุ่มผู้ประกอบการเบญจรงค์ บริเวณดอนไก่ดี พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบใหม่ ๆ ให้เครื่องเบญจรงค์เป็นสินค้าในตลาดบน (high-end market) เน้นให้สามารถนำ

เบญจรงค์เข้ามาใช้งานในชีวิตประจำวัน ทำให้ยอดขายเปลี่ยนแปลงจากเดิม และช่วยให้กลุ่มเบญจรงค์มียอดจองสินค้าจำนวนมาก

2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร มีโครงการปรับปรุงอควาเรียม กลุ่ม YEC ดูแลและเขียนโครงการของบประมาณงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ จำนวน 60 ล้านบาท โดยนำงบประมาณบางส่วนมาพัฒนาศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ (อควาเรียม) ตำบลโคกขาม (หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร, 2559) เพื่อดำเนินการเพิ่มพื้นที่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ ซ้อมพันธุ์ปลามาเพิ่ม สร้างบ่อเต่า ศูนย์เรียนรู้ และพัฒนาให้เป็นแหล่งออกกำลังกายด้วย ขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน (ชาติป, 2563) และการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน หอการค้าไทยได้มอบโครงการ 1 หอการค้า 1 ท้องเที่ยวชุมชน จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดสมุทรสาคร (คณะใหญ่) ร่วมกับหัวหน้าส่วนที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชนทุกอำเภอในจังหวัดสมุทรสาคร (คณะย่อย) ทุกอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน โดยกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร เป็นคณะกรรมการและร่วมดำเนินงานในทุกอำเภอ คัดเลือกชุมชนที่มีความน่าสนใจ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือก เชื่อมโยงเมืองหลักสู่เมืองรอง ให้ชุมชนให้มีจุดขาย เข้าถึงสะดวก มีกิจกรรม รองรับนักท่องเที่ยว มีบุคลากรในการบริหารจัดการ และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น ดำเนินการในทุกอำเภอ (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกลุ่ม YEC และภาครัฐ นั้น มีรูปแบบความร่วมมือหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้รูปแบบหลากหลายที่เกิดขึ้นเป็นไปตามความเหมาะสมของการทำงานนโยบายสาธารณะที่มีความยืดหยุ่น รูปแบบความร่วมมือที่พบของจังหวัดสมุทรสาครนั้น มี 3 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 อยู่ในรูปแบบขององค์การความร่วมมือที่ไม่มีสถานะนิติบุคคล (Joint Committee) คือ มีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ให้ทำงานร่วมกัน เช่น คณะกรรมการในโครงการ 1 หอการค้า 1 สหกรณ์การเกษตร คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดสมุทรสาคร หรือการทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) การท่องเที่ยวในอำเภอบ้านแพ้ว เป็นหนึ่งในรูปแบบความร่วมมือดังกล่าว เมื่อจบภารกิจ ต่างฝ่ายต่างแยกย้ายไปทำหน้าที่ของตนเอง

รูปแบบที่ 2 ที่พบนั้น คือ การทำงานเป็นภาคีเครือข่าย (Unincorporated Association) รูปแบบความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นเครือข่ายประสานความร่วมมือ โดยยังไม่ถึงขั้นการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ แต่เป็นคณะทำงาน และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายที่มี เช่น งานการระดมทุนของหอการค้าจังหวัด การทำงานการกุศลบริจาคให้กับโรงเรียน โรงพยาบาล จะมีภาคีเครือข่ายที่มักให้ความช่วยเหลือ เช่น ประชาสัมพันธ์จังหวัด ท้องถิ่น สื่อมวลชน ในการประสานงานร่วมกัน เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างกลุ่ม YEC และภาครัฐในระดับสูง คือ การเป็นภาคีหุ้นส่วนในรูปของบริษัท (Partnership as Companies) เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน จัดตั้งองค์กรนิติบุคคลในรูปของบริษัท เป็นนิติบุคคล ในนามบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี

สมุทรสาครมีการบริหารงบประมาณของตนเอง มีกำไรขาดทุน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างกลุ่ม YEC และภาครัฐ วิเคราะห์ตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) สามารถสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

บทบาทผู้นำการสร้างความร่วมมือกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร ในยุคของนายชาธิป ตังกุลไพศาล มีบุคลิกและศักยภาพของผู้นำที่ทำผลงานเป็นรูปธรรม จนได้รับความไว้วางใจจากหอการค้าจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัด ให้เป็นประธานนำการประชุมและบริหารงาน เพราะเป็นผู้มีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน มีวิสัยทัศน์ มีความคิดนอกกรอบ และการใช้สื่อท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมได้ดี ทำให้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดประสบความสำเร็จหลายโครงการ ภาคเอกชนและภาครัฐ มีทรัพยากรและศักยภาพที่แตกต่างกันระหว่าง กลุ่ม YEC ในฐานะกลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ มีกำลังทรัพย์ มีเครือข่าย การคิดนอกกรอบ รวมถึงการมีทักษะการบริหารจัดการที่ดี ในขณะที่ภาครัฐเองก็มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย มีทรัพยากรบุคคล แต่ด้วยระเบียบข้อบังคับทำให้ไม่สามารถคิดนอกกรอบได้มากนัก ซึ่งความแตกต่างและช่องว่างของสองกลุ่มนี้ ทำให้ต่างฝ่ายต่างต้องการความสามารถของอีกกลุ่ม พึ่งพากันนำไปสู่ความร่วมมือ

แรงจูงใจที่ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ในส่วนของภาครัฐนั้นมีหน้าที่แสดงบทบาทกระตุ้นและส่งเสริมให้ตัวแสดงภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันทำงาน ในส่วนของภาคเอกชน หรือกลุ่ม YEC แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้รับแรงจูงใจในฐานะตัวเงิน แต่ได้รับผลตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน คือ ผลทางจิตใจ มีโอกาสเสียสละทำงานเพื่อสังคมตอบแทนพื้นที่ของตัวเอง ทำให้เกิดการยอมรับ การชื่นชม การได้รับรางวัลมากมายในจังหวัดสมุทรสาคร อีกทั้งพวกเขาสามารถสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน สามารถนำทุนทางสังคมนี้สร้างประโยชน์อื่น ๆ ต่อไปได้ทั้งเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม

การจัดโครงสร้างความร่วมมือแบบหลวม คือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาคีสมาชิกในเครือข่าย ต้องอยู่ภายใต้กรอบกติกา ข้อกำหนด มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงาน มีระเบียบการประชุม ทุกฝ่ายทำงานภายใต้ระเบียบเดียวกัน แม้ว่าจะมีการโครงสร้างการทำงานที่มีกฎเกณฑ์ แต่ความร่วมมือนี้มีความอิสระในการทำงานของตนเองในระดับหนึ่ง คือกลุ่ม YEC ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับของภาครัฐ ซึ่งอยู่ในฐานะคนทำงานร่วมกัน ทำให้มีแนวทางการทำงานที่สร้างความแตกต่างได้

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่ม YEC หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร มีจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มมาจากนโยบายของหอการค้าไทย ซึ่งนักธุรกิจรุ่นใหม่ระดับพื้นที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจที่จะร่วมมือ และต้องการหาเครือข่ายในพื้นที่ แม้ว่าสมาชิกเข้าร่วมด้วยจุดมุ่งหมายส่วน บุคคล (Private) กล่าวคือ แต่ละกลุ่มอาจ

รวมตัวกันเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มพวกเขาเพื่อหาเครือข่ายทางธุรกิจ แต่ในขณะเดียวกันกลุ่ม YEC เป็นประชาสังคมมีความเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายสาธารณะ (Public) มีแสวงหาพันธมิตรหรือเครือข่ายความเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัด มีการทำงานเพื่อสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดด้วย ถือได้ว่าเป็นประชาสังคมกลุ่มหนึ่งในท้องถิ่น

กลุ่ม YEC สมุทรสาคร มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในบทบาททั้งการประสานกัน (Co-ordination) การร่วมมือในการปฏิบัติงาน (Co-operation) และการร่วมกันดำเนินการกิจ (Collaboration) ทำงานในรูปแบบใหม่ๆ จนเกิดรูปแบบความร่วมมือที่หลากหลาย ทั้ง องค์การความร่วมมือที่ไม่มีสถานะนิติบุคคล การเป็นภาคีเครือข่ายขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดที่รวมทั้งส่วนภูมิภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชนร่วมกัน อีกทั้งสามารถมีรูปแบบความร่วมมือขั้นสูง คือ การก่อตั้งบริษัทร่วมกับภาครัฐในนามบริษัทประชารัฐรักสามัคคีสมุทรสาครได้ แม้ว่ากลุ่ม YEC จะสามารถร่วมมือทำงานกับภาครัฐได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม กลุ่ม YEC ในฐานะคนรุ่นใหม่ก็เผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดในด้านงบประมาณของภาครัฐที่จำกัด กฎระเบียบที่เคร่งครัด ทำให้บางโครงการเดินหน้าได้ช้า อีกทั้งหน่วยงานมีวาระการผลักดันที่แตกต่างกัน ทำให้ความร่วมมือต้องอาศัยการพูดคุยและทำความเข้าใจสูง นอกจากนี้ ยังเผชิญกับปัญหาการแย่งชิงอำนาจที่ต้องปะทะกับผู้ใหญ่ที่ดำรงตำแหน่งของหอการค้าจังหวัด ทั้งนี้ ด้วยผลงานของกลุ่ม YEC ทำให้ได้รับการยอมรับหลายฝ่ายมากขึ้น

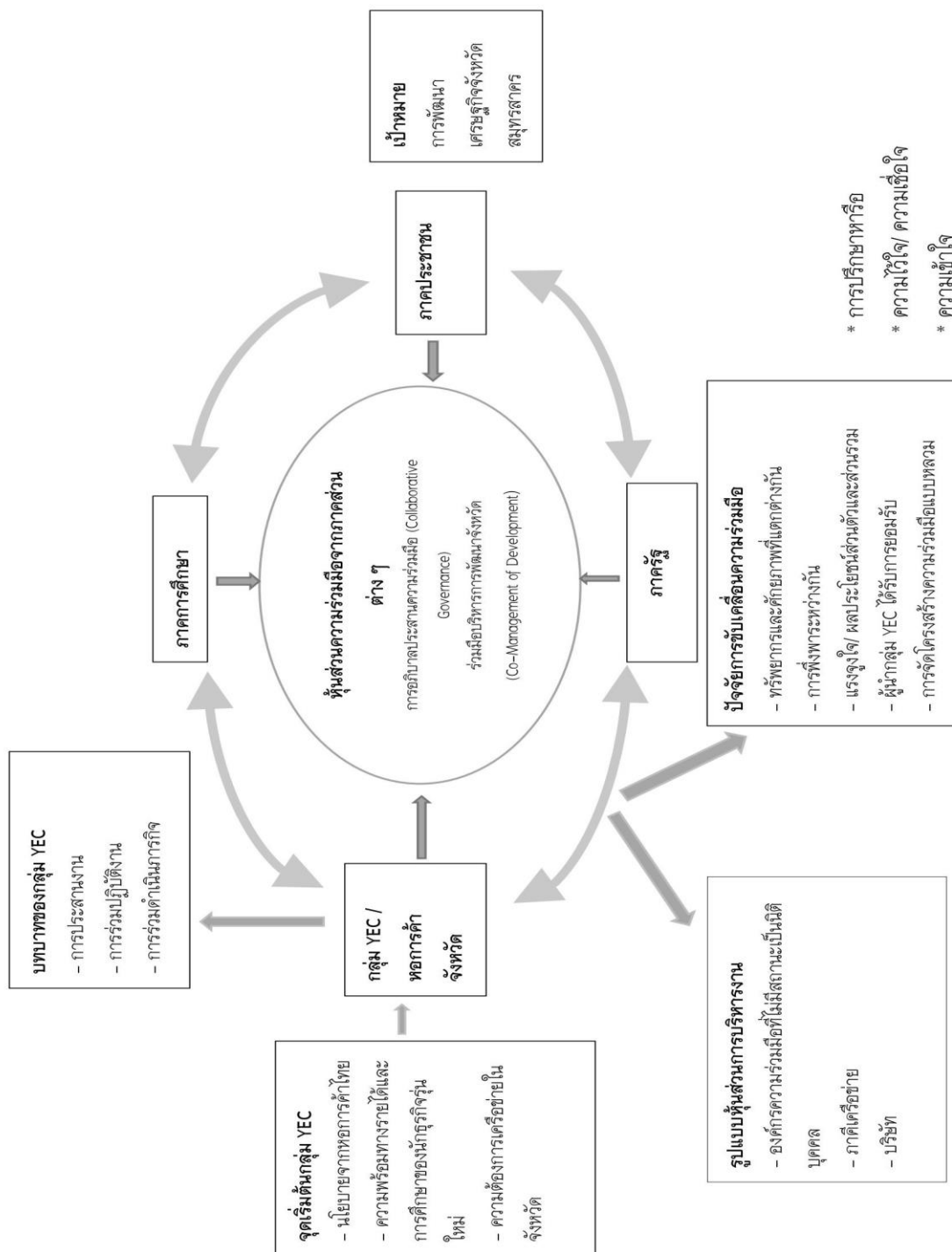
การมีส่วนร่วมของกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพลังกลุ่มใหม่ของท้องถิ่น ที่มีศักยภาพและมีวิสัยทัศน์ ถือเป็นความสำเร็จของการทำงานร่วมกับภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ ก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้จังหวัดสมุทรสาครเกิดเครือข่ายทางสังคม (Samut Sakhon Network)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ในแผนภาพที่ 1 จากการวิจัย สามารถแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ของเครือข่ายความร่วมมือบริหารพัฒนาจังหวัดของสมุทรสาคร ตั้งแต่การก่อเกิดกลุ่ม YEC รูปแบบความร่วมมือ และปัจจัยเอื้อขับเคลื่อนการทำงาน ซึ่งการทำงานพัฒนาจังหวัดมีกลไกสำคัญ 4 กลุ่ม คือภาครัฐ ภาคชุมชน ภาคเอกชน คือ กลุ่มหอการค้าจังหวัดและกลุ่ม YEC จังหวัดสมุทรสาคร และภาคการศึกษา ทำให้เกิดหุ้นส่วนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) เป็นโมเดลรูปแบบใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Co-Management of Development) คือ เป็นรูปแบบ “เอกชนนำรัฐตาม ประชาชนได้ประโยชน์” ความร่วมมือนี้เกิดจากการปรับตัว การเข้าใจลักษณะการทำงานขององค์กรต่าง ๆ ที่มีค่านิยม กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการปรับตัวทำงานร่วมกับข้าราชการของไทย แต่กระนั้นก็ตามภาครัฐมีอาจผลักรับความรับผิดชอบไปให้แก่ภาคีต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ความ

รับผิดชอบต่องานสาธารณะทั้งหมดก็ยังคงเป็นของรัฐอยู่เหมือนเดิม เพียงแต่รัฐหันมาทำหน้าที่เป็นผู้กำกับทิศทาง และยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่อยู่

แผนภาพที่ 1 เครือข่ายความร่วมมือบริหารพัฒนาจังหวัดของสมุทรสาคร แสดงทั้งการก่อเกิดกลุ่ม YEC รูปแบบความร่วมมือ และปัจจัยเอื้อขับเคลื่อนความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐ และหอการค้าจังหวัดควรเปิดโอกาสให้กลุ่ม YEC ทุกจังหวัดได้มีโอกาสเข้ามาทำงานพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดให้มากขึ้น เช่น เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน หากมีศักยภาพเปิดโอกาสให้เป็นประธานในการบริหารงาน เพราะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพที่จะสานต่องานของภาครัฐในพื้นที่ ควรมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจเอกชน เพื่อเป็นการลดบทบาทภาครัฐที่ติดกรอบระเบียบ ในขณะที่ภาคเอกชนมีการทำงานที่คล่องตัวมากกว่า มีความคิดและไอเดียใหม่ ๆ โดยภาครัฐเน้นกำกับดูแล
2. ควรมีการจัดตั้งกลไกพัฒนาศักยภาพกลุ่ม YEC อย่างจริงจัง เป็นกลไกกลางเพิ่มเติมจากกลไกหอการค้าไทย คล้ายกับสถาบันพระปกเกล้าที่มีการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายท้องถิ่นทั่วประเทศ
3. เปิดโอกาสให้กลุ่ม YEC รวมกลุ่มในระดับกลุ่มจังหวัด คล้ายหอการค้ากลุ่มจังหวัด เพื่อให้สามารถทำงานพัฒนาระดับภูมิภาคได้ หรือระดับกลุ่มจังหวัด เป็นการสร้างความเข้มแข็งระดับกลุ่มจังหวัด เป็นการขยายงานและยกดับกลุ่ม YEC แต่ที่ผ่านมายังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากประเด็นทางการเมือง ความโดดเด่นมากเกินไปของกลุ่ม YEC ซึ่งเสี่ยงกับฐานอำนาจของหอการค้าจังหวัด
4. ควรมีการพัฒนาและต่อยอดความร่วมมือในกลุ่ม YEC เอง เช่น มีการพัฒนา Platform ตัวกลางที่ช่วยให้เกิดเป็นเครือข่ายธุรกิจระหว่างสมาชิกในกลุ่ม YEC ให้สนับสนุนธุรกิจซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่ม YEC ที่ทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สามารถแบ่งปันทรัพยากรราคาถูกลง หรือกลุ่มธุรกิจโรงแรม สามารถแบ่งปันฐานลูกค้าร่วมกัน จัดสรรลูกค้า และมีการประชุมเป็นเครือข่ายธุรกิจร่วมกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาธิป ตั้งกุลไพศาล. (2558). *YEC Samutsakhon (Young Entrepreneur Chamber of Commerce)*.
สมุทรสาคร: เอกสารบันทึก YEC สมุทรสาคร.
- ชาธิป. ตั้งกุลไพศาล (2563, 5 มีนาคม). *การทำงานของ กลุ่ม YEC หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร ใน การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัด*. (แถลงกิจ กิตติมา, ผู้สัมภาษณ์)
- ธีรพัฒน์ อังศุขवाल. (2557). ประชาสังคม' (Civil Society) ในมุมมองใหม่: บทสำรวจหน้าตาและตำแหน่งแห่งที่ของประชาสังคมในมุมมอง Civil Society Diamond. *วารสารการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(1), 39–67.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์, และคณะ. (2557). *การศึกษาและรวบรวมตัวอย่างการบริหาร จัดการ บ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) ระหว่าง ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคมและ ชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *บันทึกการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร ครั้งที่ 1/2563*. สมุทรสาคร: การประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร ครั้งที่ 1/2563 วันที่ 19 มีนาคม 2563.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร. (2563). *บริษัทประชารัฐรักสามัคคี สมุทรสาคร (วิสาหกิจเพื่อสังคม) ทำ MOU ร่วมกับผู้ประกอบการเบญจรงค์สมุทรสาคร*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563, จาก <http://samutsakhon.cdd.go.th>
- หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร. (2559). *สรุปการประชุมคณะทำงาน หอการค้าสมุทรสาคร กลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ (YEC) หอการค้าสมุทรสาคร ร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การพัฒนาพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ (Aquarium)*. สมุทรสาคร: สำนักงานหอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร.
- หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2562). “ประชุมใหญ่หอการค้าภาค 5 ภาค” ประจำปี 2562. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://www.thaichamber.org>
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2558). *ลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน : อ่านและสอนที่จอห์น ฮอปกินส์*. นนทบุรี: มูลนิธิสถาบันสร้างสรรค์ปัญญาสาธารณะ.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative Governance in theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18, 543–571.
- Thomson, A. M. & Perry, J. L. (2006). Collaboration Processes : Inside The Black Box. *Public Administration Review*, 66(1), 20–32.

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยว
เพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย

Factors Affecting Thai Consumer Decisions Incentive Travel
of India Tourist to Thailand

ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ

Susaraporn Tangtenglam

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University

E-mail: Susaraporn.n1982@gmail.com

Received June 25, 2020; Revised July 22, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี กลุ่มเป้าหมายที่ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.46) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ค่าครองชีพ ($\bar{X} = 4.81$, S.D.=0.90) ห่วงประชุม ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.77) สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.57) ระบบขนส่ง ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.69) ที่พัก ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.52)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ห่วงประชุมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ระบบ

ชนส่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ที่พักมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัย; ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the factors affecting travel selection Indian tourists incentive in Thailand; and (2) to study the factors affecting the success of the service quality development Indian tourists incentive in Thailand. This research was a qualitative and quantitative methods. The sample was used to interview entrepreneurs collect data 10 participants and sample was used to questionnaire Indian tourists were 400 participants. The questionnaire responses were analyzed using frequency, percentage, and chi-square test.

The research results were found as follows;

1. The factors affecting travel selection Indian tourists incentive in Thailand. Which were the highest level ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.46) when classified in each aspect by sorting the average from highest to lowest, cost of living ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.90), meeting room ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.77), attractions ($\bar{X} = 4.68$, S.D. =0.57), transportation ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.69) accommodation ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.52)

2. The Factors affecting success of service quality development Indian tourists incentive in Thailand. It was found that service quality development Indian tourists incentive of all 5 Indian tourists, consisted of the cost of living in relation to the quality of service. The meeting room was related to the quality of service. Tourist attractions were related to the service quality. Transportation was related to service quality. Accommodation was related to service quality. The differences were statistically significant at 0.05 level.

Keywords: Factors; Incentive Travel

บทนำ

การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลถือเป็นกิจกรรมที่องค์กรส่วนใหญ่ในปัจจุบันให้ความสำคัญเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้พนักงานในบริษัทเกิดความตื่นตัวที่จะทำผลงานเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ทางองค์กรได้ตั้งไว้ โดยนอกจากการให้รางวัลที่เป็นตัวเงินแล้วการจัดการ

ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล แก่พนักงานที่ผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ยังเป็นการให้รางวัลอีกวิธีการหนึ่งที่เป็น การแสดงความชื่นชมในการทำงาน ซึ่งจะทำให้พนักงานเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรและช่วยดึงดูด พนักงานที่มีความสามารถให้ทำงาน อยู่ต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555)

จากข้อมูลของ India Tourism Statistics ปัจจุบันอินเดียส่งออกนักท่องเที่ยวไปทั่วโลกมากกว่า 16 ล้านคน ต่อปี ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังไทยประมาณ 1 ล้านคน (1,028,414 คน ในปี 2556) โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวนับจากปี 2550 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวอินเดียเดินทางมาไทยเพียง 5 แสนคนเศษเท่านั้น และข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า นักท่องเที่ยวอินเดียสามารถ สร้างรายได้เข้าไทยได้กว่า 37,537 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญที่จำเป็นต้องให้ความสนใจ อย่างยิ่ง ประเทศจุดหมายท่องเที่ยวยอดนิยม ไทยเป็น 1 ใน 3 ประเทศที่นักท่องเที่ยวศักยภาพสูง นิยมเดินทางมาเยือนมากที่สุด โดย 5 ลำดับประเทศยอดนิยมของนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงอินเดีย ได้แก่ (1) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (2) สิงคโปร์ (3) ไทย (4) สหรัฐอเมริกา และ (5) มาเลเซีย

การแสวงหาตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่นอกเหนือจากนักท่องเที่ยวจีน จะเพิ่มการกระจายตัว ของนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทย ซึ่งช่วยลดความผันผวนของรายได้จากการท่องเที่ยวในกรณีเกิด เหตุการณ์ซึ่งกระทบต่อนักท่องเที่ยวจีนในอนาคต ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวอินเดียอาจเป็นหนึ่งในคำตอบของ นักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของไทย จากการที่อินเดียมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง นักท่องเที่ยวอินเดียที่ ไปเที่ยวต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และคาดว่าประชากรที่มีรายได้ปานกลางจะเติบโตเฉลี่ยถึง 7.4% ต่อปี นอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานแต่งงานยังเป็นอีกหนึ่งตลาดที่น่าสนใจ เพราะ คนอินเดียส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแต่งงานมาก และใช้เงินสำหรับการแต่งงานเฉลี่ยคิดเป็น 1 ใน 5 ของรายได้สะสมตลอดชีวิต (จิราวุธ รัตน์ไพฑูรย์ชัย, 2557)

ขณะเดียวกัน ตลาดอินเดียเป็นตลาดที่มีความสำคัญที่สุด ในภูมิภาคเอเชียใต้ เนื่องจากเป็น ตลาดที่มีการเติบโต อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีประชากรมากเป็นอันดับสอง ของโลก จำนวน 1,190.8 ล้านคน มีอำนาจการซื้อสูง เป็นอันดับที่สี่ของโลก มีชาวอินเดียเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศปีละ 234 ล้านคน ขณะที่ชาวอินเดีย จำนวน 28 ล้านคน ถือหนังสือเดินทางและเป็นตลาดศักยภาพที่จะ เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยในปี 2553 มีชาวอินเดีย เดินทางออกนอกประเทศจำนวน 13.89 ล้านคน จากขนาด จำนวนประชากร และจำนวนชาวอินเดียที่นิยมเดินทาง ออกนอกประเทศทำให้ ประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้าน ของไทย และประเทศในเอเชีย ต่างให้ความสำคัญและต้องการ นักท่องเที่ยวตลาดอินเดียทั้งสิ้น

การจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลที่มีประสิทธิภาพอาจมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างรวมเข้า ด้วยกัน โดย หนึ่งในนั้นคือ การจัดกิจกรรมพิเศษ (Special Events) ที่ถูกสอดแทรกเข้าไปในรายการ ท่องเที่ยวเพื่อสร้าง ความบันเทิงหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมหรือวัฒนธรรมที่ นอกเหนือไปจากกิจกรรมปกติที่ ประสบได้ในชีวิตประจำวัน โดยกิจกรรมพิเศษแต่ละรูปแบบจะมี วัตถุประสงค์ และเอกลักษณ์ที่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับผู้ร่วม

เดินทาง นอกจากนี้เมื่อทำการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2559 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามา ในประเทศไทยเพื่อกิจกรรมงานอีเวนท์ (Events) มีจำนวน 272,382 คน มากกว่าในปี พ.ศ. 2558 ถึงร้อยละ 146.93 ทำให้เกิดรายได้กว่า 21,799 ล้านบาท (Thailand Convention and Exhibition Bureau, 2016)

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวอินเดีย ด้วยจุดเด่นด้านความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล รวมทั้งใช้เวลาไม่นานนักในการเดินทางจากอินเดียมาไทย แม้อินเดียอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับต่ำ (Lower middle income) และมีรายได้ต่อหัวน้อย แต่กลับมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูงเป็นลำดับที่ 19 ของโลกในปี 2559 เช่นเดียวกับไทยที่นักท่องเที่ยวอินเดียใช้จ่ายมากที่สุดเป็นลำดับที่ 8 รองจากนักท่องเที่ยวจีน โดยเฉลี่ย 5,849 บาทต่อวัน และอยู่ครั้งละประมาณ 7-8 วัน จุดเด่นซึ่งจะช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้ภาคการท่องเที่ยวไทย คือ นักท่องเที่ยวอินเดียมาเยือนไทยมากที่สุดในช่วงไตรมาส 2 ซึ่งเป็นช่วง low season ของไทย จึงช่วยชดเชยนักท่องเที่ยวชาติอื่นที่หายไปในช่วงนี้ได้เป็นอย่างดี

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยว่าเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อทราบข้อมูลต่างๆ แล้ว นักธุรกิจ หรือผู้ที่ประกอบกิจการต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้นำไปปรับปรุงธุรกิจบริการของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เพื่อความประทับใจและนักท่องเที่ยวจะบอกต่อให้คนอื่นมาท่องเที่ยวตามหรือหน่วยงานของรัฐบาลวิจัยนี้มาปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวหรือเพื่อวางแผนกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยด้านสังคม

กลุ่มสังคมรอบๆ ตัวของบุคคลมีผลต่อการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นในทิศทางเดียวกันเพื่อการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่า กระบวน-การขัดเกลาทางสังคม

(Socialization) ประกอบด้วยรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyles) ค่านิยมของสังคม (Social Values) และความเชื่อ (Believes) ทำให้ต้องศึกษาถึงลักษณะของสังคม เพื่อจะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยเฉพาะบรรทัดฐาน (Norms) ที่สังคมกำหนดวัฒนธรรม (Culture) เป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่สังคมเชื่อถือเป็นสิ่งดีงามและยอมรับปฏิบัติมา เพื่อให้สังคมดำเนินและมีพัฒนาการไปได้ด้วยดี บุคคลในสังคมเดียวกันจึงต้องยึดถือและปฏิบัติตามวัฒนธรรม เพื่อการอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยวัฒนธรรมเป็นกลุ่มของค่านิยมพื้นฐาน (Basic values) การรับรู้ (Perception) ความต้องการ (Wants) และพฤติกรรม (Behaviors) จึงเป็นรูปแบบหรือวิถีทางในการดำเนินชีวิต (Lifestyles) ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ประกอบด้วย ค่านิยมการแสดงออก ค่านิยมในการใช้วัตถุหรือสิ่งของหรือแม้กระทั่งวิถีคิดก็เป็นวัฒนธรรมด้วย

แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

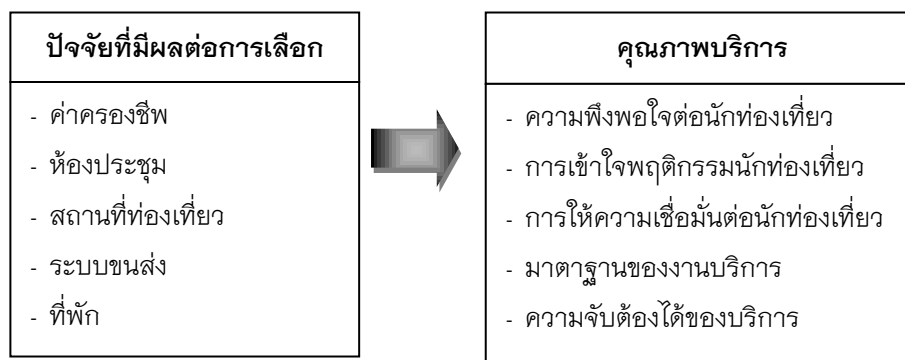
เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อประเทศไทยมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวถือว่าเป็น ปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ เป็นรายได้หมุนเวียนไปสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชน ดังนั้น การตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจึงมีผลต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ชฎาภรณ์ แซ่ตั้ง (2559) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตและการเดินทางท่องเที่ยว หากเศรษฐกิจ ตกต่ำย่อมทำให้นักท่องเที่ยวลดลง ทั้งนี้หากเศรษฐกิจอยู่ในสภาวะที่สมบูรณ์จะทำให้นักท่องเที่ยวมีปริมาณ การท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่สูงขึ้นตามไปด้วย สามารถสร้างรายได้ไปสู่ภูมิภาคหรือท้องถิ่น ดังนั้นเศรษฐกิจจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย สมพงษ์ อัครวิธิปัติ และคณะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ซึ่งมีผลมาจากความแตกต่างกันของลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจซื้อและใช้บริการของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ โดยที่เราสามารถแบ่งปัจจัยที่จะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคล ในด้านความคิดและการแสดงออก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยที่ปัจจัยภายในประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ หรือความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ การรับรู้ ปัจจัยภายนอก (External Factors) หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคลซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภค

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเดินทางและคุณภาพการบริการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง
- 2) นักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 400 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบ Convenience Sampling เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % จึงมีการกำหนดขนาดตัวอย่าง ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557)

ใช้สูตร

$$n = \frac{Z^2 P (1-P)}{E^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่น

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้ศึกษากระทำการสุ่ม

E = ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่จะเกิดขึ้นได้

ปริมาณแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาประมวลผลต้องอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ต้องมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ขึ้นไป จึงจะเป็นจำนวนที่สามารถนำมาประมวลผลเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.5)(1-0.5)}{(0.05)^2}$$

$$= 384.16$$

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 385 ตัวอย่าง ออกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย จากนั้นออกแบบแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ทาน การตรวจสอบคำถามและเนื้อหา ของแบบสอบถามกับการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ จากนั้นนำข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถามว่ามีความถูกต้องและง่ายต่อความเข้าใจหรือไม่ ผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาแล้วนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างจริง

2) แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยประยุกต์ขึ้นจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาของนักวิชาการที่ผ่านมาอย่างละเอียดลึกซึ้ง แล้วนำมาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์พิจารณาตรวจสอบเนื้อหา โครงสร้างแบบสอบถาม และปรับปรุงสำนวน ภาษาที่ใช้ ให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมและสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทดลองแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานที่จริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่น ในการวัดคุณภาพของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ด้วยตนเอง และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling)

2) เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ทั้งหมด 400 คน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน คิดเป็น 100% เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลต่อไป

3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากโปรแกรม SPSS แปรผลเพื่ออธิบายให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีความและวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล โดยการแยกแยะแจกแจงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ลำดับของเนื้อหาและขอบเขตเนื้อหาอย่างละเอียด การวิเคราะห์ข้อมูลทำทุกครั้งที่สิ้นสุดการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนและเขียนรายละเอียดของการสัมภาษณ์ออกมาในลักษณะของการพรรณนาความ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในแต่ละครั้ง ลักษณะมาเป็นกลุ่มมีจำนวนตั้งแต่ 60-600 คน มีระยะเวลาการจัดงาน 3-7 วัน ช่วงเวลาที่นิยมจัดงาน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และ มิถุนายน-สิงหาคม ด้านช่องทางการตลาดส่วนใหญ่ คือ การจัดทำเว็บไซต์ ของบริษัท การบอกปากต่อปากของลูกค้า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดพาบริษัทในอินเดียเดินทางมาสำรวจ สินค้าและการเดินทางไปทำตลาดกับกลุ่มบริษัท การต้อนรับที่สนามบิน ควรขออนุญาตช่องทางพิเศษ (Fast track) เพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจลงตรา ผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมือง จัดอำนวยความสะดวก เรื่องการนำของเข้า อาทิ เครื่องเพชร อาหาร ผู้จัดงาน ควรขออนุญาตเข้าไปรับคณะช่างในถึงปากประตู เครื่องบินการจัดการแสดงวัฒนธรรมไทย ต้อนรับที่ สนามบิน เช่น ร้ากลองยาว หรือเตรียมดอกไม้ หรือ พวงมาลัยมอบให้ผู้ร่วมงานรู้สึกภูมิใจ ควรประสานงาน กับตำรวจท่องเที่ยวให้มีรถนำขบวนไปยังที่พัก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ค่าครองชีพ	4.81	0.90	มากที่สุด
ห้องประชุม	4.70	0.77	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	4.68	0.57	มาก
ระบบขนส่ง	4.61	0.69	มาก
ที่พัก	4.57	0.52	มาก
ภาพรวม	4.75	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.46) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ค่าครองชีพ ($\bar{X}=4.81$, S.D. = 0.90) ห้องประชุม ($\bar{X}=4.70$, S.D. = 0.77) สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ($\bar{X}=4.68$, S.D. = 0.57) ระบบขนส่ง ($\bar{X}=4.61$, S.D.= 0.69) ที่พัก ($\bar{X}=4.57$, S.D.= 0.52)

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการ การให้บริการของพนักงาน ต้องมีความเป็นมืออาชีพและมีใจรักบริการ (Service Mind) พนักงานต้องสามารถพูดภาษาอังกฤษ ได้ ต้องมีความอดทนสูง การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมาย ควรให้ความรู้ผู้ประกอบการที่สนใจต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ให้มีความรอบรู้ถึงประเพณี พิธีกรรม และพฤติกรรมของ นักท่องเที่ยว กลุ่มแต่งงานอินเดีย ต้องสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทย จุดแข็งของประเทศไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย การให้บริการที่เป็นเลิศ ความเป็นมิตรและมีความรักในการบริการของคนไทย ความมีน้ำใจ ความยืดหยุ่นในการจัดงานสูง ความคุ้มค่าเงิน แหล่งท่องเที่ยว สวยงามโรแมนติก ระยะการเดินทางใกล้ เป็นต้น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย โดยรวมและรายด้าน

พัฒนาคุณภาพบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว	4.52	0.59	มากที่สุด
ด้านการเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	4.56	0.66	มากที่สุด
ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว	4.40	0.53	มากที่สุด
ด้านมาตรฐานของงานบริการ	4.42	0.66	มากที่สุด
ด้านความจำเป็นต่องานบริการ	4.49	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	4.56	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.56) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.66) ด้านการความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.59) ด้านความจำเป็นต่องานบริการ ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.57) ด้านมาตรฐานของงานบริการ ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.66) และด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.53)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา คุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัล ในประเทศไทย	Chi-Square Tests	
	Pearson Chi-Square Value	Asymptotic Significance (2-sided)
1. ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ	.560 ^a	.062
2. ห้องประชุมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ	.720 ^a	.250
3. สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีความสัมพันธ์กับ คุณภาพบริการ	.578 ^a	.066
4. ระบบขนส่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ	.555 ^a	.456
5. ที่พักมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ	.866 ^a	.352

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ห้องประชุมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ระบบขนส่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ที่พักมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

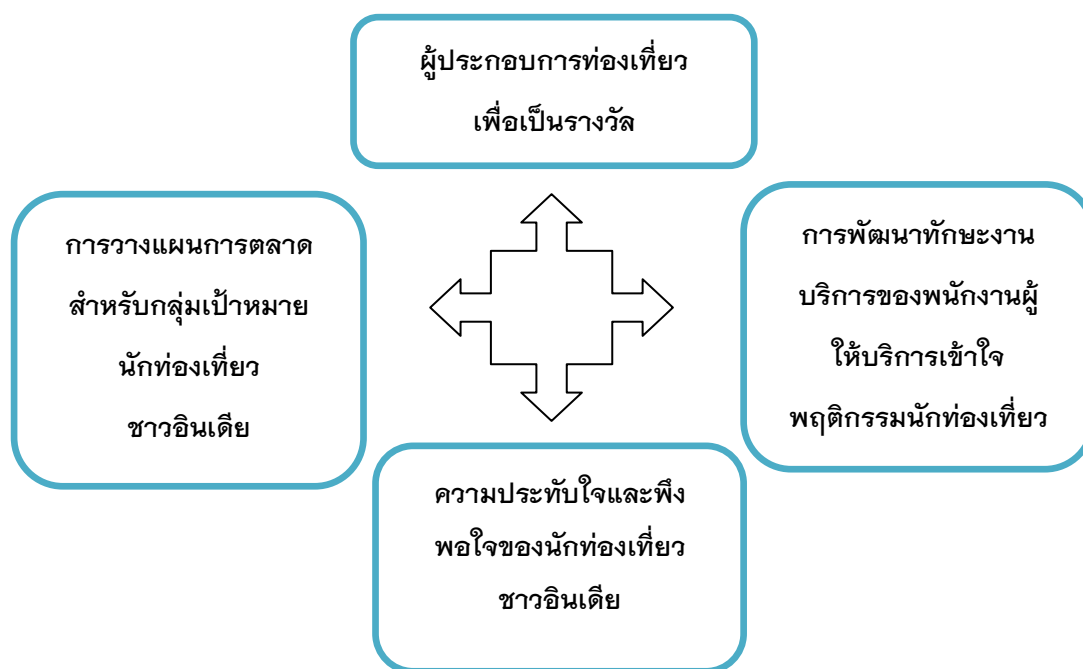
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย เรียงตามลำดับสามอันดับแรก มากที่สุดไปน้อยที่สุด ค่าครองชีพ ($\bar{X} = 4.81, S.D. = 0.90$) ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2559) ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะซื้อสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางโดยนักท่องเที่ยวต้องมี ความต้องการ มีอำนาจซื้อและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่กำหนด ณ เวลา นั้น ๆ ปริมาณสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงหมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปสงค์ การท่องเที่ยว ห้องประชุม ($\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.77$) ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2557) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวและมีคุณค่าทั้งทางด้านธรรมชาติและทางด้านวัฒนธรรม อีกทั้งความมีมิตรไมตรีของคนไทยล้วนเป็น สิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการเดินทางเข้ามาเยี่ยม เยือนประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.57$) ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (2559) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษ หรือ Special Event ไว้ว่า เป็นงานหรือเหตุการณ์ที่เกิดจากวาระโอกาสพิเศษไม่ว่าจะเพื่อความบันเทิง ความเกี่ยวข้องด้าน วัฒนธรรม หรือความเชื่อ เหตุผลเฉพาะบุคคลหรือองค์กร ซึ่งจัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมปกติใน ชีวิตประจำวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ เฉลิมฉลอง สร้างความบันเทิง หรือสร้างประสบการณ์ ใหม่ ๆ ให้กับกลุ่มคนต่าง ๆ ผลลัพธ์ที่ได้เหล่านี้ถือเป็นแรงดึงดูดที่ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กร พัฒนาตนเองและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทางองค์กรตั้งไว้ และได้ เป็นผู้ร่วมเดินทางของทริปการเดินทาง และสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ (2555) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมิน ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนา ได้แก่ ความปรารถนาของผู้ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้ บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของ พื้นที่ ประกอบด้วย ความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคมและ ความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา และกับสอดคล้องกับ พยอมน ธรรมบุตร (2554) แหล่งท่องเที่ยว นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การมีระบบ โครงสร้างพื้นฐาน ที่เหมาะสมซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง หรือแหล่งท่องเที่ยว ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยสิ่งอำนวยความสะดวกในการต้อนรับ ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมนันทนาการ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน ในยุคปัจจุบันซึ่งการท่องเที่ยวได้หมาย

เพียงแต่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น หากความสำคัญสำหรับผู้มาเยือน คือ การได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ห้องประชุมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ระบบขนส่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ ที่พักรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภัสร์ ชัยวัฒน์ และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพการบริการของสถานพยาบาลในระบบประกันสังคม พบว่า สถานพยาบาลในระบบประกันสังคมนั้น มีคุณภาพอยู่ในระดับสูง อีกทั้งสถานพยาบาลได้จัดให้มีการบริการแก่ผู้ประกันในระดับที่ผู้ประกันตนมีความพึงพอใจมากแสดงถึงการพัฒนาด้านคุณภาพบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการการบริการที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมพฤษณ์ แสงประเสริฐ (2558) ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค กรณีศึกษา: บริษัท เทส汀 อินสทูลูเมนต์ จำกัด พบว่า คุณภาพการให้บริการของ บริษัท เทส汀 อินสทูลูเมนต์ จำกัด จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคโดยตรง กล่าวคือ บริษัท เทส汀 อินสทูลูเมนต์ จำกัด ควรให้ความสำคัญในด้านความรวดเร็วในการดำเนินงาน ด้านความรู้ความสามารถของพนักงาน ด้านความประพฤติและการแสดงออก ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความสะอาดเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน และด้านการดูแลรักษาเครื่องและอุปกรณ์ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพการ ให้บริการให้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้นไปด้วย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการวางแผนการตลาดโดยการจัดทำโปรโมชั่นพิเศษออกมาเป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวอินเดียตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้นในภาวะเศรษฐกิจถดถอยได้ และสามารถสร้างยอดขายให้องค์กรได้อย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาคุณภาพการบริการ กลุ่มบริษัทรับดำเนินการเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย และบริษัทนำเที่ยวให้ความสำคัญต่อพนักงานผู้ให้บริการ โดยเตรียมความพร้อมของพนักงานผู้ให้บริการในด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม พฤติกรรมลูกค้า อินเดียที่มีความต้องการด้านบริการมากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป

ภาพที่ 2 ปัจจัยการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ปัจจัยต่างๆ โดยที่เราสามารถแบ่งปัจจัยที่จะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคล ในด้านความคิดและการแสดงออก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยที่ปัจจัยภายในประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ หรือความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ การรับรู้ ปัจจัยภายนอก (External Factors) หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคลซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภค เรียงตามลำดับสามอันดับแรก มากที่สุดไปน้อยที่สุด ค่าครองชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ค่าครองชีพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรดำเนินการ ดังนี้ มีการวางแผนการตลาดโดยการจัดทำโปรโมชั่นพิเศษ เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวอินเดียตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้นในภาวะเศรษฐกิจถดถอยได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริการ ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย ทั้งหมด 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรดำเนินการ ดังนี้ มีการจัดฝึกอบรมทักษะพนักงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของพนักงานผู้ให้ ความพร้อมในการบริการด้วยความเต็มใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคตนั้น ควรมีการศึกษาระดับความหวังของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่มีต่อการบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). รายงานสรุปการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย. (2557, 26 สิงหาคม). ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: โอกาสใหม่ไทย เติบโตรับ AEC. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section: ASEAN+1, 3(153), 1.
- ชฎาภรณ์ แซ่ตั้ง. (2559). ปัจจัยต่อการตัดสินใจใช้บริการท่องเที่ยว ณ อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(1), 45-52.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2559). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธานีรินทร์ ศิลปจารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : วี อินเทอร์เน็ต.
- ธรรมพุดม แสงประเสริฐ. (2558). ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคกรณีศึกษา: บริษัท เทส汀 อินสทริเมนต์ จำกัด. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ ดีไซน์.
- ปภัศร ชัยวัฒน์ และคณะ. (2555). การศึกษาคุณภาพการบริการของสถานพยาบาลในระบบประกันสังคม. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พยอม ธรรมบุตร. (2554). เอกสารประกอบการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มยุรีย์ ทองสงฆ์. (2553). *สถานการณ์การแข่งขันในปัจจุบันการพัฒนาธุรกิจแนวใหม่ธุรกิจและนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว*. รายงานการประชุมสัมมนา กองสแตย์โอกาสทองของ การท่องเที่ยวไทยภาคเหนือ. เชียงใหม่.
- มนัส สุวรรณ. (2555). *นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมพงษ์ อัครวิธิปัติ และคณะ. (2559). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความผูกพันในธุรกิจบริการของพนักงานกลุ่ม GEN Y ในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. สถาบันเทคโนโลยีการบิน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2545). *แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว: กรณีศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวอายุ 50 ปีขึ้นไปที่เดินทางมาพักผ่อน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2559). *วิชาการจัดประชุมและนิทรรศการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน).
- Thailand Convention & Exhibition Bureau. (2016). *Introduction to MICE Industry* (2nd ed.). Bangkok: Thailand Convention & Exhibition Bureau.

ผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด
ในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม
The result of Thai massage in patients with knee pain and stiffness
in Thai traditional medicine clinic, Luangphorpern hospital,
Nakhonpathom

สุจิตรา บุญมาก

Sujitra Boonmag

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: sujitra.thai@gmail.com

Received June 5, 2020; Revised July 7, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่า 2) เพื่อศึกษาผลของการนวดไทยต่ออาการข้อเข่าฝืด 3) เพื่อศึกษาผลของการนวดไทยต่ออาการเคลื่อนไหวของข้อเข่า และ 4) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง ในผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์และมารับบริการ ในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม จำนวน 40 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) เป็นแบบสอบถาม 2) วิธีการนวดไทย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติเชิงอนุมาน Paired t-test sign rank test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าค่าเฉลี่ยระดับอาการปวด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลของการนวดไทยต่ออาการข้อเข่าฝืด ค่าเฉลี่ยระดับอาการฝืด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลของการนวดไทยต่ออาการเคลื่อนไหวของข้อเข่าสามารถเคลื่อนไหวข้อเข่าได้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด พบว่าผลโดยรวม $\bar{X}$ มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการรักษามากที่สุด

คำสำคัญ: อาการปวดข้อเข่า; อาการข้อเข่าฝืด; การนวดไทย

Abstract

The article has objective to 1) study the effect of Thai traditional massage in joint pain on knee 2) study the effect of Thai traditional massage of knee stiffness 3) study the effect of Thai traditional massage on the degree of knee movement and 4) study the level of satisfaction in Thai traditional massage for the symptom of joint pain and stiffness on knee with the quasi-experimental research among the patients who have been diagnosed and received the treatment at the Thai traditional medicine clinic of Luang Pho Pern Hospital, Nakhon Pathom Province. The sample group was 40 patients that have selected by using specific selection methods. The research tools were 1) a questionnaire 2) Thai traditional massage methods. Data analysis was made by using the descriptive statistics, the frequency distribution method, an average percentage, the standard deviation, an inferential statistic and paired test sign rank test.

The results found 1) the effect of Thai traditional massage in joint pain on knee showed the average pain level has been significantly decreased at 0.05. 2) The effects of Thai traditional massage in stiffness on knee showed the average of stiffness level has been significantly decreased at 0.05. 3) The effect of Thai traditional massage in movement degrees on knee showed an improvement with statistical significance at 0.05 and 4) to study the level of satisfaction with Thai traditional massage on knee joint pain and knee stiffness showed the total result of $\bar{x}$ with the highest level of satisfaction.

Keywords: Knee joint pain; Knee stiffness; Thai traditional massage

บทนำ

อาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดเป็นอาการนำของโรคข้อเข่าเสื่อม เนื่องจากข้อเข่าเป็นข้อที่ใหญ่ที่สุดในร่างกายต้องรับน้ำหนักมากและเคลื่อนไหวมากทำให้ข้อเสื่อมได้ง่าย จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆระดับอาการปวดข้อเข่ามักเกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุ เรียกว่า ข้อเสื่อมปฐมภูมิ (primary) ส่วนกรณีที่เกิดตามหลังการบาดเจ็บ การติดเชื้อในข้อ หรืออื่น ๆ เช่น โรคพันธุกรรมเมตาบอลิก ความผิดปกติทางระบบประสาท เรียกว่าข้อเสื่อมทุติยภูมิ (secondary) (ราชวิทยาลัยแพทย์ออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย, 2554)

จากสถิติผู้ป่วยที่มาใช้บริการในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง 5 ปี ด้วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดของ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี พ.ศ. 2557 มีผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด จำนวน 290 ราย พ.ศ. 2558 มีผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืด จำนวน 303 ราย พ.ศ. 2559 มีผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืด จำนวน 360 ราย พ.ศ. 2560 มีผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืดจำนวน 426 ราย และพ.ศ. 2561 มีผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืดจำนวน 433 ราย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (สถิติเวชระเบียน โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง , 2557-2561) จากการติดตามการมารับบริการตรวจรักษาของผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด พบว่ามีผู้ป่วยจำนวนหนึ่งต้องเข้ารับการรักษาโดยวิธีการผ่าตัด บางรายต้องทนความเจ็บปวดทรมานต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด มีความลำบากในการทำกิจวัตรประจำและคุณภาพชีวิตไม่ค่อยดีนัก งานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกโรงพยาบาลหลวงพ่อบึงเป็นอีกหนึ่งงานหนึ่งที่ดูแลประชาชนทั้งในด้านป้องกัน ส่งเสริม ฟื้นฟู รักษา และติดตาม สามารถดูแลคนไข้ได้อย่างเป็นองค์รวมโดยดูแลตั้งแต่ก่อนป่วย ขณะป่วย และหลังป่วย จึงเล็งเห็นความสำคัญของประชาชนที่มาใช้บริการรักษาอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืด

ผู้วิจัยเห็นว่าการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดในคลินิกแพทย์แผนไทย เป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสม ได้ประโยชน์สำหรับผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืดได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืด ลดอาการปวดข้อเข่าลง สามารถทำกิจกรรมประจำวันได้ดีขึ้นทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เทียบกับคนปกติทั่วไป

ดังนั้นการศึกษาวิจัยผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดครั้งนี้สามารถนำรูปแบบวิธีการ เทคนิค ขั้นตอนการนวดไทยบำบัดรักษาไปถ่ายทอดสู่ผู้ช่วยแพทย์แผนไทยและประชาชนที่สนใจด้านการนวดไทยให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเพื่อความปลอดภัยขณะทำการนวดรักษาผู้ป่วย เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งแก่ผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อยอดในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่า, อาการข้อเข่าฝืดและระดับของอาการเคลือบผิวของข้อเข่า
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง ผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

กลุ่มงานพัฒนาวิชาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (2552) ให้ความหมายของการแพทย์แผนไทย คือ การแพทย์แผนไทยเป็นวิธีการดูแลสุขภาพและการบำบัดรักษาความเจ็บป่วยของคนไทยที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีของไทย มีการใช้สมุนไพร การอบ การประคบ และการนวดไทยที่มีเอกลักษณ์เป็นแบบแผนไทย

สมพร ภูติยานันต์ (2542) แนวคิดทฤษฎีการแพทย์แผนไทย หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัย บำบัด หรือการป้องกันโรคหรือการส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ การนวดไทย รวมทั้งการผลิตยาไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมาการแพทย์แผนไทย คือ ปรัชญาองค์ความรู้ และวิธีการปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพและการบำบัดรักษาโรค ความเจ็บป่วยของประชาชนแบบดั้งเดิมสอดคล้องกับวัฒนธรรมนิยมวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตแบบไทย วิธีการปฏิบัติของการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยการใช้สมุนไพร (คือการต้ม การอบ การประคบ การปั้นเป็นลูกกลอน) หัตถบำบัดการรักษาระดุกแบบดั้งเดิม การใช้บำบัดซึ่งได้จากการสะสมและถ่ายทอดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ โดยการบอกเล่าการสังเกตการณ์บันทึกการวิเคราะห์ เป็นการแพทย์แบบองค์รวมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยโดยอาศัยแนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นหลักและยังเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมตามธรรมชาติมีแบบแผนเป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตตามทฤษฎีของการแพทย์แผนไทยมิได้มองความเจ็บป่วยเป็นเพียงเชื้อโรคเท่านั้น แต่เชื่อว่าความเจ็บไข้ได้ป่วยของมนุษย์มาจากสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ธาตุสมุฏฐาน 42 ประการ อุดสมุฏฐาน อายุสมุฏฐาน ประเทศสมุฏฐาน กาลสมุฏฐาน และมูลเหตุก่อโรค

กลุ่มงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (2553) ได้อธิบายประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทยว่า การนวดแผนไทย หรือที่บางครั้งเรียกว่า หัตถเวช หรือ หัตถศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการรักษาความเจ็บป่วยที่เก่าแก่วิธีหนึ่ง และนับเป็นวิทยาการสาขาหนึ่งของแพทย์แบบดั้งเดิมของไทยในยุคประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนวดเก่าแก่ที่สุด คือ ศิลปินสมัยสุโขทัยที่ขุดพบที่ปามะม่วง จังหวัดสุโขทัย รวบรวม พ.ศ.1900 ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง จารึกเกี่ยวกับการปลุกสรวงสมุนไพร การปรุ้งยาสมุนไพร และยังมีรอยจารึกเป็นรูปแบบการรักษาโดยการนวด

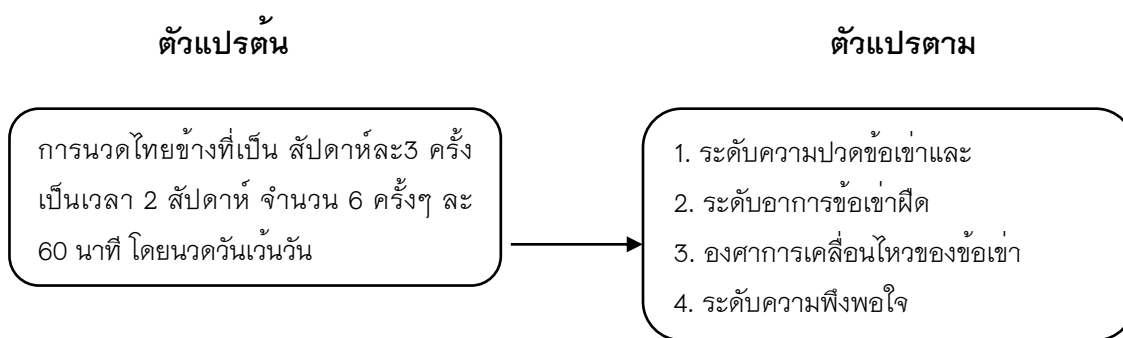
ปรีชา หนูทิม และคณะ (2550) ได้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทยไว้ว่า ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม และสถาปนาเป็นวัดหลวง ให้นามว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม” (วัดโพธิ์) ได้รวบรวมผู้มีความรู้ทางการแพทย์และทรงโปรดฯ ให้สร้างภาพฤๅษีดัดตนไว้ให้ประชาชนศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์

สมบัติ ตาปัญญา (2540) ได้สรุปเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทยไว้ว่า มีต้นเค้ามาจากวิชาแพทย์ของท่านชีวกโกมารภัจจ์ ซึ่งเป็นแพทย์หลวงของพระเจ้าพิมพิสารและถือเป็นบรมครูของแพทย์แผนโบราณมาถึงปัจจุบันนี้ เราได้รับการถ่ายทอดวิชานวดนี้มาจากอินเดียพร้อมกับพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างที่ซึมซาบเข้ามาสู่สังคมไทย ก็คงไม่ห่างไกลจากความเป็นจริงมากนัก และตลอดเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา แพทย์แผนโบราณของไทยก็ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการนวดนี้เรื่อย ๆ จนกลายมาเป็น “นวดแผนโบราณ” หรือการนวดแผนไทย ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ทุกวันนี้

กิตติศักดิ์ รุจิกาญจนรัตน์ (2561) ประสิทธิผลของการนวดไทยรวมกับการทำท่าบริหารฤๅษีดัดตนเพื่อบรรเทาอาการ ปวดข้อโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ผลการศึกษา: ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยระดับความปวดเข่าเท่ากับ 5.80 ± 2.24 และ 5.60 ± 2.11 ตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับ ความปวดเข่า 2.10 ± 1.98 ลดลงจากก่อนการทดลองและลดลงกว่ากลุ่มควบคุม (5.50 ± 2.06) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมจึงเป็นการศึกษาผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่า อาการข้อเข่าฝืด ลดอาการปวดข้อเข่าลง สามารถทำกิจกรรมประจำวันได้ดีขึ้นทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เทียบกับคนปกติทั่วไป ซึ่งกระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัย บำบัด หรือการป้องกันโรคหรือการส่งเสริม ฟันฟูสุขภาพ การนวดไทย เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพและการบำบัดรักษาโรค ความเจ็บป่วยของประชาชนแบบดั้งเดิมสอดคล้องกับวัฒนธรรมนิยม วัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตแบบไทย วิธีการปฏิบัติของการแพทย์แผนไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research one-group pre-post test) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง เพื่อศึกษาผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าอาการข้อเข่าฝืด องศาการเคลื่อนไหวของข้อเข่าและเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการนวดไทย ในผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์และมารับบริการ ในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2563 จำนวน 40 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์โรงพยาบาลหลวงพ่อบึงเป็น อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 106 คน และมารับบริการที่คลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง ในช่วง เดือนพฤษภาคม 2563 – มิถุนายน 2563 จำนวน 40 คน เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินระดับความปวดข้อเข่า ระดับอาการข้อเข่าฝืด และองศาการเคลื่อนไหวของข้อเข่า ใช้แบบประเมินข้อเข่าเสื่อม Modified WOMAC (เสก อักษรานุเคราะห์, 2543) ผลคะแนนที่ได้อยู่ในช่วง 4-6 คะแนน คืออาการปวดระดับปานกลาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดประกอบด้วยข้อมูลด้าน เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ส่วนสูงดัชนีมวลกาย สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการปวดโรคข้อเข่าเสื่อม การรักษาพยาบาล เป็นลักษณะแบบเลือกตอบข้อคำถาม

ที่ตรงกับอาการของตัวเองให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ในการประเมินค่าเฉลี่ยภาวะข้อเข่าเสื่อมเบื้องต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลอาการปวดข้อเข่า (โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลผู้สูงอายุที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม Modified WOMAC ฉบับภาษาไทย) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยการเปรียบเทียบด้วยสายตา (Visual analog Scale) เชิงเส้นตรง ซึ่งมีความยาว 10 เซนติเมตร ที่แสดงถึงการรับรู้ถึงอาการปวดข้อเข่า จำนวน 22 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 คือระดับความเจ็บปวดข้อเข่า แบ่งออกเป็น 5 ข้อ แต่ละข้อมีระดับคะแนนตั้งแต่ 0 หมายถึงไม่ปวดเลยถึง 10 หมายถึง ปวดจนทนไม่ได้ ด้านที่ 2 คือระดับอาการข้อเข่าฝืด แบ่งเป็น 2 ข้อ ในแต่ละข้อมีระดับคะแนน ตั้งแต่ 0 หมายถึง ไม่ฝืดเลยถึง 10 หมายถึง มีอาการข้อเข่าฝืดมากที่สุด และด้านที่ 3 คือด้านระดับของการเคลื่อนไหวข้อเข่า เป็น 15 ข้อ ในแต่ละข้อมีระดับคะแนนตั้งแต่ 0 หมายถึง ทำได้ดีมากไม่มีอาการฝืดเลยถึง 10 หมายถึง ไม่สามารถทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ (Vilai Kuptniratsaikul and Manee Rattanachaiyanont, 2007) โดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการประเมินตนเองให้ตรงกับตำแหน่ง (พัชรพร สุคนธสรพ์, 2546)

เกณฑ์การให้คะแนนระดับความปวด ดังนี้

คะแนน	0	หมายถึง	ไม่รู้สึกปวดเลยที่สุด
คะแนน	1– 3	หมายถึง	ปวดน้อย
คะแนน	4– 6	หมายถึง	ปวดปานกลาง
คะแนน	7 – 9	หมายถึง	ปวดมาก
คะแนน	10	หมายถึง	ปวดมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบประเมินระดับความพึงพอใจต่อการนัดไทย จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนตามแบบของ Likert Scale แบ่งคำตอบเป็น 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
3	คะแนน	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย การวิเคราะห์ใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2541) ดังนี้

คะแนน 4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
คะแนน 2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน 1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย

คะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. วิธีการนวดไทยเพื่อรักษาโรคอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด นั้นเป็นวิธีการนวดรักษาที่ประกอบไปด้วย การกดจุดบริเวณข้อเข่า กดจุดบริเวณขาต่อนอกและขาตาด้านใน ตามกระบวนการมาตรฐานของการนวดรักษาตามขั้นตอน ใช้เวลาการนวด จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที โดยนวดวันเว้นวัน สัปดาห์ละ 3 ครั้ง โดยผู้ช่วยวิจัย จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติจบหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทยสายราชสำนัก ตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขกำหนด การนวดไทยรักษาโรคลมจับโป่งเข้าแห่ง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาความรู้จากตำรา เอกสารวิชาการ และทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางสร้างแบบบันทึกข้อมูลให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประกอบด้วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ 1 ท่าน นักกายภาพบำบัดชำนาญการ 1 ท่าน แพทย์แผนไทยชำนาญการ 1 ท่านและแพทย์แผนไทยปฏิบัติการ 1 ท่าน และรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นนำผลพิจารณาที่ผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง ตรวจพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความครอบคลุมของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ที่ได้เท่ากับ .90

4. นำเครื่องมือแบบสอบถาม ที่ผ่านการพิจารณาจากคณะผู้เชี่ยวชาญความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างโดยนำแบบสอบถามไปใช้กับผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด สถานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยการสุ่ม จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มศึกษา ที่เลือกไว้ 40 คนนั้น เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยง (reliability) และ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ นำมาประมวลผลหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาครอนบาค (Cronbrach alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ .92 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนครปฐม ได้รับการพิจารณารับรอง เลขที่ใบรับรอง 008/2563 โดยชี้แจงและอธิบายให้กลุ่มผู้ทดลองทราบถึงสิทธิในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ และเซ็นเพื่อยินยอมเข้าร่วมการศึกษาวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีข้อบังคับใดๆ ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัยจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ แต่จะนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่รายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัยตามเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่างตามที่ระบุไว้ในหัวข้อประชากรกลุ่มตัวอย่างในเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมการศึกษา (Inclusion criteria) และเกณฑ์การคัดอาสาสมัครออกจากการศึกษา (Exclusion criteria) อาสาสมัครทุกรายจะได้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย อันตรายหรืออาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลอง และข้อตกลงในการปฏิบัติตัวในระหว่างที่เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ ระยะเวลาในช่วงการทดลอง ไม่ได้รับการรักษาที่มีผลต่อการปวดเข่า อาทิเช่น ด้วยการทายา รับประทานยา ฉีดยา การนวดจากผู้อื่น การประคบ การฝังเข็ม การกายภาพบำบัด เป็นต้น พร้อมลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2. ผู้วิจัย ประเมินระดับความปวดข้อเข่า ระดับอาการข้อเข่าฝืด และองศาการเคลื่อนไหวของข้อเข่า โดยให้อาสาสมัครระดับความปวดลงในแบบวัดระดับความปวด Numeric Rating Score (NRS) ก่อนการรักษา

3. ดำเนินการรักษาตามแนวปฏิบัติการนวดไทยและเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เวลาการนวดข้างที่เป็น จำนวน 6 ครั้งๆละ 60 นาที โดยนวดวันเว้นวัน สัปดาห์ละ 3 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์

4. ผู้วิจัย ประเมินระดับความปวดข้อเข่า ระดับอาการข้อเข่าฝืด และองศาการเคลื่อนไหวของข้อเข่า โดยให้อาสาสมัครระดับความปวดลงในแบบวัดระดับความปวด Numeric Rating Score (NRS) หลังการรักษา

5. ผู้วิจัย ประเมินระดับความพึงพอใจต่อการนวดไทย โดยให้อาสาสมัครตอบแบบสอบถามความพึงพอใจหลังการนวดไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ วิธีแจกแจงความถี่ จำนวน ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบผลของการนวดไทยก่อนและหลังโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ วิธีแจกแจงความถี่จำนวน ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน Paired t-test sign rank test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายมีดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับอาการปวดข้อเข่าก่อนการทดลองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ลดลง 3.2 คะแนน ช่วงความเชื่อมั่น 3 ถึง 3.2 คะแนน ผลการทดสอบพบว่าระดับอาการข้อเข่าฝืด ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยลดลง 3.2 คะแนนช่วงเชื่อมั่น 3.06 ถึง 3.34 และผลการทดสอบพบว่าระดับองศาการเคลื่อนไหวข้อเข่า ก่อนการทดลองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยลดลง 3.2 คะแนนช่วงเชื่อมั่น 3.09 ถึง 3.28

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์กลุ่มทดลองก่อนและหลังการนวดไทย

ตัวแปร	n	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ช่วงความ เชื่อมั่น	p-value
อาการปวดข้อเข่า					
ก่อน	40	5	3.2	3 – 3.2	<0.001
หลัง	40	1.8			
อาการข้อเข่าฝืด					
ก่อน	40	4.25	3.2	3.06 – 3.34	<0.001
หลัง	40	1.05			
องศาการเคลื่อนไหวข้อเข่า					
ก่อน	40	5.13	3.19	3.09 – 3.28	<0.001
หลัง	40	1.94			

* $P < 0.001$

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)ผลการประเมินของระดับความพึงพอใจ ของกลุ่มทดลองหลังการนวดไทย (n=40) พบว่า การแปรผลมีระดับความพึงพอใจต่อการรักษามากที่สุด คือ ระดับความพึงพอใจต่อการนวดไทย ครั้งนี้ช่วยลดอาการปวดเข่าของท่านมากน้อยในระดับใด ค่าเฉลี่ย 5.00 (S.D.= 0.00) รองลงมาตามลำดับ คือระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อท่านคิดว่าหลังจากจบโครงการนี้แล้ว ถ้าท่านมีอาการปวดเข่าอีกจะกลับมาใช้วิธีการรักษาอาการปวดเข่าและอาการข้อเข่าฝืด โดยการนวดไทยมากน้อยระดับใด

ค่าเฉลี่ย 4.97 (S.D.= 0.16) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อท่านพึงพอใจและยินดีที่จะรักษาอาการปวดเข้าด้วยวิธีนี้ ค่าเฉลี่ย 4.95 (S.D.= 0.22) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อ ท่านพึงพอใจกับสุขภาพของท่านหลังการนวดรักษาเพียงใด(เช่นการเดิน การนั่ง การนอน การทำงาน) ค่าเฉลี่ย 4.93 (S.D.= 0.27) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อ ท่านพึงพอใจและมีความมั่นใจต่อการรักษาข้อเข้าด้วยวิธีการนวดไทยมากน้อยแค่ไหน ค่าเฉลี่ย 4.85 (S.D.= 0.36) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อ ท่านพึงพอใจต่อระยะเวลาการนวดไทยครั้งนี้อยู่ในระดับใดและท่านคิดว่าศาสตร์การนวดไทยเป็นทางเลือกหนึ่งในการรักษาอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าผิด ของท่านมากน้อยระดับใด ค่าเฉลี่ย 4.83 (S.D.= 0.38) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อ ความพึงพอใจต่อแนวทางการนวดรักษาอาการปวดข้อเข้าครั้งนี้ ค่าเฉลี่ย 4.80 (S.D.= 0.41) ระดับความพึงพอใจต่อหัวข้อ ท่านจะแนะนำผู้ที่มีอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าผิด ให้มาได้รับการรักษาด้านการนวดไทย มากน้อย ระดับใด ค่าเฉลี่ย 4.73 (S.D.= 0.51) และระดับความพึงพอใจต่อการนวดไทยครั้งนี้ช่วยลดอาการข้อเข้าผิด ข้อติด ของท่านระดับใดค่าเฉลี่ย 4.55 (S.D.= 0.50) ผลการประเมินของระดับความพึงพอใจ ของกลุ่มทดลอง หลังการ นวดไทย โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.85 (S.D.= 0.31) คือระดับความ พึงพอใจที่มีต่อการรักษามากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาผลของการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าผิด โดยใช้เวลาการนวดข้างที่เป็น จำนวน 6 ครั้งๆละ 60 นาที นวดวันเว้นวัน สัปดาห์ละ 3 ครั้งเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในกลุ่มทดลองพบว่าก่อนการทดลองการนวดไทยมีอาการปวดอยู่ในระดับปานกลาง หลังการทดลองนวดไทยลดลงระดับปวดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นผลมาจากการนวดวิธีการนวดไทยเพื่อรักษาโรคอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าผิด ประกอบไปด้วย 1) การกดจุดสัญญาณข้อเข้า ช่วยบังคับเลือดและความร้อนเข้าเข้าและสลับเข้า 2) กดจุดสัญญาณขา ด้านนอกและขา ด้านใน ช่วยบังคับเลือดและความร้อนไปทั่วขา ด้านนอกถึงปลายเท้า ดังนั้นจึงส่งผลช่วยลดอาการปวดข้อเข้าลง ลดอาการเสียวในข้อเข้าขณะก้าวขาเดินสามารถขยับข้อเข้าได้ดี ช่วยทำให้ระบบไหลเวียนของเลือดทำหน้าที่ได้ดีขึ้น ช่วยให้กล้ามเนื้อคลายตัวขึ้น ส่งผลให้อาการตึงของกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นลดลง เพิ่มการเคลื่อนไหวของข้อเข้าได้มากขึ้นทำให้การเคลื่อนไหวข้อเข้าสะดวกมากขึ้น ลดอาการข้อเข้าผิดได้ดี สามารถทำกิจกรรมประจำวันได้ดีขึ้นทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เทียบกับคนปกติทั่วไป และผลของการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มทดลองหลังการนวดไทยผลโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการรักษามากที่สุดตั้งงานวิจัยของ ชานิยะห์ มะแงสะแต (2561) พบว่าผลการนวดรักษาแบบราชสำนักกรมกับพอกเข้าด้วยสมุนไพร เปรียบเทียบกับการนวดรักษาแบบราชสำนักกรมกับประคบสมุนไพรในการรักษาภาวะข้อเข้าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบล กาดทอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่ามีระดับความปวด และระดับอาการข้อเข้าผิด ข้อยึดลดลง และสามารถรักษาภาวะข้อเข้าเสื่อมในผู้สูงอายุได้ดีขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนวดรักษาไป

ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อบริเวณขาและรอบ ๆ ข่า ทำให้การไหลเวียนเลือดดีขึ้น ส่งผลให้อาการปวดและข้อฝืดลดลง ความสามารถในการใช้งานข้อและองศาการเคลื่อนไหวข้อขาจึงเพิ่มขึ้น และตั้งงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ รุจิกาญจน์รัตน์ (2561) ประสิทธิภาพของการนวดไทยร่วมกับการทำท่าบริหารฤาษีตัดต้นเพื่อบรรเทาอาการ ปวดของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลนาข่วง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าสามารถลดอาการปวดได้ดี ส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีขึ้น ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยระดับความปวดเข่าเท่ากับ 5.80 ± 2.24 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับ ความปวดเข่า 2.10 ± 1.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาเทคนิควิธีการนวดไทยผสมผสานระหว่างการนวดราชสำนักและการนวดเชลยศักดิ์ขึ้น เพื่อเป็นการสร้างรูปแบบใหม่ในการนำมารักษาผู้ป่วยโรคอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด ตามขั้นตอนดังนี้

1. การนวดพื้นฐานขา

นวดขานอก

นวดขาใน

เปิดประตูลม

1.1 การนวดพื้นฐานขา แนวเส้นที่ 1,2,3 คลายหลังเท้าเปิดประตูลม

1.2 นวดขาด้านนอก จุดที่ 1 สลักเพชร จุดที่ 2 หัวตะคาก จุดที่ 3 รอยนูนของข้อต่อกระดูกสะโพก คลายกล้ามเนื้อต้นขาท่อนบน ด้านนอกตั้งแต่โคนขา กดไล่ลงไปตามแนวร่องกล้ามเนื้อขาท่อนบนแล้วนวดพื้นฐานขาด้านนอกท่อนล่างไล่ลงไปจนถึงตาตุ่ม บังคับเลือดและความร้อนไปทั่วขาด้านนอกถึงปลายเท้า ช่วยลดอาการปวดขา ปวดเข่า

1.3 ขาด้านใน กดตรงกึ่งกลางความกว้างของกล้ามเนื้อขาท่อนบนกดไล่ลงจนถึงตาตุ่ม บังคับเลือดและความร้อนเข้าเข้าและสะบ้าเข่า แก้อาการข้อเข่าเคลื่อน ผลักกระดูกเข่าเคลื่อนให้เข้าที่โรคเกี่ยวกับเข่า เช่น ลมจับโปง ลมล่าบอง ข้อเข่าเคลื่อน

2. การนวดจุดสัญญาณเข้า 3 จุด ด้านหน้า ประโยชน์บังคับเลือดและความร้อนเข้าเข้าโรคเกี่ยวกับเข่า เช่น ลมจับโปง ลมล่าบองและสะบ้าเข่า ปวดเข่า เข่าขัด เข่าบวม

จุดสัญญาณเข้า 1

จุดสัญญาณเข้า 2

จุดสัญญาณเข้า 3

3. นวดจุดด้านหลังเข้า บังคับเลือดและความร้อนเข้าเข้า โรคเกี่ยวกับเข้า ปวดเข้า เข้าตึง เข้าเคลื่อน ลมลำบองและสะบ้าเข้า เช่น สะบ้าบิ่น สะบ้าจม เป็นต้น

จุดเหนือพับเข้า

จุดกลางพับเข้า

จุดใต้พับเข้า

สรุป

การนวดไทยเป็นอีกทางเลือกหนึ่งแก่ผู้ป่วยที่มีอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าฝืด หลังการนวดรักษาแล้วสามารถช่วยให้ผู้ป่วยที่มีอาการปวดระดับปานกลางจำนวนหนึ่งลดความเจ็บปวดทรมานลง สามารถทำกิจวัตรประจำวันดีขึ้นและช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การเดิน การนั่ง การนอน การทำงานได้คล่องขึ้น และมีความพึงพอใจ มีความมั่นใจแนวทางการนวดไทยกล้าที่จะแนะนำผู้อื่นต่อ อีกทั้งช่วยลดการเข้ารับการรักษารักษาโดยวิธีการผ่าตัดลง ซึ่งงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกโรงพยาบาลหลวงพ่อบึงเป็นอีกงานหนึ่งที่ดูแลประชาชนทั้งในด้านป้องกัน ส่งเสริม ฟื้นฟู รักษา และติดตาม สามารถดูแลคนไข้ได้อย่างเป็นองค์รวมโดยดูแลตั้งแต่ก่อนป่วยเช่น การให้คำแนะนำปรึกษา ให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย ขณะป่วยโดยให้การรักษาด้วยยาสมุนไพร นวดบำบัดรักษา การประคบสมุนไพร การอบสมุนไพร การพอกยาด้วยสมุนไพร อื่นๆ และหลังป่วยด้วยวิธีการติดตามอาการ นัดซ้ำ เยี่ยมบ้าน การให้คำแนะนำวิธีการดูแลตนเองขณะอยู่บ้านได้อย่างถูกต้อง สำหรับเทคนิควิธีการนวดไทยนี้ประชาชนและผู้ที่มีสนใจด้านนวดไทยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมถูกต้องปลอดภัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. วิธีการนวดไทยเพื่อรักษาโรคอาการปวดข้อเข้าและอาการข้อเข้าฝืด เป็นวิธีการนวดรักษาที่มีกระบวนการนวดชัดเจน เป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับกลุ่มแกนนำสุขภาพของชุมชนเพื่อให้มีความรู้สามารถนำไปรักษาผู้ป่วยในชุมชนได้ และเป็นทางหนึ่งด้านการรักษาข้อเข้าต่อไป

2. วิธีการนวดไทย สามารถนำไปถ่ายทอดในกลุ่มผู้ช่วยแพทย์แผนไทยเพื่อยกระดับการพัฒนาฝีมือด้านการรักษาโรคข้อเข่าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เพื่อพัฒนาด้านการนวดไทยให้เกิดมาตรฐานสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในการรักษาอาการปวดข้อเข่าด้วยวิธีการนวดร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น ร่วมกับการพอกยา การบริหารร่างกายแบบไทยในท่าฤๅษีดัดตน เป็นต้น

2. ควรศึกษาการตั้งตำรับยาพอกสมุนไพร เพื่อใช้ในการรักษาอาการปวดข้อเข่า

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ รุจิกาญจน์รัตน์. (2561). ประสิทธิภาพของการนวดไทยร่วมกับการทำท่าบริหารฤๅษีดัดตนเพื่อบรรเทาอาการ ปวดของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลนาหว้า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. *ศรีนครินทร์เวชสาร*, 33(4), 339–345.

กลุ่มงานพัฒนาวิชาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (2552). *คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

กลุ่มงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *ตำราผู้ช่วยแพทย์แผนไทย 372 ชั่วโมง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

ชานีเยห์ มะแงสะแต. (2561). การศึกษาผลการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับพอกเข่าด้วยสมุนไพร เปรียบเทียบกับการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับประคบสมุนไพรในการรักษาภาวะข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรีชา หนูทิม และคณะ. (2550). *การศึกษากฎมปัญญาการแพทย์แผนไทย: กรณีศึกษาของหมอพารักนุ้ย จังหวัดพัทลุง*. นนทบุรี: สถาบันการแพทย์แผนไทย.

พัชรพร สุนทรทรัพย์. (2546). ผลการใช้ลูกประคบและการบริหารเข่าเพื่อลดอาการปวดเข่าของผู้สูงอายุที่ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *Thai Health Promotion Journal* 2004, 1(1), 23–25

ราชวิทยาลัยแพทย์ออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย. (2554). *แนวปฏิบัติบริการสาธารณสุขโรคข้อเข่าเสื่อม พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก www.rcost.or.th

สมพร ภูติยานันต์. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยว่าด้วยสมุนไพรกับการแพทย์แผนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการตำรา สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

สมบัติ ตาปัญญา. (2540). *สัมผัสแห่งความรัก ศิลปะการนวดแบบไทย*. กรุงเทพฯ: แสงตะเกียง.

เสก อักษรานุเคราะห์. (2543). Modified WOMAC Scale for Knee Pain. *เวชศาสตร์ฟื้นฟูสาร* , 9(3), 82–85. <http://rehabmed.or.th/main/wp-content/uploads/2015/01/L-126.pdf>

Kuptniratsaikul, V., & Rattanachaiyanont, M. (2007). Validation of a modified Thai version of the Western Ontario and McMaster (WOMAC) Osteoarthritis Index for knee osteoarthritis. *Clinical Rheumatology*, 26(10), 1641–1645.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์และความคงทน
โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม

The Development of Vocabulary Learning Achievement and Retention Using
Mnemonics and Vocabulary Picture Books for Grade 6 Students of Anuban

Nakhon Pathom School

¹ธีรvara ปลาตะเพียนทอง, ²ภัทรธีรา เทียนเพิ่มพูล

¹Theewara Platapiantong, ²Patteera Thienpermpool

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

Silpakorn University Sanamchandra Palace Campus

E-mail: theewara32@gmail.com

Received June 30, 2020; Revised July 2, 2020; Accepted October 14, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ 2) ศึกษาความคงทนในการจำคำศัพท์ หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงทดลองพื้นฐาน รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 2 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยเทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ โดยภาพรวมทั้งหมดมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด

3) ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์วัดหลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์โดยการใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมไม่แตกต่างกับการทดสอบหลังเรียน

คำสำคัญ: เทคนิคช่วยจำ; สมุดภาพคำศัพท์; ผลสัมฤทธิ์; ความคงทน

Abstract

This Article aimed to: 1) compare the students' vocabulary learning achievement before and after learning by mnemonic and vocabulary books; 2) study the retention of students after learning by using mnemonics and vocabulary picture books; 3) explore the students' opinions toward teaching by using mnemonics and vocabulary picture books.

The sample was 33 grade 6 students in Anuban Nakhon Pathom School. They were randomly selected. Pre-Experimental Research Design and One-group Pretest Posttest Design are used in this research. The duration of the experiment was 2 weeks. The instruments consisted of 1) lesson plans 3) a vocabulary test 4) a questionnaire on opinions toward learning by using mnemonics and vocabulary picture books.

The research results were 1) the students' vocabulary learning achievement after using mnemonics and vocabulary picture books was significantly higher than before at the .05 level; 2) the students' opinions toward teaching vocabulary using mnemonics and vocabulary picture books were at the highest level and 3) the students' retention in teaching vocabulary using mnemonics and vocabulary picture books was not different from the post-test.

Keywords: Mnemonics; Vocabulary Picture Books; English Vocabulary Achievement; Retention

บทนำ

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาความรู้ด้านคำศัพท์มีบทบาทสำคัญยิ่งในการอ่านบทความ ผู้สอนมักจะเริ่มสอนตั้งแต่คำศัพท์เพราะคำศัพท์ช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากยิ่งขึ้น ยิ่งรู้ศัพท์มากก็ยิ่งเข้าใจมาก ขณะที่ Thornbury (2002) กล่าวถึงความสำคัญของศัพท์กับไวยากรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า หากปราศจากไวยากรณ์จะเกิดการสื่อสารที่น้อยมาก แต่ถ้าหากปราศจากคำศัพท์การสื่อสารจะไม่เกิดขึ้นเลย กล่าวได้ว่าการสอนคำศัพท์สำคัญยิ่งกว่าไวยากรณ์ คำศัพท์เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญ ดังนั้นผู้เรียนต้องเรียนรู้เป็นอันดับแรก ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะพัฒนา

ความรู้ทางด้านคำศัพท์ของกลุ่มตัวอย่าง เพราะการรู้ศัพท์ช่วยให้สามารถสื่อความหมายได้และหากมีความรู้ศัพท์มากก็จะสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเป็นครูสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับปัญหาในชั้นเรียนจากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่าแม้ว่านักเรียนจะท่องคำศัพท์บ่อยครั้งแต่ก็ไม่สามารถบอกความหมายของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง จากการเก็บข้อมูลผลการเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 196 คน ในปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 1 พบว่ามีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.73 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.84 เปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มเดียวกัน ในปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 พบว่ามีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.56 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.53 แสดงให้เห็นว่านักเรียน มีผลการเรียนที่ลดลงในภาคเรียนที่ 2 ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่านักเรียนไม่สามารถจำคำศัพท์ได้ในระหว่างบทเรียน และการที่นักเรียนท่องศัพท์แบบแปลความหมายมาสอบนั้น อาจจะทำให้ให้นักเรียนจดจำได้เพียงชั่วคราว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษ หรือไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เลย ดังนั้นนักเรียนต้องเรียนรู้วิธีการใช้คำศัพท์ในประโยค นอกจากนั้นจากการสอบวัดความรู้คำศัพท์ของนักเรียนเกี่ยวกับคำศัพท์ที่นักเรียนควรรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้คำศัพท์ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้และอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งตามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับประถมศึกษา รายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ การจัดการเรียนการสอนจึงควรครอบคลุมทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งทักษะสุดท้ายคือทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุด และการเขียนสะกดคำเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการเขียน บุคคลผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเขียนก็จะสามารถสื่อสารได้ดีด้วยเช่นกัน และอีกทั้งจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 พบว่า คะแนนของนักเรียนทั่วประเทศในวิชาภาษาอังกฤษ มีจำนวนผู้เข้าสอบ 704,692 คนมีค่าเฉลี่ย 36.34 คะแนน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในรายวิชาทั้งหมดจากวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร นั้นรวมถึงความรู้ความสามารถด้านคำศัพท์ สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ให้กับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเพราะความรู้เรื่องคำศัพท์มีประโยชน์ต่อทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเน้นหลักไปที่ให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการแข่งขันในอนาคต

ในการเรียนและการสอนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไปเริ่มต้นจากสอนคำศัพท์ คำศัพท์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างความหมายที่มีความสำคัญในการสื่อสารมาก ดังที่ Wilkins (1972) กล่าว

ว่า ถ้าไม่มีความรู้ไวยากรณ์จะทำให้สื่อความหมายได้น้อยมาก แต่ถ้าไม่รู้คำศัพท์จะไม่สามารถสื่อความหมายได้เลย หมายความว่า การเรียนภาษาที่สองต้องมีความรู้ด้านคำศัพท์ที่เพียงพอเพื่อการสื่อสารสามารถเข้าใจได้ ถึงแม้จะมีความรู้ด้านไวยากรณ์ที่จำกัด แต่ในทางตรงข้ามกันถ้าผู้เรียนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สองไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์จะไม่สามารถเข้าใจและสื่อสารอะไรได้เลย หากไม่มีความรู้ในเรื่องของคำศัพท์เลยการเรียนการสอนก็จะไปไม่ได้ซ้ำและยากลำบากการเรียนรู้นั้นการเรียนรู้อำนาจที่จึงนับเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นชั้นเริ่มเรียน ครูผู้สอนควรมุ่งสอนคำศัพท์แก่นักเรียนเพื่อนักเรียนจะสามารถนำไปใช้ในประโยคพื้นฐานต่าง ๆ อีกทั้งการเรียนรู้อำนาจเป็นพื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างประโยคง่าย ๆ ที่พอจะสื่อสารได้รู้เรื่องก่อนที่จะพูดประโยคขั้นสูง ๆ ต่อไป ฉะนั้นการสอนศัพท์ต้องสอนให้ถูกต้องรู้ความหมายและสามารถใช้คำศัพท์นั้นในประโยคหรือชีวิตจริงได้ ทั้งนี้ทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษจะได้ผลดีนั้นนักเรียนต้องมีความรู้ศัพท์เพื่อสามารถสื่อสารโต้ตอบเข้าใจข้อความที่ฟัง หรืออ่านได้ อีกทั้งยังสามารถเขียนประโยคเพื่อสื่อความหมายได้ (อรุณี วิริยะจิตรา, 2548)

จากงานวิจัยที่ผ่านมา Mnemonics สามารถทำหน้าที่ได้ดีในการเชื่อมโยงสิ่งที่รู้และสิ่งที่ไม่รู้ให้กับนักเรียน เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการเพิ่มความจำโดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับคำที่คุ้นเคย Craik and Lockhart (1972) กล่าวว่าการทำงานของสมองที่ยึดต้องการความคิดที่ละเอียด เป็นระเบียบหรือเป็นขบวนการจะสามารถช่วยในการเรียนคำศัพท์ได้มากขึ้นด้วย ชลลดา เรืองฤทธิ์ราวี (2553) พบว่าเทคนิคช่วยจำเป็นวิธีการที่ดีที่จะช่วยให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งการสอนเทคนิคช่วยจำให้แก่ นักเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ในความทรงจำได้นานอีกด้วย (Yates, 1966; Luria, 1968; Hunt and Love, 1972, อ้างถึงใน สิรินทร เพียรพิทักษ์, 2555) จุฬารัตน์ ดวงแก้ว (2552) กล่าวถึงการสอนโดยใช้สมุดภาพว่าสมุดภาพทำให้เด็กมีความสนใจที่จะอยากเรียนมากขึ้น จดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้นและทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ นรินทรชัย พัฒนพงศา (2542) กล่าวเสริมถึงสื่อภาพไว้อีกว่าภาพจะจูงใจ ยั่วเย้าการรับสารได้ดี โดยเฉพาะภาพถ่ายและภาพวาดที่ดี ภาพจากหนังสือ จะช่วยให้จำข่าวสารได้ดีกว่าตัวอักษรและหากว่าเนื้อเรื่องซับซ้อนการใช้สื่อภาพจะต้องมีความจำเป็นมากเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ มนุษย์สามารถจดจำเรื่องราวจากการอ่านร้อยละ 10 ในขณะที่สามารถจดจำเรื่องจากการมองเห็นได้ร้อยละ 30 (Dale, 1969)

จากการศึกษาปัญหาและความสำคัญของคำศัพท์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนแปลไม่ออก เขียนไม่ได้ ไม่รู้คำศัพท์ อ่านภาษาอังกฤษไม่ออก ฉะนั้นครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการหาวิธีในการจัดการเรียนการสอนคำศัพท์ที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการใช้คำศัพท์ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ครูผู้สอนในโรงเรียนจึงต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนไม่รู้คำศัพท์ ไม่เข้าใจความหมาย ฟังไม่เข้าใจ หดไปหรือให้เกิดความยากน้อยที่สุด จึงเป็นเหตุผลให้ข้าพเจ้าในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนอนุบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีความตั้งใจในการนำเทคนิคช่วยจำ (Mnemonics technique) ที่เลือกมาใช้กับนักเรียนทั้งหมด 4 วิธี ร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุก น่าสนใจ ริเริ่มสร้างสรรค์ โดยนำเสนอเทคนิคช่วยจำควบคู่กับทำ สมุดภาพคำศัพท์โดยแบ่งหมวดหมู่คำศัพท์ออกเป็น 5 ชุด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจดจำด้าน คำศัพท์ของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักเรียนและเป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยใน การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยใช้ เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์
2. เพื่อศึกษาความคงทนในการจำคำศัพท์ หลังการเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพ คำศัพท์
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อการสอนโดยใช้เทคนิค ช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์

การทบทวนวรรณกรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

การเรียนรู้คำศัพท์ จึงเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ ในการเรียนรู้ ภาษาใหม่ ครูผู้สอนจึงควรฝึกผู้เรียน มีความรู้ด้านคำศัพท์ เพราะถ้าผู้เรียนไม่รู้คำศัพท์หรือมีคำศัพท์ไม่เพียงพอจะทำให้เกิดปัญหาในการ อ่านเรื่องราว การฟังข่าวสาร การพูดเพื่อสื่อความหมาย หรือการเขียนข้อความ ซึ่งบุคคลที่รู้คำศัพท์ มากจะได้เปรียบในการเรียนภาษาอังกฤษ หลักการสอนคำศัพท์ถูกแบ่งออกเป็น 3 ชนิดตามที่ Nation (2012) ได้แบ่งไว้ดังนี้ ด้านการเลือกเนื้อหาและการจัดลำดับเนื้อหา (Content and Sequencing) เลือก คำศัพท์จากความรู้ในการพบเห็นนักเรียนได้ฝึกการใช้คำศัพท์ อย่างเพียงพอ ผู้สอนควรเสนอโอกาสใน การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศัพท์หลากหลายวิธี ถัดไปคือวิธีการนำเสนอ ผู้สอนต้องเลือกคำศัพท์ที่พบบ่อย มานำเสนอ เด็กมีมาตรฐานในการเดาความหมาย ด้านการใช้ภาษามีทักษะในการใช้กลวิธีต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ ผู้สอนสนับสนุนการเรียนให้นำคำไปใช้ ทบทวนฝึกฝนซ้ำ ๆ นำเสนอโอกาสให้ผู้เรียนได้ เพิ่มความรู้ปริมาณของคำศัพท์ คล้ายคลึงกันกับ Bishop et al. (2009) กล่าวถึงการสอนคำศัพท์คือ นอกจากเสนอคำศัพท์แล้วนั้น ผู้สอนควรให้รายละเอียดและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้คำศัพท์ ฝึกอย่าง เป็นประจำ ผู้สอนกระตุ้นให้เชื่อมโยงความรู้คำศัพท์และความหมายเข้าด้วยกัน อุทัย ภิรมย์รัตน์ และ เพ็ญศรี รังสิยาภูล (2535) เสนอแนะวิธีการสอน โดยเฉพาะวิธีการสอนคำศัพท์อีกว่าต้องเริ่มสอนจาก

เรื่องง่าย ๆ และเป็นคำศัพท์ที่สามารถเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เมื่อสอนศัพท์ไปแล้วครูก็ควรให้เห็นรูปประโยคหรือกลุ่มคำ

เอกสารเกี่ยวกับเทคนิคช่วยจำ (Mnemonics Technique)

Mnemonics Technique คือเทคนิคช่วยจำ เทคนิคการจำ กลยุทธ์ช่วยจำ หรือวิธีช่วยจำเป็นวิธีที่มนุษย์นำมาใช้เพื่อจดจำสิ่งต่าง ๆ The Access Center (2000); Knowledge rush (2014) และ Memory Bank (2014) ได้สรุปเกี่ยวกับประเภทของเทคนิค ช่วยจำไว้ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. Mnemonic Verses เป็นกลยุทธ์ช่วยจำที่นำโคลง จังหวะมาใช้ในการจำคำศัพท์
2. Link System เป็นการเชื่อมโยงคำศัพท์ที่ต้องการจำเข้ากับเรื่องที่แต่งขึ้น
3. Story System เป็นการใช้นิทานหรือเรื่องเล่านำคำศัพท์ที่เรียนเข้าไปใส่ในเรื่อง
4. Journey System วิธีนี้คือการจดบันทึกในสิ่งที่ต้องจำ
5. Room System วิธีนี้จะคล้ายกับ Method of Loci คือการจินตนาการถึงสถานการณ์หรือห้องว่าง ๆ ที่จะสามารถนำสิ่งของไปวาง และให้คิดถึงคำศัพท์และคิดว่าจะวางสิ่งของนั้นไว้ในตำแหน่งใดในห้อง
6. Major System บางครั้งถูกเรียกว่า Phonetic System หรือ Phonetic Mnemonic System เป็นกลยุทธ์ที่นิยมใช้ในการจำตัวเลข โดยวิธีการเปลี่ยนตัวเลขเป็นตัวอักษรหรือคำที่ช่วยให้จำง่ายขึ้น
7. Dominic System จินตนาการคนนำบุคคลที่เรารู้จักมาใส่รหัสในการท่องจำ
8. Gorowase System เทคนิคของญี่ปุ่น โดยเปลี่ยนตัวเลขเป็นตัวอักษรหรือคำ
9. Letter Strategy เทคนิคตัวอักษร คือ เทคนิคการใช้พยัญชนะตัวแรก (Acronym) และโคลงกระทู้ (Acrostics) รวมกัน คำย่อ พยัญชนะตัวแรก (Acronym) จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน เช่น Home H = Huron, O = Ontario, M = Michigan
10. Peg Word Strategies การใช้เสียงสัมผัสเชื่อมกับตัวเลขในคำคล้องจอง
11. Key Word เทคนิคการจำคำสำคัญ นิยมใช้กันมากในวิชาภาษาต่างประเทศเป็นการเชื่อมคำกับข้อมูล ซึ่งเข้ารหัส เรียบร้อยแล้ว ครูสอนคำศัพท์ใหม่โดยใช้คำสำคัญ

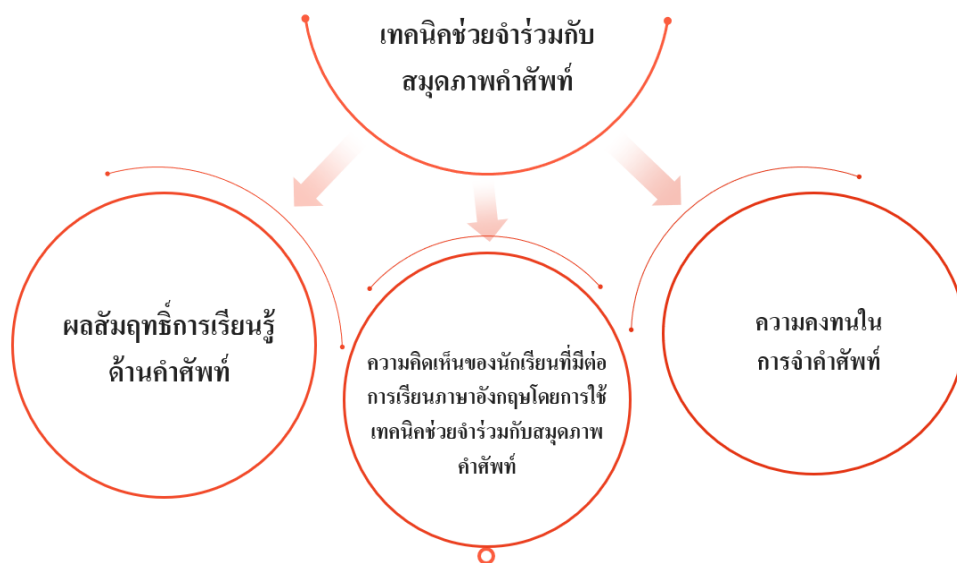
ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคช่วยจำแบบ Physical Mnemonics , Method of Loci , Mnemonic Verses และ Keyword Mnemonic Technique มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมจำลองสถานการณ์ในห้องเรียนจินตนาการคำศัพท์แลกเปลี่ยนความคิดและสนุกไปกับเพื่อนคนอื่น ๆ มีการแสดงท่าทางอาการให้นักเรียนรู้สึกไม่น่าเบื่อ แต่งโคลงคำศัพท์หรือใช้คำสำคัญซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ฝึกออกเสียงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ได้ แต่การสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงเลือกกิจกรรมเพื่อเสริมแรงการเรียนรู้คำศัพท์โดยผู้วิจัยเลือกนำเสนอภาพคำศัพท์มาใช้ในการเสริมแรงในการจัดการเรียนการสอนด้วยเพราะการอ่านภาพสามารถกระตุ้นและเพิ่มความสนใจแก่ผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้

การสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์โดยใช้สมุดภาพ

การจัดทำสมุดภาพมีวัตถุประสงค์เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมผู้ที่ไม่ชอบการอ่าน ไม่ชอบท่องศัพท์ ให้มีทักษะในการอ่านมากขึ้น มีนิสัยรักการอ่านและค้นคว้า รวมทั้งทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศมากยิ่งขึ้น จุฬารัตน์ ดวงแก้ว (2552) กล่าวว่าวิธีการสอนโดยใช้สมุดภาพทำให้เด็กมีความสนใจที่อยากจะเรียนมากขึ้นและยังจดจำได้ดียิ่งขึ้นด้วยการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้อ่านภาพนับเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ การอ่านภาพสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ ดังนี้ช่วยเพิ่มความชำนาญต่าง ๆ ทางด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ส่งเสริมการแสดงออกและการจัดหรือเรียงลำดับความคิดช่วยเพิ่มแรงกระตุ้นและความสนใจแก่ผู้เรียน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) กล่าวเสริมถึงสื่อภาพไว้ดีกว่าภาพจะดูใจ ย่อยง่ายการรับสารได้ดี โดยเฉพาะภาพถ่ายและภาพวาดที่ดี ภาพถ่ายเขียนได้ดีหรือใช้ภาพถ่ายจะดีกว่าตัวอักษรบรรยายและทำให้แปลความหมายถูกต้องยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองพื้นฐาน (Pre-Experimental Research Design) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 9 ห้องเรียน รวม 366 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 33 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจคำศัพท์ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 บทเรียน เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 คาบ คาบละ 60 นาที รวม 5 คาบ
3. แบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 20 นาที เพื่อวัดความรู้ศัพท์ของนักเรียนและใช้เพื่อวัดความคงทนในการจำคำศัพท์
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ จำนวน 15 ข้อ

การเก็บข้อมูล

1. ชี้แจงและอธิบายเพื่อทำความเข้าใจให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำงานวิจัยในครั้งนี้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ
2. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้คำศัพท์ก่อนการเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ โดยคำถามมีจำนวน 20 ข้อ การทดสอบใช้เวลา 20 นาทีและตรวจคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วบันทึกคะแนนของแต่ละคน
3. ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ในการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้อง ใช้การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์จำนวน 5 บทเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและที่ปรึกษาในชั้นเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหา ระยะเวลาในการทดลองคือในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 คาบ คาบละ 60 นาที รวม 5 คาบโดยไม่รวมระยะเวลาการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้คำศัพท์หลังการเรียนด้วยการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบทดสอบเดียวกับก่อนเรียนโดยคำถามมี 20 ข้อ การทดสอบใช้เวลา 20 นาทีและตรวจคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน แล้วบันทึกคะแนนของแต่ละคน และนำผลไปวิเคราะห์

5. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์และเก็บข้อมูลแบบสอบถามแล้วจึงนำผลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

6. หลังการทดสอบหลังเรียน 14 วัน ทำการทดสอบความคงทนในการจำโดยใช้ข้อสอบวัดระดับความรู้คำศัพท์ ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับก่อนเรียนแต่นำมาสลับข้อใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้

2. ตรวจสอบทดสอบความรู้คำศัพท์

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบ

3. ตรวจสอบแบบสอบถามความคิดเห็น

3.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบ

3.2 มาตรฐาน ประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม

4.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติแบบจับคู่ t-test (Paired-Samples T-test)

5. วิเคราะห์ความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียนหลังจากการเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์โดยเปรียบเทียบค่าความต่างของคะแนนระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนและคะแนนสอบหลังเรียน 14 วัน

5.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติแบบจับคู่ t-test (Paired-Samples T-test)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์โดยการใช้นวัตกรรมช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์โดยการใช้นวัตกรรมช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยนำคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยใช้ t-test แบบ Dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์โดยการใช้นวัตกรรมช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม หลังเรียน ($\bar{X}$ =16.15, S.D. =1.22) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =8.45, S.D.

=1.60) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ตรวจสอบพบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 7.7 คะแนน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์โดยการใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	df	t
ก่อนเรียน	33	8.45	1.603	32	*-32.571
หลังเรียน	33	16.15	1.228		

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยเทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ โดยภาพรวมทั้งหมดมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยเทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ จำนวน 33 คน พบว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยเทคนิค ช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์โดยภาพรวมทั้งหมดมีระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=2.86$, S.D. =0.31) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์จากการเรียนรู้มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นภาพรวมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=2.90$, S.D.=0.30) ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าความคิดเห็นรองลงมามีระดับความคิดเห็นภาพรวมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=2.86$, S.D. = 0.30) และด้านเนื้อหา มีค่าความคิดเห็นรองลงมามีระดับความคิดเห็นภาพรวมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=2.82$, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพรวม

ลำดับ	ขอคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านเนื้อหา				
1.	ด้านเนื้อหา	2.82	0.34	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ด้านการจัดกิจกรรม	2.86	0.30	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ด้านประโยชน์จากการเรียนรู้	2.90	0.30	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย		2.86	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมไม่แตกต่างกับการทดสอบหลังเลิกเรียนทันที

ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยนำคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนและหลังการสอบหลังเรียน อีก 14 วัน มาเปรียบเทียบโดยใช้ t-test แบบ Dependent พบว่า ผลการศึกษาคความคงทนหลังการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม วัดความคงทนหลังเรียนครั้งที่ 2 โดยผ่านไป 14 วัน ไม่แตกต่างกันกับการทดสอบหลังเลิกเรียนทันที ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้คือ นักเรียนมีความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังจากเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์หลัง 14 วัน ไม่ต่างจากที่สอบหลังเรียน

ตารางที่ 3 แสดงการศึกษาคความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	df	t
แบบทดสอบหลังเรียน ครั้งที่ 1	33	16.15	1.228	32	*-1.644
แบบทดสอบหลังเรียน ครั้งที่ 2	33	16.33	1.339		

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำศัพท์ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นคำศัพท์ที่พบเจอบ่อยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Lado (1988) ที่ว่าคำศัพท์ควรเป็นคำศัพท์ที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เช่นการนำไปพูดสนทนาซึ่งคำศัพท์ที่ผู้วิจัยเลือกมานั้นไม่ได้ไล่ตัวผู้เรียนถูกนำมาจัดให้อยู่ในหมวดเดียวกันประกอบด้วย 5 หมวดดังนี้ Gesture, School Uniform, Object, House และ Nature จำนวนคำศัพท์ที่เหมาะสมไม่มากเกินไปช่วยให้การฝึกลื่นง่ายต่อระดับอายุของผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนรู้และจดจำตามที่ Lado (1988) กล่าวไว้ว่าปริมาณของตัวอักษรในการใช้คำศัพท์ต้องเหมาะสมกับช่วงอายุ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนคำศัพท์ที่ผู้วิจัยได้ใช้คือให้ผู้เรียนได้เห็นของจริงหรือเรียนโดยใช้ภาพ ตามที่อิสรา สารงาม (2530) ได้

เสนอแนะว่าการใช้ Real Object เหมาะกับการสอนคำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมหรือการใช้รูปภาพเป็นอุปกรณ์เสริมสร้างความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นซึ่งสามารถใช้ได้กับคำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยแบ่งวิธีการสอนออกเป็น 3 ชั้นได้แก่ชั้นนำเสนอ (Presentation) ชั้นฝึก (Practice) และชั้นนำไปใช้ (Production) ตามแนวคิดของทิตนา แซมณี (2545) โดยเพิ่มเติม ขั้นตอนดึงดูดความสนใจ (Motivation) เพื่อกระตุ้นความสนใจและความพร้อมของผู้เรียนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำเทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์มาใช้ในการสอนคำศัพท์ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ต่าง ๆ ได้ดี สามารถช่วยเชื่อมโยงสิ่งที่รู้และสิ่งที่ไม่รู้ให้กับผู้เรียนได้ตามที่ Scugg (2005) กล่าวไว้ว่า หากจัดการเรียนการสอนเรื่องเทคนิคช่วยจำได้ดี ผู้เรียนก็จะสามารถจดจำคำศัพท์ที่ได้เรียนมานั้นไปตลอด กล่าวได้ว่าเทคนิคช่วยจำคือวิธีรวบรวมและจัดระเบียบความจำได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสริมกิจกรรมที่เป็นการเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคำศัพท์ของตนโดยการให้ผู้เรียนทำสมุดภาพคำศัพท์ การสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำนั้นยังไม่เพียงพอแน่นอน สมุดภาพคำศัพท์จึงถูกนำมาใช้ในการเสริมแรงในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

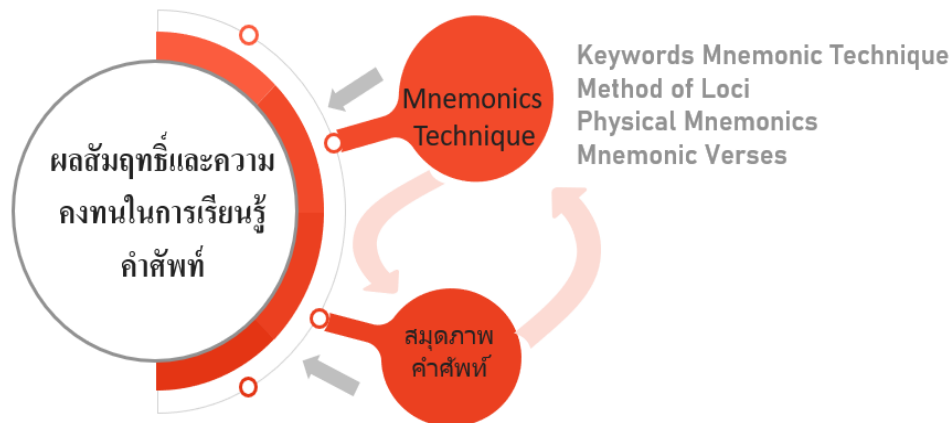
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยเทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ โดยภาพรวมทั้งหมดมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด โดยนักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคช่วยจำและสมุดภาพคำศัพท์ช่วยให้อยากเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น สามารถนำคำศัพท์ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้กับทักษะอื่น ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถช่วยในการเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มปริมาณความรู้คำศัพท์จากเดิมที่มีอยู่และยังช่วยให้สนุกกับการเรียนมากยิ่งขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wyra, Lawson and Hungi (2007) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องเทคนิคการจำคำสำคัญและพัฒนาความสามารถของการใช้รูปภาพและการระลึกคำศัพท์ภาษาต่างประเทศพบว่าเทคนิคช่วยจำคำสำคัญมีประโยชน์มีอิทธิพลต่อการเรียนคำศัพท์อีกทั้งคำศัพท์ที่นำมาสอนก็เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนที่สามารถนำไปพูดสนทนาได้ในชีวิตจริงหรือในชีวิตประจำวันเป็นไปตามหลักการของ Lado (1998) ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าความคิดเห็นรองลงมา นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์นั้นช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ Allen (1983) กล่าวคล้ายกันว่าเทคนิคช่วยจำเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร ใช้ภาพในการจินตนาการซึ่งนักเรียนจะสนใจการจินตนาการจากภาพ ด้านสุดท้ายคือด้านเนื้อหาที่มีความคิดเห็นภาพรวมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยนักเรียนมีความเห็นด้านการเลือกคำศัพท์มาใช้กับเทคนิคช่วยจำและสมุดภาพคำศัพท์มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เนื้อหาเข้าใจง่าย อธิบายชัดเจนน่าสนใจและมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม หลังจากที่ได้เรียนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเทคนิคช่วยจำทำให้กลไกทางสมองทำงานอย่างมาก ตามที่

Craik and Lockhart (1972) กล่าวว่าไว้ว่าผู้เรียนจะจำได้ดียิ่งขึ้นถ้าสมองมีความคิดที่ละเอียดหรือเป็น ขบวนการ เทคนิคช่วยจำจะสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมของนักเรียนให้เข้ากับความรู้ใหม่และยังใช้ รูปภาพเป็นส่วนช่วยเสริมแรงการเรียนรู้คำศัพท์ให้จำได้ดีมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ดังแผนภาพ

เทคนิคช่วยจำแบบ Keywords Mnemonic Technique , Method of Loci , Physical Mnemonics , Mnemonic Verses เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมจินตนาการคำศัพท์ แต่งโคลงคำศัพท์หรือใช้คำสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ได้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ แต่การสอนโดยใช้เทคนิคช่วยจำนั้นยังไม่เพียงพอจึงเลือกกิจกรรมเพื่อเสริมแรงการเรียนรู้ คำศัพท์โดยผู้วิจัยเลือกนำสมุดภาพคำศัพท์มาใช้ในการเสริมแรงในการจัดการเรียนการสอนด้วยเพราะ การอ่านภาพสามารถกระตุ้นและเพิ่มความสนใจแก่ผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งต่าง ๆ ได้ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์และประโยคได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนโดยใช้เทคนิค ช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐมผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ก่อนการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรชี้แจงถึงความสำคัญของเทคนิคช่วยจำกับ สมุดภาพคำศัพท์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนสามารถใช้เทคนิคช่วยจำที่หลากหลายและนำไปพัฒนาเพื่อนำมาปรับใช้กับ
ผู้เรียนได้หลายรูปแบบในเวลาเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน เป็นต้น

2.3 เนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งในครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษา
ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การเขียน เพื่อให้ทราบข้อมูลอย่างละเอียดโดยการสังเกต รวมทั้งศึกษา
พฤติกรรมและความรู้สึกของผู้เรียนระหว่างเรียนโดยผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ไปพัฒนา
และนำไปใช้ต่อไปให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ ดวงแก้ว. (2552). *ความพึงพอใจของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ชลลดา เรืองฤทธิ์ราวี. (2553). *ผลการใช้กลวิธีช่วยจำเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ทิตนา แหมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2542.) *การสื่อสาร-รณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ เน้น
การเจาะจงกลุ่มและมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: ไร่เขียว.*
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้น
พื้นฐาน. สืบค้น 23 มีนาคม 2561, จาก [http://www.newonetestresult.niets.or.th
/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM3_2560.pdf](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM3_2560.pdf)*
- สิรินทร เพียรพินิจ. (2555). *ผลการเรียนรู้ด้วยเกมคอมพิวเตอร์แบบผจญภัยร่วมกับเทคนิคช่วยจำ
วิชาภาษาจีนพื้นฐาน 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำของนักศึกษาระดับปริญญา
ตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วรลยา ช่างขวัญเย็น. (2547). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 คำการสร้างคำและการยืมคำ. กรุงเทพฯ:
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย.*

- อิสรา สารงาม. (2530). *การสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย ภิรมย์รัตน์ และเพ็ญศรี รังสิยากุล. (2535). *ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษแก่ผู้เริ่มเรียน*. กรุงเทพฯ: วิศตอเรียนการพิมพ์.
- อรุณี วิริยะจิตรา. (2548). *การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- Allen, V. F. (1983). *Techniques in teaching vocabulary*. New York: Oxford University Press.
- Bishop, A., Yopp, K., & Yopp, H. (2009). *Vocabulary Instruction for Academic Success*. CA: Shell Education.
- Craik, F. I. M., & Lockhart, R. S. (1972). Levels of processing: a framework for memory research. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 11, 671–684.
- Dale, E. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching* (3rd ed.). Holt, Rinehart & Winston, New York: Dryden Press.
- Knowledge rush. (2014). *Mnemonic Technique*. Retrieved August 17, 2018, from http://www.knowledgerush.com/encyclopedia/Mnemonic_techniques
- Lado, R. (1988). *Language Teaching: Teaching English Across Cultures*. New York: Mc GrawHill.
- Memory Bank. (2014). *Mnemonic Devices*. Retrieved January 25, 2018, from <http://library.thinkquest.org/C0110291/TRICKS/mnemonics/index.php>
- Nation, I. S. P. (2012). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- The Access Center. (2000). *Using mnemonic instruction to facilitate access to the general education curriculum*. Retrieved April 20, 2020, from <http://www.ldonline.org/article/15577?theme=print>
- Thornbury, S. (2002). *How to teach vocabulary*. Essex: Pearson Education Limited.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in Language Teaching*. London: Edward Arnold.
- Wyra, M., Lawson, M. J., & Hungi, N. (2007). The Mnemonic Keyword Method: The Effects of Bidirectional Retrieval Training and of Ability to Image on Foreign Language Vocabulary Recall. *Learning and Instruction*. 17(3), 360–371.

การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจ สมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่

Human Capital Management in Private Company That Impacts The Decision Making of New Graduated Candidates

¹รัตนา กาญจนศิริสกุล, ²กรเอก กาญจนโกดิน

¹Rattana Karnjanasirisakul, ²Korneak Karnjanapokin

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: ¹rattana.karnja2528@gmail.com, ²korneak.k@gmail.com

Received June 25, 2020; Revised July 24, 2020; Accepted October 17, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่ และ 3) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ทฤษฎีการจัดการทุนมนุษย์ และการตัดสินใจเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาจบใหม่จากสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล เอกชน และต่างประเทศ จำนวน 400 คน วิธีคัดเลือกแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ทดสอบที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way Anova) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยเพียร์สัน (Pearson Correlation) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.691) 2) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.745) และ 3) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .830

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ บริษัทเอกชนสามารถนำไปเป็นแนวทางการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการทุนมนุษย์ให้มีความเหมาะสมกับแรงงานกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสื่อสารผ่านช่องทางทั้งออนไลน์

และออฟไลน์สู่กลุ่มนักศึกษาจบใหม่เพื่อสืบค้นข้อมูลพื้นฐานของบริษัทก่อนการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน

คำสำคัญ: การจัดการทุนมนุษย์; การตัดสินใจ; การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน; การสมัครงาน

Abstract

The objectives of this research are (1) to study human capital management in private companies and (2) to study new graduates decision to apply for a job in a private companies and (3) to find the relationship between human capital management of private companies that affect the decision to apply for new graduates. This study applies the quantitative research method, Human Capital Management Theory and Decision Making Theory. The research area is Bangkok. The sampling group was 400 samplings of new graduates from public and private universities in Thailand and abroad by accidental sampling and using questionnaire. The data were analyzed by statistical tools such as frequency, percentage, mean, standard deviation, T-Test, One-way Anova Analysis and Pearson Correlation. The results of the research were 1) The results of the research according to the first objective of human capital management of private companies were at a high level ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.691), 2) The results of the research according to the 2nd objective was found that the graduates' decision to apply for employment in private companies The overall picture is at a high level ($\bar{x}$ = 4.17, S.D. = 0.745) and 3) The research results according to the 3rd objective was found that human capital management of private companies has a relationship with the decision to apply for a new graduate work with a correlation coefficient (R) of .830.

Findings from this research, private companies can use to analyze and plan human capital management suitable for target workers by communicating through both online and offline channels to a group of new graduates who searching for basic information of the company before deciding to apply for work.

Keywords: Human Capital Management; Decision-making; Human Capital Management In Private Company; Job Application

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังได้รับผลกระทบในแง่การลดลงของแรงงาน อันมีสาเหตุมาจากการมีจำนวนผู้สูงอายุที่ก้าวสู่วัยเกษียณเป็นจำนวนมาก ในระดับทวีป ประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างประเทศในทวีปเอเชียที่ประสบปัญหาด้านอัตราผู้เกษียณอายุเพิ่มขึ้น และได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เป็นประเทศแรก ๆ ส่งผลให้รัฐบาลมีความจำเป็นต้องทบทวนการวางนโยบายด้านแรงงาน โดยมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นมีการออกนโยบายอนุญาตให้แรงงานต่างชาติเดินทางเข้าไปทำงานในประเทศเพิ่มมากขึ้น อัตราการจ้างงานชาวต่างชาติมากที่สุดในรอบ 18 ปี (Japan Info, 2019) เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายในอดีตที่มุ่งเน้นการสร้างอาชีพให้ประชากรภายในประเทศและผลักดันแรงงานชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นให้กลับไปยังประเทศต้นทาง ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศที่ประสบปัญหาเดียวกันนี้ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งนอกจากจะประสบปัญหาการขาดแคลนประชากรแล้วยังได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เช่นกัน

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553 เนื่องจากมีสัดส่วนประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของประชากรทั้งประเทศ และแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2563 คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.5 และจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2566 ส่งผลให้อัตราการเกษียณอายุเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สถานการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 มีอายุเพิ่มขึ้นและเริ่มเกษียณอายุงาน ทำให้เกิดสภาวะขาดแคลนแรงงานในตลาด ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก ทำให้บริษัท องค์กร หน่วยงานห้างร้านต่าง ๆ ต้องตื่นตัวในการวิเคราะห์สถานการณ์และจัดทำแผนการดำเนินงาน ตลอดจนนโยบายที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์การขาดแคลนแรงงานอันถือเป็นหนึ่งในอุปสรรคของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สคอ.) คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยจะมีประชากรวัยแรงงาน 42.2 ล้านคน แต่จะมีความต้องการแรงงาน 48.9 ล้านคน ดังนั้น จะเกิดภาวะขาดแคลนแรงงานถึง 6.4 ล้านคน จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ปัจจุบันหน่วยงาน บริษัทและห้างร้านต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านแรงงาน เพื่อยังผลให้บริษัทสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในสถานการณ์ที่เกิดสภาวะขาดแคลน ผลัดเปลี่ยนและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของกลุ่มประชากรที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาจบใหม่ที่เกิดและเติบโตมาในยุคการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันการจัดการทุนมนุษย์ (Human Capital Management) ถือเป็นนโยบายที่บริษัทเอกชนให้ความสำคัญ เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่าการจัดการด้าน

กำลังคนของบริษัทดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมกับกลไกสภาพการทำงานในตลาดแรงงานและความคาดหวังของพนักงานในทุกด้าน อาทิ ตำแหน่งงาน (Position) ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสมรรถนะ (Competency) ของพนักงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ (Total Remuneration) ที่เหมาะสม ระบบที่ช่วยจัดการความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Development) ภายในที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความสามารถของพนักงาน ความสามารถให้เกิดความรู้สึกผูกพันและภักดีต่อองค์กร (Engagement and Loyalty) ที่จะส่งผลเชิงบวกทางอ้อมทำให้องค์กรกลายเป็นองค์กรที่น่าร่วมงาน (Employer of Choice) ในสายตาของนักศึกษาจบใหม่ ที่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะด้านวิชาการ และความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (High Potential Candidate) ให้เลือกสมัครเข้าทำงานกับองค์กรเอกชนในที่สุด ตามแนวคิดที่ว่า การบริหารทุนมนุษย์เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างแนวทางปฏิบัติของการบริหารทรัพยากรบุคคล และความสามารถในการดำเนินธุรกิจ อันเป็นบรรทัดฐานที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการทุนมนุษย์ที่ดีจะเป็นแรงผลักดันให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นเหตุสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

ทฤษฎีตัวแปรต้นการจัดการทุนมนุษย์ตัวแปรย่อยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การสรรหา (Talent Acquisition) การเก็บรักษาบุคลากร (Employee Retention) การพัฒนาอาชีพ (Career Development) และการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) ผู้วิจัยสกัดมาจากผู้เชี่ยวชาญ นพอนันต์ เพียรมั่นคง (2559) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาการจัดการการบิน สถาบันเทคโนโลยีการการบิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกหน่วยงานที่ให้สวัสดิการที่เหมาะสมมากที่สุด ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกหน่วยงานที่มีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนในการเลื่อนตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการทำงานต่างสาขา หรือต่างประเทศ เพื่อเพิ่มทักษะและศักยภาพในการทำงาน บุญทัน ดอกโธสง (2551) ได้กล่าวว่า

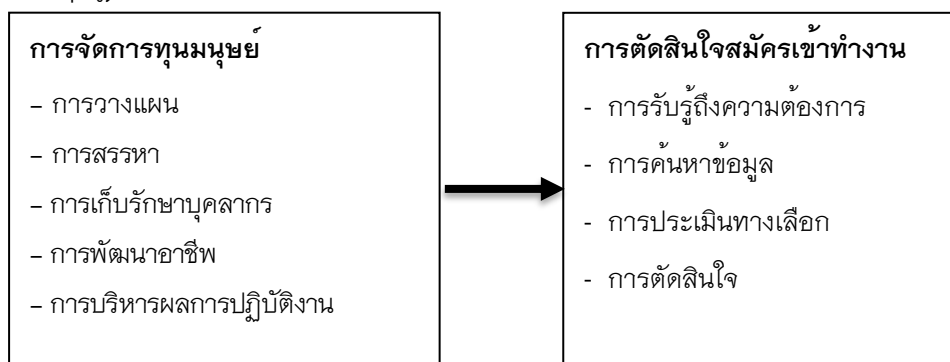
การจัดการทุนมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากรร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้บุคลากรขององค์กรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน พิชิต เทพวรรณ (2555) ได้กล่าวว่า มุมมองที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานด้านการจัดการทุนมนุษย์ ประกอบด้วย มุมมองด้านการวางแผน การสรรหา การคัดเลือกบุคลากร ซึ่งให้ความสำคัญกับการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเข้ามาปฏิบัติงานได้รวดเร็วและเพียงพอต่อการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร มุมมองด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ มุมมองด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานและค่าตอบแทน ซึ่งให้ความสำคัญกับการบริหารค่าตอบแทนที่เป็นธรรมวิชาชีพ วามละม่อม (2558) ได้กล่าวว่าการจัดการทุนมนุษย์ที่ดีประกอบด้วย การวางแผนบุคลากรที่ดี การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ดี การบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่บุคลากรอย่างเหมาะสม และการกำหนดกระบวนการประเมินผลงานของบุคลากรที่ดีและเป็นธรรม อรรถพร ไพโรจน์วุฒิพงศ์ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของการจัดการทุนมนุษย์ในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของการจัดการความรู้และการจัดการผลงานสู่ผลการดำเนินงานขององค์การธุรกิจบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า การจัดการทุนมนุษย์มีต่อผลการดำเนินงานขององค์การธุรกิจบริการ

ทฤษฎีตัวแปรตาม การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่ ตัวแปรย่อยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาประกอบด้วย ประกอบด้วย การรับรู้ถึงความต้องการ (Expectation Recognition) การค้นหาข้อมูล (Information Searching) การประเมินทางเลือก (Choices Evaluation) และการตัดสินใจ (Decision-Making)) ผู้วิจัยสกัดมาจากผู้เชี่ยวชาญ ไกรสอน ธรรมรสี (ค่าน้อย), พระครูปลัด (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการตัดสินใจเชิงพุทธสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการพัฒนาการตัดสินใจ ทั้งในด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ด้วยอริยสัจ 4 เสริมด้วยโยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจพลันเกตและแอ็ดเนอร์ ได้แก่ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ทางเลือก การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ กัลณพัฒน์ รัศมีเมฆินทร์ (2551) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นการดำเนินการที่ต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งการคิด การพิจารณาไตร่ตรอง การวิเคราะห์ และการประเมิน จากนั้นจึงค่อยทำการตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ชมพูนุช กิตติคุณการ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

ธวัชชัย มงคลสกุลฤทธิ์ (2550) กล่าวว่า การตัดสินใจหมายถึง การที่ผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียบพร้อมทุกด้าน สามารถคำนวณข้อมูลได้อย่างถูกต้องไม่ตกหล่นและมีเหตุผลอย่างเต็มที่ อันจะนำมาซึ่งการตัดสินใจในอุดมคติ ศิริวัฒน์ เหมือนโพธิ์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการตัดสินใจซื้อกล่องวงจรปิดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อกล่องวงจรปิดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ความต้องการซื้อกล่องวงจรปิด แหล่งข้อมูลที่ใช้บริโภคใช้ในการเสาะหาข้อมูล เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อ การประเมินทางเลือกของผู้บริโภคที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อกล่องวงจรปิด

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีการจัดการทุนมนุษย์ และทฤษฎีการตัดสินใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือนักศึกษาจบใหม่ระดับอุดมศึกษาจากสถาบันการศึกษารัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Convenient หรือ Accidental Sampling) ใช้สูตรคำนวณไม่ทราบจำนวนประชากร ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2563) ขนาดของตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 385 ตัวอย่าง แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาด จากการตอบแบบสอบถามที่ไม่ถูกต้องและหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มอีกจำนวนอีก 15 ชุด ดังนั้นผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นชุดคำถามในรูปแบบแบบสอบถามออนไลน์ ที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งเกิดจาก การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และดำเนินการสกัดข้อมูลเพื่อกำหนดตัวแปรต้น (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นกรอบการ

วิจัย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการทุนมนุษย์ (3) คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ และ (4) ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัยการทดสอบ 2 ค่า คือ ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร. ปิยสุตมาไว คณบดี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, อมฤตเทพ ผาสุขมูล รองผู้จัดการทั่วไปฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท นิสสัน มอเตอร์ เอเชีย แปซิฟิก จำกัด, และณัฐพล ศรีโอฬาร ผู้จัดการฝ่ายบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการ บริษัท ยัสपाल จำกัด ค่าความเชื่อถือ (Reliability) โดยการนำเครื่องมือทดลองใช้กับประชากรที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 ชุด การคำนวณหาความน่าเชื่อถือด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยผลที่ได้มีค่า 0.979

การวิเคราะห์ข้อมูล โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือ S.D การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance หรือ One Way ANOVA), t- Test, F- test และ สถิติการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.00 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 41.00 เป็นเพศหญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจบใหม่ที่จบการศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 64.80 ซึ่งจบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 72.50 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความสนใจคาดหวังในตำแหน่งงานระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 30.50 และมีความต้องการได้รับการจ้างภายใต้สัญญาจ้างประเภทสัญญาจ้างไม่ระบุระยะเวลาสิ้นสุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.30 ในด้านค่าตอบแทนกลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะได้รับค่าตอบแทนมากกว่า 30,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.50 และต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 42.30

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน

การจัดการทุนมนุษย์	ค่าสถิติ		ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการวางแผน	4.07	.831	มาก	5
ด้านการสรรหา	4.10	.822	มาก	4
ด้านการเก็บรักษาบุคลากร	4.15	.836	มาก	1
ด้านการพัฒนาอาชีพ	4.13	.821	มาก	2
ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงาน	4.12	.872	มาก	3
รวม	4.11	.691	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานพบว่า นักศึกษาจบใหม่มีระดับความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบน (SD) มาตรฐาน 0.691 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความเห็นในทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเก็บรักษาบุคลากร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.836 ด้านการพัฒนาอาชีพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.821 ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.872 ด้านการสรรหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.822 และด้านการวางแผน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.831 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน

การตัดสินใจ	ค่าสถิติ		ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการรับรู้ความต้องการ	4.07	.831	มาก	1
ด้านการค้นหาข้อมูล	4.10	.822	มาก	3
ด้านการประเมินทางเลือก	4.15	.836	มาก	4
ด้านการตัดสินใจ	4.13	.821	มาก	2
รวม	4.11	.691	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานพบว่า นักศึกษาจบใหม่มีระดับความเห็นในภาพรวมในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่

0.745 และเมื่อพิจารณาารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ความต้องการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.826 ด้านการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.828 และระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาคข้อมูล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.911 ด้านการประเมินทางเลือก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.848 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่

การจัดการ ทุนมนุษย์	การตัดสินใจ				
	ด้านการรับรู้ ความต้องการ	ด้านการ ค้นหาคข้อมูล	ด้านการประเมิน ทางเลือก	ด้านการ ตัดสินใจ	การตัดสินใจ ในภาพรวม
การวางแผน	R = .676	R = .504	R = .600	R = .695	R = .706
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
การสรรหา	R = .570	R = .465	R = .565	R = .588	R = .625
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
การเก็บรักษา บุคลากร	R = .609	R = .556	R = .579	R = .666	R = .689
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
การพัฒนา อาชีพ	R = .612	R = .542	R = .578	R = .643	R = .679
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
การบริหารผล การปฏิบัติงาน	R = .659	R = .636	R = .633	R = .643	R = .679
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
สรุปรวมการ จัดการทุน มนุษย์	R = .757	R = .655	R = .716	R = .777	R = .830
	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000	Sig = .000
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน

จากตารางที่ 3 พบว่าการจัดการทุนมนุษย์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่ในภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ R เท่ากับ .830 ค่าความสัมพันธ์แสดงค่าทางบวก ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าตัวแปรต้น การจัดการทุนมนุษย์ และตัวแปรตาม การตัดสินใจมีความสัมพันธ์อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ 83.00 จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของการจัดการตัดสินใจเข้าทำงานในบริษัทเอกชนของนักศึกษาจบใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วสามารถเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ ดังนี้

ด้านการรับรู้ความต้องการ มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก รองลงมา เป็นด้านการตัดสินใจ ด้านการค้นหาค่าข้อมูล และด้านการประเมินทางเลือก ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาการจัดการตัดสินใจเป็นรายด้านพบว่า (1) การตัดสินใจด้านการรับรู้ความต้องการในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถพิจารณาเป็นรายข้อคิดเห็นจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้ ดังนี้ ภาพลักษณ์ของบริษัท (Employer Branding) ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ อัตราเงินเดือนและสวัสดิการส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน และการศึกษาวัฒนธรรมองค์กร ก่อนสมัครเข้าทำงานส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน

(2) การตัดสินใจด้านการตัดสินใจ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสามารถพิจารณาเป็นรายข้อคิดเห็นจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้ ดังนี้ นักศึกษาจบใหม่ตัดสินใจสมัครเข้าทำงานจากตำแหน่ง เงินเดือน และสวัสดิการมากที่สุด รองลงมา นักศึกษาจบใหม่ตัดสินใจสมัครเข้าทำงานจากภาพลักษณ์ขององค์กร (Employer Branding) และนักศึกษาจบใหม่ตัดสินใจสมัครเข้าทำงานจากความชัดเจนในเส้นทางอาชีพ ตามลำดับ

(3) การตัดสินใจด้านการค้นหาค่าข้อมูล ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสามารถพิจารณาเป็นรายข้อคิดเห็นจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้ ดังนี้ นักศึกษาจบใหม่มีการสืบค้นข้อมูลบริษัทจาก Search Engine และสังคมออนไลน์ เช่น Google, Facebook, Linked-in ก่อนสมัครเข้าทำงานมากที่สุด รองลงมา คือนักศึกษาจบใหม่มีการสืบค้นข้อมูลทั่วไปของบริษัท ตำแหน่งที่เปิดรับ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ อัตราเงินเดือนจากเว็บไซต์ของบริษัท หรือเว็บไซต์หางาน เช่น JobsDB, Jobtopgun, Jobthai, Linked-in ก่อนสมัครเข้าทำงาน และนักศึกษาจบใหม่มีการสืบค้นข้อมูลด้านการจ้างงาน ตำแหน่งว่าง อัตราเงินเดือน จาก Search Engine และสังคมออนไลน์ เช่น Google Facebook ก่อนสมัครเข้าทำงาน ตามลำดับ

(4) การตัดสินใจด้านการประเมินทางเลือกในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสามารถพิจารณาเป็นรายข้อคิดเห็นจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้ ดังนี้ นักศึกษาจบใหม่มีการประเมินองค์กร ตำแหน่งงาน เงินเดือนและสวัสดิการโดยการปรึกษาผู้รู้ และผู้มีประสบการณ์การทำงานก่อนการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานเป็นอันดับแรก รองลงมา นักศึกษาจบใหม่มีการประเมินองค์กร ตำแหน่งงาน เงินเดือนและสวัสดิการ โดยสอบถามจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง

เพื่อน คนสนิทก่อนการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน และนักศึกษาจบใหม่มีการประเมินองค์กร ตำแหน่งงาน เงินเดือนและสวัสดิการ โดยสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น พันทิป ข้อมูลสถิติจากบริษัทที่ปรึกษาด้านกำลังคนก่อนการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในภาพรวม โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้น คือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนกับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ พบว่ามี R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 83.00 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่มีความสัมพันธ์ระดับสูง และเมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์เป็นรายด้านสามารถอธิบายได้ว่า

(1) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการวางแผนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้นคือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการวางแผนกับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ พบว่า ค่า R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 70.60 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการวางแผนและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่มีความสัมพันธ์ระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการทุนมนุษย์ด้านการวางแผนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการรับรู้ความต้องการ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 67.60 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูล โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 50.40 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการประเมินทางเลือก โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 60.00 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 69.50 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง

(2) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการสรรหามีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจ โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้นคือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการสรรหากับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ พบว่า ค่า R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 62.50 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการสรรหาและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่มีความสัมพันธ์ระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการทุนมนุษย์ด้านการสรรหามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการรับรู้ความต้องการ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 57.00 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูล โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 46.50 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการประเมินทางเลือก โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 56.50 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 58.80 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง

(3) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการเก็บรักษาบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้น คือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน ด้านการเก็บรักษาบุคลากรกับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่พบว่า ค่า R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 68.90 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการเก็บรักษาบุคลากรและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่มีความสัมพันธ์ระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการทุนมนุษย์ด้านการเก็บรักษาบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการรับรู้ความต้องการ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 60.90 หมายถึง ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม มีค่าความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูล โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 55.60 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการประเมินทางเลือก โดยมาค่า R คิดเป็นร้อยละ 57.90 หมายถึง ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม มีค่าความสัมพันธ์ระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจโดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 68.90 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง

(4) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจโดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้น คือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการพัฒนาอาชีพกับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่พบว่า ค่า R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 67.90 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการพัฒนาอาชีพและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่มีความสัมพันธ์ระดับสูงถึงสูงมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการทุนมนุษย์ด้านการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการรับรู้ความต้องการ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 61.20 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีค่าความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูล โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 54.20 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการประเมินทางเลือก โดยมาค่า R คิดเป็นร้อยละ 57.80 หมายถึงตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 64.30 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง

(5) การจัดการทุนมนุษย์ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรต้นคือการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชน ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานกับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่พบว่า ค่า R มีค่าคิดเป็นร้อยละ 67.90 หมายความว่า การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานและการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ มีความสัมพันธ์ระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการทุนมนุษย์ด้านการ

บริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการรับรู้ความต้องการ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 65.90 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูล โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 63.60 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการประเมินทางเลือก โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 63.30 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจ โดยมีค่า R คิดเป็นร้อยละ 64.30 หมายถึง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ระดับสูง

สรุป

การจัดการทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจต่อการสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ การจัดการทุนมนุษย์ที่ดีมีใช้เพียงแต่การจัดการบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการเพื่อดึงดูดพนักงานประสิทธิภาพสูงเท่านั้น แต่บริษัทควรมีการสื่อสารภาพลักษณ์ขององค์กร ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์เพื่อประกอบการตัดสินใจของนักศึกษาได้ การสื่อสารองค์กรที่ดีผ่านช่องทางออนไลน์หรือเว็บไซต์ที่มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ รวมไปถึงการใช้กลยุทธ์ Story Telling ที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีจะสามารถสะท้อนให้นักศึกษาจบใหม่ซึ่งเป็นพลวัตที่มีช่วงอายุอยู่ใน Generation Z ที่มักค้นหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานสามารถเห็นได้ว่าบริษัทมีการจัดการทุนมนุษย์ที่พร้อมต่อพลวัตยุคใหม่มากเพียงใด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยการจัดการทุนมนุษย์ที่ดีและตอบสนองต่อบัณฑิตส่วนบุคคลสามารถส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อนักศึกษาจบใหม่ที่จะตัดสินใจเข้าทำงานในบริษัทเอกชน การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาขาวิชาที่จบการศึกษาเพื่อออกแบบการจัดการทุนมนุษย์ที่สอดคล้องกับนักศึกษาจบใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ จะทำให้บริษัทเพิ่มโอกาสในการดึงดูดกลุ่มนักศึกษาที่จะเป็นพลวัตคุณภาพสูงเข้ามีความสนใจเข้าทำงานกับบริษัทได้ โดยมีภาพประกอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องการจัดการทุนมนุษย์ของบริษัทเอกชนที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของนักศึกษาจบใหม่ทำให้ทราบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงาน และแม้ว่าในภาพรวมปัจจัยส่วนบุคคล 6 จาก 7 ด้าน มีได้ส่งผลต่อการตัดสินใจแต่มีค่า sig อยู่ในระดับห่างจาก 1 พอสมควร กล่าวคือค่า sig อยู่ระหว่าง 0.002 ถึง 0.622 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรทำการศึกษาภาพเพิ่มเติมด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ โดยทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนสูงสุด เพื่อสามารถนำผลการศึกษาไปบูรณาการในการวางแผนงานด้านการจัดการทุนมนุษย์ที่จะมีการตอบสนองต่อความคาดหวังและการตัดสินใจของนักศึกษาจบใหม่ได้อย่างสูงสุด

งานวิจัยในอนาคตผู้วิจัยเห็นว่า ควรเป็นงานวิจัยที่ต่อยอดจากหัวข้อการจัดการทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานในบริษัทเอกชนในเชิงลึกที่จะทำการศึกษาด้านประสิทธิภาพของแผนการดำเนินการจัดการทุนมนุษย์ หรือการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเข้าทำงานของประชากรแบ่งตามช่วงระยะเวลา ได้แก่ ช่วงต้นของชีวิตการทำงาน (Early Career) ช่วงกลางของชีวิตการทำงาน (Middle Career) และ ช่วงปลายของชีวิตการทำงาน (End of Career Management)

เอกสารอ้างอิง

- กัลณพัฒน์ รัตติเมชินทร์. (2551). *MD ชี้อะการธุรกิจ = Making Decisions Effectively*. กรุงเทพฯ: ไอ เอ็ม บุ๊คส์.
- ไกรสอน ธมฺมวโร (ค่าน้อย), พระครูปลัด. (2560). *รูปแบบการตัดสินใจเชิงพุทธสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชมพูนุช กิตติคุณการ. (2558). *การศึกษาระบบการตัดสินใจซึ่งผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารทุนมนุษย์ = Human Capital Management* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บริษัท ประชุมช่าง.
- ธวัชชัย มงคลสกุลฤทธิ์. (2550). *จงเป็น..เจ้าจิ้ง..ที่ชาญฉลาด = Smart Decision*. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.

ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11).

กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

นพอนันต์ เพียรมั่นคง. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาการจัดการการบิน สถาบันเทคโนโลยีการบิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 วันที่ 23 มิถุนายน 2559 มหาวิทยาลัยมหาดไทย.*

บุญทัน ดอกโธสง. (2551). *การจัดการทุนมนุษย์ Human Capital Management*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ตะวัน.

พิชิต เทพวรรณ. (2555). *A – Z เครื่องมือการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *ทฤษฎีการจัดการทุนมนุษย์*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2562, จาก

http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_45.html

ศิริวัฒน์ เหมือนโพธิ์. (2560). *กระบวนการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ปิดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ.*

อรรวรรณ ไพโรจน์วุฒิพงศ์. (2560). *การจัดการทุนมนุษย์ในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของการจัดการความรู้และการจัดการผลงานสู่ผลการดำเนินงานขององค์การธุรกิจบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.*

การจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อ คอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ

Marketing Management That Affects The Decision-Making Process Of Condominium Purchase In Bangkok

¹สุทธิเกียรติ สุขรัตน์อมรกุล, ²อรไท ชั่วเจริญ

¹Suttikiat Sukratamonkul, ²Orathai Chuacharoen

โครงการพิเศษ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

Department of Management, Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University, Thailand.

E-mail: s.sukratamonkul@gmail.com

Received August 31, 2020; Revised September 3, 2020; Accepted October 19, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมและศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ใช้การเปรียบเทียบระหว่างด้านประชากรศาสตร์ และในด้านการจัดการทางการตลาด (7P's) ต่อการส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ เพื่อทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคลและการจัดการทางการตลาดส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออย่างไร ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาความต้องการของลูกค้าและพัฒนากระบวนการทางการตลาด รวมถึงการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

กลุ่มตัวอย่างด้านประชากรศาสตร์ เป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.30 ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.25 ช่วงรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.76 ระดับการศึกษาที่มากที่สุด คือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.60 อาชีพที่มากที่สุด คือพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46.24 ในด้านการจัดการทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน พบว่าด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

จากการเปรียบเทียบพบว่าในด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกันมากจะมีเพียงในด้านอายุและอาชีพบางช่วงที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่แตกต่างกัน การจัดการทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่แตกต่างกันทั้งหมด โดยสามารถนำมา

พยากรณ์กระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ได้คือ ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านบุคลากร และด้านผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับความเห็นด้วยมากที่สุดจะส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ

คำสำคัญ: การจัดการ; การตลาด; กระบวนการตัดสินใจ; คอนโดมิเนียม

Abstract

Research study Marketing management influencing the decision-making process of buying a condominium in Bangkok the objective is to study the marketing management that affects the decision to buy a condominium and to study the process of buying a condominium in Bangkok. Use demographic comparisons and in terms of marketing management (7P's) to affect the process of buying a condominium in Bangkok. To know how personal information and marketing arrangements affect the purchasing decision process. The results of this research can be used to study customer needs and develop marketing processes. Including the next research study

Demographic samples Most female Representing 53.30 percent, the most age range is 20–30 years, or 51.25 percent, the highest income range is less than 25,000 baht, or 35.76 percent. 65.60 per occupation, the most is Private company employee Accounted for 46.24 percent in all 7 aspects of marketing management found that the price process, personnel, product Physical characteristics Have the highest level of opinion

From comparison, it was found that in the demography that influenced the decision-making process. Not much of a difference There will be only in age and certain occupations that affect different decision-making processes Whole marketing management Seven aspects affect all of the different decision-making processes. It can be used to predict the decision-making process for purchasing a condominium in Bangkok, namely price, personnel and product processes. The most agreed upon will affect the decision-making process to buy a condominium in Bangkok.

Keywords: management; marketing; decision making process; condominiums

บทนำ

จากสถานการณ์ตลาดคอนโดในปัจจุบันมีปริมาณห้องพักอาศัยค้างสต็อกอยู่ประมาณ 60,000 ยูนิต ทั่วทั้งกรุงเทพฯ ส่งผลให้การซื้อชะลอตัวลงรวมถึงการสร้างโครงการใหม่ขึ้นก็ต้องพิจารณาปัจจัยหลายอย่างทางการตลาดและใช้เวลานานในการเปิดตัวโครงการถึงแม้ว่าในปัจจุบันมีการขยายตัวของ

เส้นทางคมนาคมรถไฟฟ้าไปยังหลาย ๆ พื้นที่ในกรุงเทพฯ ก็ยังไม่มีเปิดตัวคอนโดใกล้รถไฟฟ้ามากนักเมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ หากพิจารณาจากปริมาณอยู่อาศัยและเส้นทางรถไฟฟ้าที่กำลังก่อสร้าง จะพบว่าเส้นทางรถไฟฟ้าไปในส่วนที่เขตกรุงเทพฯ รอบนอกซึ่งเป็นบริเวณที่นิยมทำหมู่บ้านจัดสรรอยู่แล้ว และราคาใกล้เคียงกับคอนโดในตัวเมือง ทำให้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ยังกังวลเกี่ยวกับการสร้างคอนโดในเขตชานเมืองถ้าพิจารณาตามผังเมืองรวมหากพิจารณาจากราคาที่ดินที่ราคาสูงมากในปัจจุบันส่งผลให้ราคาห้องในโครงการมีราคาขึ้นสูงตาม แต่พื้นที่ภายในห้องกลับมีขนาดเท่าเดิม ในงานวิจัยนี้จึงนำทฤษฎีของ (Kotler, 2003; อภัสรา โสวาท, 2560) ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน มาใช้ในการวิเคราะห์การจัดการทางการตลาดของผู้พัฒนาโครงการคอนโดเนียมและแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจซื้อ (Kotler, 2003; อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2550; อุบลรัตน์ ชมรัตน์, 2558) ได้อธิบายกระบวนการของการตัดสินใจที่ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน มาวิเคราะห์ในกระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ของผู้บริโภค

ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาในส่วนของการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ในช่วงที่สถานการณ์เศรษฐกิจโดยรวมไม่ดีขึ้น และมีการแข่งขันสูง จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีมุมมองต่อการจัดการทางการตลาดของผู้พัฒนาโครงการอย่างไร และมีกระบวนการตัดสินใจอย่างไรในการจะเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ณ สถานการณ์เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมรวมถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ
2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ

การทบทวนวรรณกรรม

เจริญจิตต์ ผจงวิริยาทร (2559) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร ของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า จากการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครของประชากรในกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านราคา ราคามีความเหมาะสมกับทำเลที่ตั้ง ราคาเหมาะสมกับขนาดห้องและด้านสถานที่ ส่วนปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์มีเพียงปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่านั้นที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

นฤตย์อร ศรีคงแก้ว (2558) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าด้านการประเมินผลทางเลือกมีระดับสูงที่สุด

รองลงมาคือด้านการรับรู้ปัญหา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ สำหรับการศึกษาปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ส่วนด้านที่มีระดับต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมของประชาชนกรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลส่วน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สัญญา ธนะวิบูลย์ชัย (2559) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย มีจำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านที่ตั้งสถานีรถไฟฟ้าและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำเลรอบโครงการ (2) ปัจจัยด้านบุคลากรและการให้บริการของสำนักงานขายโครงการ (3) ปัจจัยด้านราคา (4) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และสภาพแวดล้อมของโครงการ และ (5) ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ โดยในส่วนของปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดและการส่งเสริมการขาย พบว่าไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของผู้บริโภค ส่วนการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ สถานภาพการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของผู้บริโภค โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

1. เพศ
2. อายุ
3. รายได้ต่อเดือน
4. ระดับการศึกษา
5. อาชีพ

การจัดการทางการตลาด

1. ด้านผลิตภัณฑ์
2. ด้านราคา
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
4. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด
5. ด้านบุคลากร
6. ด้านการนำเสนอ และลักษณะทางกายภาพ
7. ด้านกระบวนการ

กระบวนการตัดสินใจในการซื้อ

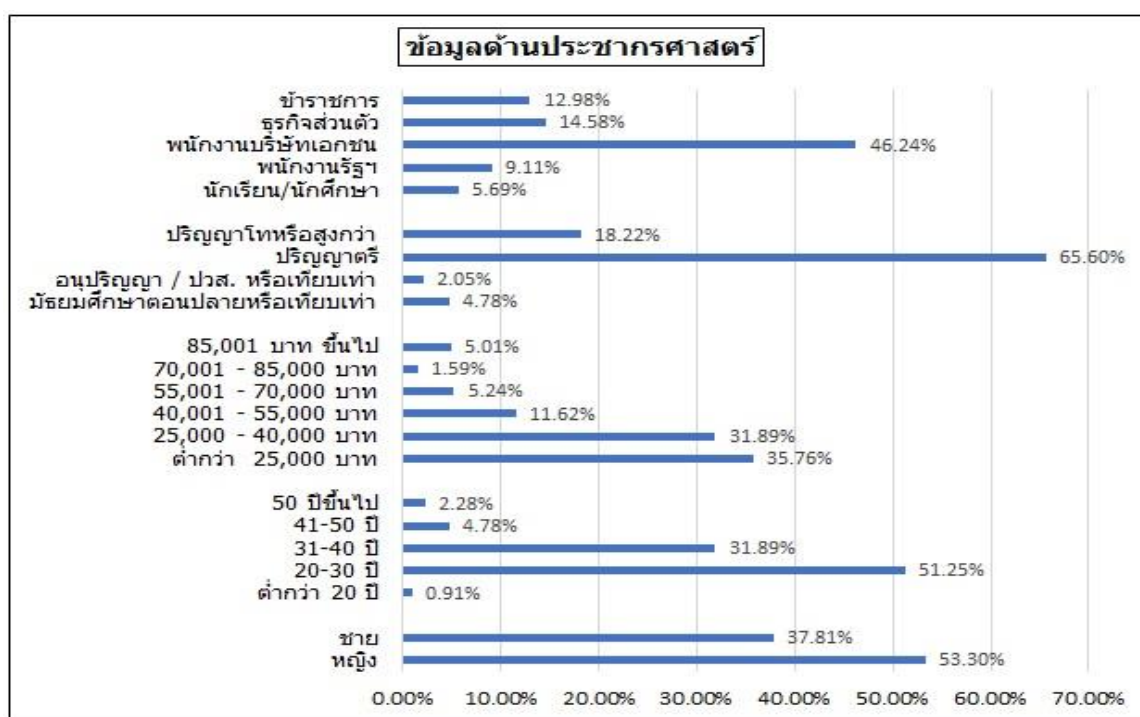
1. การรับรู้ความต้องการ
2. การค้นหาข้อมูล
3. การประเมินทางเลือกในการตัดสินใจซื้อ
4. การตัดสินใจซื้อ
5. พฤติกรรมหลังการซื้อ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีวิจัยการศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ เป็นการศึกษาวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบด้วยเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ กรอบแนวคิดของการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการศึกษาพบว่าจำนวนห้องชุดพักอาศัยของคอนโดมิเนียมเฉพาะในกรุงเทพฯ ปัจจุบันในปี พ.ศ. 2562 มีมากกว่า 700,000 ยูนิต และห้องค่างสต็อก มีมากกว่า 70,000 ยูนิต โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้ที่เคยซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ โดยใช้วิธีการทำแบบสอบถามออนไลน์โดยมีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นก่อนทำแบบสอบถามเพื่อเป็นการกรองเฉพาะผู้ที่เคยซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ เพื่อเข้าถึงข้อมูลในทางการจัดการทางการตลาดที่จะส่งผลในการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยกลุ่มตัวอย่างจะอ้างอิงวิธีการของ ยามาเน่ (Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ภายใต้สมมติฐานที่ว่า ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ (Normal Distribution) ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อน (Standard Deviation) ได้ไม่เกิน 5% การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นส่วนดังนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลแบบหัตถิยภูมิผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลแบบปฐมภูมิงานวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ภายในระยะเวลา 1 เดือน

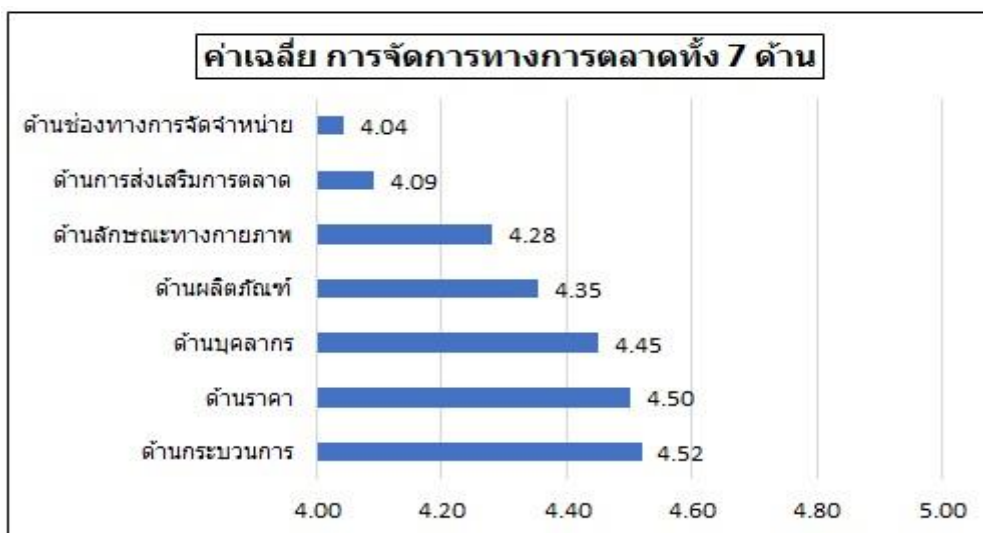

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในด้านประชากรศาสตร์ เพศ แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50, อายุ กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ช่วง 20-30 ปี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25, รายได้ ช่วงรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ช่วงรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25, ระดับการศึกษา กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ปริญญาตรี จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00, อาชีพ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75

ผลการวิจัยในการจัดการทางการตลาดทั้ง 7 ด้านที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้ 1. ด้านกระบวนการ 2. ด้านราคา 3. ด้านบุคลากร 4. ด้านผลิตภัณฑ์ 5. ด้านลักษณะทางกายภาพ 6. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด และ 7. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กราฟแสดงข้อมูลค่าเฉลี่ยรายด้านของการจัดการทางการตลาด (7P's) จากแบบสอบถาม

ผลการวิจัยในด้านกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ 1. ด้านการประเมิน 2. ด้านการตัดสินใจ 3. ด้านการรับรู้ 4. ด้านการค้นหา และ 5. ด้านพฤติกรรมหลังซื้อ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กราฟแสดงข้อมูลค่าเฉลี่ยรายด้านของกระบวนการตัดสินใจ 5 ด้าน จากแบบสอบถามผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีกระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ที่แตกต่างกัน สรุปโดยภาพรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันในด้านอายุ ต่อด้านการค้นหาและการตัดสินใจ ด้านอาชีพ ต่อด้านการประเมินทางเลือก

สมมติฐานที่ 2 การจัดการทางการตลาดในระดับที่แตกต่างกันส่งผลให้มีกระบวนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ที่แตกต่างกัน สรุปโดยภาพรวมพบว่ามีความแตกต่างกันทั้งหมด ทุกด้านตามสมมติฐานที่ 2

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 7 ด้านของการจัดการทางการตลาดพบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด โดยด้านกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการลักษณะทางกายภาพ ด้านส่งเสริมการตลาด และสุดท้ายเป็นด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามที่ได้ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของการจัดการทางการตลาดรายด้าน

อันดับที่ 1 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยหลายกระบวนการ จึงต้องมีการออกแบบกระบวนการให้เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถตอบสนองผู้มาใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง จึงส่งผลให้ผู้ซื้อเกิดความพึงพอใจ และอาจเนื่องมาจากคนรุ่นใหม่ไม่ต้องการความยุ่งยากใน

ด้านเอกสารที่เข้าใจได้ยาก และซับซ้อนตั้งแต่ขั้นตอนการจอง จนถึงการตรวจรับห้องและการโอนกรรมสิทธิ์

อันดับที่ 2 ด้านราคา เป็นความเหมาะสมของคุณภาพและทำเล สิ่งอำนวยความสะดวกที่โครงการเตรียมไว้ให้ และความเหมาะสมในการอยู่อาศัยหรือลงทุน

อันดับที่ 3 ด้านบุคลากร ความสามารถของพนักงานขายในการให้ข้อมูล การวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อ

อันดับที่ 4 ด้านผลิตภัณฑ์ ที่ตั้งโครงการสะดวกในการเดินทาง วัสดุที่นำมาใช้ในห้องพักและส่วนกลางของโครงการ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สวน สระว่ายน้ำ ฟิตเนส อื่น ๆ ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด

อันดับที่ 5 ด้านลักษณะทางกายภาพ สิ่งผลการตัดสินใจมากที่สุดคือ ห้องตัวอย่างมีความสวยงามและงานมีคุณภาพดี ตรงตามที่เขาให้ผู้ซื้อ มีโมเดลตึกเพื่อแสดงรูปแบบให้ผู้ซื้อเห็นภาพและเข้าใจข้อมูลการออกแบบ และสำนักงานขาย มีความสวยงาม สะอาด และบรรยากาศดี

อันดับที่ 6 ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า มีการส่งเสริมโปรโมชั่น ยืดหยุ่นและตรงต่อความต้องการ มีการส่งเสริมโปรโมชั่นอย่างสม่ำเสมอ และมีการโฆษณาทาง Internet Facebook TV และอื่น ๆ

อันดับที่ 7 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดไปน้อย ดังนี้ สำนักงานขาย สะดวกในการเดินทางและจอดรถ มีภาพห้องตัวอย่างแบบวิดีโอ 3D ให้บริการออนไลน์ และมีระบบการจองออนไลน์และจ่ายเงินออนไลน์ ในด้านช่องทางการจัด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ จากการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ พบว่าภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้

อันดับที่ 1. ด้านการประเมินทางเลือก อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดโดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านเปรียบเทียบราคาจากหลาย ๆ โครงการก่อนตัดสินใจ รองลงมาเป็น ท่านเปรียบเทียบโครงการจากทำเลที่ตั้งที่สามารถเดินทางได้สะดวกสบายและอยู่ในตัวเมืองชั้นใน ปัจจุบันข้อมูลโครงการสามารถค้นหาได้โดยง่ายและไม่จำเป็นต้องไปที่สำนักงานขายโครงการเพื่อรับทราบข้อมูล แต่สามารถขอข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ก่อนได้เลย เพื่อนำมาเปรียบเทียบในด้านส่วนประสมทางการตลาด

อันดับที่ 2. ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านตัดสินใจซื้อจากทำเลที่ตั้ง รองลงมาเป็น ท่านตัดสินใจซื้อจาก

อันดับที่ 3. ด้านการรับรู้ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีความต้องการซื้อเพราะที่ตั้งของโครงการเดินทางง่าย รองลงมาเป็น ท่านมีความต้องการซื้อ

คอนโดมิเนียมเพื่ออยู่อาศัยเอง เป็นการรับรู้ความต้องการเบื้องต้นหรือจุดประสงค์ในการซื้อ คอนโดมิเนียม

อันดับที่ 4. ด้านการค้นหา อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านค้นหาข้อมูลจาก Internet การรีวิวจากสื่อออนไลน์ รองลงมาเป็น ท่านค้นหาข้อมูลโดยที่เดินทางมาที่สำนักงานขายโครงการ

อันดับที่ 5. ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีความพึงพอใจในกระบวนการให้บริการตั้งแต่ขั้นตอนจองห้องพักถึงขั้นตอนการโอนกรรมสิทธิ์และส่งมอบห้องพัก รองลงมาเป็น ท่านมีความพึงพอใจหลังจากการซื้อ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในโครงการและบริษัท เพื่อให้ผู้ซื้อเชื่อมั่นในการให้บริการหลังการขาย

ข้อจำกัดงานวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การเก็บแบบสอบถาม โดยการสุ่มแจกผู้ที่เคยซื้อหรือเคยอยู่อาศัยในคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร ระยะเวลาเก็บแบบสอบถาม 30 วัน (ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2562 – 25 มกราคม 2563) โดยทำการทดสอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นก่อนทำการเก็บแบบสอบถามแล้ว ดังนั้น หากมีผู้ที่นำผลจากงานวิจัยนี้ไปประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือเพื่อการตัดสินใจต่าง ๆ ควรระมัดระวังหากจะนำผลวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสถิตินี้ไปอ้างอิง เนื่องจากการเก็บแบบสอบถามจากผู้ที่อยู่อาศัยคอนโดมิเนียมทุกเกรด ทุกราคา และทุกทำเล ข้อมูลอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ในการอ้างอิง ซึ่งหากมีการค้นคว้าวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะเจาะจงในกลุ่มเป้าหมายให้ละเอียดมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 7 ด้านของการจัดการทางการตลาดพบว่าคะแนนเฉลี่ยของ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ที่ 4.32 อยู่ในช่วงเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด โดยด้านกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการลักษณะทางกายภาพ ด้านส่งเสริมการตลาด และสุดท้ายเป็นด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามที่ได้ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยของการจัดการทางการตลาดรายด้าน อ้างอิงจาก (Kotler, 2003; อภัสรา โสวาทภาพ, 2560) ได้อธิบายไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง เครื่องมือหรือตัวแปรที่สามารถควบคุมได้ในทางการตลาด ซึ่งบริษัทจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ จากการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจในการซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาพรวมทั้งหมดอยู่ที่ 4.14 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย อ้างอิงจาก เสรี

วงษ์มณฑา (2542) กล่าวถึง การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เป็นการที่ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าใดสินค้านั้น ซึ่งจะมีกระบวนการตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงทัศนคติหลังจากที่ได้ใช้สินค้าแล้ว ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ การมองเห็นปัญหาการแสวงหาภายในการแสวงหาภายนอก การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และทัศนคติหลังการซื้อ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือการพบว่าข้อมูลที่ได้ในปัจจุบัน ลูกค้าไม่พิจารณาเพียง (4P's) ผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย โปรโมชั่น อย่างเดียว ยังมีในส่วน ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ มาร่วมพิจารณาเพิ่มเป็น (7P's) เพราะกระบวนการตัดสินใจซื้อของคนโตมณีนิยมในกรุงเทพฯ ปัจจุบันมีกระบวนการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากมายตั้งแต่การจอง การยื่นกู้ผ่านธนาคาร การตรวจรับมอบห้อง การบริการหลังการขาย และในแต่ละด้านจำเป็นต้องมีบุคลากรมาเกี่ยวข้องทั้งหมด ทำให้ส่งผลเป็นอย่างมากในการช่วยในกระบวนการตัดสินใจ

สรุป

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปประมวลผล เปรียบเทียบในด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจ และด้านการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจ พบว่าในด้านประชากรศาสตร์มีกระบวนการตัดสินใจในการซื้อของคนโตมณีนิยมในกรุงเทพฯ มีเพียงด้านอายุ มีความแตกต่างกันกับด้านการค้นหาข้อมูล จากข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นเพราะช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการค้นหาข้อมูลที่ต่างกัน เช่น การค้นหาบนอินเทอร์เน็ต ของช่วงอายุต่ำกว่า 40 ปี และการเดินทางไปรับข้อมูลเองของช่วงวัย 40 ปีขึ้นไป และด้านอาชีพมีความแตกต่างกันกับด้านการประเมิน อาจเป็นเพราะอาชีพที่หลากหลายทำให้ทำเลที่ทำงาน หรือลักษณะงานที่ทำส่งผลให้มีการประเมินที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ทำ เช่น เพื่อสะดวกต่อการเดินทางไปทำงาน ในด้านการจัดการทางการตลาดพบว่าคะแนนเฉลี่ยทั้ง 7 ด้าน มีคะแนนใกล้เคียงกันอยู่ในระดับความเห็นด้วยมากถึงเห็นด้วยมากที่สุด อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ง่ายต่อการค้นหาข้อมูลของแต่ละโครงการเพื่อนำมาเปรียบเทียบ ประเมิน ข้อดี ข้อเสียของแต่ละโครงการโดยพิจารณาจากกระบวนการทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน เช่น กระบวนการ ราคา รูปแบบโครงการ ทำเล เป็นต้น ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 7 ด้าน มีคะแนนใกล้เคียงกันอยู่ในระดับความเห็นด้วยมากถึงเห็นด้วยมากที่สุด และปัจจุบันในแต่ละโครงการมีรูปแบบการให้บริการและโปรโมชั่นที่คล้ายกัน ในด้านกระบวนการตัดสินใจทั้ง 5 ด้าน มีคะแนนใกล้เคียงกันอยู่ในระดับความเห็นด้วยมาก จึงวิเคราะห์ได้ว่าในด้านประชากรศาสตร์ และการจัดการทางการตลาดทุก ๆ ด้าน ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของคนโตมณีนิยมในกรุงเทพฯ ที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ปัญหาโควิดมีเนียมในกรุงเทพฯ ค้างสต็อกจำนวนมากทำให้เกิดการแข่งขันในตลาดที่ค่อนข้างสูง และตัวเลือกมากสำหรับผู้ที่จะซื้อ โดยมีการทำการตลาดในหลายด้านที่คล้ายกัน เช่น การลดราคา การเสนอของแถม เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอื่น ๆ ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ในกระบวนการตัดสินใจและการจัดการทางการตลาดของผู้ที่จะซื้อ มีผลไม่ต่างกันมากในแต่ละด้าน เพราะผู้ที่ซื้อวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่ายมากขึ้น และมีข้อมูลในการเปรียบเทียบมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาโดยเจาะจงเฉพาะกลุ่มมากขึ้น เช่น ในช่วงอายุ และรายได้ ช่วงระดับราคา และที่ตั้งของคอนโดมิเนียม และในด้านการบริการหลังการขาย การรับประกันของโครงการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

เอกสารอ้างอิง

- เจริญจิตต์ ผจงวิริยาทร. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครของประชากรในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- นฤตย์อร ศรีคงแก้ว. (2558). *ปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.*
- สัณชัย ธนะวิบูลย์ชัย. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: บริษัท ชีระฟิล์ม และ โซเท็กซ์ จำกัด.*
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- อุบลรัตน์ ชมรัตน์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อสุขภาพชนิดแคปซูลของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- อาภัสรา โสวระภาพ. (2560). *กระบวนการตัดสินใจซื้อกาแฟสดจากร้าน เดอะ เคเค คาเฟ่ ของพนักงานบริษัท ไทย เค เค อุตสาหกรรม จำกัด. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

การพัฒนาแบบแผนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตาม
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

The Development of English Reading Model based on constructivism and
critical reading strategies to enhance critical reading abilities for
Matthayomsuksa Three students in Educational Opportunity Expansion School

¹จิตติมา เขียวพันธุ์, ²ภัทรธีรา เทียนเพิ่มพูล

¹Chittima Khiewpan, ²Pattheera Teinpermpool

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silapakorn University

E-mail: jitpan.tan@gmail.com

Received June 18, 2020; Revised September 7, 2020; Accepted October 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) เพื่อรับรองรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเตรียม อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 16 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอน และ 5) แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning log) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่แบบไม้อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการสอนชื่อ ESQSE Model มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นและเชื่อมโยงความรู้เดิม (E) ขั้นฝึกอ่านด้วยตนเอง (S) ขั้นตั้งคำถาม (Q) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (S) ขั้นประเมินผล (E) 2) คะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) รูปแบบการสอน ESQSE Model ได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ; การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; กลยุทธ์การอ่าน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop and evaluate the English Reading Instructional Model based on constructivism and critical reading strategies to enhance critical reading abilities; 2) determine the results of English Reading Model based on constructivism and critical reading strategies to enhance critical reading abilities; and 3) validate the model by the other five experts. The sample was 16 students of Matthayomsuksa 3 Bantriam School, Kuraburi district, Phang-nga province, during the second semester of Academic year 2019. They were randomly selected. The data were analyzed by frequency, percentage, mean standard deviation, t-test independent and content analysis.

The research results were found as follows: 1) The English Reading Instructional Model (ESQSE Model) consists of 5 components; principle, objectives, learning procedures, evaluation and learning factors was named from the 5 steps are Engaging (E), Self-Reading (S), Questioning (Q), Sharing (S), and Evaluation (E), 2) The students' critical reading ability scores obtained in post-test after learning by using ESQSE Model were significantly higher than pre-test at the .05 level, and 3) The ESQSE Model was verified by the other five experts at the high level.

Keywords: instructional model for English reading; critical reading; reading strategies

บทนำ

การอ่านมีบทบาทสำคัญอย่างมากในชีวิตมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการรับข้อมูล เป็นการรับสารที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน รวมทั้งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อใช้เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ดังที่ Koralex (2012) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า “การอ่านเปรียบเสมือนถนนที่เชื่อมโยงไปสู่ความรู้ ยิ่งผู้เรียนอ่านมากเท่าใด ก็ยิ่งเกิดการเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น” ซึ่งสอดคล้องกับยุพพรพรรณตันดิศตยานนท์ (2555) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า “การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยพัฒนาความคิดและคุณภาพชีวิตของคนและสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถสร้างองค์ความรู้และวิถีแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้” ในการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล ทักษะการอ่าน (Reading) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และได้รับความรู้ที่มีความหลากหลายเพิ่มเติม การเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (life in the real world) เน้นการศึกษาตลอดชีวิต (lifelong learning) ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น (flexible in how we teach) มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีความเป็นคนเจ้าความคิดเจ้าปัญญา (resourceful) ที่ยังคงแสวงหาการเรียนรู้แม้จะจบการศึกษา ทักษะการอ่านเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ หรือสารสนเทศองค์ความรู้หลัก (Core Subjects) ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ดังที่ ดนยา วงศ์ณะชัย (2542) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ว่า “การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เรามีโอกาสได้ศึกษาตลอดชีวิตและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในที่สุด” ประกอบกับในปัจจุบันนี้เป็นโลกแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงไปได้ทั่วโลก จึงทำให้ปริมาณข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนกันอย่างไม่ยั้งมือ ดังนั้นการอ่านเพียงแต่ความเข้าใจยังไม่เพียงพอ เพราะในขณะที่กำลังอ่าน ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความคิดในการเข้าใจ

ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องมีการฝึกฝนและเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ รวมถึงการแสวงหาความรู้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการส่งเสริมกระบวนการ วิเคราะห์ พิจารณา และประเมินค่าในสิ่งที่อ่านเพื่อที่จะแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับแนวคิด เอมอร์ เนียมม้อย (2551) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ต้องใช้สติปัญญาในการใคร่ครวญสิ่งที่อ่านอย่างพิถีพิถัน อีกทั้ง จีรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556) ได้กล่าวว่า ผู้อ่านต้องใช้สติปัญญาพิจารณาตอบคำถามสรุปสาระสำคัญ ตีความและประเมินค่าเรื่องราวที่อ่านอย่างดี การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้ง

ในการเรียน การดำเนินชีวิต ขณะที่ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นักเรียนต้องใช้ วิจารณญาณในการไตร่ตรองตัดสินใจ ประเมินสารต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อนำมาใช้ ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑาธิป เปลาเล (2561) ได้กล่าวว่า การอ่านอย่างมี วิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูง ต้องอาศัยประสบการณ์ในการอ่าน อันประกอบด้วย การจับใจความ การคิดวิเคราะห์การตีความ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ทักษะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาวิชา อื่น ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งจะนำมาสู่ประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคมในอนาคต รวมทั้งแนวคิด ของณัฐวดี ธาตุดี (2561) ที่กล่าวว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือการที่ผู้อ่าน สามารถบอกวัตถุประสงค์ของผู้เขียน แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากกัน เข้าใจเนื้อเรื่องสามารถ ตีความและสรุปเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล เปรียบเทียบวิเคราะห์และประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้

จากการประเมินที่ผ่านมาพบว่า ทักษะการอ่านของเด็กไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อ วิเคราะห์องค์ประกอบในส่วนของการประเมินผลด้านการอ่านของ PISA พบว่านักเรียนมีปัญหาในการ อ่าน 3 ด้านคือ 1) การจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน (Access and Retrieve) 2) การตีความ วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อบูรณาการเข้ากับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต (Intergrate and Interpret) และการประเมิน ข้อความที่อ่าน และให้ความเห็นหรือโต้แย้งจากมุมมองของตน (Reflect and Evaluation) (สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558) สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาในระดับชาติโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลของคะแนนวิชา ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ และ รายงานผลการประเมินการทดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่าผลการ ทดสอบวิชาภาษาอังกฤษจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี การศึกษา 2561 ระดับประเทศ มีผลคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นคะแนนร้อยละ 29.45 จากคะแนนเต็ม 100

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งพบปัญหาในด้ว นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาเป็นจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อดังนั้นความกระตือรือร้นในการเรียนค่อนข้างน้อยและประกอบ กับครูบางส่วนยังคงจัดการเรียนการสอนอ่านในรูปแบบการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวทำให้ ผู้เรียนเรียนรู้โดยการท่องจำมากกว่าการต่อยอดทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและส่งผลต่อการ ทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังพัฒนารูปแบบการสอนอ่าน ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมี

ประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางของครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิ
 ซึมร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับกล
 ยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. เพื่อรับรองรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับกลยุทธ์การ
 อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียน
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ23102) ในภาคการศึกษาที่ 2 ปี
 การศึกษา 2562 จำนวน 65 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเตรียม อำเภอกระบุรี
 จังหวัดพังงา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ23102) จำนวน 16 คน ซึ่งกำลังศึกษาในภาคการศึกษา
 ที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอ่าน
 ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลยุทธ์การอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ

การทบทวนวรรณกรรม

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอน

ในการสังเคราะห์รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการออกแบบระบบการสอน 2 แนวคิดร่วมกัน คือแบบจำลองเชิงระบบ ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kruse, 2007) และแบบจำลองการออกแบบการสอนเชิงระบบ ของ ดิกส์ แครีย์ และแครีย์ (Dick, Carey and Carey, 2005) ร่วมกับการอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กำหนดขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาแบบการสอนดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I): การทดลองใช้รูปแบบการสอน ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินผล(Evaluation: E) การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนสรุปได้ว่า การออกแบบระบบการสอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I): การทดลองใช้รูปแบบการสอน ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา(Development: D2) เป็นการประเมินผล(Evaluation: E) การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนนั้นเป็นเชิงระบบ (System Approach) ที่แสดงให้เห็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ตัวป้อน (Input), การดำเนินการ (Process) และ ผลผลิต (Output) ที่ต้องมีความสัมพันธ์กันดังที่ สงัด อุทราพันธ์ (2532) กล่าวเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ตัวป้อน (Input) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของระบบ 2) การดำเนินการ (Process) เป็นการนำส่วนประกอบของระบบมาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน และ 3) ผลผลิต (Output) องค์ประกอบของระบบการสอนจะมีความแตกต่างและมีความหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เลือกมาใช้สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการสอนประกอบด้วย หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีของรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน เนื้อหาที่ใช้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้

3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษ

การสอนอ่านมีรูปแบบการสอน ได้แก่ รูปแบบการอ่านแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Models) รูปแบบการอ่านแบบบนลงล่าง (Top-down Models) และรูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Models) จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญกับผู้อ่าน (Barnett, 1989; Nuttal, 1996) ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน การสอนอ่านไว้ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการอ่าน (pre-reading) 2) ขั้นตอนการอ่าน (while-reading) 3) ขั้นตอนหลังการอ่าน (post – reading) (William (1986); Schmitt and Bauman (1986))

สรุปได้ว่า กิจกรรมการสอนอ่านมีดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการอ่าน (pre-reading) 2) ขั้นตอนการอ่าน (while-reading) 3) ขั้นตอนหลังการอ่าน (post – reading)

4. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เป็นทฤษฎีที่มีข้อสันนิษฐานว่า ความรู้ไม่สามารถแยกจากความอยากรู้ ความรู้ได้จากการสร้างเพื่ออธิบาย เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม แล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เป็นทฤษฎีที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวตลอดเวลา และมีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในเนื้อหา กับชีวิตจริง เน้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำของตนเอง

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์ และมีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในเนื้อหาจากประสบการณ์เดิม

5. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

กลยุทธ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading Strategies) เป็นกลวิธีการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ประเมิน เรื่องที่อ่านที่เป็นใจความสำคัญ ใจความประกอบ แยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษามักใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม กับตนเองและชนิดของงาน (Naiman, Fröhlich, Stern and Todesco, 1978; Rubin, 1975; Stern, 1975) ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีกลวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างกัน ซึ่งหากได้เรียนรู้ด้วยกลวิธีที่ตนชอบและถนัดแล้ว ย่อมส่งผลให้มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนดีขึ้น กลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับข้อความรวมทั้งให้ผู้อ่านมีบันทึกที่เป็นประโยชน์ในการอ่าน มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการอ่านและกำหนดเป้าหมายการอ่านอย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์ดังกล่าวได้แก่ การสำรวจ การสังเกต การสรุป การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการตอบสนองต่อบทอ่าน ซึ่งขั้นตอนการอ่านแต่ละขั้นตอนจะมีความเชื่อมโยงกัน นอกจากนั้นแล้ว การสรุปเรื่องที่อ่าน การบันทึกกิจกรรมการอ่าน และการประเมินบทอ่านอย่างมีเหตุผลตามทัศนะของผู้อ่าน ก็เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดวิจารณญาณในการอ่านได้

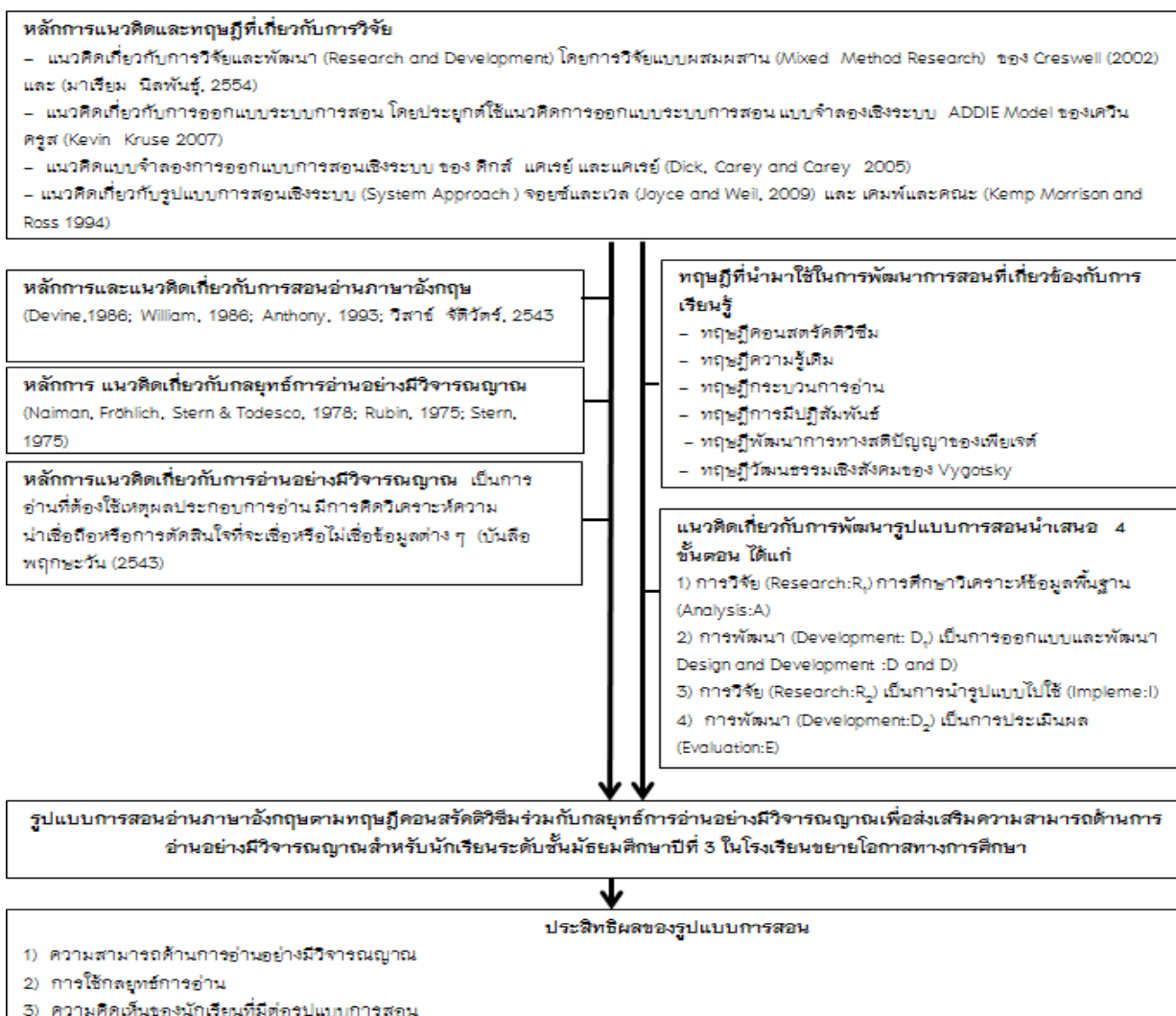
6. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นการอ่านที่ต้องใช้เหตุผลประกอบการอ่าน มีการคิด วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือหรือการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลต่าง ๆ ดังเช่นที่ บันลือ พฤกษ์วัน (2543) กล่าวถึง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจโดยการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นการอ่านที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม โดยจุดที่สอดคล้องกันคือ การเน้นให้ผู้เรียน สร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ค้นหา คิดค้นจนสามารถนำไปสู่การสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา และสอดคล้องกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในประเด็นที่เป็นกลวิธีการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ประเมิน เรื่องที่อ่านที่เป็นใจความสำคัญ ใจความประกอบ แยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น และสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่านเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถที่ประกอบด้วยความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ การเข้าใจรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การตีความจากเรื่องที่อ่าน การสรุปความจากการอ้างอิง การอ้างอิงสรรพนาม และการประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอคูระบุรี จังหวัดพังงา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ23102) ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 65 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเตรียม อำเภอคูระบุรี จังหวัดพังงา ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ23102) จำนวน 16 คน ซึ่งกำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความสามารถด้าน

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คู่มือการใช้รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบโดยใช้ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ มีชื่อว่า ESQSE Model และผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมสอดคล้องของรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	หลักการของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน (ESQSE Model)			
	3.1 ขั้นตอนกระตุ้นและเชื่อมโยงความรู้เดิม	4.20	0.45	มาก
	3.2 ขั้นฝึกด้วยตนเอง	4.20	0.45	มาก
	3.3 ขั้นตั้งคำถาม	4.60	0.55	มากที่สุด
	3.4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.20	0.45	มาก
	3.5 ขั้นประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
	รวมด้านที่ 3	4.40	0.42	มากที่สุด
4.	สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้			
	4.1 ปัจจัยสนับสนุน	4.20	0.45	มาก
	4.2 ปัจจัยทางสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด
	4.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.20	0.45	มาก
	รวมด้านที่ 4	4.33	0.46	มาก
5.	การวัดและประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบการสอนอ่าน ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษทั้ง 5 ด้าน และรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านหลักการของรูปแบบการสอน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน เรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) และด้านสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.46) ซึ่งจากผลการประเมินข้างต้นแสดงว่า รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ (ESQSE Model) มีคุณภาพเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

การใช้รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	16	30	11.00	2.22	27.39	.000
หลังเรียน	16	30	18.50	2.31		

*p-value < .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 18.50$, S.D. = 2.31) คะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.00$, S.D. = 2.22)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมี

วิจารณ์งานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1.	ด้านขั้นตอนการสอน	4.44	0.35	มาก	1
2.	ด้านเนื้อหา	4.04	0.33	มาก	4
3.	ด้านความพึงพอใจ	4.28	0.28	มาก	2
4.	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.20	0.22	มาก	3
รวมทุกด้าน		4.24	0.17	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.17) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านขั้นตอนการสอน เห็นด้วยเป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.35) รองลงมา ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนอ่าน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.28) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.22) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.33)

3. การรับรองรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น และเอกสารประกอบรูปแบบ ได้รับการรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการรับรองรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลการรับรองรูปแบบการสอน ESQSE Model โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	การรับรองของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{X}$	S.D.	ผลการรับรองรูปแบบ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	1	2	3	4	5			
	4	4	5	4	4	4.20	0.45	
	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	มาก			เหมาะสมในระดับมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วม กลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.45)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ หรือ เอสคิวเซ (ESQSE Model) มีผลการตรวจสอบคุณภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อระหว่าง 0.8 – 1.00 เป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบขึ้นอย่างเป็นระบบ และตามหลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ของ Driver and Bell 1986; Underhill 1991) ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานร่วมกัน และหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Wallace, 1992) และได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานคือสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด ADDIE Model ของ Kruse (2007) ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ทำให้รูปแบบการสอนอ่านมีความเหมาะสมที่นำไปใช้จริงได้

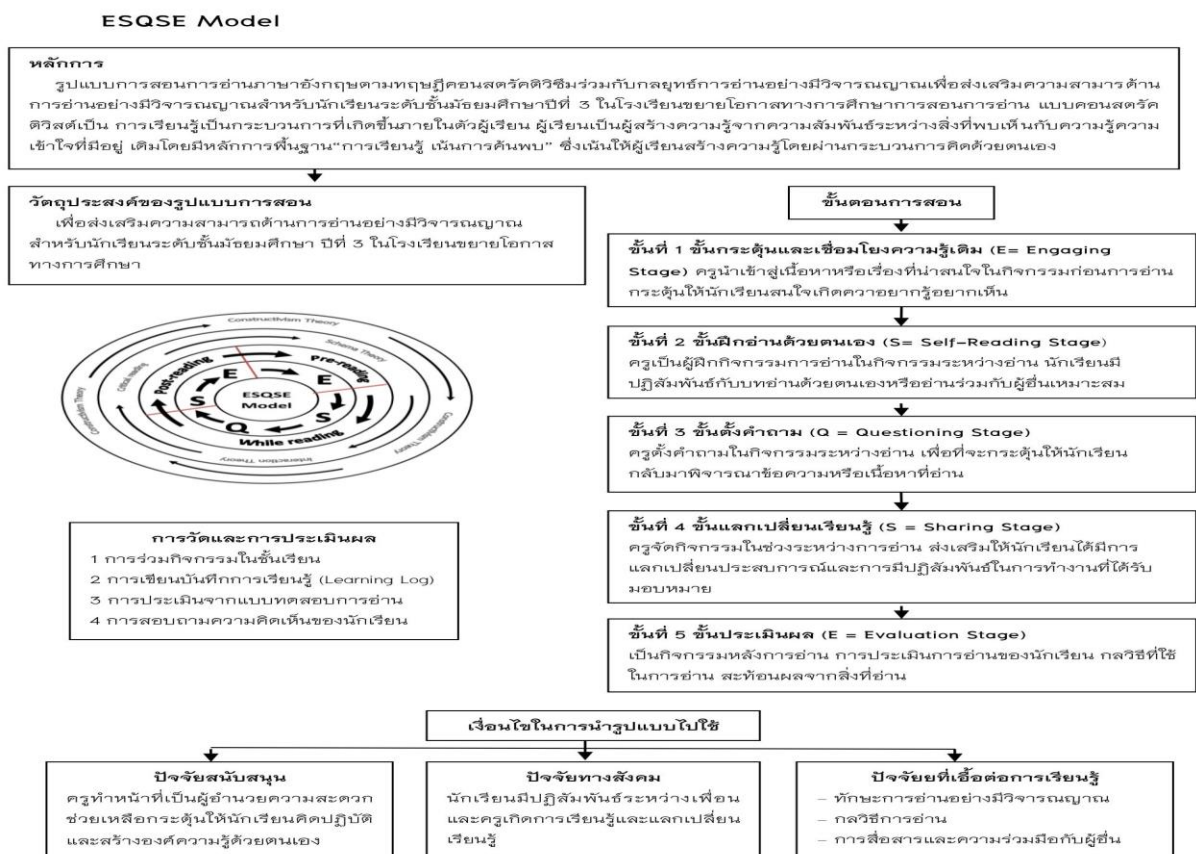
2. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนมากกว่า ก่อนเรียนด้วยรูปแบบ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการสอนตามรูปแบบการสอนอ่านที่ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ในการแบ่งปันความรู้ บทอ่านอยู่ในความสนใจของผู้เรียน การใช้กลวิธีที่ได้จากการอ่านในการทำความเข้าใจกับบทอ่านร่วมกับเพื่อนและครูผู้สอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและเกิดเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการขั้นตอนการสอนที่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เนื่องจากกิจกรรมรูปแบบการสอนเน้นการใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาการอ่านในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Vygotsky (1978) ที่กล่าวว่าผู้เรียนมีระดับการพัฒนาคักยภาพอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับการพัฒนาความคิดที่แท้จริงซึ่งผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาเองได้กับระดับการพัฒนาคักยภาพซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนที่มีความสามารถสูงกว่าด้วยการสนับสนุนที่เหมาะสม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนกระทั่งได้รับกลยุทธ์นั้นเป็นของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิสาล์ จิตวิตร (2541) ที่กล่าวว่า แนวทางการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์เป็นแนวทางการสอนอ่านที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและบทอ่าน เปรียบเทียบได้เหมือนการอ่านนั้นเป็นการสนทนา

ระหว่างผู้อ่านและบทอ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และยังส่งผลให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างทักษะการอ่านระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ทักษะการอ่านระดับพื้นฐานไปจนถึงทักษะการอ่านในระดับสูง

3. การรับรองรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกลยุทธการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หรือ ESQSE Model และคู่มือเอกสารประกอบรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (1999); ทิศนา แหม่มณี (2555) และ Dick, Carey and Carey (2005) ที่มีขั้นตอนการออกแบบระบบการสอนศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอน การนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ และการปรับปรุงรูปแบบการสอน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการสอน ESQSE Model ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นเน้นการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามระดับความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงควรเตรียมบทอ่านสั้น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ มีการใช้ภาษา คำศัพท์ที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน

2. จากการบันทึกหลักการอ่านของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนยังขาดการใช้กลยุทธ์การอ่านที่หลากหลาย ดังนั้นการให้ความรู้และแนะนำกลวิธีการอ่าน และการฝึกอ่านบทอ่านอย่างเป็นประจำจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการสอนอ่าน-เขียน ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับกลยุทธ์การคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านทักษะการเขียนและกระบวนการอ่าน

2. ควรนำผลการวิจัยการใช้รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษไปขยายผลให้กับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในรูปแบบของการอบรมหรือการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community)

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดณ์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). *การอ่านและการเขียนทางวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จุฑาธิป เปลาเล. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL)*. (ปริญาญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐวดี ธาตุดี. (2561). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. (ปริญาญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดนยา วงศ์ณะชัย. (2542). *การอ่านเพื่อชีวิต*. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทิศนา แคมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พฤษะวัน. (2543). *แนวพัฒนา การอ่านเร็ว คิดเป็น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ยุพรพรรณ ตันติสัตยานนท์. (2555). *การพัฒนาโมดูลการอ่านภาษาอังกฤษธุรกิจที่เน้นจริยธรรมธุรกิจ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมทางธุรกิจ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สังต์ อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสาข์ จิตวิวัฒน์. (2541). *การสอนอ่านภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). *พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Barnett, H. (1989). What Teachers Should Know About Their Classroom Learners. *Foreign Language Annals*, 22(2), 199–201.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2005). *The Systematic Design of Instruction* (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Driver, R., & Bell, B. (1986). Students' Thinking and Learning of Science: A. Constructivist View. *School Science Review*, 67(240), 443–456.
- Joyce, B., & Weil, M. (1999). *Models of Teaching* (6th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Koralex, D. (2012). *Reading Aloud with Children of All Ages*. Retrieved June 18, 2020, from <http://journal.naeyc.org/btj/200303/readingaloud.pdf>.
- Kruse, K. (2007). *Instruction to Instructional Design and the ADDIE Model*. Retrieved June 18, 2020, from http://www.elearninggurn.com/articles/art1_1.htm
- Naiman, N., Fröhlich, M., Stern, H. H., & Todesco, A. (1978). *The good language learner* (Research in Education Series No. 7). Toronto, Canada: Ontario Institute for Studies in Education.
- Nuttall, C. (1996). *Teaching reading skills in a foreign language*. Bath: Heinemann.
- Rubin, J. (1975). What the “Good Language Learner” Can Teach Us. *TESOL Quarterly*, 9, 41–51.
- Schmitt, M. C., & Baumann, J. F. (1986). How to incorporate comprehension monitoring strategies into basal reader instruction. *Reading Teacher*, 40(1), 28–31.
- Stern, H. H. (1975). What can we learn from the good language learner?. *Canadian Modern Language Review*, 34, 304–318.

Underhill, R. G. (1991). *Two layers of constructivist curricular interaction*. In E. von Glasersfeld (ed.), *Radical Constructivist in Mathematics Education*, pp. 229–248. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wallace, R. B. (1992). *Aging and Disease: From laboratory to communication in the epidemiologic study of the elderly*. New York: Oxford University Press.

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Classroom Management for Developing 21st Century Learning Skills

ภูมิภควัจษ์ ภูมิพงศ์คชศร

Phumphakhawat Phumphongkhochasorn

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

E-mail: kittisak.un@kmitl.ac.th

Received June 21, 2020; Revised July 26, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ต่างจากการบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคเดิม ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมาก อยู่ในความสงบ ตั้งใจเรียนเชื่อฟัง เด็กส่วนใหญ่จึงไม่มีความคิดเป็นของตัวเอง ไม่กล้าที่จะคิดนอกกรอบ ไม่กล้าแสดงออก ทุกอย่างต้องเชื่อฟังครูผู้สอน แต่การบริหารจัดการชั้นเรียนศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนและการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป จากยุคเดิมมาก เทคโนโลยีที่เข้ามามีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง การเปลี่ยนแปลงสภาพห้องเรียนการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ภายในห้องเรียน การพัฒนาตัวผู้สอนให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารจัดการชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ต้องเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการชั้นเรียนจะต้องประกอบด้วย การวางแผน ความคิด และการปฏิบัติพัฒนาตนเองของตัวผู้สอนและผู้เรียนด้วย และการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนอย่างเป็นระบบ มีหลักการ ใส่ใจต่อตัวผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดี ดังนั้น การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดี จึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น เพื่อประเมินตนเอง พัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการห้องเรียนในรูปแบบการเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการจัดการชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมภายใน จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และ ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้เห็นถึงการบูรณาการจากทักษะ เครื่องมือ วิธีการสอน ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ปฏิบัติจริงสักนี้ ปฏิบัติความรู้ความสามารถของครูในการคิดค้น ค้นหา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การเพิ่มทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ ต้องให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ไม่เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน สามารถที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รวมถึงพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีจะต้องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการชั้นเรียน; ทักษะการเรียนรู้; ศตวรรษที่ 21

Abstract

Classroom management in the 21st century is students and learning has changed a lot the incoming technology has changed dramatically. Which affects many changes in classroom conditions, changes in classroom equipment. The development of male teachers has the greatest potential. Class management to develop learning skills must emphasize the development of learning skills in the 21st century. Class management must include planning, thinking and self-development practices of teachers and students and organizing the environment in the classroom systematically, with principles of attention to the learners and promote learning with the goal of good classroom management. Therefore, good class management therefore is a tool to encourage learners to better understand themselves. To self-assess develop yourself efficiently classroom management in the 21st century learning style requires classroom management to increase learners' efficiency. The internal environment layout must make students more interested in learning and promote the development of teachers to see the integration of skills, tools, teaching methods in line with classroom management in the 21st century. The knowledge side of teachers in the search for learning management styles for students increasing the skills of learners in the 21st century is to give students the ability to think, analyze, distinguish and solve immediate problems. Not only learning in the classroom able to study and search for knowledge by oneself Including curriculum development as a process planning for organizing all types of learning activities in order for students to change behavior according to the aims and objectives set a good course must increase efficiency and effectiveness for both learners and teachers.

Keywords: Classroom Management; Learning Skills; 21st Century

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวคิดการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเพิ่มทักษะของผู้เรียน การเพิ่มทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จุดเน้นคือการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในการสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคต และสังคมที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีต่าง ๆ พร้อมทั้งกรอบความคิดในการบูรณาการองค์ความรู้ของการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ การบูรณาการการพัฒนาตัวผู้สอน ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้เห็นถึงการบูรณาการจากทักษะ นั้นมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอยู่ 3 องค์ประกอบ

1. วิชาการและแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. การเอื้ออำนวยและการสนับสนุนส่งเสริมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในทุกด้าน

การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ อีกทั้งการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพของการศึกษา โดยจะเน้นการนำเทคโนโลยีใหม่มาเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเห็นได้ชัด และเป็นการพัฒนาเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ 21 เป็นนวัตกรรมที่สำคัญและเป็นการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดห้องเรียนกลับด้าน ห้องเรียนเสมือน ห้องเรียนอัจฉริยะ พร้อมทั้งเพิ่มนวัตกรรมร่วมสมัยในการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยการนำแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน นวัตกรรมร่วมสมัยด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนนั้นมีความสำคัญ คือ การบริหารจัดการแบบเชิงรุก จัดให้มีห้องเรียนที่มีพื้นที่การเรียนรู้ในชั่วโมงอัจฉริยะ พร้อมทั้งนำแอปพลิเคชันมาใช้ และการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบดิจิทัล การบริหารจัดการชั้นเรียนมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผู้เรียนรู้ให้มีคุณภาพ และทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีปัจจัยอยู่ 6 ปัจจัย ในการบริหารจัดการชั้นเรียน

1. ปัจจัยในด้านการเรียนการสอน
2. ปัจจัยในด้านมนุษย์สัมพันธ์และความสัมพันธ์เชิงบวก
3. ปัจจัยในด้านการสร้างข้อปฏิบัติกฎระเบียบ และกติกาในการใช้ชั้นเรียนร่วมกัน
4. ปัจจัยในด้านขอบรรยากาศในชั้นเรียน
5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนในชั้นเรียน
6. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีใหม่และข้อมูลสารสนเทศ

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทางการศึกษา ครูผู้สอน ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ก็มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการบริหารชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมและเป็นผู้ดำเนินการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาครูผู้สอน ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ การสนับสนุนทรัพยากรและการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การบริหารจัดการชั้นเรียน มีผลต่อการออกแบบและจัดการการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นเครื่องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมีแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ เนื้อหาบทเรียนเพิ่มมากขึ้น ควรสร้างบรรยากาศที่เอื้ออารีของผู้สอนต่อผู้เรียนให้เกิดความอบอุ่น สร้างสัมพันธ์ไมตรี มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งมีข้อตกลง กฎระเบียบกติการ่วมกัน มีความสะอาด สะดวกปลอดภัยเป็นบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนที่ต้องการ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขที่ได้รับ จากที่โรงเรียนและการเรียนร่วมกัน หากครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศเหล่านี้ที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียนได้ ก็จะสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มโดยสมบูรณ์ ทั้งทางด้านของสติปัญญา ร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคม

ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนของผู้สอนและผู้เรียน โดยให้ความสำคัญต่อผู้สอน คือ 1. ทำให้ผู้สอนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. ทำให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น
3. ทำให้ผู้สอนมีทักษะในวิชาชีพครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการ ชั้นเรียน
4. ครูได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการจัดการชั้นเรียน ในสถานการณ์ที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมในชั้นเรียนที่ไม่เหมาะสมหรือไม่พึงประสงค์ในลักษณะต่าง ๆ

ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนของผู้สอนและผู้เรียน โดยให้ความสำคัญต่อผู้เรียน คือ 1. ทำให้ผู้เรียนมีวินัยเคารพกฎ ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติที่ตกลงไว้

2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการนำตนเองในการเรียนและการทำงาน
3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และรู้จักเคารพผู้อื่น
4. ช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม
5. ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ประสบความสำเร็จในชีวิต และการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การบริหารจัดการชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของการนำทักษะ ในวิชาชีพครูมาออกแบบการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ส่งเสริมและสร้างให้ผู้เรียนในด้าน

สติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเป็นอย่างดี ผู้เรียนมีความสุข รักการเรียนรู้ ผู้เรียน สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ละอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข และพัฒนาความรู้ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21

1. การจัดการห้องเรียน การจัดการห้องเรียนในรูปแบบการเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการจัดการชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมภายใน จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ห้องเรียนที่ดีควรจะต้องสะอาด ปลอดภัย มีความทันสมัย มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพร้อมด้วย และตัวครูผู้สอนจะต้องมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกันด้วย

2. การพัฒนาตัวผู้สอน ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้เห็นถึงการบูรณาการจากทักษะเครื่องมือ วิธีการสอน ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานรู้ความสามารถของครูในการคิดค้น ค้นหา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งด้านสติปัญญา บ่งบอกจุดแข็งจุดอ่อนได้ และครูสามารถเลือกวิธีการที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้

3. การเพิ่มทักษะของผู้เรียน การเพิ่มทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือต้องให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ไม่เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน สามารถที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง สามารถประเมินการพัฒนาของตนเองได้ รวมทั้งผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปรารถนาของยุคศตวรรษที่ 21 โดยเน้นรู้จักคิด รักการเรียนรู้ มีการปรับตัว สื่อสารและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพตลอดชีวิต อีกทั้งผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเข้ากับเนื้อหาและหลักสูตร

4. การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีจะต้องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน หลักสูตรจะต้องพัฒนาตลอดเวลาเท่าทันต่อสถานการณ์ สังคม เศรษฐกิจ และเท่าทันเทคโนโลยี ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เป็นการจัดสร้างและตกแต่งห้องเรียนในทางกายภาพ และทางด้านอื่น ๆ ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีความสนใจและนำศึกษาเล่าเรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

เท่ากัน แต่การจัดการชั้นเรียนนั้น เป็นส่วนที่ทำให้ครูผู้สอนแบกรับภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และหลากหลายเช่นกัน

การบริหารจัดการชั้นเรียน เป็นส่วนในการสร้างและควรรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนต่อผู้เรียน ที่เกิดจากกิจกรรมทุกประเภทของครูที่ต้องทำเพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ตั้งไว้ รวมไปถึงการจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุขในการเรียนภายในห้อง การจัดสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงความสะดวก ความปลอดภัย ความสะดวก มีอิสระไร้ขอบเขต พื้นที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความเพียงพอเหมาะสม บรรยากาศและสถานที่ต้องเหมาะสมกับการเรียนรู้

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นการพัฒนาหรือจัดการให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น แต่ก็เน้นพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ ทักษะในการเรียนรู้กระบวนการ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การสื่อสารมีกระบวนการการเรียนรู้ไปพร้อมกับเนื้อหาวิชา ที่ส่งผลไปถึงความสามารถในการอ่าน การเขียน และการคำนวณ รวมถึงการสร้างเสริมให้ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปรารถนาของยุคศตวรรษที่ 21 โดยเน้น รู้จักคิด รักการเรียนรู้ มีสามัญสำนึก เป็นพลเมืองที่ดี มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าแสดงออก ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดชีวิต อีกทั้งคำนึงถึงผู้เรียนในยุคดิจิทัล ต้องมีการเรียนรู้สารสนเทศและเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหา และหลักสูตรวิชาการสอน โดยใช้เทคโนโลยีใหม่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้จะพัฒนาเนื้อหา หลักสูตร ทักษะแบบใหม่ ตลอดจนการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและศักยภาพของผู้เรียน

การพัฒนาครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้เน้นถึงการบูรณาการทักษะเครื่องมือ วิธีการสอน ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 มีหลากหลายประเด็น เช่น การสร้างสมดุลระหว่างการสอนและการสร้างโครงงาน ให้เห็นผลของความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อทักษะการแก้ปัญหา ความคิด อย่างมีวิจารณญาณ โดยผ่านกระบวนการพิจารณา วิเคราะห์ แยกแยะ นำไปสู่การสร้างวิถีของชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพของครู เน้นการแสดงลักษณะการเรียนรู้ภายในห้องเรียนที่มีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ปลุกจิตสำนึก ปลุกฝังความรู้ความสามารถของครูในการค้นหาคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ทั้งด้านสติปัญญา บ่งบอกจุดแข็ง จุดอ่อนได้ พัฒนาความสามารถของครูในการเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ และสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

พร้อมทั้งมีการวัดผลประเมินผล ตรวจสอบการพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน โดยวิธีการประชุม พบปะพูดคุยในโลกเสมือนจริง หรือใช้การสื่อสารแบบผสมผสาน ให้เกิดรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีความยั่งยืนต่อไปได้ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทางการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาครูผู้สอนเช่นกัน โดยส่งเสริมครูผู้สอนได้เข้าอบรมในการพัฒนาตนเองที่หน่วยงานต้นสังกัดทั้งภายในและภายนอกเป็นผู้ดำเนินการจัดการ เน้นปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทัศนคติให้มีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่

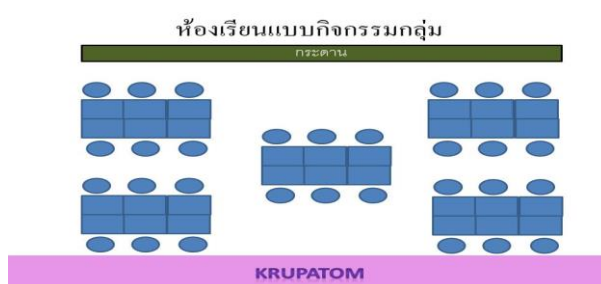
พร้อมทั้งครูผู้สอนมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสายงาน ส่งเสริมให้พัฒนาความรู้ให้ครูได้ศึกษาต่อยอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ให้เกิดความชำนาญ จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนการศึกษาต่อ โดยมีแบบงานโครงการเพื่อพัฒนาครู สะท้อนนโยบายในการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อยอดให้มีความรู้ ข้อมูลช่วยในการชี้แนะแนวทางการศึกษา มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการทำวิจัย ให้สอดคล้องความรู้ในด้านอื่น ๆ อีกด้วย รวมถึงควรมีการจัดประชุมประจำเดือน ประชุมชี้แจง จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการทำวิจัย แสดงถึงความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดผลที่สามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดห้องเรียนในแบบศตวรรษที่ 21

การจัดห้องเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้แล้ว การจัดรูปแบบการนั่งใหม่ภายในห้องเรียนก็มีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น และการจัดสภาพแวดล้อมภายในใหม่ก็จะช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเสริมสร้างการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ผักผ่อนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุผลตามผลการเรียนรู้ โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมาย กระบวนการเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัตินั้นจะต้องนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ เพื่อเกิดการพัฒนาทางความคิดมากที่สุด

การจัดห้องเรียนในแบบศตวรรษที่ 21 มี 2 วิธี ได้แก่

1. การจัดห้องเรียนแบบกลุ่มพร้อมสื่อการสอนแบบดิจิทัลที่มีความทันสมัยทันโลก

การจัดห้องเรียนในลักษณะแบบกลุ่มพร้อมสื่อการสอนแบบดิจิทัลที่มีความทันสมัยทันโลก ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่มเรื่องที่ครูผู้สอนถ่ายทอดออกมาได้ และยังช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่ดูตึงเครียดจนเกินไป ทำให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการกล้าแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดของผู้อื่น การทำงานเป็นทีม และครูผู้สอนสามารถเดินดูผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนทุกคน ทำให้สามารถเห็นพัฒนาการของผู้เรียนว่าแต่ละคนมีความสามารถในด้านต่าง ๆ

2. ห้องเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อที่จะให้ครูผู้สอนได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างละเอียด

การจัดรูปแบบลักษณะห้องเรียนเป็นรูปตัวยูนั้น เป็นการจัดห้องเรียนแบบเน้นตัวผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อที่จะให้ครูผู้สอนได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างละเอียด การจัดห้องเรียนในลักษณะนี้ จะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพราะได้เห็นสื่อการเรียนอย่างชัดเจน

การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อตัวผู้เรียนอย่างมาก แต่ครูผู้สอนรายวิชาก็ต้องมีประสิทธิภาพ การสื่อสาร การสอน และความรู้มากพอที่จะสื่อสารให้แก่ตัวผู้เรียนด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้จะต้องควบคู่ไปด้วยกันทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน

การพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็น การวางแผนการประเมินผลให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รู้และคิดเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป ดังนั้นหลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การ

ปรับ แต่ง เสริม เต็มต่อ หรือการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและสนองต่อความต้องการของการพัฒนาหลักสูตร ถ้าหากประเทศไทยมีการพัฒนาหลักสูตรให้แตกต่างออกไป เพิ่มสื่อหรือสิ่งอื่น ๆ เข้ามา ในหลักสูตร พัฒนาสื่อหรือสื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น หลักสูตรเพิ่มเนื้อหา ต่อเติมแบบเดิมที่เป็นอยู่ เพิ่มสิ่งให้ศึกษา สิ่งแวดล้อม ศึกษาหาสิ่งใหม่ เปลี่ยนเพิ่ม ให้หลักสูตรมากขึ้น จัดการกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรและตามแบบแผนความคิดตัวเอง

การร่างหลักสูตรใหม่ ๆ ประกอบด้วย การกำหนดหลักสูตร โดยดูความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หลังจากนั้นเริ่มกำหนดรูปแบบหลักสูตร ได้แก่ การกำหนดหลักการโครงสร้างองค์ประกอบหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลหลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ หรือการสัมมนา และมีการทดลอง พร้อมทั้งรวบรวมผลการวิจัยและปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ เพื่อจะได้ผู้เรียนพัฒนาก้าวไปอย่างเต็มที่

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนมีความสำคัญที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางพื้นฐาน เป็นสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีจากบริบทและความต้องการของสังคมยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มีทั้งความรู้ ทักษะวิชาการ โดยมีทักษะ การเรียนรู้ที่จำเป็นในการเรียนรู้คือ ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะ คณิตศาสตร์ ทักษะความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการร่วมมือ ทักษะทางสังคมและเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะด้าน สารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีซึ่งพบว่าการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้วยทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การดำเนินการจัดการ เรียนรู้ที่มีหลายรูปแบบ สรุปเป็นประเด็นหลัก การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้วยทักษะการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปรับ กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้และการพัฒนาการนิเทศการยกระดับคุณภาพการศึกษา

1. การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการทดสอบแห่งชาติของสถาบัน ค่าคะแนนเฉลี่ย ในทุกระดับชั้นของวิชาภาษาอังกฤษและ คณิตศาสตร์ และมาตรฐานความสามารถ
2. จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาพบว่าในประเทศไทยยังมีการตกหรือบกพร่องทางการศึกษาอยู่ เพราะฉะนั้นเราควรพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาของผู้เรียน ให้เพิ่มขึ้น รวมถึงถึงการเพิ่มพัฒนาหลักสูตร

สรุปผลการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของผู้เรียน เสริมสร้างทักษะ องค์ความรู้ ให้มีคุณภาพในด้านวิชาการ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ปลูกประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดและคิดค้นกิจกรรมรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในชั้นเรียน และแรงจูงใจในการศึกษาของผู้เรียน ให้มีจุดมุ่งเน้นในการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนด รวมทั้งการจัดตกแต่งออกแบบห้องเรียนให้มีความทันสมัย ประกอบด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบในการใช้ในการเรียนรู้ ชั้นเรียนมีความสะอาดเรียบร้อย มีความปลอดภัย ความสะดวก มีอิสระไร้ขอบเขต มีพื้นที่ทำกิจกรรม ชั้นเรียนนั้นจะต้องมีความพร้อมของอาคารสถานที่ ความเพียงพอเหมาะสม บรรยากาศภายในและนอกชั้นเรียน รวมถึงให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความปรารถนาของยุคศตวรรษที่ 21 มีความคิด รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง ความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าแสดงออก สามารถแก้ไขปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพผู้เรียนจะได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ และสารสนเทศ เข้าถึงเนื้อหาและหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น

สรุปการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีการปรับเปลี่ยน รวมทั้งสถาบันการศึกษาควรให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาและบุคลากรที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นให้ประเทศมีความก้าวหน้าทำให้นักเรียนมีความสุขในการศึกษาในการเรียนหนังสือ มีความทันสมัยไปการสอบและใช้เทคโนโลยีในการสอบและมีกิจกรรมในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ในการเรียนอย่างมีความสุขและได้รับความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด และทำให้นักเรียนได้ค้นหาตัวตนของตัวเอง จะทำให้นักเรียนมีการวางแผนในการเรียนในอนาคต การที่เราทำโครงการจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2561). *การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*.

ในชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. แผนกิจกรรมการศึกษา
แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์.

วิจิตร ศรีสอาน. (2542). *แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ*.

วารสารปฏิรูปการศึกษา, 1(12), 7.

ศิริบูรณ์ สายโกสม. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19):

มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ

Labor in the Coronary Epidemic Situation (COVID-19):

Government Measures and Effects

นิภาพรรณ เจนสันติกุล

Nipapan Jensantikul

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

E-mail: nipajen@kku.ac.th

Received June 17, 2020; Revised July 7, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์แรงงานและมาตรการของรัฐบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไดเคิลแมน และอัลเลน ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) แรงงานที่มีความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ แรงงานสูงอายุ 2) ผลกระทบต่อแรงงานในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและลักษณะของอาชีพ 3) แรงงานบางส่วนขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับแรงงาน ปรับรูปแบบการจ้างงานและกระบวนการทำงานใหม่ ลดช่องว่างเชิงดิจิทัล และให้ความรู้ด้านกฎหมายกับแรงงาน

คำสำคัญ: แรงงาน; มาตรการของรัฐบาล; ไวรัสโคโรนา

Abstract

The objective of this research was to study the labor situation and government measures during the coronary epidemic (COVID-19) from online sources. Data were analyzed using the Diekelmann and Allen approach. The results showed that 1) The elderly workers were at higher risk of termination than other groups; 2) The impact on the labor in each group was different

depending on the nature of the business and the nature of the occupation; and 3) Some labor was lack of knowledge about information technology. Therefore, the government and related agencies should promote technology skills to workers, adjust the form of employment and work processes, reduce the digital gap and provide legal knowledge to workers.

Keywords: Labor; Government Measures; Coronaviruses

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจไปทั่วโลกและในประเทศไทย อันเนื่องจากการปิดเมือง หรือการยกเลิกกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในภาคอุตสาหกรรมการผลิต การค้าปลีก การค้าระหว่างประเทศและการขนส่ง (ศาสตรา สุดสวาสดี, 2563) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้มีแรงงานจำนวนมากต้องว่างงานอย่างฉับพลัน ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐานในสังคม

นอกจากนี้ผลจากการยกเลิกกิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนสินค้าอุปโภคและบริโภค บางกิจการปิดตัวลงเพราะขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในขณะที่แรงงานจำนวนหนึ่งแม้ไม่ตกงาน แต่เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจทำให้บางบริษัทต้องปรับจำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานลง ซึ่งทำให้ประชาชนอยู่ในภาวะยากลำบาก ทั้งนี้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวรัฐบาลพยายามออกมาตรการช่วยเหลือเร่งด่วน อาทิ มาตรการชดเชยรายได้แก่แรงงานลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม เพื่อลดความเดือดร้อนและให้สามารถยังชีพได้ในช่วงเวลานี้ อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวมุ่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเพียงในระยะเวลานั้นเท่านั้น (ศาสตรา สุดสวาสดี, 2563)

โดยข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ระบุถึงสถานการณ์เกี่ยวกับแรงงานที่มีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างในปี 2563 จำนวน 8.4 ล้านคน จำแนกเป็นแรงงาน 3 กลุ่ม คือ 1) แรงงานในภาคการท่องเที่ยว 2) แรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าตั้งแต่ก่อนโควิด-19 ระบาดและต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันจากการลดลงของอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศ 3) แรงงานในภาคบริการอื่นที่ไม่ใช่การท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด (BBC News, 2563) และแม้ว่ารัฐบาลจะมีการประกาศมาตรการออกมารองรับหากแต่พบว่า มาตรการดังกล่าวยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมผู้ที่ได้รับผลกระทบ (กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค, 2563; ศาสตรา สุดสวาสดี, 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของบทความวิชาการเรื่อง แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19): มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปสู่การกำหนดนโยบายด้านแรงงานที่เหมาะสมในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่ออธิบายสถานการณ์แรงงานและมาตรการของรัฐบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19 และเสนอแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติ

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้แหล่งข้อมูลการศึกษาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไดเคิลแมน และอัลเลน (Diekelman and Allen, 1989) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) อ่านข้อความที่ได้จากข่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในขั้นตอนนี้ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลจากข่าวออนไลน์ 2) เขียนสรุปข้อความ ดำเนินการจัดระบบข้อมูล และจำแนกข้อมูลข่าวออนไลน์ 3) วิเคราะห์ข้อความที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1-2 และ 4) ศึกษาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์แรงงาน

จากการศึกษาเอกสารประมาณการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, 2020) ได้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับแรงงาน ดังนี้

1. ด้านแรงงานนอกระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของคนอื่น ๆ ในประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งซึ่งเพิ่มขึ้น 21% จากแรงงานนอกระบบทั้งหมดในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากการสูญเสียงานหรือรายได้จากการทำงาน
2. ด้านจำนวนผู้ว่างงาน พบว่า จำนวนผู้ว่างงานรวมเฉลี่ยในไตรมาสแรกของปี 2563 อยู่ที่ประมาณ 4 แสนคนเพิ่มขึ้น 14.8% ประกอบกับข้อมูลผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ของสำนักงานประกันสังคมในไตรมาสแรกของปี 2563 พบว่า จำนวนผู้ประกันตนที่ว่างงานเฉลี่ยอยู่ที่ 1.6 แสนคน เพิ่มขึ้น 4.5% โดยอัตราการว่างงานของผู้ประกันตนมาตรา 33 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
3. ด้านสาขาธุรกิจและลักษณะการจ้างงาน พบว่า แรงงานกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดและมีความอ่อนไหวต่อสถานะเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างชั่วคราว ผู้ประกอบอาชีพอิสระและลูกจ้าง SMEs ที่ทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวน 6.5 ล้านคน หรือคิดเป็น 17.3% ของจำนวนการจ้างงานรวม รองลงมาเป็นกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในธุรกิจท่องเที่ยวและกลุ่มที่มีลักษณะการจ้างงานแบบเดียวกัน

สำหรับสาเหตุการว่างงานในครั้งนี้มีแนวโน้มสูงกว่าในอดีต เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคจึงมีมาตรการปิดเมืองส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กระทบต่อภาคธุรกิจและครัวเรือนที่มีความเปราะบางในขณะเดียวกันภาคการเกษตรก็ประสบกับปัญหาภัยแล้งที่รุนแรง (Phosri, 2020; Thai Publica, 2563)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อรองรับกับปัญหา สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปมาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
ลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ของนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในส่วนของนายจ้างเหลือ 4% จากเดิม 5% ส่วนผู้ประกันตน เหลือ 1% และลดหย่อนเงินสมทบให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เหลือเงินสมทบอัตราเดือนละ 211 บาท จากเดิม 432 บาท เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วัดเดือน มี.ค.-พ.ค.2563 พร้อมทั้งขยายเวลานำส่งเงินสมทบงวดเดือน มี.ค. ภายใน 15 ก.ค.2563, เงินสมทบงวดเดือน เม.ย. ภายใน 15 ส.ค. และเงินสมทบงวดเดือน พ.ค. ภายใน 15 ก.ย. 2563 เพิ่มเงินชดเชยกรณีว่างงานเพราะถูกเลิกจ้างเป็น 75% จากเดิม 50% เป็นเวลา 200 วัน และเพิ่มเงินชดเชยกรณีว่างงานจากการลาออกเป็น 45% จากเดิม 30% (ฐานเงินเดือนไม่เกิน 15,000 บาท) เป็นเวลา 90 วันสำหรับมาตรการเยียวยาลูกจ้างผู้ประกันตนที่ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยที่นายจ้างรับรอง หรือนายจ้างไม่ให้ทำงาน เนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 50% ของค่าจ้าง ตลอดระยะเวลาที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน แต่ไม่เกิน 180 วัน กรณีหน่วยงานภาครัฐมีคำสั่งให้นายจ้างหยุดประกอบกิจการชั่วคราว และลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนไม่ได้รับค่าจ้าง ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 50% ของค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 60 วัน มีผลบังคับใช้ 1 มี.ค.-31 ส.ค. 2563	นายจ้างและลูกจ้าง
มาตรการเยียวยากลุ่มแรงงาน ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม รวมถึงผู้ส่งเงินประกันสังคมตามมาตรา 4 ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยกระทรวงการคลังได้ออกมาตรการชดเชยรายได้คนละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน เม.ย.-มิ.ย.2563 เป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ 3 ล้านคน วงเงิน 45,000 ล้านบาท เปิดลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com ตั้งแต่วันที่ 18.00 น.ของวันที่ 28 มี.ค. 2563 เป็นต้นไป	แรงงาน ลูกจ้างชั่วคราว ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
งบจ้างงาน สำหรับการจ้างงานประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 วงเงิน 2,700 ล้านบาท ระยะเวลาการจ้างงานไม่เกิน 6 เดือน และอัตราค่าจ้างต่อเดือนไม่เกิน 9,000 บาท	ประชาชน
มาตรการช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบต่อค่าครองชีพประชาชน โดยลดราคาขายปลีกก๊าซหุงต้ม (LPG) ลดลง 21.87 บาทต่อกิโลกรัม เหลือ 18.87 บาทต่อกิโลกรัม หรือลดลง 3 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ก๊าซหุงต้มถึงขนาด 15 กิโลกรัม จะลดลงจาก 363 บาท เหลือ 318 บาท มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มี.ค.เป็นต้นไป พร้อมทั้งปรับลดการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อลดราคาขายปลีกน้ำมันลงลิตรละ 50 สตางค์ เป็นเวลา 2 เดือน	ประชาชน
มาตรการลดค่าไฟฟ้าในอัตรา 3% ให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภทเป็นเวลา 3 เดือน หรือตั้งแต่เดือนเม.ย.-มิ.ย.2563 ซึ่งจะใช้งบประมาณ 5,160 ล้านบาท และคืนเงินประกันการใช้ไฟฟ้า (ค่าประกันมิเตอร์ไฟฟ้า) ให้กับผู้ใช้ประเภทที่ 1 คือบ้านที่อยู่อาศัยและกิจการขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 22.17 ล้านราย วงเงินรวม 32,700 ล้านบาท การขยายเวลาชำระค่าไฟฟ้าไม่เกิน 6 เดือนของแต่ละรอบบิล สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็นกิจการเฉพาะอย่าง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม กิจการให้เช่าที่พักอาศัย โดยจะไม่มี การคิดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาที่ผ่อนผัน สำหรับใบแจ้งค่าไฟฟ้าประจำเดือนเมษายน – พฤษภาคม 2563 ทั้งนี้ ผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีความประสงค์ขอรับความช่วยเหลือสามารถติดต่อได้ที่สำนักงานการไฟฟ้าในพื้นที่	ประชาชน
มาตรการลดค่าน้ำประปาในอัตรา 3% ให้กับผู้ใช้ น้ำทุกประเภทเป็นเวลา 3 เดือน หรือตั้งแต่เดือน เม.ย.-มิ.ย.2563 คาดว่าจะใช้งบประมาณ 330 ล้านบาท และคืนเงินประกันการใช้น้ำให้กับผู้ใช้ น้ำประเภทที่ 1 ที่พักอาศัย รวม 5.7 ล้านราย วงเงิน 2,834 ล้านบาท ทั้งนี้ ผู้วางเงินประกันการใช้น้ำสามารถตรวจสอบสิทธิและแจ้งความประสงค์เพื่อขอคืนเงินประกันผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งการขยายเวลาชำระค่าน้ำประปาไม่เกิน 6 เดือนของแต่ละรอบบิล สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็นกิจการเฉพาะอย่าง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม กิจการให้เช่าที่พักอาศัย โดยจะไม่มี การคิดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาที่ผ่อนผัน ซึ่งจะมีผู้ได้ประโยชน์ 30,900 ราย	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
สถานธนาณูเคราะห์ (สธค.) โรงรับจำนำของรัฐในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขยายเวลาตัวจำนำ 90 วัน แก่ผู้มาใช้บริการวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท ที่มีตัวจำนำตั้งแต่วันที่ 3 ม.ค.-31 มี.ค.2563 จะขยายอายุตัวจำนำจาก 4 เดือน 30 วัน เป็น 4 เดือน 120 วัน โดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่ต้องมาลงทะเบียนที่ สธค.ทุกแห่ง ตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย.-31 พ.ค.2563 จำกัด 1 คน 1 สิทธิ ส่วนอัตราดอกเบี้ยที่ให้ผู้บริการโรงรับจำนำจะอยู่ที่ 5,000 บาท ดอกเบี้ย 0.25%, 10,000 บาท ดอกเบี้ย 0.75%, 10,000-20,000 บาท ดอกเบี้ย 1% และ 100,000 บาท ดอกเบี้ย 1.25% สถานธนาณบาล โรงรับจำนำที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมาตรการผ่อนผันหรือยืดระยะเวลาในการชำระหนี้แก่ผู้จำนำที่ได้มาจำนำในเดือน ก.พ.-มิ.ย. 2563 ให้ขยายเวลาไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำไปอีกเป็นระยะเวลา 1 เดือน นับจากวันครบกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย (4 เดือน 30 วัน) นอกจากนี้ ยังให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับผู้ที่น่าทรัพย์สินมาจำนำ ในระหว่างวันที่ 1 เม.ย.-30 มิ.ย. 2563 ดังนี้ เงินต้นไม่เกิน 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย 0.125% ต่อเดือน, เงินต้นเกินกว่า 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย 1% ต่อเดือน	ประชาชน
มาตรการด้านภาษี โดยเลื่อนกำหนดเวลาการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกไปเป็นสิงหาคม 2563, ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าตอบแทนในการเสี่ยงภัยของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข, เพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพ, เลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล, มาตรการทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และยกเว้นอากรขาเข้าของที่ใช้รักษา วินิจฉัย หรือป้องกันโรค COVID-19, มาตรการขยายเวลาการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีของสถานบริการที่ประกอบกิจการตามบัญชีพักชำระภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และมาตรการขยายเวลาการชำระภาษีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
มาตรการด้านการเงิน โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19, โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19, โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับสำนักงานธนาคารเพื่อช่วยเหลือประชาชนฐานรากที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการระบาดของ COVID-19 และโครงการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19	ผู้ประกอบการรายย่อย
สิทธิประโยชน์ทางภาษี เพื่อสนับสนุนการบริจาคแก้ไขปัญหาโรค COVID-19 กรณีบุคคลธรรมดา บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถนำมาหักค่าลดหย่อนได้เท่าที่จำนวนบริจาค แต่เมื่อรวมกับเงินบริจาคตามมาตรา 47 (7) แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ต้องไม่เกิน 10% ของเงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนอื่น ๆ กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้เท่าจำนวนที่บริจาค แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ และเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการกีฬา ตามมาตรา 65 ตี (3) แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ต้องไม่เกิน 2% ของกำไรสุทธิและยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีบริจาคเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ COVID-19 ทั้งนี้การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีทั้งหมด มีผลใช้บังคับสำหรับการบริจาคผ่านระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร (e-Donation) ที่ได้กระทำตั้งแต่วันที่ 5 มี.ค. 2563 ถึงวันที่ 5 มี.ค. 2564	บุคคลธรรมดา บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
สินเชื่อพิเศษเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตแก่ประชาชนที่มีรายได้ประจำ โดยธนาคารออมสิน สนับสนุนสินเชื่อวงเงินรวม 20,000 ล้านบาท วงเงินกู้สูงสุด 50,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกิน 0.35% ต่อเดือน ระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี รับคำขอสินเชื่อถึงวันที่ 30 ธ.ค.2563	ประชาชน
สินเชื่อฉุกเฉิน เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตแก่ประชาชนที่ได้รับ	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
ผลกระทบจากไวรัส COVID-19 โดยให้ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สนับสนุนสินเชื่อวงเงินรวม 40,000 ล้านบาท วงเงินสูงสุด 10,000 บาท คิดดอกเบี้ยคงที่ไม่เกิน 0.10% ต่อเดือน ระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี 6 เดือน ปลดชำระเงินทุนและดอกเบี้ย 6 เดือน	
ให้ธนาคารออมสินสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ 2,000 ล้านบาท โดยให้สำนักงานธนาุเคราะห์ นำไปเป็นทุนปล่อยกู้ให้ประชาชน คิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 0.125% ต่อเดือน ระยะเวลา 2 ปี	ประชาชน

ที่มา: ชาวไทยพีบีเอส (2563)

จากตารางที่ 1 สะท้อนถึงมาตรการการให้ความช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาลที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะจำนวนมาก และการขาดดุลการคลังอย่างต่อเนื่อง โดยการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะจำนวนมาก ย่อมเปียดับงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลเพื่อใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าเศรษฐกิจของประเทศไม่สามารถกลับมาเติบโตอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ การจัดเก็บรายได้จากภาษีจะลดลงอาจนำไปสู่ภาวะการขาดดุลการคลังเรื้อรัง และการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถที่จะจัดการได้ (พัชรี มินระวงศ์, 2551)

ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลออนไลน์และเอกสารทางวิชาการ สามารถวิเคราะห์ ได้ดังนี้

1. แรงงานที่มีความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ แรงงานสูงอายุเนื่องจากแรงงานสูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์น้อยกว่ากลุ่มอื่น พิจารณาได้จากในช่วงที่ผ่านมานโยบายของบริษัทใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายการบินขนาดใหญ่หลายแห่งเริ่มขอให้พนักงานที่มีอายุค่อนข้างมากเลือกเกษียณอายุด้วยความสมัครใจเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงานของบริษัท (ทองใหญ่ อัยยะวรากุล, 2563) นอกจากนี้แรงงานสูงอายวยังจัดเป็นกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการการช่วยเหลือของรัฐบาลได้เนื่องจากข้อกำหนดของรัฐบาลในการให้ผู้ขอรับการช่วยเหลือตามมาตรการต้องลงทะเบียนออนไลน์

2. ผลกระทบต่อแรงงานในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและลักษณะของอาชีพ เนื่องจากบางธุรกิจอาจจะปรับตัวได้ เช่น มีการซื้อขายออนไลน์ การสอนแบบออนไลน์ การประชุมงานผ่านอินเทอร์เน็ต ในทางกลับกันกิจกรรม กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจะผันตัวเป็นกิจกรรมในรูปแบบอื่นได้ เช่น ธุรกิจสปา ร้านตัดผม **และบางกิจการที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในขณะปฏิบัติงาน** ซึ่งจากการศึกษาของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2563) สะท้อนข้อมูลที่สำคัญว่ากลุ่มที่ถูกผลกระทบจากมาตรการส่วนใหญ่เป็นแรงงานหญิง แรงงานที่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และรองลงมาเป็นกลุ่มปริญญาตรี หรือสูงกว่าซึ่งกลุ่มนี้สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานในลักษณะออนไลน์ได้และเป็นกลุ่มวัย 26-35 ปี และ 36-45 ปี

3. แรงงานบางส่วนขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่ไม่เท่าเทียมกันนำไปสู่การสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ดิจิทัล (สุรชนี ศรีใย, 2563) ซึ่งจากรายงานข่าวไทยพีบีเอส (2563) ได้ระบุว่ายังมีประชาชน 20-30 % ในชุมชนแออัดที่ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือธุรกรรมทางออนไลน์ได้ เพราะมีฐานะยากจน ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์สำหรับการสื่อสารได้

แนวทางและมาตรการที่ควรพิจารณาเพื่อนำไปปฏิบัติ

1. การกำหนดนโยบายของรัฐบาลควรมุ่งลดช่องว่างเชิงดิจิทัลและสร้างโอกาสเชิงดิจิทัลให้กับผู้ที่ยังด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้โดยการขยายโครงข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และสนับสนุน ส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาแรงงานให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน (ธนาชาติ นุ่มนนท์, 2563)

2. รัฐบาลควรเผยแพร่กฎหมายที่แรงงานต้องทราบ ได้แก่ กฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง การได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากเหตุสุดวิสัยอันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ พ.ศ. 2563 ข้อ 9 กฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง การได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานอันเนื่องมาได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ พ.ศ. 2563 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR) ข้อ 9 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในช่องทางที่หลากหลายและคำนึงถึงรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายให้กับแรงงาน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมการจัดหางาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ธนาคารออมสิน ที่จัดโครงการจ้างงานตามพื้นที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ควรส่งเสริมการจ้างงานและควรกำหนดแนวทางการทำงานรูปแบบการจ้างงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

3.1) ส่งเสริม สนับสนุนการฝึกอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีและทักษะการสืบค้นข้อมูล ด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับกลุ่มแรงงานโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ธนชาติ นุ่มนนท์ (2563) ที่ระบุว่าเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาด และการรักษาระยะห่างทางสังคม ทำให้มีการนำระบบเอไอเข้ามาใช้ในการทำงานมากขึ้นดังนั้นแรงงานจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยี

3.2) จัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบออนไลน์เพื่อให้แรงงานสามารถเรียนรู้ที่ไหนก็ได้ โดยเนื้อหาการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายเหมาะสมกับอายุ ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2560)

3.3) รูปแบบการจ้างงาน การทำสัญญาจ้างและกระบวนการทำงานควรมีความยืดหยุ่นสามารถทำงานที่ไหนก็ได้ไม่จำเป็นต้องจ้างเป็นรายเดือนอาจจ้างเป็นรายชิ้นหรือรายวัน หรือการจ้างงานระยะสั้นหรือการจ้างงานตามความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2563) ที่กล่าวว่า เพื่อรักษาผลิตภาพในองค์กร และรักษาต้นทุนการดำเนินงานให้ต่ำ องค์กรจะใช่วิธีการจ้างภายนอกในระดับบุคคลให้มาดำเนินการแทน โดยบุคลากรที่ถูกจ้างสามารถทำงานที่บ้านและเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ทำงานภายนอกและถูกมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่เฉพาะเจาะจง ชัดเจน มีความยืดหยุ่น มีอิสระเพื่อให้พร้อมปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

บทสรุป

ผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ ด้านการใช้ชีวิต การศึกษา และรายได้ ซึ่งแรงงานบางส่วนต้องออกจากระบบการทำงานและสูญเสียรายได้ อันเนื่องมาจากมาตรการของรัฐบาลในการลดการแพร่ระบาด และการเพิ่มระยะห่างระหว่างกันในสังคม ต่างส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ หลายกิจการปิดลงและทำให้เกิดการว่างงานจำนวนมาก อย่างไรก็ตามเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว รัฐบาลได้ออกมามาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้แรงงานต้องมีการปรับตัวในการเพิ่มทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีและทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ให้สอดคล้องกับรูปแบบการจ้างงาน การทำสัญญาจ้างและกระบวนการทำงานใหม่ที่มีความยืดหยุ่นให้สามารถทำงานที่ไหนก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องจ้างเป็นรายเดือนอาจจ้างเป็นรายชิ้นหรือรายวัน หรือการจ้างงานระยะสั้นหรือการจ้างงานตามความเชี่ยวชาญ และแรงงานควรเรียนรู้และทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค. (2563). ภาพเศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2563 และแนวโน้มปี 2563. *Economic Outlook*, 1–44.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). รูปแบบการทำงาน ยุคหลัง COVID-19 (Work Pattern after Post – COVID-19 Era). สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563, จาก <http://drdancando.com/work-pattern-after-post-covid-19-era/>
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2563). COVID-19 ปีบไทยสู่ยุคดิจิทัล เตรียมลูกหลานรับมือโลกเปลี่ยน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/293221>
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2563). สรุปมาตรการรัฐช่วยประชาชนช่วงวิกฤต COVID-19. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/290365>
- ทองใหญ่ อัยยะวรากล. (2563). ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/624998>
- ธนชาติ นุ่มนนท์. (2563). ลดช่องว่าง “เชิงดิจิทัล” ลดความเหลื่อมล้ำสังคม. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/649249>
- ธนชาติ นุ่มนนท์. (2563). โลกหลังยุคโควิด (Post-COVID era) จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thanachart.org/2020/04/05>
- พัชรี มินระวงศ์. (2551). ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคกับความยั่งยืนทางการคลังของประเทศไทย. *วารสารวิจัย*, 1(2), 58–63.
- ศาสตรา สุดสวัสดิ์. (2563). มาตรการภาครัฐกับการรองรับผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/618806>
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2563). เมื่อโควิด-19 ปิดเมือง: ผลกระทบต่อแรงงานไทยในมิติ supply-side หลายมิติของความเสี่ยงที่ตลาดแรงงานไทยต้องเผชิญ. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.pier.or.th>
- สุรชนี ศรีไย. (2563). เมื่อมาตรการเยียวยาโควิด-19 กลายเป็นหลักฐานความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลที่ไม่ได้รับการเยียวยา. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thestandard.co/covid-19-remedial-measures/>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2560). Digital Knowledge Trends แนวการเรียนรู้ยุคดิจิทัล. *The Knowledge*, 1(6), 16–17.
- BBC News. (2563). โควิด-19: สภาพัฒนาฯ เผยไตรมาสแรกปี 63 มีคนว่างงานเกือบ 4 แสนคน. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-52829935>

- Diekelmann, N. & Allen, D. (1989). *A Hermeneutic Analysis of the NLN's Criteria for the Appraisal of the Baccalaureate Programs*. New York: National League for Nursing.
- International Labour Organization. (2020). COVID-19 crisis and the informal economy
Immediate responses and policy challenges. *ILO brief*. May, 1–8.
- Phosri, S. (2020). ผลประเมินภาวะเสี่ยงตงงานในวิกฤตโควิด-19 แรงงานนอกระบบกระทบนักสุด.
สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.bltbangkok.com/news/20617/>
- Thai Publica. (2563). *ILO คาดโควิด-19 แรงงานนอกระบบ 1,600 ล้านคนทั่วโลกตงงาน*. สืบค้นเมื่อ
31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thaipublica.org/2020/05/ilo-sees-covid-19-impact-informal-1-6-billion-workers-worldwide/>

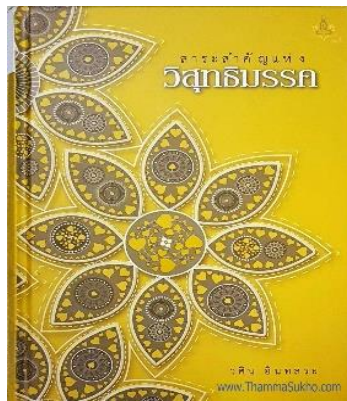
บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค

โดย

พระนาวิน อนาวีโล

Received October 3, 2020; Revised October 15, 2020; Accepted October 19, 2020

ผู้เขียน: วคิน อินทสระ

ISBN: 9786167175270

จำนวน: 386 หน้า

ปีที่พิมพ์: 2557, พิมพ์ครั้งที่ 5

คัมภีร์วิสุทธิมรรค ดูเหมือนจะได้รับการรับรองจากปวงปราชญ์ผู้คงแก่เรียนในวิชาพระพุทธศาสนาว่าเป็นคัมภีร์สำคัญที่สุด ในการให้ความแจ่มแจ้งในหลักพระพุทธศาสนาซึ่งย่อลงเป็น 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา พระพุทธโฆสาจารย์ผู้เรียบเรียงคัมภีร์นี้ ดูเหมือนจะเขียนอย่างสุดฝีมือและท่านได้รับเกียรติจากวงการพระพุทธศาสนาอย่างสูงยิ่งจะหาพระอรรถกถาจารย์รูปใดเสมอเหมือนได้ยาก หนังสือเรื่อง **"สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค"** เล่มนี้ ได้นำเอาสาระสำคัญมาเสนอท่านผู้อ่าน เปรียบได้กับเครื่องมือและวิธีการไปสู่จุดหมายอันสูงสุด คือความหลุดพ้นจากทุกข์ในสังสารวัฏนี้ เมื่อบุคคลได้พบทางอันถูกต้อง และดำเนินไปตามทางนั้นโดยไม่หันหลังกลับเสียก่อน ย่อมจะต้องถึงจุดหมายปลายทางเข้าวันหนึ่ง จะเร็วหรือช้าเท่าไร

“คัมภีร์วิสุทธิมรรค” ได้รับยกย่องให้เป็นคัมภีร์หนึ่งในพระพุทธศาสนา ซึ่งท่านพุทธโฆสาจารย์ได้รจนาไว้โดยสรุปจากเนื้อหาในพระไตรปิฎกทั้งหมด อาจเรียกได้ว่าเป็น “พระไตรปิฎกฉบับย่อ” ที่เดียวที่ท่านได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 23 ปริเฉทหรือ 23 ตอน ดังจะได้แสดงขอบเขตของเนื้อหาแต่ละบทเพื่อให้ท่านได้เห็นภาพรวมหรือภาพกว้างของเนื้อหาในคัมภีร์นี้ก่อนที่จะอ่าน “สาระสำคัญแห่งวิ

สุทธิมรรค” ซึ่งท่านอาจารย์วศิน อินทสระ ได้สรุปและเรียบเรียงขึ้นจากคัมภีร์นี้อีกทอดหนึ่ง ด้วยหวังว่าจะช่วยให้ผู้ที่ยังใหม่ต่อการศึกษาศาสนาเข้าใจความเชื่อมโยงของเนื้อหาในแต่ละบทมากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาของหัวข้อธรรมบางเรื่องไม่ได้อธิบายไว้จบในบทเดียว มีการอธิบายคาบเกี่ยวกันระหว่างบทไปบ้าง หนังสือเล่มนี้ เป็นคู่มือของท่านผู้สนใจศึกษาค้นคว้า และใคร่ในการปฏิบัติธรรมได้ดีพอสมควร

หนังสือเล่มนี้มีวิธีนำเสนอของการเขียนงานทางวิชาการที่ดี มีโครงสร้างที่ชัดเจน ผู้แต่งเริ่มต้นในแต่ละบทด้วยการแจกแจงวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในบทนั้น ๆ สำนวนภาษาที่ใช้และวิธีการเขียนตรงไปตรงมา ด้านโครงของหนังสือ มีการวางลำดับเนื้อหาเป็นไปตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ และปัญญา รวบรวมเนื้อหาไตรสิกขาไว้เป็นหมวดหมู่ เป็นหนังสืออธิบายหลักคำสอน ของพระพุทธศาสนาว่าด้วยไตรสิกขาไว้อย่างละเอียดน่าสนใจยิ่ง ประมวลหลักธรรม สำคัญในพระไตรปิฎกไว้ทั้งหมด จัดหลักธรรมเป็น 3 หมวดตามระบบไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค ซึ่งท่านอาจารย์วศิน อินทสระ ได้สรุปและเรียบเรียงจากคัมภีร์วิสุทธิมรรคอีกทอดหนึ่งจะช่วยให้ผู้ใหม่ต่อการศึกษาศาสนาเข้าใจความเชื่อมโยงของเนื้อหาในแต่ละบทมากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาของหัวข้อธรรมบางเรื่องไม่ได้อธิบายไว้ในบทเดียว มีการอธิบายคาบเกี่ยวกันระหว่างบทไปบ้าง ผู้เขียน (ผู้วิจารณ์) ก็มีความคิดเห็นว่า หนังสือสาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรคเปรียบเหมือนกับการศึกษาแผนที่ ที่บอกทางไปสู่นิพพาน ซึ่งได้แสดงไว้โดยลำดับตั้งแต่การศึกษาเรื่องศีล (ศีลสิกขา) สมาธิ (จิตตสิกขา) ปัญญา (ปัญญาสิกขา)

สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค ทั้ง 23 ปริเฉท สงเคราะห์เข้าในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้ดังนี้ คือ บทที่ 1 สิลนิตเทส และบทที่ 2 อุตังคินิตเทส สงเคราะห์ เข้าในศีลสิกขา บทที่ 3 กรรมฐานคหณนิตเทส ถึง บทที่ 13 อภิญาณนิตเทส สงเคราะห์เข้าใน จิตตสิกขา (สมาธิ) บทที่ 14 ชันธ นิตเทส ถึงบทสุดท้าย คือปัญญาภาวนานิสังสนิตเทส สงเคราะห์เข้าใน ปัญญาสิกขา

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้สามารถตอบเจตน์ของผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ผู้ที่เริ่มสนใจเกี่ยวกับแนวคิดนี้ หนังสือเล่มนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี สามารถชี้แนะช่องทางและแนวคิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พร้อมทั้งเป็นช่องทางในการศึกษาเพิ่มเติม หนังสือเล่มนี้เปรียบเสมือนคู่มือเล่มหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถกลับมาศึกษาเพิ่มเติมได้ในทุกโอกาส

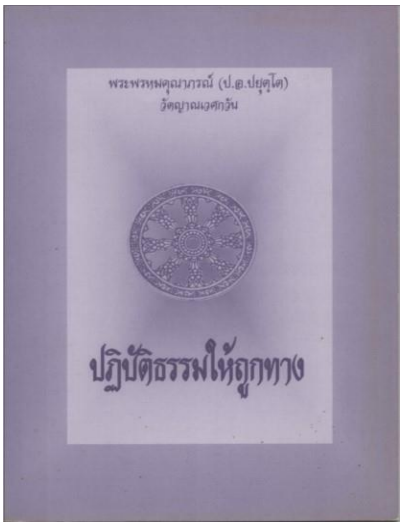
เอกสารอ้างอิง

วศิน อินทสระ. (2557). *สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมดา.

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

โดย
พระจักรพงษ์ ปิยธมฺโม

Received October 3, 2020; Revised October 17, 2020; Accepted October 19, 2020

	ผู้เขียน : พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ISBN : 9748357945 จำนวน : 142 หน้า ปีที่พิมพ์ : 2553, พิมพ์ครั้งที่ 100
--	--

หนังสือเรื่อง "ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง" ได้เรียบเรียงจากพระธรรมเทศนา โดย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์พระพรหมคุณาภรณ์ ได้เมตตาแสดงธรรมเทศนา แก่ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสารัตถศึกษา แห่งบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2532

ในหนังสือนี้ กล่าวถึงเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัติธรรม การเริ่มต้นและก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรม และหลักการทั่วไปของการปฏิบัติ

ท่านอธิบายว่า ปฏิปทาหรือปฏิบัติ หมายถึงการเดินทางและทางที่เดิน เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมก็คือเอาธรรมมาใช้ในการเดินทางชีวิต หรือเอามาช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง หรือเอามาช่วยในการเดินทางชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตนั้นเป็นไปด้วยดี หมายความว่า ถ้าเราไม่เอาธรรมมาใช้ การเดินทางชีวิตของเรา ก็อาจจะผิด อาจจะเขว อาจจะพลาด อาจจะหลงอาจจะไปในทางที่เกิดความ

เสียหาย แทนที่จะเป็นทางแห่งความสุขความเจริญ เอาธรรมมาช่วย เอาธรรมมาปฏิบัติ ก็คือ เอาธรรมมาช่วยให้การเดินทางชีวิตนี้ถูกต้องเกิดประโยชน์ขึ้น เรียกว่า การปฏิบัติธรรมคือการเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต

คำว่าปฏิบัติธรรมนั้น ท่านอธิบายว่า เอาธรรมมาปฏิบัติ เอาธรรมมาใช้ เอามาใช้ดำเนินชีวิตการทำงาน คือเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง นั่นเอง เมื่อปฏิบัติธรรมก็หมายถึงว่า เอาธรรมมาใช้ในชีวิตจริง หรือเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต ถ้ายังไม่ได้ใช้ ก็ไม่เรียกว่า เป็นการปฏิบัติ ว่าถึงตัวคำว่า "ปฏิบัติ" เองนี้ เดิมนั้นแปลว่า "เดินทาง" มาจากภาษาบาลี ของเดิมนั้น มีคำคล้าย ๆ กันอีกคำหนึ่ง คือ "ปฏิปทา" จะเห็นได้ในคำว่า "มัชฌิมาปฏิปทา" ที่แปลว่า "ทางสายกลาง" มัชฌิมา แปลว่า สายกลาง และปฏิปทา แปลว่าทาง ทางนั้นคือ ที่ที่จะเดิน

คำว่าปฏิปทา กับคำว่าปฏิบัตินี้ เป็นคำเดียวกัน รากศัพท์อันเดียวกัน ถ้าเป็นกริยา มีรูปเป็น ปฏิปชฺชติ เช่น ในคำว่า "มคฺค ปฏิปชฺชติ" แปลว่า เดินทาง เพราะฉะนั้น ปฏิปชฺชติ มาเป็น ปฏิบัติ หรือเป็นปฏิปทา ก็ตาม ก็แปลว่า การเดินทาง หรือแปลว่า ทางที่เดิน ถ้าเป็นการเดินทาง ที่เดินก็นิยมใช้ปฏิปทา เพราะฉะนั้น เราเอาถ้อยคำสำหรับสิ่งที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง มาประยุกต์ใช้ในทางนามธรรม การเดินทางตามปกตินั้น เป็นการเดินทางภายนอก เป็น การเดินทางด้านวัตถุ เอาเท้าเดิน หรือแม้มีรถแล้ว เอารถวิ่งไปตลอดจนไปด้วยเครื่องบิน ก็เรียกว่า เป็นการเดินทาง

ปฏิบัติธรรม คือ เอาธรรมมาปฏิบัติ เอาธรรมมาใช้ เอามาใช้ดำเนินชีวิต ทำการทำงาน คือเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงนั่นเอง เมื่อปฏิบัติธรรม ก็หมายถึงว่า เอาธรรมมาใช้ในชีวิตจริง หรือเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต ถ้ายังไม่ได้ใช้ ก็ไม่เรียกว่าเป็นการปฏิบัติ คำว่า "ปฏิบัติ" นี้ เดิมนั้นแปลว่า "เดินทาง" มาจากภาษาบาลี ของเดิมนั้นมีคำคล้าย ๆ กันอีกคำหนึ่งคือ "ปฏิปทา"

จะเห็นได้ในคำว่า "มัชฌิมาปฏิปทา" ที่แปลว่า "ทางสายกลาง" มัชฌิมา แปลว่า สายกลาง และปฏิปทา แปลว่า ทาง คือ ที่ที่จะเดิน คำว่าปฏิปทา ก็คือที่ที่จะเดิน คำว่า ปฏิปทา กับคำว่า ปฏิบัติ นี้ เป็นคำเดียวกัน รากศัพท์อันเดียวกัน ถ้าเป็นกริยาที่มีรูปเป็น ปฏิปชฺชติ เช่นในคำว่า "มคฺค ปฏิปชฺชติ" แปลว่า เดินทาง เพราะฉะนั้น ปฏิปชฺชติ มาเป็น ปฏิบัติ หรือเป็น ปฏิปทา ก็ตาม ก็แปลว่า การเดินทาง หรือแปลว่า ทางที่เดิน ถ้าเป็นการเดินทางก็นิยมใช้ในรูปว่า "ปฏิบัติ" หรือไทยใช้ว่า "ปฏิบัติ" ถ้าเป็นทางที่เดินก็นิยมใช้ "ปฏิปทา" เพราะฉะนั้น เป็นการนำถ้อยคำสำหรับสิ่งที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง มาประยุกต์ใช้ในทางนามธรรม

การปฏิบัติธรรม ก็คือ เอาธรรมมาใช้ในการเดินทางชีวิต หรือเอามาช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง หรือเอามาช่วยในการเดินทางชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตนั้นเป็นไปด้วยดี การปฏิบัติธรรมก็จึงเป็นเรื่องกว้าง ๆ ไม่เฉพาะการที่จะปลีกตัวออกจากสังคม ไปอยู่ที่วัด ไปอยู่ที่ป่า แล้วก็ไปนั่งบำเพ็ญสมาธิ ซึ่งท่านอธิบายว่าไม่ใช่แค่นั้น แม้เป็นเพียงส่วนหนึ่งก็ตาม เพราะเป็นการพยายามนำธรรมมาใช้ในการขึ้นลึก ในการที่จะฝึกฝนจิตใจอย่างจริงจัง ถ้าจะเรียกเป็นภาษาสมัยใหม่ การปลีกตัวไปปฏิบัติ เรียกว่า เป็นการปฏิบัติแบบ intensive เป็นการปฏิบัติแบบเข้มข้น

การปฏิบัติธรรมต้องมีตลอดเวลา คือเอาธรรมมาใช้ เมื่อปฏิบัติสิ่งนั้น ทำสิ่งนั้นอย่างถูกต้อง ก็เป็นการปฏิบัติธรรม ดังนั้น ถ้าตนมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเล่าเรียน เล่าเรียนให้ได้ผล ก็เป็นการปฏิบัติธรรม เช่น เล่าเรียนโดยมี อิทธิบาท 4 มีฉันทะ พอใจรักในการเรียนนั้น มีวิริยะ มีความเพียร ใจสู้ มีจิตตะ เอาใจใส่ รับผิดชอบ มีวิมังสา คอยไตร่ตรอง ตรวจสอบ ทดสอบ ทดลองให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป อย่างนี้ก็เรียกว่า “ปฏิบัติธรรม” หรือในการทำงานก็เหมือนกัน การปฏิบัติธรรมนี้ จึงเป็นเรื่องที่กว้างมาก หมายถึง การนำเอาธรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต หรือการทํากิจทํางานทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ทำทุกเรื่องทุกอย่างให้ถูกต้อง ให้ดี ให้เกิดผลเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้เข้าถึงชีวิตที่ดีงามมีความสุขที่แท้จริงนั่นเอง เป็นการ “ปฏิบัติธรรม”

โดยเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความเข้าใจพื้นฐาน ปฏิบัติธรรมคืออะไร การศึกษากับการปฏิบัติ ไม่ใช่คนละอย่าง ตัวแท้ของการปฏิบัติอยู่ที่ไหน ปฏิบัติโดยไม่มีปริยัติ จริงหรือ ปริยัติ จะเอาแค่ไหนและอย่างไร จริงหรือที่ว่า ผู้ปฏิบัติธรรมต้องไม่มีความอยาก วิธีปฏิบัติต่อความอยาก เจยไม่เอาเรื่องหรือคือปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมสำเร็จ วัดด้วยอะไร

ตอนที่ 2 การเริ่มและก้าวหน้าในการปฏิบัติ แรงขับเคลื่อนที่จะเริ่มปฏิบัติธรรม เครื่องช่วยในการปฏิบัติธรรม ปัจจัยตัวเอกของการศึกษา ปฏิบัติธรรมวัดผลอย่างไร ดูคุณธรรมที่เพิ่มขึ้น ดูการทำหน้าที่ต่อธรรมต่าง ๆ ดูสภาพจิตที่เดินดูกระหว่างทาง

ตอนที่ 3 เนื้อตัวของการปฏิบัติ หลักการทั่วไปของการปฏิบัติธรรม หลักการ/ผลสำเร็จของการปฏิบัติธรรมขั้นภาวนา หลักชาวพุทธธรรมเพื่อการปฏิบัติธรรม

ท่านได้อธิบายไว้ว่า การปฏิบัติธรรม คือ เอาธรรมมาปฏิบัติ เอามาใช้ดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ ทำให้ชีวิตที่ดีมีความสุข คำว่า ปฏิบัติ เดิมแปลว่าเดินทาง คล้ายกับปฏิบัติทา แปลว่า ทางคือที่จะเดิน ชีวิตก็เป็นการเดินทาง เดินแปลงมาเป็นดำเนิน การดำเนินชีวิต ถ้าเป็นอยู่อย่างถูกต้องก็เรียกว่าเดินทางชีวิตอย่างถูกต้องคือดำเนินชีวิตได้ดี การปฏิบัติธรรมที่แท้จริงนั้นต้องมีอยู่ตลอดเวลา เป็นอันว่าการปฏิบัติธรรมนี้เป็นเรื่องที่กว้างมาก หมายถึง การนำเอาธรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ทำทุกเรื่องทุกอย่างให้ถูกต้อง ให้ดี ให้เกิดผลเป็นประโยชน์ เพราะจะได้เข้าถึงชีวิตที่ดีงามมีความสุขที่แท้จริง ดังนั้นผู้เขียนจึงขอวิจารณ์หนังสือ “ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง” ตามลำดับ ดังนี้

หนังสือ “ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง” ได้อธิบายภาพรวมของการปฏิบัติธรรมไว้ว่า การปฏิบัติธรรมยังจำแนกได้เป็นสำหรับพระสงฆ์และฆราวาส และได้แบ่งการปฏิบัติธรรมไว้ 2 ชุดคือ

1) ศิล สมาธิ ปัญญา หรือไตรสิกขา เน้นสำหรับพระสงฆ์ ศิล คือ ตัวของเราที่แสดงออกมาภายนอกทางกายและวาจา สมาธิลึกเข้าไปข้างในอยู่ที่จิตใจ ปัญญาเป็นขั้นที่อาศัยจิตนั้นทำงานให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลาย

2) ทาน ศิล ภาวนา หรือบุญสิกขาหรือบุญสิกขา แปลว่าการฝึกฝนปฏิบัติอบรมในเรื่องความดี การทำให้คนเจริญงอกงามขึ้นในความดี เน้นสำหรับคฤหัสถ์ เน้นส่วนภายนอกมากขึ้น ทานเป็นการ

เอาสิ่งของไปให้แก่ผู้อื่น การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ศีลก็มาอยู่ที่ตัว ภาวนาก็เข้าไปในตัวก็คือสมาธิและปัญญา ทั้งสองชุดที่จริงเป็นระบบอันเดียวกัน แต่แยกเพื่อให้เห็นจุดเน้นที่ต่างกัน สำหรับคฤหัสถ์จะเน้นด้านนอก สำหรับพระสงฆ์จะเน้นด้านใน สารสำคัญมาปรากฏเด่นที่การปฏิบัติ การศึกษาต้องเน้นที่การปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม หนังสือ “การปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง” เล่มนี้ ควรจะได้เพิ่มเติมในส่วนของรายละเอียดที่ปรากฏในพระสูตรต้นตอด้วย ซึ่งเมื่อได้ศึกษาค้นคว้าพบว่า คำว่า ปฏิบัติธรรม ใจความสำคัญที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเป็นการกล่าวถึงการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติตามธรรม ปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักธรรม ปฏิบัติธรรมให้เสมอต้นเสมอปลาย สร้างบุญกุศลเอาไว้ การถือปฏิบัติธรรม รักษาสิกขาบท ปฏิบัติธรรมของพระตถาคต ปฏิบัติธรรม อยู่รักษาศีล ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 10-11 13-15 17-26 29-30 33 และ 36 รายละเอียดเนื้อความของคำว่า ปฏิบัติธรรม ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ วิธีการปฏิบัติธรรม อาณิสสของการปฏิบัติธรรม และชักชวนให้ปฏิบัติธรรม ทั้งนี้ ไม่พบการอธิบายโดยตรงว่าปฏิบัติธรรมหมายถึงอะไร หากแต่สามารถเทียบเคียงและตีความได้จากการอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติธรรม เนื้อความเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติธรรมในพระไตรปิฎก เป็นการอธิบายว่าการกระทำอย่างไรจึงจะเป็นการปฏิบัติธรรม เช่น ในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ลักษณะสูตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงธรรม 3 ได้แก่ กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการนี้พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต เราถือปฏิบัติธรรม 3 ประการนั้น ในสังยุตตนิกาย ชนวรรค สุตที่ 24 พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มีใจความว่า ภิกษุผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มีธรรมอันเหมาะสม คือ พึงเป็นผู้พิจารณาเห็นความไม่เที่ยง เห็นทุกข์ เห็นอนัตตา ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็กำหนดรู้รูป รู้วิญญาณ เมื่อกำหนดรู้รูป... เป็นต้น ย่อมพ้นจากรูป... จากวิญญาณย่อมพ้นจากชาติชรา มรณะ โสกะปริเทวะ ทุกข์ โทมนัสและอุปายาส และย่อมพ้นจากทุกข์ ในขุททกนิกาย สุตตนิบาต นาวาสุต พระพุทธเจ้าตรัสว่า "บุรุษผู้มีปัญญา ไม่ประมาท คบบุคคลผู้เป็นพหูสูตเช่นนั้น ทำธรรมนั้นให้มีประโยชน์ ใครครวญแล้ว ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ย่อมเป็นผู้รู้แจ้ง แสดงธรรมแก่ผู้อื่นและเป็นผู้ละเอียด ในขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ชัคควิสาลสูตร สุตตนิบาต จตุตถวรรค พระปัจเจกพระพุทธเจ้าตรัสว่า "การปฏิบัติธรรมสมควร คือ การปฏิบัติชอบ การปฏิบัติสมควร การปฏิบัติไม่เป็นข้าศึก การปฏิบัติเอื้อประโยชน์ การปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักธรรม การรักษาศีลให้บริบูรณ์ การสำรวมอินทรี ความรู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ความเป็นผู้มีเมตตาเป็นเครื่องเตือนอยู่เสมอ สติและสัมปชัญญะ เหล่านี้เรียกว่า ธรรมสมควร และใน ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ปาสาทิกสูตร กล่าวถึงศาสดาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และธรรมก็เป็นอันศาสดากล่าวไว้ดี เมื่อมีผู้กล่าวกับสาวกว่า ท่านจงปฏิบัติธรรมที่ศาสดาของท่านแสดงไว้ปัญญาดีไฉน ปฏิบัติตามนั้นจะประสพบุญเป็นอันมากเพราะในธรรมวินัยที่พระศาสดากล่าวไว้ดี ประกาศไว้ดี เป็นเครื่องนำออกจากทุกข์ได้ เป็นไปเพื่อความสงบระงับ เป็นต้น

ทั้งนี้ หนังสือ “ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง” จึงเป็นหนังสือที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับประชาชนผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม ผู้ปฏิบัติธรรม หรือแม้แต่พระภิกษุผู้บวชเข้าในพระพุทธศาสนา เพราะเป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับการทำความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัติธรรมให้ถ่องแท้ แม้จะไม่ได้ให้รายละเอียดที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาในส่วนของพระไตรปิฎกทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ได้ให้รายละเอียดของหลักธรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญต่อการทำความเข้าใจ คำว่า การปฏิบัติธรรม ซึ่งโดยทั่วไปนั้นอธิบายคำว่า การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างย่อจะหลากหลายไปตามศรัทธา มุมมอง ความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล คำที่สื่อถึงหรือคำอธิบายการปฏิบัติธรรม เช่น ไหว้พระ สวดมนต์ แผ่เมตตา นั่งสมาธิ ขาดเวียนเทียน ทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม กรวดน้ำอุทิศบุญ ป่วยอย่าไป ไถ่ชีวิตโคกระบือ งดเหล้าเข้าพรรษา ถือน้ำศีลกินเจ รักษาศีลห้า ถือน้ำศีลแปด นั่งหลับตาสงบนิ่ง เข้าคอร์สวิปัสสนา ป่วยอย่าไป ควบคุมอารมณ์ ไม่โกรธ ลดละกิเลส เดินจงกรม เข้าฌาน เจริญสติ เจริญปัญญา มรรคผล นิพพาน ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่ใช่เรื่องของการปฏิบัติธรรม แต่ก็ไม่ได้เป็นการปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง เพราะการปฏิบัติธรรมให้ถูกต้อง ถูกทาง จะต้องเป็นแนวทางการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ ศีล สมาธิ และปัญญา และทาน ศีล ภาวนา ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง* (พิมพ์ครั้งที่ 100). กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอน
แบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ สพป.รบ.2

The Development of Learner Development Activities on Chula Kite Creative
Economics by Project Based with Local Knowledge for Secondary Students,
Watprasriarn School of Primary Educational Service Ratchaburi Area 2

¹ปิยภรณ์ ทำวัดไทร และ ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน

Piyaporn Tumwatcai and Chanasith Sithsungnoen

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.

¹E-mail: air_air_pt@live.com

Received July 3, 2020; Revised August 5, 2020; Accepted September 9, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2. เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ออกแบบการสอน และหาประสิทธิภาพ 3. เพื่อทดลองจัดกิจกรรม 4. เพื่อประเมินและปรับปรุง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา R&D ใช้การสอนแบบโครงงาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ จ.ราชบุรี กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นม.ต้น จำนวน 30 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้มี 7 ชนิด คือ 1) เครื่องมือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น 2) แบบสอบถามความต้องการ 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ (1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (2) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน (3) แบบประเมินความสามารถการประดิษฐ์ (4) แบบสอบถามความคิดเห็นและเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (IOC) ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทุกคนเห็นความสำคัญ 2. ผลการพัฒนา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบ 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้าง 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผน การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย แบบโครงงาน 3. ผลการทดลอง จัดกิจกรรมแบบ

โครงการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการนำเสนอและการกำหนดปัญหา 2) ขั้นการวางแผนทำโครงการ 3) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผน 4) ขั้นตอนการนำเสนอ การดำเนินการและประเมินผล และ 4. ผลการประเมินและปรับปรุง อยู่ในระดับดี

องค์ความรู้ 1. นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการประดิษฐ์ และประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานเรื่องว่าวจุฬา 2. ครูมีแนวทางพัฒนากิจกรรม 3. โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬา เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คำสำคัญ: กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน; เศรษฐกิจสร้างสรรค์; การจัดกิจกรรมแบบโครงการ; ว่าวจุฬา; ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the fundamental data and needs 2) develop learner development 3) Implement 4) evaluate and improve. This research was Research and Development using The One-Shot Case Study. The learner development activities were conducted with 30 secondary students at Watphrasriarn School, Ratchaburi in the second semester of the academic year 2019 through the Purposive sampling. The instruments were 1) An able to do the Chula craft project 2) An able to make the work piece 3) The students attitude evaluation .The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results were: 1. studying of fundamental information found need to manage development activities by the purpose for the students learn the knowledge and learn about the local Chula kite Watphrasriarn community and keep stay with the community, By the teacher and the local sage to manage the learn and measurement and evaluation 2.The results of developing the learner development activities found activities consisted of 1) principles 2) goals 3) guidelines 4) patterns 5) description 6) objectives 7) framework 8) materials/resources 9) measurement and evaluation 10) lesson plans Learn in the small group, focus on learn by doing and on project based learning. 3. The implementation are 4 steps; 1) Present and determine the problem 2) Define 2) Plan 3) Do 4) Presentation, Discussion and Evaluation. The students able to create economics the Chula kite and sell for income of themselves and practice to work in team. In addition, the students can show their attitudes about activities and their work piece. The evaluation and improvement of the learner development activities.

The knowledge management are The students able to make the project and make , the Chula kite workpieces, Teacher have the activity development and The school have The learner development activities.

Keywords: The Learner Development Activity; Creativity Economics; Project Based Learning; Chula Kite; Local Wisdom

บทนำ

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่น (โพยม จันทร์น้อย, 2560) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ พลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลกที่ขึ้นอยู่กับพลังสมองในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยเฉพาะ คือการสร้างสินค้าซึ่งมีนวัตกรรมจากเทคโนโลยีบวกกับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาต่อยอดรวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้าน ความคิดสร้างสรรค์คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลสร้างสรรค์ “สิ่งใหม่” ซึ่งมีคุณค่า คุณสมบัติที่มักใช้ในการตีความ “ความใหม่” ประกอบด้วย สิ่งประดิษฐ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยอิสระ ปรับกระบวนการผลิตเข้าสู่ตลาดที่แตกต่างออกไป คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในวิถีทางที่ถูกต้อง จะมีบทบาทต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการสาขาต่าง ๆ มีการประดิษฐ์คิดค้นสร้างนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เป็นคุณประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531) โครงการเป็นการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีด้วยโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เลือกวิธีการและสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนมีความสนใจได้อย่างลึกซึ้ง (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544) การละเล่นว่าวจุฬาของชาวมุขชนวัดพระศรีอารย์ อำเภอโพธาราม ที่มีจุดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวมุขชนวัดพระศรีอารย์ คือ การกำหนดจุดตำแหน่งสำหรับทำโครงว่าวบนไม้อก 4 จุด ได้แก่ จุดผูกกันเข็ม จุดผูกปีกบน จุดกึ่งกลางระหว่างปีก และจุดกึ่งกลางระหว่างหัว รวมถึงการเหลาไม้ให้ได้ขนาดสัดส่วนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการใช้งานของไม้แต่ละชิ้นเพื่อให้ว่าวทรงตัวได้ดี การผูกโครงว่าวยังต้องระวัง “การผูกขาบก” มากที่สุดเพราะหากผูกเอวทั้ง 2 ข้าง ไม่เท่ากันเพียงเล็กน้อยจะทำให้ปีกทั้งสองข้างกินลมไม่เท่ากันและว่าวจะเอียงได้ ที่สำคัญคือวิธีปิดกระดาษว่าวจะกระทำกันในตอนเช้ามืด หรือในเวลากลางคืน เพราะอากาศจะชื้นทำให้กระดาษว่าวไม่แห้งและดึงจึงปิดได้เรียบและสวยงาม

ภูมิปัญญาว่าวจุฬาของชาวมุขชนวัดพระศรีอารย์มีคุณค่าต่อเยาวชนคนรุ่นหลังและชาวมุขชนวัดพระศรีอารย์ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นทางโรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอน เรื่องว่าวจุฬาอยู่ด้วยแล้ว แต่ไม่เป็นรูปธรรมและแบบแผนที่สามารถตัดสินหรือประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติของผู้เรียนได้ ภูมิปัญญาเรื่องว่าวจุฬาเริ่มสูญหาย ทางชาวมุขชนวัดพระศรีอารย์ โดยส่วนใหญ่เล็งเห็นว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าวจุฬา

นั้นเป็นกิจกรรมการเล่นที่สร้างความสนุกสนาน อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสัมพันธ์กับผู้คนในท้องถิ่นและต่างถิ่น ทางชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีความต้องการให้สถานศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าวจุฬาให้คงอยู่คู่ชุมชนวัดพระศรีอารย์สืบไป และควรพัฒนาให้ว่าวจุฬานั้นเป็นภูมิปัญญาที่สามารถสร้างรายได้หรือต่อยอดเป็นเศรษฐกิจที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ให้กับนักเรียนในโรงเรียนวัดพระศรีอารย์

จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาบริบทต่าง ๆ ของชุมชนหมู่บ้านที่ 9 วัดพระศรีอารย์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ซึ่งทำให้ทราบว่าปัญหาของท้องถิ่นที่ควรนำมาจัดการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดพระศรีอารย์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังกล่าว เป็นการนำสาระสำคัญขั้นตอนกระบวนการในการทำว่าวจุฬาของท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารย์และต่อยอดสร้างสรรค์ให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชนวัดพระศรีอารย์มาประกอบในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ภูมิปัญญาว่าวจุฬาของชุมชนวัดพระศรีอารย์ มีความสำคัญต่อชุมชนวัดพระศรีอารย์

บทความวิจัยนี้นำเสนอกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ออกแบบการสอนและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อประเมินและปรับปรุง ดังนี้ ความสามารถในการทำโครงงานประดิษฐ์ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ความสามารถในการประดิษฐ์ชิ้นงาน ผลงาน ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

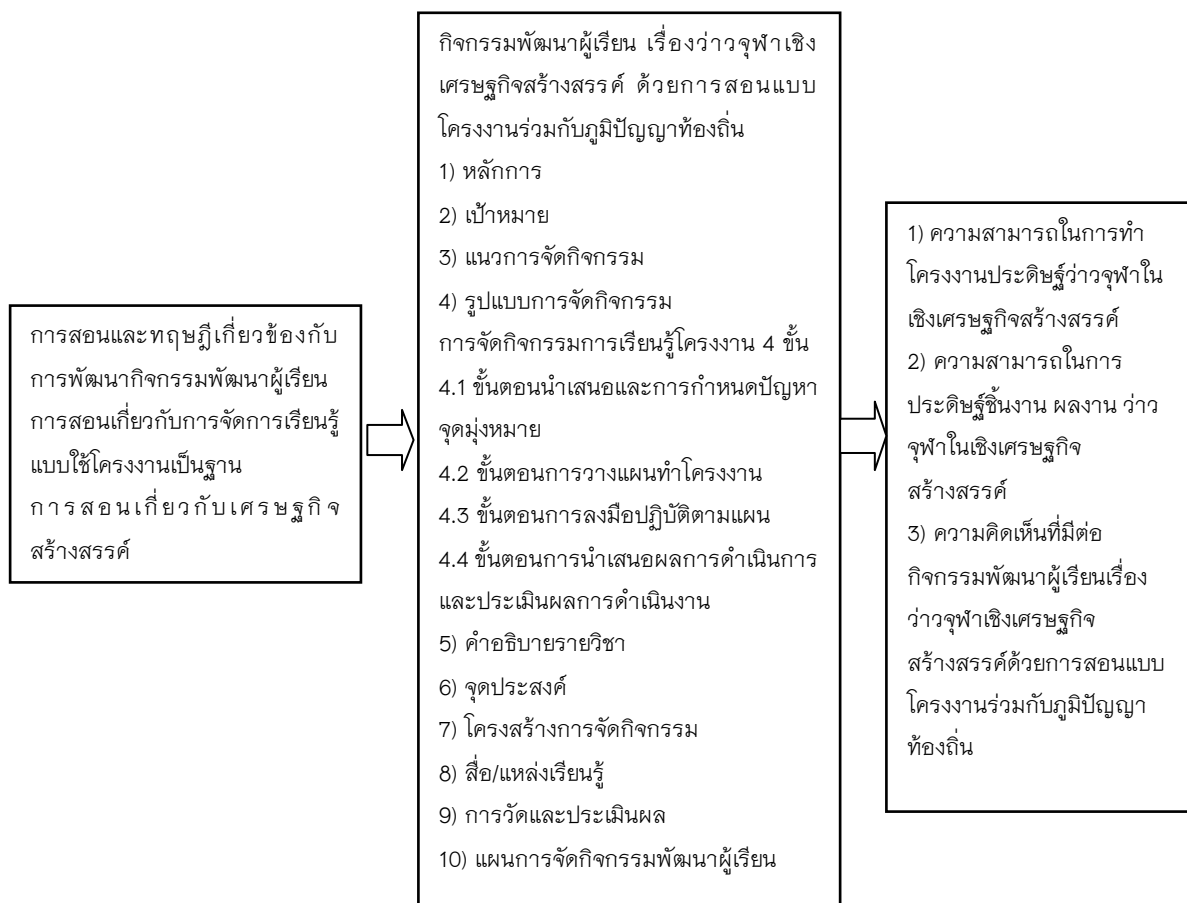
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ออกแบบการสอน และหาประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. เพื่อทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เพื่อประเมินและปรับปรุง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยพัฒนา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดประกอบด้วย แนวคิด การสอนแบบโครงงาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา R&D (Research and development) พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ จ.ราชบุรี กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 7 ชนิด คือ 1) เครื่องมือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น 1.2) แบบสอบถามความต้องการนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1.3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 2.1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาสร้างสรรค์ 2.2) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงานการประดิษฐ์ว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2.3) แบบประเมินความสามารถในประติษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2.4) แบบสอบถามความคิดเห็นและเจตคติที่มีต่อกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (%) วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาเป็นกรอบการสอนในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ โดย 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดพระศรีอารย์: กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ศึกษาการสอน ทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาด้วยวิธีสอนแบบโครงงาน เศรษฐกิจสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพระศรีอารย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้านและผู้ประกอบการ 4. ศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development :D1) การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฉบับร่างประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และนำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research :R2) การทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development :D2) การประเมินผลและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยประเมินผลเกี่ยวกับความสามารถในการทำโครงงานประดิษฐ์ว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ความสามารถในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ มีความต้องการให้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผลงาน ชิ้นงานมีความสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ดั้งเดิมของว่าวจุฬาท้องถิ่นพระศรีอารีย์อยู่ด้วย จนสามารถจำหน่ายได้และเป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวัน

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการนำเสนอและการกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนการวางแผนทำโครงงาน 3) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผน และ 4) ขั้นตอนการนำเสนอผลการดำเนินการและประเมินผลการดำเนินงาน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะผู้เรียนที่ได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ว่าวจุฬาท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารีย์ผ่านการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานและยังได้มีโอกาสเรียนรู้กับปราชญ์ท้องถิ่นโดยตรง เมื่อได้ทำการปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์ จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 รวมระยะเวลาที่ใช้ 20 ชั่วโมง ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการทดลองมีรายละเอียด ดังนี้

1. **ขั้นตอนการนำเสนอและการกำหนดปัญหา** แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ดำเนินว่าวจุฬาท้องถิ่น เป็นขั้นตอนการสอนโดยครูผู้สอน ให้เกิดความรักในการเล่นท้องถิ่นคือว่าวจุฬา ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวว่าวจุฬาจากปราชญ์ท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การทำการตลาด เป็นขั้นตอนการเรียนรู้กลยุทธ์การทำการตลาดจากผู้ประกอบการท้องถิ่น การทำการตลาดที่ได้ผลกำไรและได้รับฟังประสบการณ์การประกอบอาชีพ

2. **ขั้นตอนการวางแผนทำโครงงาน** แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โครงงานว่าวจุฬา โดยครูเป็นผู้ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงาน ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหาข้อสรุปของกลุ่ม และระดมความคิดเห็นของผู้เรียนในเรื่องของความคิดในเชิงอนุรักษ์ว่าวจุฬาท้องถิ่นและการร่วมกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงานในแนวสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เพื่อทำให้เกิดรายได้กับผู้เรียน

3. **ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผน** แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 รู้จักอุปกรณ์และการประดิษฐ์ว่าวจุฬา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เล่นว่าวจุฬา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ชื่นชมว่าวจุฬา ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมประดิษฐ์ว่าวจุฬาท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารีย์และการเล่นว่าวจุฬา ร่วมมือกัน

ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่ 7 วางแผนสร้างสรรค์ และ แผนการเรียนรู้ที่ 8 สร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬา ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนงานในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานสร้างสรรค์จากว่าวจุฬาท้องถิ่น

4. ขั้นตอนการนำเสนอผลการดำเนินการและประเมินผลการดำเนินงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 นิทรรศการว่าวจุฬา ผู้เรียนได้นำเสนอผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนิทรรศน์ว่าวจุฬาพระศรีอารย ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานมาจัดแสดงภายในงานและขายผลงาน ชิ้นงานที่ได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน โดยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมกันประเมิน

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงงานประดิษฐ์ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ผลการประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องการให้ว่าวจุฬาคงอยู่คู่กับโรงเรียนวัดพระศรีอารยตลอดไป เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดีมีประโยชน์และคุณค่าต่อชุมชนวัดพระศรีอารย ซึ่งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นสอดคล้องกับ วัตสัน (Watson, 2006) ที่ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้นักเรียนเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เป็นกิจกรรมหรือสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำนอกห้องเรียนหรือเป็นกิจกรรมหลักสูตรพิเศษที่ให้นักเรียนทำในระหว่างเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจและความแตกต่างของนักเรียนโดยได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนจากอาจารย์ไม่มีการให้หน่วยกิตและคะแนนในการเรียน ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต้องสามารถตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิต ที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สำหรับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ได้มีแนวทางการนำภูมิปัญญาไทยมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ คือ ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญสำหรับสังคมไทยจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนานำไปใช้และถ่ายทอดกันต่อไปเพื่อมิให้สูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทยกระบวนการที่จะทำให้ภูมิปัญญาไทยฟื้นคืนชีพกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งก็คือ กระบวนการศึกษาจะเน้นสิ่งที่เราต้องช่วยกันคิดก็คือต้องนำภูมิปัญญากลับสู่ระบบการศึกษาไทยโดยใช้วิธีการสอนที่มีลักษณะเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันหลายอย่าง ซึ่งลักษณะพิเศษสอดคล้องกับ

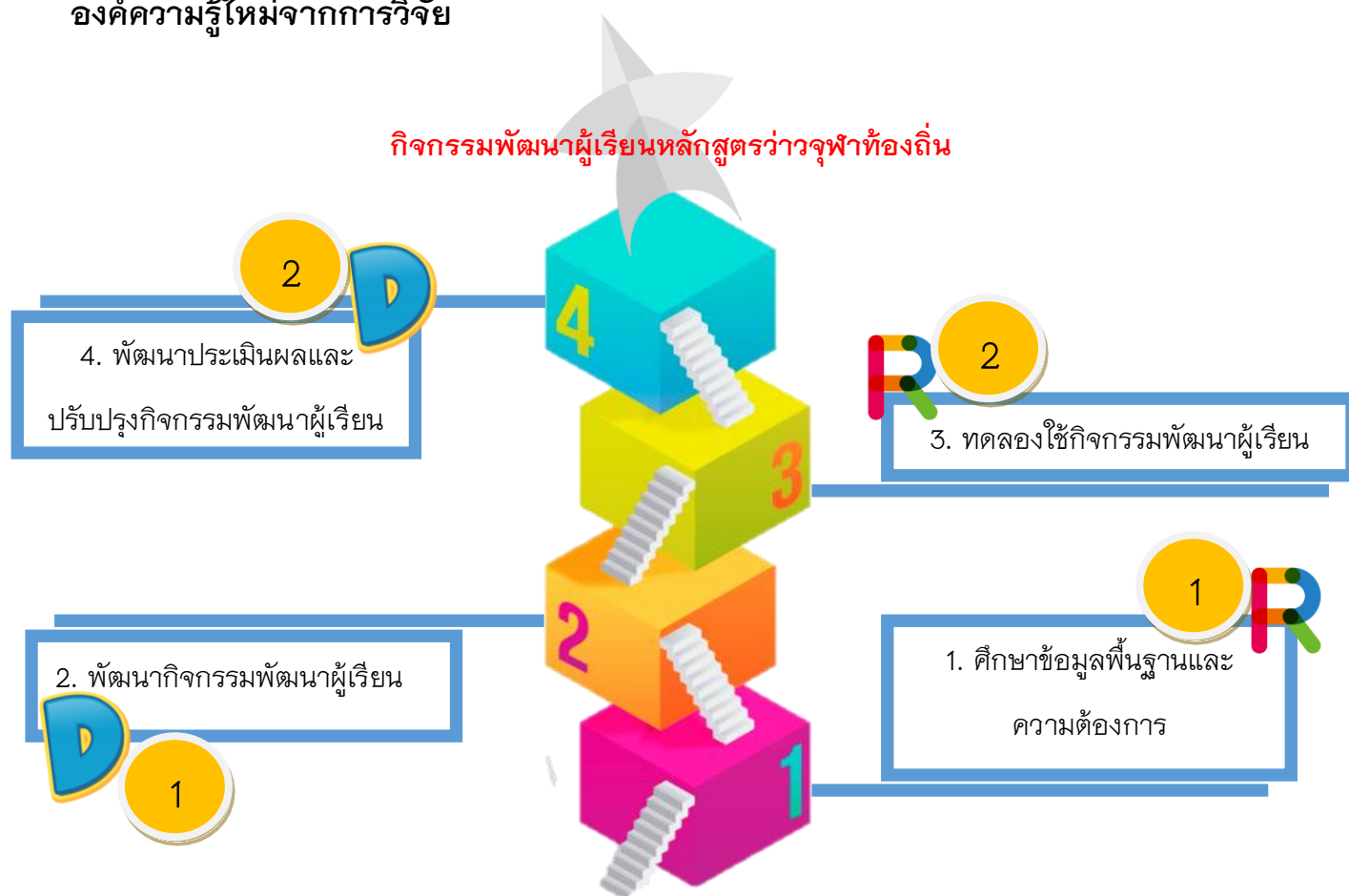
หลักการสอนแบบใหม่ คือเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือเป็นรายคนเป็นการสอนด้วยความรักเป็นการสอนโดยการปฏิบัติและเป็นการสอนจากของจริง (รุ่ง แก้วแดง (2543)

ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้อง และ มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุขฎิ โยเหลาและคณะ, 2557) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการนำเสนอและการกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนการวางแผนทำโครงงาน 3) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผน 4) ขั้นตอนการนำเสนอผลการดำเนินการและประเมินผลการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้ 1) นำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวิเคราะห์หลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ การสอบถามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) วิเคราะห์เนื้อหาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาให้ตรงกับกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องว่าวจุฬาท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารย์ ในการนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเล่นว่าวจุฬามาสร้างให้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) แนวการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้ มาเป็นแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนคือครูผู้สอนร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่นและผู้ประกอบการ มาให้ความรู้ การวัดและประเมินผลใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง

ผลการทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ สพ.ร.บ.2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องว่าวจุฬาท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารย์ การประดิษฐ์ว่าว วิธีการเล่นว่าว การสร้างสรรค์ว่าวจุฬาในรูปแบบใหม่ แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ความเป็นว่าวจุฬาดั้งเดิม การทำกลยุทธ์การตลาด การคำนวณต้นทุน กำไร ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้เรียนให้ความสนใจกับการจัดกิจกรรมดีมาก มีความตั้งใจในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานขึ้นมาใหม่ มีทักษะการทำโครงงาน การทำงานเป็นทีม จึงมีผลการประเมินความสามารถในการทำโครงงาน อยู่ในระดับดี ความสามารถในการประดิษฐ์ ผลงานชิ้นงานว่าวจุฬาสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี และระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนา

ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรว่าวจุฬาต้องถื่น

จากการวิจัยทำให้เกิดขั้นตอนในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องหลักสูตรว่าวจุฬาต้องถื่น ดังนี้

1. R1 = Research ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ โดย 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดพระศรีอารย์: กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ศึกษาการสอน ทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาด้วยวิธีสอนแบบโครงการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาด้วยการสอนแบบโครงการร่วมกับภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4. ศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. D1 = Development พัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนำผลการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 มา พัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฉบับร่างประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และนำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์

3. Research = R2 ทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาแล้ว ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน

4. Development = D2 ประเมินผลและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยประเมินผลเกี่ยวกับความสามารถในการทำโครงการประดิษฐ์ว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ความสามารถในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุป

การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยการสอนแบบโครงการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการประดิษฐ์ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี นักเรียนมีความสามารถในการประดิษฐ์ชิ้นงาน ผลงาน ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี และความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องว่าวจุฬาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบโครงการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ มีความต้องการให้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผลงานชิ้นงานมีความสร้างสรรค์ จนสามารถจำหน่ายได้ ผู้เรียนควรทราบประวัติและที่มาของว่าวจุฬาชุมชน

วัดพระศรีอารียะ และที่สำคัญผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น ใช้วัสดุในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนประกอบสำคัญ

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ หน่วยงานราชการ เช่น เทศบาลตำบลบ้านเล็ก จ.ราชบุรี ควรดำเนินการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทอื่น ๆ ของชุมชนวัดพระศรีอารียะให้คงอยู่และไม่สูญหาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) สืบสานตำนานว่าวจุฬา 2) ประดิษฐ์ว่าวจุฬา 3) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่าวจุฬา 4) นิทัศน์ว่าวจุฬาพระศรีอารียะ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการนำเสนอและการกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนการวางแผนทำโครงงาน 3) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผน และ 4) ขั้นตอนการนำเสนอผลการดำเนินการและประเมินผลการดำเนินงาน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะผู้เรียนที่ได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ว่าวจุฬาท้องถิ่นชุมชนวัดพระศรีอารียะผ่านการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานอย่างเป็นลำดับขั้นและยังได้มีโอกาสเรียนรู้กับปราชญ์ท้องถิ่นโดยตรง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจนทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระศรีอารียะ จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 รวมระยะเวลาที่ใช้ 20 ชั่วโมง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการประเมินและปรับปรุง พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงงานประดิษฐ์ว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผลการประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ผลงาน ชิ้นงานว่าวจุฬาในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ งานวิจัยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็น ดังนี้

1. ควรให้ร้านค้า และธุรกิจชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการให้ความรู้ด้านการตลาด การสอนโครงงานบูรณาการกลุ่มสาระ

2. ควรทำการวิจัยและพัฒนาในเรื่องของว่าวประเภทต่าง ๆ ในเรื่องการจัดการเรียนรู้การสอน และหลักสูตร

3. ควรทำงานวิจัยเพื่อศึกษาความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนในท้องถิ่นที่ต่างกัน
4. ควรมีการวิจัยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้นักเรียนได้ศึกษาจริง
5. ควรใช้ Community based แหล่งเรียนรู้ชุมชน ชุมชนเป็นฐานในการวิจัยจัดการเรียนและการสอน เพื่อพัฒนาให้ชุมชนมีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. การประดิษฐ์ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.copyri.com/the-invention>.

กรมวิชาการ. (2544). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กิ่งกมล ปิยมาตากุล. (2557). *การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง สร้างสรรค์นาฏยลีลาอาเซียน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษา(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). *การจัดการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

ธีรภรณ์ ชูชื่น. (2557). *การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ไทย-พม่าสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีในการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. (2553). *Thailand's Creative Economy: ปรับกระบวนการทัศน์ของประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จัดโดย กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ* บรรยาย ณ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ วันที่ 26 มีนาคม 2553.